
1911
2011
Українська Греко-Католицька Парохія
Святого Архистратига Михаїла
100 Літя
ANS - YEARS

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

le Livre du Jubile

Église Catholique
Ukrainienne
St-Michel

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Ювілейна Книга

Української Греко-Католицкої Парохії
Святого Архистратига Михаїла

Jubilee Book

Ukrainian Catholic Parish
of
St. Michael the Archangel

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Церковний комітет

1st row L to R: Orysia Korol, Slawa Wyshynska
2nd row L to R: Ewhen Steciuk, Petro Zendran, Rev. Ihor Oschchipko, Mychailo Ulycznyj, Wolodymyr Dyda.
3rd row L to R: Taras Zahoruyko, Petro Bortniczak, Julian Wagner, Roman Michael Pitt, Myron Figol, Luka Kulik (absent)

Ювілейний комітет

1strow L to R: Ivanka Taratuta, Dr. Bohdana Monczak, Rev. Ihor Oshchipko, Irene Kuchma Popowych, Oksana Maibroda, Valentyna Golash.
2nd row L to R: Luka Kulik, Dr. Jurij-Myroslaw Lewyckyj, Dr. Gerald Konanec, Julian Wagner
3rd row L to R: Bill Atamanchuk, Roman Golash, Marko Bednarczyk, Myron Figol, Dr. Yury Monczak..

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА
Верховний Архиєпископ Києво-Галицький

Вих: ВА 11/298

Всесвітлішому отцеві Ігореві Ощіпку,
шановним і дорогим прихожанам парохії
Святого Архистратига Михаїла, Монреаль
з нагоди 100-літнього ювілею
існування вашої церковної громади у формі парохії
шлю вам сердечний привіт!

100 років - це кілька поколінь вірних Української Католицької Церкви, згуртованих у громаду для збереження своєї віри в Бога, своєї літургійної та національної тотожності. Саме завдяки існуванню парохії ви залишилися собою, знаючи, хто ви, звідки походите і якими духовними скарбами володієте та що цінного й тривалого можете передати вашим дітям і внукам. Парохія, що після родини є найважливішою клітиною Христової Церкви - це діло Господнє, справжнє велике духовне надбання, тому її 100-річний ювілей - справді велике свято.

Разом із вами, дорогі у Христі, вся наша Церква радіє, згадуючи засновників-піонерів вашої парохії, які у Бозі розуміли важливість її існування та висловлює їм щире визнання.

Сердечно дякуємо Богові за всі благодаті, що впродовж цього часу спливали через парохію на вас, її членів, і сподіваємося, що вона й надалі розвиватиметься та служитиме вашим духовним потребам. Як молитву подяки за все минуле та завдаток майбутніх ласк уділяємо вам архисерейське благословення.

Верховний Архиєпископ Української Греко-Католицької Церкви
+ СВЯТОСЛАВ ШЕВЧУК

Благословення Господнє на вас!

+ Святослав

+СВЯТОСЛАВ

Дано в Києві, при соборі Воскресіння Христового,
Дня 12 серпня 2011 року Божого

а/с В-125, Київ, 01001, Україна тел/факс: (044) 278-61-84 E-mail: Ver_Arch@ugcc.org.ua

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Емеритований Верховний Архиєпископ
Києво-Галицький
Української Греко-Католицької Церкви
ЛЮБОМИР ГУЗАР

с. Княжичі (біля Києва),
Вих.№11/114
1 червня 2011 року Божого

Хвальній Церковній Громаді
Української Греко-Католицької парохії
Св. Арх. Михаїла в Монреалі
на руки Всесвітлішого о. Ігоря Ощіпка, Пароха.

Всесвітліший отче Парох!
Шановні і дорогі парохіяни!

Ювілейний комітет для відзначення сторіччя від заснування першої української греко-католицької парохії в провінції Квебек під покровительством Святого Архистратига Михаїла в місті Монреаль повідомив мене про подію, що має відбутися при кінці місяця жовтня цього року. Бажаю сердечно подякувати за повідомлення та скористати із такої особливої нагоди, щоб Вас усіх привітати та звернути увагу на кілька особливих обставин зв'язаних із ювілейним святкуванням.

Основником Вашої Церковної громади був Слуга Божий митрополит Андрей Шептицький. Його поїздка в Канаду це не була цілком принагідна подія. Він використав нагоду Євхаристійного Конгресу, щоб особисто відвідати, скільки було б в його силах поселенців з України, своїх духовних дітей. Коли сьогодні Українська Греко-Католицька Церква в Північній та Південній Америці має широку розвинену структуру, митрополії та єпархії, це до великої міри заслуга Галицьких Митрополитів на переломі XIX та XX століть. Вони, як добрі батьки дбали про вірних нашої Церкви, які знайшлися в нових обставинах життя, далеко від рідного краю. Ця їхня печаливість зберегла при Церкві тисячі людей, усіх хто самовільно не віддалився від своєї молитовної громади.

Ваша парохія, дорогі у Христі, була першою чітко зорганізованою в Квебецькій провінції. Крім чисто церковних завдань вона дала життя також безлічі громадським організаціям, які у свою чергу своїми засобами берегли своїх членів від бездумної асиміляції. Вихідці з України не переставали бути собою. Релігійні та культурні дари, які вони принесли в Канаду залишились їхнім духовним заборолом і стали скарбом нової Батьківщини. Про це також не можна забувати у хвилі ювілейних відзначень.

Шановні і дорогі члени парохії Святого Архистратига Михаїла, призадумуючись над цими та іншими важливими моментами у Вашій сторічній історії хочу разом з Вами дякувати предоброму Богові, Пресвятій Богородиці та Архистратигові Михаїлу, Покровителеві Вашої Церкви, за всі ласки, які сплили на Вас впродовж довгого існування. Сьогодні хочемо згадати Ваших предків та батьків, особливо тих піонірів, які вміли оцінити важливість єдності в церковному та громадському житті. Сміливо починайте друге століття. Переконаний приміром минулих поколінь, що вірність релігійним та народним вартостям приносить великі користі.

Благословення Господнє на Вас!

+ Любомир

+ЛЮБОМИР

а/с 80, Київ, 02002, Україна, моб. +38067 5977259,e-mail: lhusar@ukr.net

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Вінніпезька Архиепархія Української Католицької Церкви
233 Scotia Street Winnipeg, MB R2V 1V7 Canada
Тел.: 1-204-338-7801 Факс: 1-204-339-4006
e-пошта: chancery@archeparchy.ca www.archeparchy.ca

Ukrainian Catholic Archeparchy of Winnipeg
233 Scotia Street Winnipeg, MB R2V 1V7 Canada
Phone.: 1-204-338-7801 Fax: 1-204-339-4006
e-mail: chancery@archeparchy.ca www.archeparchy.ca

Всечеснішому о. Ігореві Ощіпку, парохові
Української Католицької парафії Св. Архистратига Михаїла
2388 Iberville, Montreal, QC
H2K 3C6

6 Березня 2011 р. Б. Prot H/41/2011

Слава Ісусу Христу!

Дорогий Отче Ігорю та парафіяни,

Засилаю свої найщиріші молитовні вітання з нагоди столітнього ювілею Української Католицької парафії Св. Архистратига Михаїла в Монреалі. Будучи першою Українською Католицькою церквою у провінції Квебек, ця парафія опікувалася духовним життям багатьох вірних нашої Церкви, які іммігрували до Канади, аби розпочати нове життя. Парафія Св. Архистратига Михаїла продовжувала це служіння протягом століття, приносячи благодать Божу в життя як нових іммігрантів, так і місцевих мешканців.

Ці святкування є часом благодарення, передусім, Господеві Богові за незчисленні дари Його благодаті, якими Він так щедро весь цей час наділяв парохів та парафіян. Це час подяки усьому духовенству та мирянам, які докладали чимало зусиль, аби доглядати цей храм молитви. Це також час молитви до Господа, аби Він і надалі невпинно провадив вас у майбутньому, яке розгортається перед цією парафією.

Я гаряче молюся, щоби святкування цього столітнього ювілею принесли багато радості парохові та усій вашій громаді. Нехай ваш покровитель Св. Архистратиг Михаїл надихає вас, аби ви були готовими прийняти усі виклики, які можуть очікувати на вас в часі продовження вашої земної мандрівки, молитвами Пресвятої Богородиці та блаженного священномученика Микити Будки.

Щиро відданий у Христі,

+ Лаврентій

Високопроеосв. Лаврентій Гуцуляк, ЧСВВ
Митрополит

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Вінніпезька Архиепархія
Української Католицької Церкви
233 Scotia Street Winnipeg, MB R2V 1V7 Canada
Тел.: 1-204-338-7801 Факс: 1-204-339-4006
e-пошта: chancery@archeparchy.ca www.archeparchy.ca

Ukrainian Catholic
Archeparchy of Winnipeg
233 Scotia Street Winnipeg, MB R2V 1V7 Canada
Phone.: 1-204-338-7801 Fax: 1-204-339-4006
e-mail: chancery@archeparchy.ca www.archeparchy.ca

Rev. Ihor Oshchipko, Parish Priest,
St. Michael Ukrainian Catholic Church
2388 Iberville, Montreal, QC
H2K 3C6

6 March 2011 Prot H/41/2011

Glory be to Jesus Christ!

Dear Father Ihor and Parishioners,

I extend to you my prayerful best wishes on the occasion of the 100th anniversary of St. Michael's Ukrainian Catholic Parish in Montreal, QC. As the first Ukrainian Catholic parish in the Province of Quebec, this parish provided the initial pastoral ministry for the many faithful of our Church who migrated to Canada to begin a new life. St. Michael's parish has continued this ministry for one hundred years bringing God's grace into the lives of both new immigrants, as well as established residents.

This is a time for thanksgiving, first of all to the Lord God for the many blessings He has bestowed on the pastors and faithful. It is a time of thanksgiving for the clergy and laity who have worked so hard over these years to maintain this place of worship. It is a time to ask for the Lord's continuing guidance as the future direction of this parish is discerned.

It is my fervent prayer that this centennial celebration will bring much joy to the pastor and parishioners of St. Michael's parish. Inspired by your patron, St. Michael, may you be ready to accept the future challenges that await you on your pilgrim journey that lies ahead, through the prayers of the Mother of God and Blessed Nykyta Budka.

Sincerely in Christ,

+ Lawrence

Most Reverend Lawrence Huculak OSBM
Metropolitan

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Українська Католицька Єпархія Торонта
The Ukrainian Catholic Eparchy of Toronto

Слава Ісусу Христу! *29-го жовтня 2011 р.*

Всечесний і Дорогий Отче Ощіпко і Дорогі Парафіяни!

З нагоди 100 річчя світлого ювілею парафії Святого Архистратига Михаїла у Монреалі засилаю Вам сердечний привіт та щире признання за Вашу віддану працю продовж сто років, яка уможливлює Вам сьогодні втішатися чудовою церквою та живою й активною парафією.

В цей знаменний ювілей ми хилимо наші голови в пошані перед тими піонерами, які дали почин цій парафії та збудували свою власну церкву, й перед усіма священиками, які від самого початку аж по сьогодні трудилися з правдивою посвятою, щоб розвинути тут живе парафіяльне життя.

За ці довгі роки існування Вашої парафії багато ласк сплинули на багатьох Божих дітей. Многих наших вірних мали доступ до Божого життя через св. Тайни та через Слово Боже голошенне в церкві. Скільки то молитов засилалися з богомільних сердець на прославу Бога та на випрошення Його помочі й опіки. За все, в це ювілейне свято, хай буде Господеві слава й похвала.

Хай небесний Отець, за молитвами Пресвятої Богородиці, благословляє Вас усіх за Вашу віддану працю й великі жертви, та дасть вашій парафії розростатись та закріплюватись на славу Божу й добро всіх парафіян і прихожих.

З Архиєрейським благословенням,

+ Стефан

+ Стефан Хміляр
Єпарх Торонта й Східної Канади

940 The East Mall, Suite 201, Toronto, Ontario M9B 6J7 Tel. 416-746-0154 • Fax 416-746-6003
www.ucet.ca • e-mail: eparchto@bellnet.ca

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

NONCIATURE APOSTOLIQUE

APOSTOLIC NUNCIATURE

Ottawa, June 29, 2011

N. 1405/11

Dear Father,

In the name of His Holiness, Pope Benedict XVI, I am pleased to greet you and your parishioners on the occasion of celebrations to mark the 100th anniversary of the establishment of St. Michael's Ukrainian Catholic Parish in Montreal by that great Ukrainian Pastor and Leader, the Servant of God, Metropolitan Andrey Sheptytsky.

The arrival of Ukrainians in Canada especially to the Prairie Provinces is well known but the presence and contribution of Ukrainian Catholics in other parts of this great nation are also worthy of note and commendation. The founding of a Ukrainian Catholic Parish in the city of Montreal brought a new and deeper dimension to the ecclesial life of the region, providing an invaluable witness to the richness of Eastern Christianity.

May the celebrations surrounding this important milestone be an opportunity of renewed faith and commitment as also the occasion for evangelization, presenting to the people of Montreal, the rich heritage and patrimony of the Ukrainian Catholic Church.

Renewing once again the greetings of our Holy Father, I am pleased to convey in his name, the Apostolic Blessing.

Sincerely in the Lord,

✠ Pedro López Quintana
Apostolic Nuncio

724 MANOR AVE., OTTAWA, ON (CANADA) K1M 0E3

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Octobre 2011

Chères paroissiennes,
Chers paroissiens,

Vous célébrez cette année le centième anniversaire de fondation de votre paroisse. Montréal a été pour les vôtres une terre d'accueil. La foi chrétienne, partie importante de votre héritage, a été et est encore le ciment de votre communauté. Vos coutumes et vos traditions sont une richesse que vous avez voulu garder précieusement vivantes. Comme première paroisse catholique ukrainienne du Québec, vous avez ainsi enrichi l'Église qui est à Montréal de votre culture et de votre présence. Vous pouvez à juste titre être fière de votre statut de «mère» de toutes les paroisses ukrainiennes de la ville. Je vous en remercie. Avec vous et les autres communautés ethniques, nous sommes devenus une Église aux mille visages.

Je suis heureux de m'associer à votre joie en cet important anniversaire. Comme toutes les paroisses du diocèse, vous avez maintenant à composer avec un environnement social et religieux bien différent de celui de votre fondation. Mais je sais que votre paroisse tient une grande place dans votre cœur et continue d'être le centre de vie pour votre communauté.

Saint-Michel, votre patron, peut certes vous inspirer pour nourrir le dynamisme de votre communauté. Je le prie de vous accompagner afin que ceux et celles qui célébreront un autre anniversaire marquant, dans la vie de votre paroisse, vous soient reconnaissants de leur avoir légué la richesse de votre foi.

Je souhaite que cette célébration soit pour tous un moment de grâce et de fraternité et je demande au Seigneur de vous combler de ses bénédictions. Bon anniversaire et longue vie à votre communauté.

† Jean-Claude Cardinal Turcotte
Archevêque de Montréal

Archevêché de Montréal, 2000, rue Sherbrooke Ouest, Montréal (Québec) H3H 1G4

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

THE UKRAINIAN GENERAL VICARITATE OF QUEBEC
LE VICARIAT GÉNÉRAL UKRAINIEN DU QUÉBEC
A/S MGR LEV CHAYKA PH.D., VG 1095, 3RD STREET VAL-D'OR, QC. J9P 4A9

29-30 жовтня, 2011

До Української Греко-Католийької Парохії Св. Арх. Михаїла

В Хресті наша сила!
Дорога нам Альма Матер!

Дорогий Отче Ігоре Ощіпко, Парох!

Український Генеральний Вікаріат провінчії Квебек висловлює побажання, ґратуляції й молитви з нагоди 100 річча заснування української парохії Св. Архистратига Михаїла в Монреалі.

Створення перешої української парохії Вселенської Церкви в Квебеку Митрополитом Андреєм Шептицьким та її зорганізованість і релігійно-національне життя на протязі сто років являється окремішньою подією історічної ваги

Парохії Св. Архистратига Михаїла в Монреалі зродила під проводом українського духовенства та чільних парохіян чисельні дочерні парохії в провінції Квебек та виховала тисячі свідомих релігійно-національних особистостей, які внесли й закріпили в молоде українське покоління велику любов та повагу до Української Вселенської Церкви основаної Божественним Спасителем та охрещеної Св. Володимиром Великим.

Тому, отже, в молитві та мошані вдячності ми клонимо наші голови у тіп велетня нашої Церкви Митрополита Андрея Шептицького та перед чисельними українським диховенством і вірними, які жертвували й жертвують свої найкращі зусилля, ба навіть життя для добра Української Церкви й народу.

Український Генеральний Вікаріат провінції Квебек, оснований і затверджений їх Високопреосвященством кир Стефаном д.д., епархом Української Вселенської Церкви Торонта та Сцігної Канади, який являється важливою провідною духовно-релігійною структурою Церкви на лоні провінції Квебек, надзвичайно радіючи 100 річчам першої в Монреалі зкликає український Монреаль до ще більшої співпраці, жертвенності, а зокрема молитви для більшого добра української Альма-матер в Монреалі. Так нам, Боже, допоможи!

Отець Мітрат Лев Чайка
Генеральний Вікарій Української Церкви в Провінції Квебек

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

THE UKRAINIAN GENERAL VICARITATE OF QUEBEC
LE VICARIAT GÉNÉRAL UKRAINIEN DU QUÉBEC

A/S MGR LEV CHAYKA PH.D.,VG 1095, 3RD STREET VAL-D'OR, QC. J9P 4A9

Le 29-30 octobre, 2011

A La Paroise Ukrainienne St-Michel Archange
2388 Iberville
Montréal, Québec

Au nom du Seigneur,

Chère Alma Mater,
Cher Monsieur le Curé

Veuillez agrée de la part du Vicariat Général Ukrainien de la Province du Québec nos meilleures félicitations et les prières à l'ocassion de la 100e anniveraire de la paroisse ukraienne catholique St-Michel Archange de Montréal.

La création de la première paroisse ukrainienne dans la Province du Québec en 1911 par Son Excellence Métropolite de l'Ukraine Andrij Sheptyckyj, DD est l'évènement très important et de haute signification historique pour toute la population ukrainienne du Québec.

Sous la direction spirituelle et nationale des prêtres ukrainiens cette paroisse a produit des oeuvres extraordinaires pour l'Église Catholique Ukrainienne en particulier.

C'est pourquoi le vicariat Général Ukrainien du Quebec, fondé par Son Excellence kyr Stephen Chmilar, DD., Eparch de Toronto et du l'Est du Canada voudrait exprimer ses profonds admirations et remerciements et surtout les prières pour touts le prêtres et les paroissiens qui durant 100 ans ont sacrifiés leur vie pour le bien de la première paroisse ukrainienne St-Michel Archange de Montréal.

Que, Seigneur nous bénisse.

Monseigneur Lev Chayka, PhD.,
Vicaire Général de l'Édglise Ukrainienne Catholique du Québec

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Holy Spirit Ukrainian Catholic Seminary
Українська Католицька Семінарія Святого Духа

1030 Baseline Road, Ottawa, Ontario, Canada K2C 0A6
Telephone: 613-727-1255 Fax: 613-727-1573
Email: hssottawa@gmail.com Website: www.holyspiritseminary.org

Prot. 93/11

Оттава, 30 жовтня 2011 р.Б.

Всечеснішому Парохові, Отцю Ігореві Ощіпко
та усім вірним Парафії Святого Архистратига Михаїла
м. Монреаль, Квебек

Слава Ісусу Христу!

Всечесніший і Дорогий Отче,
Дорогі в Христі Браття і Сестри!

З невимовною радістю та з піснею богохваління на наших устах, щиросердечно вітаємо вас з нагоди Світлого Ювілею, 100-ліття парафії Святого Архистратига Михаїла.

Впродовж цілого цього ювілейного року єднаємось молитовно з Вами, і просимо Всевишнього Бога, щоб Він дарував Вам усіх духовних та матеріяльних благ для того, щоб цей рік став для Вас нагодою для справжнього духовного відродження і росту. У цей час ми згадуємо усіх Ваших попередників, чоловіків та жінок - основників Вашої духовної спільноти, які з Божою поміччю та важкою працею збудували духовний дім, та в ньому процвітали. Особливо згадуємо усіх ваших колишніх душпастирів, і тих, які далі працюють в Христовому винограднику, і тих, які вже прийняли від Бога належну нагороду. Та найважніше, заохочуємо усіх духовних дітей парафії Святого Михаїла, і молодших, і старших, щоб не тільки не забували про свою духовну спільноту з цим ювілеєм, але доклали кожне зусилля, щоб вона могла ще довго служити Божому Людові і приносила Богові славу на многі і благі літа.

Від імені усіх семінаристів та працівників Української Католицької Семінарії Святого Духа в Оттаві, прийміть наші найщиріші побажання та вітання: Христос посеред нас!

Віддані Вам в Христі,

о. Михайло Винн
ректор

о. д-р Андрій Онуферко
духовник і монреальський декан

PROVINCIAL OFFICE
ORDER OF ST. BASIL THE GREAT
SACRED HEART PROVINCE - CANADA

ПРОТОІГУМЕНАТ
КАНАДСЬКОЇ ПРОВІНЦІЇ
ПРЕСВЯТОГО СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО

737 Bannerman Avenue, Winnipeg, Manitoba, Canada. R2X 1J9
Phone: Office: (204) 586-4721; Res. (204) 582-6695; Fax (204) 586-4730

No.

Dear Parishioners of St. Michael's Parish

It is with great pleasure that I add the voice of The Order of St. Basil the Great (Basilian Fathers) to the voices of so many others as we congratulate the members of St. Michael the Archangel Parish which now celebrates the 100th anniversary of its existence. It has been a long, and sometimes difficult but successful journey, and the parishioners have every right to joyfully celebrate the work of past and present pastors and parishioners as they mark the centenary of a visibly active religious and spiritual, social and educational Ukrainian Catholic community.

In this parish your children and grandchildren were baptised, taught about their Ukrainian Catholic faith and received their First Communion. Young couples were joined in marriage, families were assisted in their personal and family joys and struggles. The departed were given a religious and final farewell. The parishioners and their pastors are to be acknowledged and congratulated for successful efforts in providing a complete Ukrainian Catholic milieu for all of their members, young and old.

We Basilians are proud to have assisted in and to have been a part of the development of St. Michael the Archangel Parish for almost a quarter of a century. The eighteen dedicated Basilians who served in this parish either as pastors or as assistants were proud of the work of the dedicated parishioners who worked hand-in-hand with them in developing a religiously vibrant and financially stable Ukrainian Catholic centre. The Good Lord was obviously pleased with the combined efforts of the faithful and the clergy since it was not long before other parishes in the area developed and flourished. Today we owe a great debt of gratitude to Our Lord and to the Archangel Michael under whose patronage all of this evolved.

As we celebrate this glorious centenary let us show that gratitude through our renewed commitment to the values and the ideals of the past members of our community. May God Bless our work and may our Patron, St. Michael the Archangel, continue to intercede for us in the years to come.

Fr. Eugene P. Richlark, OSBM

Fr. Eugene P. Richlark, OSBM
Provincial Superior

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Congregazione
Ancelle Beata Vergine Immacolata

Via Cassia 104
00191 Roma, Italia
Tel. 063295746 Fax. 063295763
E-mail: secretaria@samir.191.it

Слава Ісусу Христу!

Всесвітліший о. Ігоре, Парох!

Маю велику честь і радість привітати усіх Вас, Отче Парох та усіх парафіян, з нагоди 100-літнього Ювілею парохії св. Арх. Михаїла у Монтреалі. Заснування цієї духовної спільноти пов'язане із духовними потребами перших українських переселенців до Канади. Заслуга у заснуванні цієї парафії належить Митрополитові і Слузі Божому Андрею Шептицькому, який відвідав Монтреаль у 1910 році і побачив потребу заснування української парафії. Цей Ювілей є доказом Божого Проводу упродовж цих 100 років, відколи люди отримали можливість мати духовну спільноту та провід Церкви на поселенні далеко від рідної землі.

Незадовго після заснування парафії у 1925 році до Монтреалю прибувають сестри Служебниці Непорочної Діви Марії на запрошення пароха о. Григорійчука. Найвища Настоятелька Сестер Служебниць в Канаді, Сестра Амбросія Ленкевич, і Сестра Йосафата Тимочко, Дорадниця, приїхали до Монтреалю 23 серпня 1925 р., щоб розглянути можливості праці. По кількох днях перебування в Монтреалі Сестри побачили необхідність праці з дітьми, які не отримували виховання у своєму обряді та національному дусі і вирішили послати сестер на місійну діяльність.

Незабаром Сестри приїхали і відразу розпочали апостолят в школах: с. Таїда на Пойнт Сен Чарлес, в школі Св. Гавриїла, де було 70 українських дітей; с. Йосафата в школі Св. Анселма на Фронтенак, де було 50 українських дітей; і с. Лаврентія в школі Жан Манс, де було 40 українських дітей.

Пасторальна праця Сестер включала: в парафіях, навчали релігії, української мови, культури і співу, провадили рідну школу, приготовляли дітей до Першого Св. Причастя, провадили "Дітей Марії", пекли просфору та старалися про красу церкви. Відвідували хворих по домах, лічницях і в старечих домах, провадили Марійські набоженства, провадили дитячий хор під час Св. Літургії, поширювали добру пресу та допомагали потребуючим.

Початки були дуже важкими і вимагали не однієї жертви. Сестри не знали ані міста, ані мови; наша церква була далеко і до школи також треба було довго їхати; не мали ні власного дому, ні потрібних речей, ні грошей. Але завдяки Божому Провидінню та стараннням Отця пароха, добродіїв Панство Бучковські і пан Форостян сестри невдовзі упорядкували дім.

У нинішній час сестри стараються продовжувати працю перших Сестер при парафіях молитвою, добрим прикладом, жертвою щоденних труднощів.

Ювілей вважають своєрідним кордоном в житті, часом підведення підсумків і тому чекають його з хвилюванням і трепетом. Цьогорічні урочистості є насамперед моментом прослави і подяки Всевишньому за всі ці роки та запорукою благословення на майбутнє, яке стоїть перед нами.

Нехай Господь благословить усіх, хто трудиться на духовній ниві та докладає зусиль, щоб ця парафіяльна спільнота процвітала та зростала духовно і чисельно.

Нехай Господь обдаровує усіх вас своєю благодаттю за молитвами Пресвятої Богородиці та всіх святих.

с. Дженес Солюк сндм

с. Дженес Солюк, СНДМ
Головна Настоятелька

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Sisters Servants of Mary Immaculate

Provincial Office
Telephone (416) 924-7422
Fax (416) 928-9261

5 Austin Terrace
Toronto, Ontario, Canada
M5R 1Y1

30 квітня 2011 року

Впр. о. Ігор Ощіпко, Парох
Церкви св. Архистратига Михаїла
2388 rue d'Iberville
Montreal, QC H2K 3C6

Слава Ісусу Христу!

Впр. Отче Парох і Дорогі Парафіяни,

Відзначати Ювілей є одною з найкращих нагод для роздуму про Боже щедре благословення, та нагода подякувати Богу за постійну Його ласку і опіку.

Святкування Сторіччя, сто років місійної праці при Парафії св. Архистратига Михаїла в Монтреалю, це особлива Божа ласка. Ґратулюємо вам, Впр.Отче Парох та усім вашим достойним попередникам, за вашу жертвенність, вірність і невтомний труд у виконанні такого великого діла. Тут приготовлявся ґрунт у серцях людей, коли оточення не було дуже сприятливе і тим самим віра зростала, посилаючи коріння глибоко у душу українського народу та української греко-католицької Церкви. Тут, напевно, знаходився також притулок тим, що приїхали в чужий край і шукали чогось знайомого і рідного.

Від себе, та в імені усіх Сестер Служебниць Непорочної Діви Марії в Канаді засилаю подяку і признання за місійну діяльність у час величавого Століття Парафії св. Архистратига Михаїла.

З нагоди Ювілею бажаємо щедрих Божих ласк на дальший зріст і розвиток Парафії, та щоб місійна діяльність відповідно кріпила молоде покоління під покровом св. Архистратига Михаїла на Многі і Благі Літа!

Щиро віддана в Христі,

с. Тереза Слота сндм

Сестра Тереза Слота, СНДМ
Провінційна Настоятелька

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Дорогі парохіяни матірної церкви св. Архистратига Михаїла,

З Божого Благословення та під проводом Господнього поровидіння ми з вами святкуємо століття нашої церкви.

Цей столітній ювілей є чудовою нагодою подякувати Господу за те, що його провидіння провадило нашу церкву впродовж цих років. Це унікальна нагода подякувати Богу за те, що обильно зливає свою благодать на нашу парохію. Завдяки цій благодаті наша церква була заснована тут у Монреалі нашим славним митрополитом і Слугою Божим А. Шептицьким. Завдяки благодаті Божій і Господньому провидінню вона існує і до сьогодні. Завдяки цій благодаті вона стала люблячою матір'ю для усіх, хто за ці сто років прибігав під її покров. Дякуючи ласці Божій наша святомихайлівська матір-церква впродовж сто років охрещує своїх дітей, виховує їх, вінчає та окормлює їх св. Тілом і Кров'ю Господа нашого Ісуса Христа.

Цей сотий ювілей – це чудова нагода згадати добрим словом усіх наших попередників, котрі впродовж цих років любили цю матір-церкву, трудилися для неї та розбудовували її. Низький уклін складаємо їм за те, що зберегли свою батьківську віру і передали її нам. Сьогодні унікальна нагода гідно оцінити їх столітню працю та сердечно подякувати за їх жертву зложену на престіл нашої матері-церкви.

Цей сотий ювілей є золотою нагодою для поглиблення духовності сьогоднішніх парохіян нашої церкви та поштовхом і заохотою до подальших змагань за добро, за спасіння наших душ та благословення майбутніх пололінь.

У день нашого ювілею я молюся до нашого Небесного Отця, нехай його провидіння провадить нас у щасливе майбутнє, а його Божественна благодать зійде на усіх нас і перебуває з нами зажди, і нині, і повсяк час, і на віки віків. Амінь.

о. Ігор Ощіпко
Парох Церкви Св. Архистратига Михаїла

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Chers paroissiens de l'église-mère de SaintMichelArchange

Avec la grâce de Dieu et sous sa protection, nous célébrons aujourd'hui le centenaire de notre paroisse.

Ce jubilé du centenaire nous offre l'occasion de remercier Dieu toutpouissant de nous avoir accordé sa protection durant toute cette période. Nous avons en effet une occasion unique de remercier Dieu pour la protection qu'il a accordée à notre paroisse. C'est grâce à sa bonté que notre célèbre serviteur de Dieu, le métropolite Andrey Sheptytsky (Cheptytskyi), a fondé notre église à Montréal, il y a cent ans. Avec la bénédiction et la protection de Dieu, cette paroisse a continué d'exister jusqu'à aujourd'hui. L'Église est devenue un havre de paix et d'amour pour tous ceux qui, au cours des cent dernières années, l'ont fréquentée. C'est là que sous la protection de Dieu, les représentants de l'église SaintMichelArchange, ont baptisé des enfants, leur ont donné une éducation religieuse, ont accompli les rites du mariage et offert la sainte communion à tous ses paroissiens, pendant cent ans.

Ce jubilé du centenaire est pour nous l'occasion de nous rappeler de tous nos prédécesseurs qui durant toutes ces années ont fréquenté assidûment leur église-mère et ont veillé à sa survie. Nous leur témoignons notre plus profond respect et nous les remercions d'avoir préservé notre foi ancestrale et de nous l'avoir transmise au fil du temps. Aujourd'hui, nous avons enfin la possibilité de reconnaître l'œuvre méritoire qu'ils ont accomplie au cours de ces cent années et de les remercier pour tous les sacrifices qu'ils ont faits pour sauvegarder notre église mère.

La célébration de ce centenaire nous offre une occasion unique de fortifier la spiritualité de nos paroissiens actuels et de les encourager vivement à prier pour le salut de nos âmes et la bénédiction des générations futures.

En ce jour de fête, je prie le Père toutpuissant afin que sa providence nous conduise vers un avenir heureux et que sa grâce divine nous protège et soit toujours avec nous, maintenant et dans les siècles des siècles, amen.

Le révérend père Ihor Oshchipko,
Curé de la paroisse Saint-Michel-Archange

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Dear Parishioners of the Mother-Church of St. Michael the Archangel

With the grace of God and under His guidance we are celebrating together the centenary of our parish.

This centenary jubilee presents us with the opportunity to thank Almighty God for His guidance throughout this time. It is, indeed, a unique opportunity to thank Him for the grace He bestows on our parish. It is thanks to His grace that our famous Servant of God Metropolitan Andrey Sheptytsky, founded our church in Montreal a hundred years ago; with God's blessing and under his guidance this parish exits to this day. The church became the loving mother for all, who, during the past 100 years, sought its protection. Owing to God's grace St.Michael's Mother-Church has been christening children, educating them, has been performing marriage rites and offering the Holy Communion to its parishioners throughout the past 100 years.

This centenary jubilee gives us an opportunity to remember all our predecessors, who, during all these years, loved their mother-church and worked towards its development. We reverently bow our heads before them and thank them for preserving our ancestral faith and passing it on to us. Today we have a unique opportunity to worthily recognize 100-year-old work and thank them for the sacrifices they laid on the altar of our Mother-Church.

This centenary jubilee offers a golden opportunity to enrich the spirituality of our current parishioners and serves as an impetus and encouragement to further strive for the saving of our souls and the blessing of future generations.

On this day of our celebrations I pray to the Almighty Father that His providence leads us into a happy future and His heavenly grace descends upon us and remains with us always – now and-for-and-ever, Amen.

Father Ihor Oshchipko,
Pastor of St.Michael the Archangel Parish

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Je suis ravi d'adresser mes meilleurs vœux à tous ceux et celles qui célèbrent le 100e anniversaire de l'Église Catholique Ukrainienne St. Michel.

Au fil des ans, le clergé et les fidèles de l'Église Catholique Ukrainienne St. Michel ont démontré, par leur foi inébranlable, que cette église est beaucoup plus qu'un simple bâtiment. Car il s'agit bien d'un centre communautaire où se rassemblent toutes les personnes qui partagent les croyances qui y sont véhiculées; un lieu où l'on célèbre les cadeaux que nous apporte la vie, un lieu de réconfort dans les moments difficiles; un espace qui se prête à la réflexion pour ceux qui sont en quête d'une orientation spirituelle.

Les étapes importantes et les grands événements de la vie qui ont été soulignés dans cette église ont fait sa force et celle de l'union de ses membres. Ceux-ci n'hésitent pas à tendre la main aux personnes qui ont besoin de compagnie, démontrant ainsi l'importance de l'esprit communautaire. Vous avez toutes les raisons d'en être fiers.

Je vous souhaite de connaître de nombreuses années d'une vie spirituelle forte et dynamique.

David Johnston

Mars 2011

1 SUSSEX DRIVE · 1, PROMENADE SUSSEX
OTTAWA · CANADA · K1A 0A1 · WWW.GG.CA

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

THE GOVERNOR GENERAL · LE GOUVERNEUR GÉNÉRAL

I am pleased to extend my best wishes to all those celebrating the 100th anniversary of St. Michael's Ukrainian Catholic Parish.

Year after year, through their unshakable bedrock of faith, the clergy and the congregation of St. Michael's Ukrainian Catholic Parish have demonstrated that this church is much more than just a building. It is a community centre that welcomes all people who share its beliefs; it is a place to rejoice in life's gifts and to take comfort during difficult times; and it provides a contemplative space for reflection when seeking spiritual guidance.

Through all of life's major milestones and events, this church has remained strong and its members unified. The people of this congregation hold a warm hand out for those in need of companionship and reinforce the importance of community. For this, you should all be proud.

I wish you many more years of healthy, vibrant spiritual life.

David Johnston

March 2011

1 SUSSEX DRIVE · 1, PROMENADE SUSSEX
OTTAWA · CANADA · K1A 0A1 · WWW.GG.CA

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

PRIME MINISTER · PREMIER MINISTRE

Les 29 et 30 octobre 2011

Message du Premier ministre

Je suis heureux d'offrir mes souhaits les plus chaleureux à tous ceux et celles qui célèbrent le 100e anniversaire de fondation de l'église catholique ukrainienne Saint-Michel-Archange de Montréal.

La paroisse Saint-Michel-Archange occupe une place particulière dans l'histoire de la communauté catholique ukrainienne du Québec. Ayant été la première église de la communauté dans la province, votre paroisse a joué un rôle déterminant dans le développement d'autres paroisses et d'organismes communautaires un peu partout au Québec.

Coïncidant avec le 120e anniversaire de l'arrivée des premiers colons ukrainiens au Canada, ce centenaire est l'occasion d'honorer l'essor de la paroisse et son soutien indéfectible à la communauté ukrainienne du Québec. Tout au long du siècle dernier, les Canadiens d'origine ukrainienne ont joué un rôle important dans la croissance et le développement de notre grand pays, et votre paroisse occupe une place centrale dans cette histoire remarquable.

Que cette commémoration soit empreinte de joie et célèbre le dévouement de votre assemblée de fidèles au service de Dieu et sa précieuse contribution à la communauté. Je suis convaincu que l'œuvre de Dieu se poursuivra encore pendant de nombreuses générations au sein de votre église.

Au nom du gouvernement du Canada, Laureen et moi vous offrons nos plus sincères félicitations et nos meilleurs vœux en cette occasion très spéciale.

Sincères salutations,

Le très hon. Stephen Harper, C.P., député
Premier ministre du Canada

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

PRIME MINISTER · PREMIER MINISTRE

October 29-30, 2011

Message from the Prime Minister

I am delighted to extend my warmest personal greetings to all those celebrating the 100th anniversary of the founding of St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Church in Montréal.

St. Michael's Parish holds a special place in the history of Québec's Ukrainian Catholic community. As the community's first church in the province, your parish played a formative role in the development of additional parishes and communal organizations across Québec.

Coinciding with the 120th anniversary of Ukrainian settlement in Canada, this centennial is an occasion to honour the parish's growth and its steadfast support of the Ukrainian community in Québec. Throughout the past century, Ukrainian Canadians have played a significant role in the growth and development of our great country. Your parish is an important part of this remarkable history.

May this commemoration be a happy and memorable celebration of this congregation's service to God and of its important contributions to the community. I am confident that God's work will continue through this church family for many generations to come.

On behalf of the Government of Canada, Laureen and I offer our heartfelt congratulations and best wishes on this very special occasion.

Sincerely,

The Rt. Hon. Stephen Harper, P.C., M.P.
Prime Minister of Canada

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Gouvernement du Québec

Message du premier ministre

à l'occasion du 100e anniversaire de fondation
de l'église catholique ukrainienne St-Michel Archange

L'église catholique ukrainienne St-Michel Archange de Montréal fait sonner fièrement son clocher cette année à la gloire de ses cent ans d'existence. Cent ans qui se racontent à travers ses murs, à travers les gens de sa communauté et à travers tous les événements qui ont écrit son histoire.

Voilà une belle occasion de rendre hommage au fondateur de la première paroisse catholique ukrainienne du Québec, le Métropolite Andrey Sheptytsky. Monsieur Ihor Oshchipko, curé de la paroisse, ainsi que tous les membres de la communauté pastorale ont bien raison d'être fiers aujourd'hui de célébrer le centenaire de celle à qui l'on donne le statut de « mère » de toutes les paroisses ukrainiennes de la ville.

Je souhaite que les festivités du 100e anniversaire de l'église catholique ukrainienne St-Michel Archange signent la perpétuité de ce lieu de culte, et que celle-ci demeure toujours un phare de la vie religieuse et sociale, un lieu de rassemblement et de prière pour tous.

Félicitations!

Jean Charest

The bells of St. Michael's Ukrainian Parish of Montreal are chiming to mark its century-old history in 2011, 100 years chronicled in its very walls and through the members of the congregation and the events that have shaped its destiny.

What a wonderful opportunity to pay tribute to the founder of Québec's first Ukrainian Catholic parish, Metropolitan Andrey Sheptytsky. Today, the Reverend Ihor Oshchipko, parish pastor, and every member of the flock, can take legitimate pride in celebrating the centenary of the matriarch of the city's Ukrainian churches.

May the festivities surrounding the 100th anniversary of St. Michael's Ukrainian Parish of Montreal usher in many more years for this place of worship. May this church always be a beacon of the community's religious and social life and a place of gathering and prayer for all.

Congratulations!

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Révérend Ihor Oshchipko
Curé de la paroisse

À l'occasion du 100e anniversaire de l'Église catholique ukrainienne St-Michel Archange de Montréal, je tiens à saluer l'ensemble des fidèles qui fréquentent ce lieu de culte ainsi que les membres du clergé qui y officient. La pérennité de cette première paroisse catholique ukrainienne au Québec, à la fois lieu de culte, lieu de mémoire culturel et terreau fertile pour le développement de différentes associations, témoigne de l'attachement de plusieurs générations et de la vitalité de la communauté.

Je vous souhaite d'entamer ce nouveau centenaire avec optimisme et de multiples projets à réaliser. Mes meilleurs vœux de succès accompagnent le comité du jubilé et tous les bénévoles qui les appuient.

Rev. Ihor Oshchipko
Parish Priest

On the 100th anniversary of St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Church of Montréal, I would like the pay tribute to its clergy and to its congregation. The resilience of Québec's first Ukrainian Catholic church, which serves as a house of worship, a cultural centre and an incubator for the development of different associations, attests to the devotion of many generations of its faithful and to its community's vitality.

I hope you begin this new century with a positive outlook and numerous projects. I extend my best wishes for success to the jubilee committee and to all of the volunteers.

Gérald Tremblay
Maire de Montréal
Mayor of Montréal

Montréal

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Посол України в Канаді
Ambassador of Ukraine to Canada
Ambassadeur d'Ukraine au Canada

29 жовтня 2011 року

Всечесніший Отче Ігорю Ощіпко!
Шановні прихожани Української Католицької Церкви Святого Архистратига Михаїла у Монреалі!
Дорогі браття і сестри!

Сердечно вітаю Вас із великим святом – столітнім ювілеєм заснування Церкви, яка стала першою українською католицькою парохією в провінції Квебек!

Це століття було насичене пильною працею і самовідданістю членів і прихильників парафії, яка стала притулком для вихідців з України і їхніх нащадків, місцем, де вони знаходили душевний спокій та підтримку. Починаючи з часу свого заснування, Церква Святого Архистратига Михаїла у Монреалі відіграє провідну роль у збереженні та укріпленні української громади, підтримуючи її Божим словом та несучи світло правди науки Христової до сердець!

Бажаю Вам, щоб цей ювілей став ще більшим поштовхом до активної та діяльної праці, щоб зерна Божого слова, посіяні Вами, впали на добру родючу землю. Продовжуйте працю Ваших попередників в надії на краще майбутнє і процвітання Вашої громади. І, як заповідав усім нам Слуга Божий, Митрополит Андрей Шептицький, якого можна вважати одним із співзасновників Вашої Церкви, «не потоком шумних, галасливих фраз, а тихою, невтомною працею любіть Україну»!

Нехай Благодать Господа Ісуса Христа буде зі всіма Вами у цей день ювілею і в подальшому житті!

Слава Ісусу Христу!

З повагою, щиро,

Посол України в Канаді **Ігор Осташ**

Embassy of Ukraine in Canada
310 Somerset Street West, Ottawa, ON K2P 0J9
Tel.: (1-613) 230-2961. Fax: (1-613) 230-2400

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ
CONGRÈS MONDIAL UKRAINIEN
UKRAINIAN WORLD CONGRESS
CONGRESO MUNDIAL UCRANIO

145 EVANS AVENUE, #207, TORONTO, ON., M8Z 5X8, CANADA • TEL. (416) 323-3020 • FAX (416) 323-3250
E-MAIL: congress@look.ca • INTERNET: ukrainianworldcongress.org

Всечеснішому о. Ігорю Ощіпку
Пароху Української Греко-Католицької Церкви
Святого Архистратига Михаїла у Монтреалі
Монтреаль, Канада

Всечесніший отче Ігорю Ощіпко!
Шановні парафіяни та гості Української Греко-Католицької Церкви Святого Архистратига Михаїла!

Світовий Конґрес Українців щиро вітає Вас з нагоди столітнього ювілею заснування Української Греко-Католицької Церкви Святого Архистратига Михаїла у Монтреалі – першої української церкви в провінції Квебек.

Ваша церква, заснована в 1911 р. під час візиту до Канади Блаженнішого Митрополита Андрея Шептицького, зуміла згуртувати навколо себе та навколо давніх християнських цінностей численну українську громаду, а також стала материнською для всіх українських церков та українських громадських організацій, що пізніше утворилися на терені цієї провінції. Упродовж столітньої служби Всевишньому та своєму народу Українська Греко-Католицька Церква Святого Архистратига Михаїла у Монтреалі, завдяки наполегливій і відданій праці її священослужителів та парафіян, здійснила величезну працю на ниві розбудови духовно-релігійного життя, збереження національної ідентичності українців Канади, зокрема української мови, культури, історії, а також зміцнення духовного зв'язку з Україною та українцями у всьому світі.

Світовий Конґрес Українців висловлює своє велике признання всім, хто протягом століття спричинився до розбудови Української Греко-Католицької Церкви Святого Архистратига Михаїла у Монтреалі, та бажає Вам і Вашим родинам миру, любові, незламної віри та Божого благословення. Нехай Господь примножить Ваші духовні та фізичні сили та оберігає Вас і Вашу церкву!

Світовий Конґрес Українців

Евген Чолій
Президент

Стефан Романів
Генеральний секретар

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Вступне слово

Дорогий читачу!

Ти тримаєш у своїх руках незвичайну книгу. Її рядки розповідають про столітню історію парохії Святого Архистратига Михаїла у Монреалі. Але якщо ти уважніше приглянешся, то зумієш прочитати між рядками цієї книги багато більше. Тобі відкриється суть української душі, її побожність, доброта, любов і довготерпеливість.

Колись св. Апостол Андрей Первозванний закопав хрест святий і благословив українську землю словами: «На горах цих засяє ласка Божа; тут повстане місто велике, й Бог побудує багато церков.» Із сторінок цієї книги ти зрозумієш, як далеко крізь віки сягнуло пророцтво Первозванного. Як його благословення глибоко увійшло в українську душу, і як та душа століттями зберігала любов до свого Господа Бога і його святої Церкви. З цієї книги ти пізнаєш глибоку побожність української душі, котра і в часи радості і смутку, нестатків, переслідування чи скитальщини ніколи не забувала про Бога, зводячи храми на його славу. І так, як з благословення Апостола Андрея Первозванного на київських горах повстало величаве місто з багатьма церквами, а його покровителем став Воїн Господній, Св. Архистратиг Михаїл, так і тут на далекій, чужій і рідній канадській землі, в її унікальній провінції Квебек, у мальовничому з багатьма храмами місті Монреалі, сто років тому з благословення великого апостола і Слуги Божого митрополита Андрея Шептицького повстала унікальна церква покровителем, якої став той же Воїн Господній, Св. Архистратиг Михаїл.

Дорогий читачу, уважно вглянься у цю історію, рядки котрої писані знедоленим життям не тільки скитальців з України, а й їх першими паростками, котрі проросли на цій землі. Цю унікальну історію писали сім'ї інтернованих галичан 1914-20 років, яких нужда вигнала з рідної землі та й у чужій їм не судилося зазнати щастя. Цю унікальну історію розширювала друга хвиля еміґрації, на долю якої припали часи депресії та світової фінансової кризи. Цю унікальну історію збагатила і третя хвиля переселенців з України, котрих війна вигнала з родинних домів, погнавши їх на чужину через небезпеки, випробування і поневіряння. Уважно вдумайся у ці рядки і ти побачиш, як Архангельський клич-ім'я «Хто яко Бог» завжди вів цю громаду через останні сто років. Це гасло глибоко увібрало в себе серце святомихайлівської громади, котра уже сто років поборює зло, зберігає батьківську віру і традиції, виховує своїх дітей на воїнів Христових, і як рідна матір пригортає до свого серця знедолених скитальців та провадить їх до Бога. Тому знати, пам'ятати, шанувати та гідно продовжувати цю історію мають святий обов'язок як ті, котрі щойно прийшли у цю громаду, так і ті, чиє коріння вросло у цю землю довжиною в сто років.

Дорогий читачу, зумій належно оцінити працю не тільки тих людей, котрі доклали великих зусиль, щоб ця книга побачила світ, але насамперед тих, хто впродовж ста років творив цю історію.

о. Ігор Ощіпко
Парох Церкви Св. Арх. Михаїла

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Список засновників парохії

1 Атаманець Теодор 314 Harbor Street
2 Бабій Яків і Анна 1492 Ontario Street
3 Бабула Левко 1494 Ontario Street
4 Басістий Йосиф 1496 Ontario Street
5 Блонський Іван і род. 114 L'Espérance Street
6 Бойко Прокіп 557 D'Iberville Street
7 Бойчук Николай 32 Brown Street
8 Бойчун Аполінарій 302 Harbor Street
9 Боклацюк Іван і Катерина 1494 Ontario Street, 2nd floor
10 Бублик Михаїл 1502 Ontario Street
11 Буртняк Григорій 16 St-Just (yard)
12 Валько Аксентій 557 D'Iberville Street
13 Валько Дмитро і Варвара 1487 Ontario Street, 3rd floor
14 Вальчак Іван 5 Parthenais Newille Place
15 Валюк Ксеня і род. 44 St-Urbain Street (basement)
16 Василишин Павло з жоною Elm Street
17 Васильців Павло 141 Wurtele Street
18 Величка Стефан і род. 113 Brown Street
19 Волошинський Прокіп і Анна 262 de Levis Street, Pointe St-Charles
20 Волощук Анна
21 Воляник Стефан 114 L'Espérance Street
22 Вронський Антон і род. 565 Frontenac Street
23 Гапчин Григорій і Василина 365 St-Dominique Street (yard)
24 Гарасімка Йоган 571 Frontenac Street
25 Герман Николай 302 Harbor Street
26 Гладун Ілля 1502 Ontario Street
27 Гладун Микита і Дора 1502 Ontario Street
28 Голодівський Семен 1502 Ontario Street
29 Горань Левко 1487 Ontario Street
30 Горбань Николай 567 Frontenac Street
31 Горійко Василь і Марія 675 Frontenac Street
32 Гуменний Теодор і Катерина 320 Frontenac Street
33 Гуцул Яків
34 Гирбовка Климко 1487 Ontario Street
35 Гирилевич Данило і род. 302 Wurtele Street
36 Ґрех Тимко 567 Frontenac Street 3rd floor
37 Гурка Михаїл 567 Frontenac Street 3rd floor
38 Дацюк Софрон 124 L'Espérance
39 Дембовський Францішек і род. 1487 Ontario Street
40 Дзіковський Валентій і род. 62 Delibec Sreet
41 Дильба Василь і род. 31 Wurtele Street
42 Динака Антон 41 Wurtele Street
43 Дирба Петро 141 Wurtele Street
44 Ділай Євдокія 1487 Ontario Street
45 Ділай Зузик і Марія 151 Wurtele Street
46 Ділай Микита1 487 Ontario Street, 3rd floor
47 Єлик Йоган 571 Frontenac Street
48 Женчук Василь 114 L'Espérance Street
49 Жила Петро 26 Brown Street
50 Жила Теодор 26 Brown Street
51 Жиромський М. 560 Frontenac Street
52 Заборовський Іван і Текля 557 D'Iberville Street
53 Заведа Василь і Анна 4 Parthenais Newille Place
54 Заліпа Павло 1585 Ontario Street
55 Заставний Ілько 567 Frontenac Street
56 Зеленецький Григорій і род. 207 Wurtele Street
57 Зьолковський Іван і род. 83 Hogan Street
58 Зьолковський Титус і род. 77 Hogan Street
59 Іваськів Григорій і род. 314 Harbor Street
60 Карчмар Никола Wurtele Street
61 Катинський Дам'ян 1496 Ontario Street
62 Кихаревич Василь
63 Кобітович Василь 16 St-Justin (yard)
64 Ковалевич Константин і Марія 361 St-Dominique Street (yard)
65 Ковальчук Максим 1487 Ontario Street
66 Косінський Ізидор 128 Brown Street
67 Косінський Йосиф і род. 128 Brown Street
68 Кочут Іван і Марія 413 Frontenac Street (yard)
69 Криська Міхал 419 Elm Street
70 Крошка Семен 314 Harbor Street
71 Кузьмінський Григорій 83 Hogan Street
72 Купіцький Петро і род. 567 Frontenac Street, 3rd floor
73 Кучарський Міхал 116 St-Brome
74 Лазарович Василь 1494 Ontario Street, 2nd floor
75 Левчук Анна
76 Лизарук Семен 302 Frontenac Street
77 Ліповий Василь і род. 33 D'Iberville Street
78 Максимів Теодор 41 Wurtele Street
79 Мельник Дмитро 567 Frontenac Street, 3rd floor
80 Мельник Олекса Harbor Street
81 Мервіцький (Мєржвіцкий) Казимир і род. 26 Brown Street
82 Микитин Никола 1492 Ontario Street
83 Міщанчук Стефан 419 Elm Street
84 Млинарський Григорій 571 Frontenac Street
85 Мудровська Марія
86 Мудровський Левко 314 Harbor Street
87 Нагірний Михаїл і род. 339 D'Iberville Street
88 Ноґас Антон і род. 371 St-Dominique Street (yard)
89 Олекса Мельник Harbor Street
90 Оріхієвський Юстин 557 D'Iberville Street
91 Осадца Іван 83 Hogan Street
92 Осадца Яків 1496 Ontario Street
93 Павлюк Андрій 567 Frontenac Street
94 Павлюк Петро
95 Пазюк Йосиф 126 St-Brome Street
96 Пархін Андрій і Анастасія 557 D'Iberville Street
97 Пархін Григорій і Анна 557 D'Iberville Street
98 Пархін Дмитро і Єлена 302 Harbor Street
99 Петришин Микита 1494 Ontario Street
100 Пилипів Василь і род. 77 Brown Street
101 Пилипів Павло 557 Hogan Street
102 Пилипів Петро і род. 577 Frontenac Street
103 Повток Андрій 567 Frontenac Street
104 Русин Бартко 192 Brown Street
105 Русин Пилип і род. 192 Brown Street
106 Савчук Василь і род. 196 Brown Street
107 Семенюк Семен і Параска 100 St-Brome Street
108 Сидорко Андрій 339 D'Iberville Street
109 Сидорко Юрій 339 D'Iberville Street
110 Сирота Василь 567 Frontenac Street, 3rd floor
111 Сінута Пилип 571 Frontenac Street
112 Сорочинський Ізидор 1487 Ontario Street, 3rd floor
113 Сорочинський Юстин 571 Frontenac Street
114 Спасюк Михаїл
115 Стахів Антон 1487 Ontario Street, 3rd floor
116 Стеблівський Николай 476 Ontario Street
117 Теслюк Марія 320 Frontenac Street
118 Фандзиґа Григорій 302 Harbor Street
119 Федірчук Василь
120 Філик Микита 371 St-Dominique Street (yard)
121 Філінський Андрій і род. 5 Parthenais Newille Place
122 Цвях Пилип 128 Brown Street
123 Ціміхуд Антон і Марія 1515 Ontario Street, 3rd floor
124 Чикаловський Михаїл 141 Wurtele Street
125 Чмаль Мирон 324 Harbor Street
126 Шандровський Володимир 83 Hogan Street
127 Шевчик Міхал 302 Harbor Street
128 Шимчук Яків 314 Harbor Street
129 Шушкевич Яків і Єва 314 Harbor Street
130 Юркевич Василь 262 de Levis Street, Pointe St-Charles
131 Юрків Танас 1585 Ontario Street

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ПАРОХІЯ СВ. АРХИСТРАТИГА МИХАЇЛА В МОНРЕАЛІ

Д-р Юрій-Мирослав Левицький

ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ПОСЕЛЕНЦІ В МОНРЕАЛІ

При кінці XIX століття відкрилась імігрція зі Східної Європи до Північної Америки: Сполучених Штатів Америки та Канади. 1891 року, заохочені можливістю здобути достатню кількість цілинної землі для культивації хліборобських культур у степовій частині, почали прибувати до Канади малоземельні або й безземельні українські селяни з тодішніх коронних австрійських земель Галичини та Буковини. Припливали вони до пристаней Галіфакс у Новій Шотландії та до Монреаля в Квебеку. Ці імігранти шукали кращої долі в Канаді, більшість із них з надією заробити достатню кількість гроша, щоб могти, вернувшись на Рідні Землі, купити там задовільну кількість землі та стати жити заможніше.

Через Монреаль, колись найбільше місто і пристань в Канаді, перекочувалися цілі хвилі імігрантів, які прямували на Захід. Монреаль лежить у франкомовній провінції Квебек, яку свого часу завоювали англійці. Це довший час принижуване населення, без належного технічного та промислового розвитку, у почутті самозбереження, замкнулося в собі і не могло чи не хотіло допустити до себе великого напливу імігрантів, які почали напливати до Канади зі Східної Європи в 90-их роках XIX століття. Хоч через Монреаль перекочувалися цілі хвилі імігрантів, але залишалось тут лише стільки, скільки характер воріт Канади потребував для своєї обслуги. Тому, що володіння Канади було в той час англійське, то й іміграційний склад обслуги був зв'язаний з англомовною домінуючою меншиною посеред моря франкомовного загалу. В наслідок цього третьомовні імігранти, як ось українські, скупчувалися лише в Монреалі, без жодного запілля по широких просторах Квебеку. Це теж вплинуло на те, що українські поселення в Квебеку відрізняються від таких же в західних провінціях Канади.

Перші українські поселенці на терені Монреаля появились 1899 року. Були це брати Іван і Степан Тюхтії, які незабаром переїхали до Західної Канади. З того часу українські поселенці приїжджають постійно до Канади, перебуваючи якийсь час у Монреалі. Хоч більшість поселенців були самітні мужчини, але були теж і жінки, а то й цілі родини. 1904 року відбулось перше греко-католицьке вінчання Михайла Лучака в церкві св. Гавриїла при вулиці Сантр.

Першим українцем, що поселився 1902 р. в Монреалі на постійно, був Йосип Созанський, який помер 1970 р. Перші українські поселенці в Монреалі оселювалися в індустріяльній дільниці Пойнт-Сен-Шарль (працювали на т.зв. ґенку тобто залізниці або в фабриках як ось сталеварня Stelco), а згодом у дільниці Фронтнак (працювали вантажниками в порті або при будові чи направі кораблів у фірмі Vickers) та в середмісті[1] (працювали при виробі одягу – кравці, прасувачі), тобто поселювались у найбідніших та найбільш занедбаних районах міста. В одній кімнаті жило часами 5 або більше осіб. Дільниця Фронтнак, де було більше свідомих українців, стала осередком релігійно-церковного життя в Монреалі.

Перші Служби Божі для українців відправили оо. Василіяни – Созонт Дидик, Антін Строцький та Платонід Філяс, які переїздили через Монреаль, їдучи на Захід. Відправляли їх в одній із двох французьких церков: Сен-Шарль в дільниці Пойнт-Сен-Шарль і Сен-Венсант-де-Поль в околиці Фронтнак. Створене в 1904 році товариство "Опіка переселенців", що згодом змінило назву на „Самопоміч", запросило в 1907 році о. Навкратія Крижановського з Вінніпеґу. Він обслуговував українців теж кілька разів і в 1908 та 1909 роках. Але це все були тільки принагідні Богослуження, які відправлялися в різних латинських церквах. Товариство "Самопоміч" вело успішну боротьбу з протестантською сектою І. Бодруґа. Українські греко-католики, не маючи своєї церковної організації, були виставлені на пропаганду з боку численних протестантських сект. Настала потреба створити свою парохію. Теж слід згадати, що в той час у Духовній Семінарії в Монреалі студіювали і українці, монахи ЧСВВ, а саме: Іларіон Дорош, Орест Кузів та Василь Ладика, пізніший єпископ УГКЦ Канади.

[1] Це не було комерсійне середмістя, але робітнича, "етнічна» дільниця здовж вулиць Сен-Лоран (знана теж як Мейн) і Сен-Урбен. Приблизні границі цієї околиці були: вулиця Онтаріо на півдні, Сен-Віятер на півночі, Сен-Дені на сході та Парк на заході.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

СТВОРЕННЯ ПАРОХІЇ СВ. АРХИСТРАТИГА МИХАЇЛА

Основоположником парохії св. Архистратига Михаїла був митрополит Андрей Шептицький, який був учасником Євхаристійного Конґресу в Монреалі в вересні 1910 р. Зустрівшись з українськими жителями Монреаля, митрополит доручив їм створити парохіяльну громаду. Перші збори для організації парохії перервала група заколотників-противників цього діла, і треба було аж інтервенції поліції, щоб їх прогнати. Врешті відбулись другі збори української греко-католицької громади, на яких вибрано перший Церковний Комітет на чолі з Іваном Зьолковським. Громада офіційно назвала себе „Греко-католицька руська церква св. Михаїла". Ось так описує ці події Казимир Іван Мервіцький, народжений 15 квітня 1881 в містечку Збараж і який приїхав до Монреаля в 1905 році (текст зредаґований і правопис справлений – ЮЛ):

"У 1910 році прийшла вістка, що в Монреалі буде світовий Євхаристійний конґрес, на який приїдуть єпископи і архиєпископи з цілого світу. Я слідив, чи приїде хтось з українських єпископів. У Монреалі була мала горстка українців; ми ходили до церкви Сен-Венсант-де-Поль на вулиці Сент-Катрін ріг вул. Фуллум. Там були 3 народи: поляки, українці та литовці. Мене вибрали колектором польської парохії Матері Божої Ченстоховської. Євхаристійний конґрес почався 10 вересня 1910. На нього приїхав з Риму наш митрополит Андрей Шептицький та з Америки єпископ Сотер Ортинський. Яка радість була, коли ми змогли побачити того, нині святого, українського митрополита, який шукав як Христос за своїми вівцями, які покинули свою рідну українську землю та опинились за океаном, шукаючи кращої долі. В Оттаві українці були зареєстровані як галичани, русини, росіяни, уніяти, греко-католики і так дальше, українців митрополит там не знайшов. Коли митрополит був у церкві єзуїтів Сен-Венсант-де-Поль, йому сказали, що тут є люди, які збираються на Служби Божі, але вони не знають, хто вони є. Отець Брушесі сказав, що знає одного русинського колектора. Він післав по мене, щоб я прийшов до митрополита. Я сказав митрополитові, що я знаю багатьох українців у польській церкві. Митрополит сказав мені скликати всіх українців до церкви на неділю на архиєрейську Службу Божу. Зійшлось дуже багато людей, які з радости плакали, коли митрополит представив французам своїх рідних братів на чужині. А в четвер митрополит вів нас в євхаристійному поході під гору Монрояль, де був євхаристійний престіл. Митрополит Андрей і єпископ Сотер та багато французьких священиків прийшли в мій дім на вул. Бравн №26 (тепер ця вулиця зветься Флоріян) і з ґалерії мого дому митрополит промовив до зібраних на вулиці по-французьки і по-українськи, поблагословив мою родину і доручив мені зорганізувати українську парохію. Я виконав доручення митрополита: 30 липня 1911 було скликано перші збори, але на нього прибули прихильники Карла Маркса з дільниці Пойнт-Сен-Шарль, як теж московіли й радикали і поліція мусіла їх розганяти палками. Засновуючі збори відбулися в серпні, на яких уже був наш перший священик о. Кирило Єрмій."[2]

У працях о. д-ра Ігоря Мончака[3] зазначено, що перше засідання відбулось «літом», а остаточне оформлення парохії і вибір Церковного комітету сталося 16 липня 1911[4]. До активних організаторів парохії треба зарахувати панів Михайла Нагірного, Теодора Жилу, Теодора Гуменного, Івана Зьолковського, Ґригорія Зеленецького, братів Пархінів та Казимира Мервіцького, предсідника засновуючих зборів. Ярема Келебай називає ще інших людей, але їх між членами, які заплатили внески 1911 року, я не зайшов, тому їх не подаю тут.

[2] Спогади Казимира-Івана Мервіцького (непубліковані).

[3] О. д-р Ігор Мончак «Парохія св. Михаїла в Монреалі» у Чверть сторіччя на владичому престолі, ст. 619-632, Торонтонська епархія, Торонто 1975.

[4] Д-р Ярема Келебай, покликуючись у своїй магістерській тезі на те саме джерело – непубліковані спомини Казимира-Івана Мервіцького - подає 14 липня 1911 як дату другого зібрання. Але дата, яку подає о.д-р Ігор Мончак – 16 липня 1911- була неділя, отже більш правдоподібною датою такого важного зібрання. Його організатори вибрали неділю, щоб на зібрання прийшло якнайбільше людей, більшість яких - це робітничий клас, які в п'ятницю 14 липня тяжко працювали. Крім того ми знаємо, що о.д-р Ігор Мончак дійсно бачив першу книгу протоколів, ще заки ця книга затратилась, у якій безперечно була подана дата цього зібрання. Отже дату 16 липня 1911 року як дату другого зібрання треба прийняти як достовірну.

Офіційно першим парохом 21 вересня 1911 року став о. д-р Кирило Єрмій, який прийняв цей г[illegible] на [illegible]ня самого митрополита Андрея Шептицького – Надя Гримак-Винницька[5] подає цю дату, як дату засн[illegible]анн[illegible] паро[illegible], уважаючи, що парохія установлюється з призначенням її першого пароха. Богослужения відправл[illegible]у [illegible]іісканській римо-католицькій церкві св. Антонія (сьогодні вже не існує). Тому що велика частина укра[illegible] жила в дільниці Пойнт-Сен-Шарль, о. д-ру К. Єрмію допомагав о. Теодор Двуліт, який відправляв Служби Божі для поселенців у цій дільниці. Уже в 1911 році 131 родин[6], з того тільки 2 з дільниці Пойнт-Сен-Шарль, один з Ляшін, 5 з середмістя і 6 без поданої адреси, а решта з дільниці Фронтнак, вплатили свої внески (колекту) – внесок (вкладка) виносила 25 центів від особи. За чотири місяці цього року заключено 9 подруж і охрещено 26 дітей.

Парохія св. Архистратига Михаїла була першою греко-католицькою парохією в Монреалі і в провінції Квебек і четвертою парохією на терені сьогоднішньої єпархії Торонта і Східної Канади (перша – Покрова Богоматері в Судбурі 1909 р., друга – Переображення Господнього в Тандер Бей 1909 р., третя – св. Йосафата в Торонто 1911 р.).

Офіційний ерекційний декрет, який видав владика Микита Будка 10 квітня 1916 року, називає парохію «Ruthenian Greek Catholic Parish of Saint-Michael». Заінкорпоровано парохію, згідно з тодішніми законами Канади, 16 січня 1917 року. Декретом від 17 травня 1954 року владика Ісидор Борецький змінив назву парохії на «Ukrainian Catholic Parish of St. Michael».

Практично все українське життя Монреаля і Квебеку у піонірському періоді гуртувалося довкруги парохії св. Михаїла, під її духовним проводом. Винятком була групка москвофілів, що пристала до старої царської російської церкви свв. Петра і Павла, яка існує досі та ті, які пішли за проповідниками Пресвітерянської Церкви, ставши членами Церкви всіх націй. Правда, ще була українська православна парохія св. Івана Сучавського в Ляшін, яку створили іміґранти з Буковини ще 1908 чи 1909 року, збудувавши церковцю, яка скоро згоріла. Її відбудували в 1911 році і тоді парохія перейшла в систему російської православної церкви – вона існує й досі. Усі ці нечисленні групи скоро відійшли зовсім від українського життя і загубилися в чужому морю. Були ще соціялісти, радикали та комуністи, ворожі Церкві та релігії взагалі. Вони хоч не покидали нашої Церкви, але з середини спричинювали всякі неймовірні труднощі й заколоти. Про це пишуть і Ірина Мельник6 і Ярема Келебай[7], не подаючи, одначе, прізвищ їхніх провідників.

БУДОВА ЦЕРКВИ

Після від'їзду в червні 1912 о. д-ра Єрмія з Монреаля парохами були о. д-р Адоній Сабурен, о. Артур Демаре, о. д-р Амвросій Редкевич та о. д-р Іван Перепелиця, і знов о. д-р А.Редкевич. Заслугою о. А. Демаре було те, що він закупив землю на розі вулиць Гошеляґа та Ібервіль під будову церкви (1913 р.). Була тоді можливість купити землю один квартал вище, при вулиці Шербрук, але тодішні українські мешканці дільниці Фронтнак уважали, що це «далеко за містом, на полі».

Під час першої світової війни, 1915 року, насильно виселено 60 українських родин разом з дітьми і жінками до табору в Спіріт Лейк, в околиці якого згодом (1952 р.) заснувалась парохія Покрова Богоматері в Валь-д'Ор. Тоді теж, 1915 року, забрано в воєнний полон 1,500 українських мужчин з Монреаля (колишніх громадян Австро-Угорщини, з якою Канада, як частина Британської імперії, була у війні). Переселенців у північно-західній частині Квебеку (Спіріт Лейк) обслуговував о. д-р Іван Перепелиця. На інтервенцію делегації від Комітету Українців Східної Канади, до якої входив і парох св. Михаїла о. д-р Редкевич, їх випущено літом 1916 року і табори зліквідовано, хоч багато з них там загинуло.

[5] Надя Гримак-Винницька Les Eglises Ukrainiennes à Montréal. Маґістерська теза на Université de Montréal (непублікована).

[6] Ірина Мельник
Ukrainian Bilingual Education in the Montreal Public School System 1911-1945. Маґістерська праця на McGill University 1987 (непублікована).

[7] Ярема Келебай The Ukrainian Community in Montreal. Маґістерська праця на Concordia University, 1975 (непублікована).

Незважаючи на важкі обставини своїх парохіян, о. д-р Редкевич рішив приступити до будови ...сної церкви (досі винаймали церкву св. Антонія за 50 доларів місячно). І вже 19 листопада 1916 р. владика ...кит... Будка освятив наріжний камінь церкви та видав ерекційну грамоту нової парохії. До кінця 1916 р. будова ...у, ...кищо мала приміщуватись церква, і дому священика в основному закінчено. Урочисте відкриття це... відбулося на Великдень 1917 р. Під час першої св. Літургії група хуліганів кидала камінням в церковні двері. Чи були це українські комуністи чи міське шумовиння – не вдалось устійнити. Церква була мурована, без купол, могла помістити 850 людей. Церковний комітет того часу складався з 8 членів: три з дільниці Пойнт-Сен-Шарль, три з дільниці Фронтнак (де збудовано церкву) і два зі середмістя.

На будову церкви позичено 15,000 дол. в банку Credit Foncier F.C. на 20 років на 7%, але їх сплачувати було дуже тяжко, і найбільшою турботою парохіяльного проводу було, звідки роздобути фонди на покриття боргів. Українці, що жили в дільниці Пойнт-Сен-Шарль причинились найбільше своїми пожертвами до будови церкви. І тут треба особливо підчеркнути цей факт, тобто, що більшість пожертв на будову церкви прийшла від мешканців Пойнт-Сен-Шарль, які 5 років раніше розбили перші збори для заснування парохії і що до членів парохії в 1911 році вписались тільки 2 мешканці дільниці Пойнт-Сен-Шарль, а вже 1917 році найбільше пожертв на церкву вплинуло саме від мешканців цієї ж дільниці. Чи не заслуга це о. д-ра Івана Перепелиці, який у 13 грудня 1913 року заснував там т-во «Просвіта» і провів велику національно і релігійно освідомлюючу працю? У той час «Просвіта» сильно підтримувала Церкву. Підчеркую, «у той час», бо пізніше (1930 рік) т-во Просвіта зісвітчилось і перестало цікавитись життям церковної громади. Варто б докладніше дослідити, чому стався такий поворот серед мешканців Пойнт-Сен-Шарль.

Від 1 вересня 1916 до 29 березня 1918 позичено в парохіян 6,970 дол. на будову церкви, з того повернено тільки 1,250 дол. Від 1917 року запроваджено „лавкове", тобто оплату за місце в лавці (у 1919 році воно було 10 центів за неділю); існувало аж до 1950 року. Інкорпорація церкви (парохії) коштувала 1,500 дол; єпископ Никита Будка зрікся інкорпорації на себе, отже парохія мусіла покрити цей кошт.

1920 року куплено дві ділянки (льоти) при вулиці Ібервіль на побудову сиротинця. Були великі клопоти із сплаченням боргу за них, врешті 3 вересня 1921 о. Михаїл Ірха та Микита Бучковський позичили гроші на цю ціль і перебрали гіпотеку на себе. Сиротинця не побудовано, але на цьому місці вибудувано парохіяльну залю, про що мова ще буде пізніше.

ПАРОХІЯЛЬНЕ ЖИТТЯ

При парохії св. Михаїла існували різні прицерковні організації, як ось сестрицтво, вівтарна дружина, Апостольство молитви, Братство українців католиків (БУК), Ліґа українських католицьких жінок (ЛУКЖ), Українське католицьке юнацтво (УКЮ), існувала українська школа. При церкві гуртувались теж і світські організації, як товариство „Просвіта" ім. Тараса Шевченка, яке заснував 13 грудня 1913 року о. д-р Перепелиця (діяло головно в дільниці Пойнт-Сен-Шарль), Союз гетьманців державників, а згодом впродовж якогось часу Пласт. Усе життя українців в Монреалі було зв'язане в тій чи іншій мірі з парохією св. Михаїла. Про це ще буде пізніше. І те, що до сьогодні ще затрималась українська громада в Монреалі в такому стані, як є, слід завдячувати праці матірньої парохії.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ЦІЛОДЕННА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

Тут слід згадати про цідоденну українську школу. Обговорюючи Рідне Шкільництво провінції К[illegible]бек [illegible]ших десятиліть поселення, слід розуміти тільки Монреаль і Ляшін. Поза ними Рідних Шкіл ніде не було, б[illegible] ніякого групового поселення нашого там теж не було. А що в Монреалі існувала тоді тільки одна парохія, до якої належали і мешканці Ляшін, то було б правильним сказати, що організатором Рідних Шкіл у Монреалі була парохія св.Михаїла. Загально вважають, що в Монреалі створено було першу в Східній Канаді цілоденну українську школу за старанням о.д-р Кирила Єрмія (1911-1912). Михайло Марунчак[8] твердить, що це сталось за старанням о. Теодора Двуліта, провідника української парохії в Монреалі (Треба згадати, що о. Двуліт був тільки сотрудником, тобто помічником пароха. У Марунчака є ще більше неточностей, коли мова про українців Монреаля).

Українська Школа -1912-

В дійсності, справа була зовсім інакша, ніж у Західній Канаді, як твердить у своїй праці Ірина Мельник[9]. Коли на Заході українські поселенці домагались українських шкіл, але влада зволікала з їх заснуванням, бо хотіла, щоб іміґранти якнайскоріше засимілювались з англомовним населенням, то в Монреалі з такою ініціятивою вийшла сама шкільна комісія – Montreal Catholic School Commission, без впливу українських поселенців. Зростання лівого політичного напряму серед українців довело до того, що українці, які посилали своїх дітей до католицьких шкіл, почали їх переписувати до протестанської шкільної системи. Щоб запобігти зростаючому соціялістичному та комуністичному впливові серед українських поселенців (а він у той час був доволі сильним), Montreal Catholic School Commission впровадила «українські школи», які зберегли певну кількість українських дітей у католицькій шкільній системі. Це, властиво, не були українські школи, а тільки українські кляси при католицькій школі Sarsfield у дільниці Пойнт-Сен-Шарль для хлопців і при католицькій школі Notre-Dame-des-Anges для дівчат, де наша дітвора вивчала рідну мову, історію та обряд. Точної дати її заснування не знаємо, напевно не пізніше як 1911 р., бо в о. Йосафата Жана знайшлась фотографія учнів і вчителів, зроблена 12 червня 1912 р., правдоподібно на закінчення шкільного року. Учителем хлопців був Григорій Ковбель, а вчительками дівчат Марія Турченяк-Кацко, Каролина Крушельницька, Петрина і Надія Шестовські. На фотографії з 1921 або 1922 року бачимо 65 дітей. У 1927 році навчання перебрали Сестри Служебниці. Ці українські кляси тривали аж до 1936/37 року, коли то Шкільна Рада зліквідувала їх, посилаючись на "брак дітей", зацікавлених у вивченні української мови.

8 Михайло Марунчак Історія українців Канади. Вінніпеґ, 1974.

9 Ірина Мельник Ukrainian Bilingual Education in the Montreal Public School System 1911-1945. Магістерська праця на McGill University 1987 (непублікована).

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ПОЧАТОК УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я В МОНРЕАЛІ

У той час, коли парохія боролася за своє існування, 14 парохіян покинули свою парохію та 9 березня 1925 р. організували окрему парохію, що, прийнявши назву св. Софії, перейшла під покров православної церкви. Надя Гримак-Винницька в своїй магістерській праці пояснює цей факт так:

Причин цього явища належить шукати в різних ускладненнях, що постали у зв'язку з переселенням українців на нові для них терени Канади. Складні життєві обставини поселенців, нові форми суспільного життя, що починали розвиватись на канадському терені, а зокрема помітна відрубність побудови церковних громад від системи на Рідних Землях та нові методи праці духовенства в Канаді, все це створювало багато труднощів, які не завжди можна було перебороти. Бо, хоч у більшості випадків причиною зміни віровизнання були особисті амбіції та непорозуміння між вірними і священиком, проте за причину переходу на православ'я подається намагання вірних здобути більші впливи у справах керування церковними громадами. Часті зміни священиків не сприяли взаємному зближенні між священиком і вірними та встановленні гармонійної співпраці між ними. Врешті перенесення з Галичини на місцевий терен деяких т. зв. радикальних кличів і протиклерикальних тенденцій, внесли у місцеве релігійне життя поважні ускладнення, у висліді чого деякі вірні виходили зовсім з церковної громади або творили собі нову церкву.[10]

Але парохія св. Михаїла пережила з Божою поміччю ці тяжкі часи і навіть в роках 1929-30 побудувала за позичені гроші церкву св. Духа в дільниці Пойнт-Сен-Шарль та дім зі залею біля церкви св. Михаїла, там де мав бути сиротинець. Такий дім був необхідний для громади.

Парохія росла і в 1930 р. засновано місійну станицю для закарпатців і словаків (від 1949 р. парохія Вознесення), а в 1931 р. парохіяни в дільниці Пойнт-Сен-Шарль створили свою окрему парохію св. Духа. Сталось це за о. Михайла Григорійчука (1925-1931), за якого для українців забезпечено окремий відділ на католицькому цвинтарі Кот-де-неж. Спочатку цю нову парохію обслуговували священики парохії св. Михаїла, але від 1934 року вони дістали окремого пароха. За о. Михайла Григорійчука теж остаточно викінчено священичу резиденцію.

ОТЦІ ВАСИЛІЯНИ

І саме в той час наступила економічна криза, депресія, і виглядало, що ніщо не зможе врятувати чисельно зменшеної парохії, яка мала 35,000 доларів боргу, від ліцитації. Але Боже Провидіння не допустило до того. На прохання парохіян єпископ Василій (Ладика) передав парохію в руки отців Василіян; сталось це 1 серпня 1932 року. Отці Василіяни при активній допомозі Церковного комітету врятували церкву й поважно зменшили її заборгованість, і навіть зуміли 9 серпня 1938 р. придбати для парохії за 6,500.00 дол. 640-акрову ферму в Лорентійських горах і зорганізувати на ній першу в провінції Квебек українську відпочинкову оселю. У час від 1932 до 1947 року Комітет сходився щотижня, а то й частіше, обмірковуючи способи, як можна сплатити борги; молодий і енергійний о. Павло Гевко, парох від 1942 року, сам ходив від хати до хати, збираючи пожертви на сплачення боргів. Зокрема великі заслуги у цій справі мали о. Йосафат Тимочко та о. Йосафат Жан.

Парохія дальше зростала: 1932 р. відновлено місійну станицю в поблизькому місті Ляшін, (вона тут існувала вже від 1913 до 1916 року); 1935 р. постала місійна станиця в дільниці Віль-Емар (від 1949 року парохія св. Йосафата, перестала існувати 1998 р.), а від 7 жовтня 1951 р. – місійна станиця у середмісті (перестала існувати в 1973 р.). У 1949 році постала парохія Вознесення Господнього для поселенців із Закарпаття, що згодом стала словацькою (місійна станиця від 1936 року).

[10] Надя Гримак-Винницька Les Eglises Ukrainiennes à Montréal. Магістерська теза на Université de Montréal (непублікована).

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

НОВА ІМІҐРАЦІЯ – ЄПАРХІЯЛЬНІ СВЯЩЕНИКИ

[illegible] 1948 р. почався сильний наплив українських іміґрантів і церква св. Михаїла не могла вже помі[illegible]и всіх [illegible] У 1950 р. єпископ Ісидор Борецький виділив із парохії три нові: Успення Божої Матері в дільниці Розмон, св. [illegible]д Хрестителя в дільниці Парк-Екстеншен і св. Василія Великого в Ляшін; душпастирями цих нових парохій були єпархіяльні священики – отці Василіяни затримались лиш у парохіях св. Архистратига Михаїла та св. Духа на Пойнт-Сен-Шарль. При парохії св. Михаїла залишились тільки дільниця Фронтнак, передмістя Лясаль та середмістя, де від 7 жовтня 1951 року відправлялися Служби Божі. Тут, у "середмісті" поселювались спочатку більшість вірних "третьої" іміґрації, працівники т. зв. «шмата-бізнес», тобто кравці та прасувальники. По роках праці вони спромоглися на поселення в кращих дільницях міста і тоді значення "середмістя" підупало, аж врешті на початку 1973 року ця місійна станиця перестала існувати.

З припливом великого числа інтелігенції зі "скитальщини" зорганізовано при парохії в 1949 р. т. зв. Дискусійний Клюб, що давав низку доповідей з дискусіями про церковне й суспільне життя та зацікавив своїм змістом як новоприбулих, так і "староканадців". Ініціятором Дискусійного клюбу був о. д-р Іриней Назарко.

1 листопада 1952 року отці Василіяни передали парохію св. Михаїла в руки єпархіяльних священиків у заміну за парохію св. Івана Хрестителя в столичному місті Оттава. Першим парохом став о. Николай Кушнірик, уродженець Монреаля.

ЗАВЕРШЕННЯ БУДОВИ ЦЕРКВИ

Хоч фонди на завершення будови церкви збирали і виробленням архітектурних планів займались вже отці Василіяни (досі був це тільки підвал), збудування репрезентаційного храму довершено аж за о. Кушнірика. Він зумів заохотити своїх парохіян до більшої жертвенности на будову церкви та її прикрашення. Правда, нова будова аж ніяк не була подібною до первісного плану, що його зробив був о. д-р Редкевич, а це з уваги на великий кошт. Парохіяни декларували певну суму грошей, на яку їх стати було, і потім що-тижнево її сплачували – були теж добровольці, які ходили від хати до хати і збирали пожертви. Будова церкви коштувала 165,000 доларів. Нову церкву поблагословив владика Ісидор 25 вересня 1954 р, а іконостас, який різьбили мистці-різьбарі Богдан Білошевський та Альфред Шредер. (перший іконостас в українських греко-католицьких церквах Монреаля) освятив митрополит Максим 24 листопада 1957 року під час храмового свята. За о. Кушнірика дуже активними були Українське Католицьке Юнацтво, Вівтарна дружина, Сестрицтво та Ліґа Українських Католицьких Жінок. В 1962 році перебудовано парохіяльну залю.

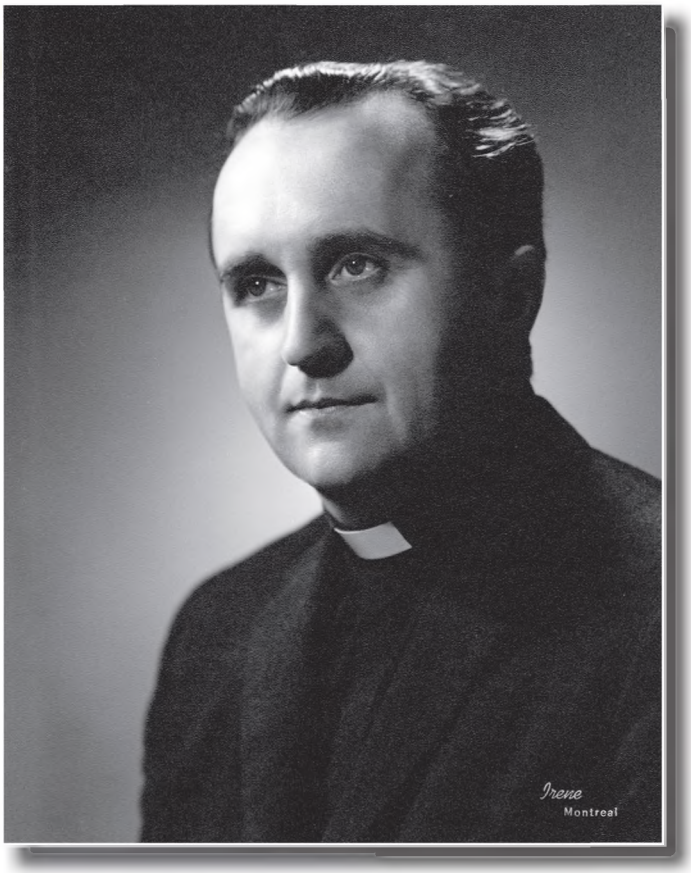
RUTHENIAN CATHOLIC ST. MICHAEL'S CHURCH, IN MONTREAL, QUE.
WITH THE RECTOR REV. AMBROSE REDKEVICH, D.D.

19 грудня 1963 р. єпископ Ісидор створив нову парохію у Лясаль – св. Миколая (вона незабаром перестала існувати), отож кількість парохіян св. Михаїла знову зменшилась. Крім того почалось спочатку повільне, але згодом дедалі швидше переселення парохіян, а головно їхніх дітей, з робітничої дільниці Фронтнак та середмістя в нові, багатші дільниці розлогого міста, які лежали поза територією парохії св. Михаїла. Кількість парохіян маліла. При кінці 1963 року до парохії належало 650 українських родин – разом 2,000 вірних.

У неділю 1 травня 1966 року відсвятковано величаво золотий ювілей – 50-ліття храму св. Архистратига Михаїла. Архиєрейську Службу Божу відправив кир Ісидор при участі великого здвигу народу. На святковому бенкеті було присутніх 590 осіб, на якому монреальський римо-католицький єпископ Поль Ґреґуар виголосив цікаву промову. З цієї нагоди видано привабливу «Пропам'ятну книгу» за редакцією Адольфа Гладиловича, Ярослава Пришляка та Юрія Левицького.

О. Д-Р ІГОР МОНЧАК

[illegible] лютого 1969 р. упокоївся о. Николай Кушнірик і на його місце 1 червня 1969 р. прийшов молодий енергій[illegible] о. д-р [illegible]нчак, колишній парохіянин цієї парохії. За нього прикрашено церкву і помальовано іконостас. Ікони до іко[illegible] у розмальовував мистець-маляр Володимир Денисенко. Стіни церкви розмальовував Володимир Мазепа, але, на жаль, через просочення води крізь стіни вони облуплювались, їх треба було покрити цементом, так що стіни остались голі. Залишився тільки великий стінопис над вхідними дверми до церкви, що символічно представляє хіротонію о. Йосифа Сліпого в єпископи. Великою заслугою о. д-ра Мончака було упорядкування парохіяльного діловодства, індексування книг хрестин, вінчань та похоронів. Він теж запровадив від 1971 р. публікацію (спершу на циклостилі, а згодом на ординаторі – вони провадяться й досі) щорічних звітів парохії, в яких поміщувано не тільки звіти прицерковних організацій (ЛУКЖ, БУК, УКЮ, Сестрицтво, Вівтарна дружина, парохіяльна школа), список хрестин, вінчань та похоронів, але, що й головне, повний фінансовий звіт парохії з докладними поясненнями, як теж і список пожертв наших парохіян. (Друкування самих фінансових звітів розпочав був о. д-р Редкевич ще в 1917 році). О. д-р Мончак своїм ощадним господарюванням довів до того, що парохія позбулась усіх своїх боргів і навіть почала зберігати заощадження в банку. За нього придбано теж гарні вишивані фелони з України.

Але о. д-р Мончак, який був парохом найдовше – 21 рік, не тільки дбав про господарську ділянку парохії, але, що й найважніше, про духовний її ріст. Під його проводом прицерковні організації розвинули дуже активну діяльність: Братство Українців Католиків ім. о. Маркіяна Шашкевича провадило щомісячні ширші сходини, на яких о. д-р Мончак, а також д-р Юрій Левицький та інші відчитували реферати на релігійні, церковні чи актуальні національні теми. БУК теж організував поміч для українських студентів у Бразилії та Аргентині. Ліґа Українських Католицьких Жінок, крім своїх щомісячних цікавих сходин, провадила гарну бібліотеку, організувала різні прощі, займалась допомогою потребуючим у парохії, у місті, у Канаді чи в Україні, а крім того приготовляла празничні прийняття, Щедру вечерю та свячене. Члени ЛУКЖ теж вишили декілька комплетів обрусів та рушників і чотири гарні хоругви до церкви.

1974 року наша церква збагатилася гарною запрестольною іконою, що її розмалював у змодернізованому візантійському стилі молодий талановитий маляр Володимир Денисенко. Ця ікона зображує все таїнство Божого спасення людства. Цю запрестольну ікону торжественно поблагословив владика кир Ісидор у неділю 17 листопада 1974 р.

Як продовження праці давнього Дискусійного клюбу можна вважати парохіяльні виклади, започатковані 7 грудня 1975 р. з рамени Українського Католицького Університету. У 70-их роках о. д-р Ігор Мончак дістав доручення від патріярха Йосифа Сліпого створити філію Українського Католицького Університету в Монреалі. Виклади Українського Католицького Університету відбувались в конференційній залі парохії св. Михаїла. Викладачами були:

1) о. д-р Ігор Мончак, який читав виклади на такі теми:
Східні Церкви, Ватиканський собор і проблеми патріярхату;
Помісність Київської Церкви в часах церковних роздорів і поєднань;
Структура й змисл візантійсько-української літургії;
Структура й змисл св. Літургії Івана Золотоустого; Розумові основи християнської віри;
Тисяча років помісної Київської Церкви.
2) д-р Юрій Левицький – українська мова, зокрема її діялекти та вплив англійської та французької мов на лексику українців Монреаля.
Виклади були на високому рівні і їх відвідувало багато людей з Монреаля.
За о. д-ра Ігоря Мончака парохію відвідали патріярх Йосиф Сліпий та патріярх Мирослав-Іван Любачівський.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ЖОНАТІ СВЯЩЕНИКИ

1990 року о. д-ра Ігоря Мончака перенесено до парохії св. Василія Великого в Ляшін, а до парохії св. Михаїла прийшов о. Іван Чировський, перший жонатий парох у цій парохії, який мав великі плани залучити парохіян до активної участи в усіх богослуженнях, приготовляючи тексти для розповсюдження їх між вірними. Але з уваги на стан його здоров'я його у 1993 році перенесено до південних штатів у США.

1991 року засновано парохію Преображення для румунів-греко-католиків. Ця парохія спочатку вживала для своїх потреб церкву св. Михаїла, а згодом перебрала церковцю парафії св. Йосафата на Віль-Емар, яка перестала існувати.
1993 року парохом став молодий священик з України о. Петро Двірник. За нього придбано дуже гарну плащаницю, виготовлену в Греції. Церковна рада (комітет) перебрала на себе всю господарську ділянку життя парохії. Він тримав постійний контакт з усіма парохіянами, помимо того що він обслуговував ще й місійну станицю св. Андрія Первозваного в західній частині міста (Уест Айленд), засновану 1994 року.

У 2001 році з ініціятиви Братства Українців Католиків імени о. Маркіяна Шашкевича створено комітет для відзначення Року митрополита Андрея Шептицького. До участи в комітеті запрошено багато чільних осіб з української громади, але брало участь в ньому 12 осіб, головою став секретар БУК Юрій Левицький; крім нього в комітеті були ще два члени БУК: Методій Кінах і Іван Стельмащук. Святкування відбулося в трьох стадіях: 3 і 4 листопада 2001 р. у залях університету МекҐілл була наукова конференція-симпозіюм з участю 7 доповідачів з Монреаля, Оттави, Саскатуну і Чікаґо, а саме: владика УПЦ Всеволод Майданський, о. д-р Ігор Куташ, о. д-р Ігор Мончак, о. д-р Петро Ґаладза, о. д-р Андрій Чировський, о. д-р Мирослав Татарин, д-р Андрій Кравчук. Велику поміч в організації і в переведенні цієї конференції дав д-р Ярема Келебай. 10 листопада відбулася святкова академія з участю прелегентки Богданни Мончак, скарбника ЛУКЖ при парохії св. Михаїла, хору Успення Богоматері, декламаторки Валі Ґоляш, учнів Рідної Школи ім. митр. А. Шептицького, вокального тріо та куреня пластунів ім. митр. Шептицького. Святкування закінчено 11 листопада архиєрейською Службою Божою в нашій церкві, яку відслужив владика кир Корнилій у сослуженні всіх монреальських священиків. Крім того комітет видав пропам'ятну книжечку, в якій був, між іншими, вірш о. Петра Двірника, вірш Ірини Чайківської-Павлів та стаття Юрія Левицького про роль митр. Андрея Шептицького в організації українського церковного життя в Монреалі. Комітет теж випустив пропам'ятні стрічки, які продавано під церквами. Чистий дохід розділено на Інститут ім. Шептицького в Оттаві (275 дол.) і на Український католицький університет у Львові (609 дол).

В днях 21 лютого 2003 року парохію відвідав патріярх Любомир Гузар. Патріярх відправив о год. 17.30 молебен, а після того була спільна вечеря у нашій парохіяльній залі з участю священства Монреаля, членів Церковної ради та парохіян.
Восени 2003 року о. Двірника перенесено до Торонта, а тимчасовим адміністратором парохії св. Михаїла став парох парохії св. Духа о. Володимир Вітт. 1-го вересня 2006 владика Степан (Хміляр) призначив парохом о. Ігоря Ощіпка, молодого, ентузіястичного священика, що має великі плани розбудови парохії, головно в богослужебній ділянці і в пожвавленні життя громади та успішно переводить їх у життя.

Визначними заступниками голови Парохіяльної ради (Церковного комітету) – головою був завжди парох - були: Іван Зьолковський, Іван Теленько, Микита Бучковський, П. Біловус, Володимир Постригач, Михайло Дичка, Теодор Савич, Трохим Мисюрак, Данило Литвин, В. Чумак, д-р Степан Климчук, Павло Масний, Володимир Міщук, Петро Савчук, Іван Ґнесько, Ілля Несторук, Методій Кінах, а від 1984 року є Юліян Ваґнер, який безінтересовно та з посвятою свого часу провадить господарські справи парохії вже понад 26 років, за що йому належиться велике признання і щира подяка.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ПРИЦЕРКОВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Як уже згадано було, парохії існувало багато організацій і товариств, як ось:

Діти Марії

Сестрицтво Апостольства Молитви, засноване 10 лютого 1929 року, закінчило свою діяльність 16 лютого 1987 року. Воно у кожну першу неділю місяця, за виїмком липня і серпня, переводило в церкві спільну годину молитви, на ранніх богослуженнях у ці неділі переводило в притворі збірку і за зібрані гроші, доповнюючи їх власними внесками та пожертвами, дбало про прикрасу престолу, справляли нові ризи та інше устаткування. Сестрицтво теж допомагало бідним та відвідувало хворих.

Сестрицтво Пресвятого Серця Христового існувало в часи душпастирювання оо. Василіян та о. Кушнірика. На жаль, докладних відомостей про їхню працю немає.

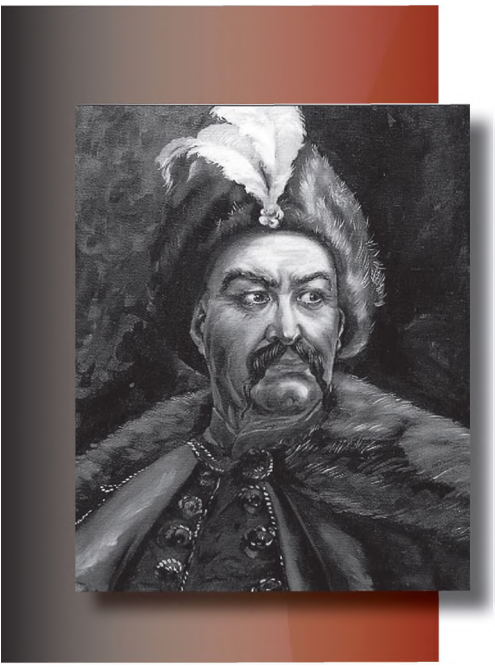
Діти Марії, товариство засноване 1944 року для шкільної молоді. Провадили ним Сестри Служебниці, які навчали дітей, а на закінчення травневих молебнів («маївок») була процесія в церкві і маленький концерт у честь Богородиці. Докладніших інформацій немає.

Товариство Покрова Богородиці існувало 1926 року; воно допомагало збирати фонди на покриття боргів. Докладніших інформацій немає.

Українське Католицьке Юнацтво засноване 1942 року під назвою Українська Католицька Молодь. 1951-го року розділено його на дві окремі секції – старших і молодших юнаків і дівчат. Члени УКЮ влаштовували різні імпрези, в першу чергу розвагові забави, частину доходу з яких призначували на церковні потреби. На їхніх сходинах священики давали виклади про нашу Церкву та наші українські традиції, заохочували до релігійного життя та частої участи в Св. Тайнах. 1951-го року зорганізовано було для них т. зв. замкнені реколекції. 10 квітня 1960 року зорганізовано в Монреалі Окружну управу УКЮ. Серед активних членів УКЮ треба вимінити Юрія Бринявського, Теодора Батюка, Джералда Конанця, Зенона Бринявського, Любомира Квасницю, Донну Шмелка, Роксоляну Баран, Тараса Загоруйка, Ігоря Петражника та Мирона Степана Ульчака. УКЮ припинило діяльність 1975 року.

Товариство Української Студентської Молоді «ОБНОВА» створене з ініціятиви о. д-ра Назарка 1951 року. Першим головою був студент архітектури Радослав Жук. У 1966 році головою був Володимир Попович. Т-во влаштовувало щомісячні сходини з доповідями, забави для студіюючої молоді, прогулянки, прощі тощо. З протоколів церковного комітету довідуємось, що в 1968 році «Обнова» «не працює та не провадить організованого життя».

Вівтарна дружина – церковний причет. Вівтарну дружину створено з малих хлопців 1944 року. Головні завдання Вівтарної дружини є обслуга церковного престола під час богослужень. Дружинники також чергували по службі в неділі і свята. З уваги на брак хлопців від 2003 року почали прислуговувати й дівчата. Кількість дружинників була різна в різні часи, наприклад, в 1966 році було 18 хлопців, в 1971 році було 23 хлопці, в 2008 році 1 юнак та 5 дівчат. Духовним провідником був отець парох або хтось із отців сотрудників. Першим головою був Василь Мандзюк, а в 1966 році - Іван Фенчак, в 1970 – Володимир Буґера, в 1971 – Данило Коцур, а в 1972 – Андрій Мончак, 1973 – Орест Ваґнер. Серед активних дружинників слід згадати Степана Цимбалісту, Ореста Ваґнера, Сергія Диду, Ліду Дида, Уличного і братів Фіґолів. Дружинники в гуртовому співжитті повинні були виробляти свого християнського духа та дружність. З уваги на велике розсіяння дружинників по цілому місті тяжко було переводити їхні сходини частіше в часі шкільного року, коли вони перебували 6 днів у школах, державній та українській, а вечорами батьки побоювалися посилати самих дітей далеко у стару дільницю міста, де знаходиться наша церква. Тому сходини й позанедільна діяльність переводилась головно в дні вільні від шкільної науки. Деякі члени їздили на літні курси до Риму (на кошт ЛУКЖ), а теж на з'їзд молоді, що його організував Папа. Перед різдвяними та великодніми святами члени вівтарної дружини продавали різдвяні та великодні картки й молитовники для вигоди парохіян і придбання фондів для Вівтарної Дружини. 1976 року Вівтарна дружина з придбаних грошей покрила кошт закупу 12 дальматик (решту покрило Сестрицтво). Один з дружинників, Андрій Фіґоль став священиком. У парохіяльному звіті за 1978 рік читаємо вже про піддияконів, четців та свічконосців, що краще відповідає нашому східному обрядові ніж вівтарна дружина.

Товариство ім. Б. Хмельницького існувало в середмісті в 1927 році. Воно брало участь у провадженні парохії св. Михаїла. Більше інформацій про нього в архівах парохії не знаходиться.

Скавти. При парохії існував гурток скавтів – Українська скавтська трупа св. Михаїла, довголітнім провідником яких був Стефан Палій, що помер 1961 р. Про них є згадка в протоколах церковного комітету з 1949 р. До обов'язків скавтів було щонеділі служити при св. Літургії в церкві. З прибуттям "скитальців" і пластунів, що мали свої перші зайняття в залі парохії, українські скавти зникли.

Взаємна поміч, відділ ч. 19. Це було парохіяльне товариство, відновлене 1946 року, яке допомагало парохії в її заходах здобути гроші на покриття боргів. Доля цього т-ва невідома.

Читальня Івана Франка існувала при вулиці Фронтнак. Вона мала свій будинок із залею, в якій в роках 1921-1922 відбувалися звичайні та надзвичайні збори парохії. Що з нею сталось? Немає вісток у парохіяльних документах.

Товариство «Січ» - Союз Гетьманців Державників. При парохії в 1930-их роках зорган[і]зувало Товариство "Січ" (Січова Організація), засноване 25 травня 1924 у Торонто емігрантами по Першій Світовій війні. Духовним промотором «Січі» і її ідей у Монреалі був Володимир Босий[11]. Верховна Команда була в Монтезі. Організація працювала для добра парохії. Від 13 грудня 1936 року вживала кожної середи парохіяльну залю для своїх потреб. Але Верховна Команда почала щораз-то більше ставати на принципи гетьманського руху, почала ширити монархістичні ідеї. Це не подобалось частині «січовиків» і стався поділ. Частина під іменем «Запорізька Січ» почала співпрацювати з церковним Братством св. Софії, а друга частина змінила свою назву на Союз Гетьманців-Державників. Союз Гетьманців Державників (СГД) засновано в Канаді в липні 1931 року. До нього належали люди освічені, багато з них з університетською освітою. Хоч Союз офіційно не був припарохіяльною організацією, але свої сходини провадив в церковних приміщеннях парохії св. Михаїла та помагав парохії в імпрезах для покриття боргів. Головою був Теофіль Олійник. У 1941 р. Гетьманська організація мала свою гардеробу в парохіяльній залі, де вона тримала свій гетьманський одяг. Наші парохії – св. Михаїла і св. Духа – брали дуже активну участь у приїзді до Монреаля Гетьманича Данила Скоропадського 1938 року. У церкві св. Михаїла відправилась Служба Божа і панахида за поляглих. Гетьманичові всюди асистувала почесна чота членів СГД в однострояхсічовиків. Гетьманича Данила всюди радо вітали, уважали його «Амбасадором доброї волі» з рамени українців. Союз Гетьманців-Державників був одним з засновників Комітету Українців Канади. Кличем гетьманської ідеї було – «З Богом за Батьківщину!» Прапор Союзу ще досі існує на парохії, хоч сам відділ СГД у Монреалі перестав існувати.

Тут варто згадати, що націоналістичні організації, як ось: *Українське Національне Об'єднання* чи заснована пізніше *Ліга Визволення України* – не були зв'язані з парохією св. Михаїла, хоч поодинокі їхні члени брали активну участь у парохіяльному житті.

Прибуття т. зв. третьої імміграції змінило характер української громади. Створились нові організації. Деякі з них, як ось *Пласт*, використовували впродовж якогось часу церковні приміщення для своїх сходин: 13 липня 1948 року заснували мішаний пластовий курінь імени гетьмана Івана Мазепи, а 2 січня 1949 року вибрали першу Станичну Сташину, яку очолив пл.сен. Володимир Кметик. Через конфесійні непорозуміння Пласт переніс свою працю до домівки спортового товариства Україна, яка одначе не відповідала потребам Пласту, і Пласт купив свій власний дім при вулиці Еспланад. Духовним провідником пластунів був о. д-р Іриней Назарко. Також *Спілка Української Молоді (СУМ)* відбула свої засновуючі збори в церковній залі св. Михаїла.
А тепер розглянемо дві найпотужніші парохіяльні організації, а саме ЛУКЖ та БУК.

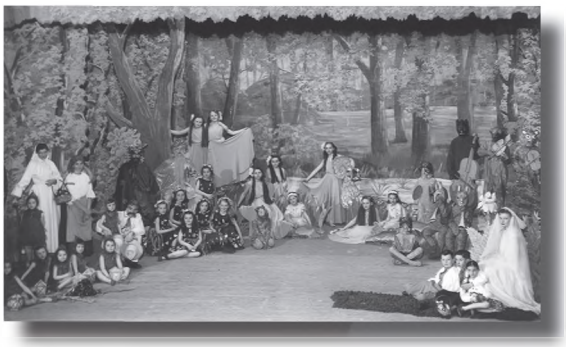
[11] Майк Босси – відомий канадський гокеїст, це онук Володимира Босого.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ЛІҐА УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЖІНОК (ЛУКЖ)

Початок Ліґи Українських Католицьких Жінок (ЛУКЖ) при парохії св. Михаїла треба віднести до 193[illegible] року, коли це при парохії засновано жіночий та дівочий відділи Братства Українських Католиків (БУК). Але вже 1945 року вони створили Організацію Українок (часом називаною Жіночою Організацією), яка в грудні 1949 р. перетворилася у відділ ЛУКЖ при парохії св. Михаїла. 3 жовтня 1970 року відділ торжественно відзначував 25-ліття своєї діяльности.

Головами відділу були: Ольга Федорик (1949-1950), Марія Грицюк (1951), Катерина Вербицька (1951-1961), Софія Мандзюк (1961-1963, 1972-1974), Сильвія Савчук (1963-1965), Катерина Кравець (1965-1969), Марія Самборська (1969-1972), Марія Харханіс (1974-1980), Людмила Левицька (1980-1990) та Юлія Туцька (1990-2004).

Відділ відбував свої місячні сходини, часто з якимись доповідями. Відділ організував спільні парохіяльні Щедрі вечори, спільне парохіяльне Свячене і празничні обіди. Крім того переводив базарі-випродажі речей на добродійні цілі, в тому і для наших втікачів з Польщі. Також влаштовував святочне закінчення парохіяльної суботньої школи, доки ця школа існувала. Часто відбував прощі до різних відпустових місць у провінції Квебек. Юстина Яблонська вела курс вишивання, який давав можливість не лиш вивчити це гарне мистецтво, але також нагоду зустрітись кожної середи при милій і корисній праці. Марія Мурій (замужем Кобилянська) перед Великоднем вела курс писанкарства для молоді.

З самого початку йшли інтенсивні намагання зорганізувати дитячий садок для найменших. Найбільшою перешкодою був брак відповідного приміщення та устаткування. Вдалось тільки зорганізувати в 1952 році один садочок двічі в тиждень у нашій парохіяльній залі, який провадила Ярослава Бринявська і Марія Солонинка, та один садочок раз у тиждень на середмісті у пластовій домівці, який вела Наталія Бродович. Помимо домагань батьків і охоти з боку виховників перешкоди до тривалого ведення садочка і вимоги з боку уряду були завеликі – головно через розкиненість українських поселенців по великому місті і довозити дітей було тяжко - і після одного сезону його закрито. На закінчення відбулася дитяча забава. Виховниці працювали без жодної винагороди.

Під покровом відділу ЛУКЖ при нашій парохії зорганізовано в 1954 р. дитячий театр "Веселка". Керівником і режисером був Богдан Білошевський, за костюми і танки відповідала Дарія Савка, а музичний супровід підбирав Роман Негребецький. Першим виступом театру (разом рідною школою при нашій парохії) було відзначення десятої річниці смерти митрополита Андрея Шептицького „Поклін дітей великому митрополитові". Потім діточий театр перевів ряд забав і сценічних виступів: казку Андерсена "Дівчинка з сірниками", "Лісове свято" в ніч під Івана Купала, свято весни з діточим хором, балетом, хороводами, національними танцями і таке інше, кутю для всіх дітей Монреаля з трьома сценками: колядники в Україні, "Різдво в лісі" і "Рукавичка"; цю імпрезу повторено в парохії св. Василія Великого в Ляшін. Театр обіймав понад 40 дітей. Театр перестав існувати 1955 року через дорожний випадок керівника Богдана Білошевського, наслідком якого він зазнав паралічу, а згодом і смерть. 1973 року театр «Веселка» відновив свою працю, але вже не при парохії св. Михаїла. У 1957 "Молодечий театр", який зорганізував о. Кушнірик, дав виставу „Князь перед іконою" укладу о. проф. Николая Кушнірика. Після того театр припинив свою діяльність.

Поодинокі члени ЛУКЖ виявляли свою турботу про хворих відвідинами в домах чи в шпиталях, подарунками, участю в Службах Божих або богослужебними стипендіями потребуючим, несучи їм всяку поміч та розраду. ЛУКЖ організував фестинові обіди з нагоди Храмового фестину свв. Петра і Павла на оселі. Члени ЛУКЖ прикрасили каплицю на оселі Україна вишивками, як теж вишили гарні хоругви до нашої церкви.

Разом з відновленим Братством Українських Католиків імені о. Маркіяна Шашкевича відділ ЛУКЖ почав "Години дружньої бесіди" для старших і молодших, почавши від 17 лютого 1975 р. Відбувались вони кожного вівторка по полудні. Крім коротких відчитів на День матері і висвітлення деяких діяпозитивів і фільмів, „Години" не розвинули ширшої діяльности і вкоротці перестали діяти.

1976 році відділ ЛУКЖ подбав про новий вишиваний фелон для парохії та вишив чотирь[ох] хоругв[и]. Харитат[ивна] діяльність ЛУКЖ була для товариства найважнішою. Третьої неділі місяця члени ЛУКЖ п[ожертвували] [на] потр[еби] церкви збірку на ту ціль. У п'ятдесяті і шістдесяті роки допомога йшла в першу чергу за[сланим] [пак]унками у Німеччині. Для прикладу: у 1953 році відділ вислав допомогу на суму 573.00 дол., а в 1955 – [на суму] 972.00 дол. У сімдесятих роках відділ почав висилати пакунки з одягом у різні чатини світу: для наших інвалідів в Австрії, монастирям, семінарям і школам в Аргентині, Бразилії, де наші родини жили в великій нужді. Відділ висилав допомогу і до Польщі: на будову бурси у Білому Борі, школи в Перемишлі, ліцею в Лігниці, на фундацію ім. св. Володимира у Кракові, на монастир у Горлицях, сестрам у Перемишлі, як теж сестрам у Чехословаччині. У вісімдесятих роках почали прибувати тут із Польщі численні українські студенти і відділ пожертвував їм одноразову допомогу - чистий прихід з базару. Відділ висилав тоді теж і харчові пакунки священикам для розподілення їхнім вірним.

При кінці 1980-их років почали будувати в Боснії (тодішній Югославії) духовний центр для молоді і о. Петро Овад[12] звертався до багатьох церковних громад помогти йому здійснити цей задум, і наш відділ йому поміг. Член ЛУКЖ Богданна Мончак була присутня в Прняворі на посвяченні цього дому. В 1982 році відділ зложив свій дар на посвячення новозбудованої церкви в Люрді і аж до кінця свого існування відділ помагав о. Приймі[13]. Для прикладу: 1981-го року видано на допомогу 784.08 дол., 1985-го – 1,541.00 дол., 1986-го – 2,644.33 дол., 1987-го – 1,698.90 дол., 1988-го – 1,715.65 дол., 1989-го – 2,085.00 дол.

Коли при кінці 1980-их років почалася в Радянському Союзі "перестройка", багато уваги присвячено висилці Святого Письма і іншої релігійної літератури в Україну – тільки в одному році вислано їх на суму 1,085 дол. Після проголошення незалежности України відділ ЛУКЖ допомагав фінансово відбудовам монастирів (монастир отців студитів в Уневі), церков (церква св. Миколи Теплого на Подолі в Києві, собор у Зарваниці), сиротинців чи видавництв (отці студити при церкві св. Михаїла у Львові та видавництво "Добре серце" в Дрогобичі).

Культурно-освітня діяльність у початкових роках була, мабуть, теж найуспішніша. Це був час імпрез, люди радо сходилися. Відділ спеціяльну увагу звертав на героїчні жіночі постаті. На сходинах відділу читалися оповідання Наталени Королевої з євангельською тематикою, спомини матері митрополита Андрея Шептицького, опрацьовувалися цікаві доповіді про літературну і мистецьку творчість Лесі Українки, Тараса Шевченка, про співачку світової слави Соломію Крушельницьку, про американку Елізабет Сітон, основницю чину Сестер Милосердя. Відзначували теж пам'ять наших поетів-дисидентів в Україні: Василя Марченка, Василя Стуса, Олексу Тихого, Юрія Литвина, Стефанію Шабатуру, Оксану Мешко, Ірину Сеник і 500 жінок, які загинули під танками в Кінґірі.

Багато труду, часу і зусиль присвячено організації бібліотеки. Продовж довгих років збиралися літературні твори наших письменників, що у висліді дало відділові гарну бібліотеку з 420 книжками. Бібліотекою опікувалася і її провадила Оксана Чарторинська. У зимові неділі по Службі Божій гостили парохіян теплим сніданком, зокрема перед лекцями Монреальської філії Українського Католицького Університету.

Але зчасом кількість членів змаліла: старші вимирали, молоді не прибували, а ті, що залишились теж постарілись, і праця ЛУКЖ занепала. У парохіяльних звітах за 2003 і 2004 роки уже немає звіту з праці ЛУКЖ, за винятком фінансового розчислення. Врешті 12 грудня 2004 року Загальні Збори ЛУКЖ припинили діяльність відділу – після 71-літньої дуже активної та корисної праці для парохії.

[12] О. Петро Овад був парохом української греко-католицької церкви в Прняворі, Боснія.
[13] О. Прийма був парохом української греко-католицької церкви в Люрді, Франція.

Братство Українців Католиків імени о. Маркіяна Шашкевича

Братство Українців Католиків імени о. Маркіяна Шашкевича при парохії св. Михаїла в Монреалі існувало від самих початків цієї парохії, хоч впродовж історії дещо мінялася його назва. Найдавніша його назва – Читальня ім. Маркіяна Шашкевича, згодом перейменована на Товариство ім. Маркіяна Шашкевича. Прапор цього товариства зберігається на парохії ще й досі. За час його існування діяльність Братства деколи пригасала, а потім знов відновлювалась. 18 березня 1933 р. відновлено Товариство і головою ("предсідателем") вибрано Іллю Перейму, який був головою і душею Шашкевичового товариства через довший час. У 1936 році бачимо на чолі Братства Українців Католиків Степана Ярему.

Братство Українців Католиків створено 4 березня 1934 року, а 17 серпня 1937 року воно злучилося з Товариством ім. Маркіяна Шашкевича в одну організацію – Братство Українців Католиків імени Маркіяна Шашкевича; головою і душею Братства став Ілля Перейма. Відновлюючись, воно часто модифікувало свою назву. У тому часі дуже активною була молодь БУК-у, яка влаштовувала всякі розвагові імпрези. В 1950 році Братство перетворилось в Український Католицький Союз. Союзові треба завдячувати існування при нашій парохії українського шкільництва початкового і середньошкільного рівня. Також існували тоді танцювальний гурток, мандолінова оркестра і церковний хор.

22 квітня 1956 року з ініціятиви старшого студентства Монреаля (товариство «Обнова») відновлено працю БУК і вибрано нову управу на чолі з Костем Келебаєм. Братство переводило сходини з рефератами такого циклу як: Нарід – нація – держава; Католицький світогляд; Патрон БУК - св. Володимир Великий; Митр. Андрій Шептицький, а також влаштовувало різні імпрези. Відновлене Братство діяло до кінця 50-их років, а потім його діяльність приникла, хоч Братство не було ніколи формально розв'язане. У 1966 році існує Братство під назвою "Організація Католицьких Молодих Мужчин", головою якої був проф. Богдан Бачинський.

Востаннє відновило воно свою діяльність 25 січня 1976 року з остаточною назвою „Братство Українців Католиків ім. о. Маркіяна Шашкевича". Воно долучилось до відділу ЛУКЖ переводити „Години дружньої бесіди" кожного вівтірка по полудні. Першою діяльністю відновленого відділу було висвітлення в нашій, а потім і в інших парохіях, довгометражного фільму про візит патріярха Йосифа до Канади.

Від 1976 року головою БУК-у були: Костянтин Келебай (від 22 січня 1956 р.), Євстахій Ільчишин (від 11 грудня 1977 до 13 грудня 1981), Василь Бродович (1981-1985), Юрій Левицький (1985-1996) та Методій Кінах (1996-2004).

Братство відбувало свої сходини звичайно в другу неділю місяця, також у ці неділі БУК переводив у притворі церкви збірки на Патріярхальний фонд, на організаційні потреби Братства чи на фонд Комітету оборони Валентина Мороза. З ініціятиви БУК-у постав при церкві парохіяльний мішаний хор.

Відділ займався кольпортажею журналу „Патріярхат", яку вів Іван Комарницький.

Братство було членом Єпархіяльного БУК-у, а цей був членом Всеканадського БУК-у. Від них наш відділ очікував інструкцій щодо праці, але переважно працював за своєю ініціятивою. Відділ проводив щомісячні сходини, на яких крім полагоджування організаційних справ, була завжди якась доповідь на релігійні, церковні чи національні теми. Ці доповіді були відкриті для всіх членів парохії, з чого багато парохіян користало. Довоіді давали: Богдан Климовський, Ігор Пришляк, о. д-р Ігор Мончак, д-р Юрій Левицький, Любомира Брикович, Ярослав Пришляк, Ярослав Соколик (з Торонта) та Василь Бродович.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

З 1977 року Братство організувало фестини на оселі "Україна" та взагалі помагало управі ос[illegible]. Пер[illegible] Ве[illegible]кодн[illegible]ми святами 1977 р. помили докладно церковні стіни, а від 1979 року перебрало від Вівтарно[illegible]ружини [illegible]родаж[illegible]здвяних та великодніх карток.

Від 1985 року Братство займалось на терені Монреаля збіркою стипендій для незаможних українських учнів у Бразилії та в Аргентині. Для прикладу, тільки в роках 1985 – 1987 зібрано та вислано стипендій на суму 22,010.00 кан. дол., а в році 1991 – на суму 4,184.96 кан.дол.

У 1990 БУК вислав 50 примірників молитовника "Християнська родина" і 70 примірників "Святого письма" та 5 книжок „Ось переходить Христос", як теж декілька співаників в Україну.

22 листопада 1998 введено Юрія Левицького до ордену лицарів св. Володимира. Введення довершив владика кир Корнилій, а 10 березня 2002 до ордену введено Методія Кінаха.

У 2001 році з ініціятиви Братства Українців Католиків імени о. Маркіяна Шашкевича величаво відзначено Рік митрополита Андрея Шептицького, про що вже було згадано вище.

Але зчасом кількість членів змаліла: старші вимирали, молоді не прибували, а ті, що залишились теж постарілись, і праця БУК занепала. Від 2002 року не відбувались жодні ширші сходини з уваги на хворобу голови. Врешті, 12 грудня 2004 року Загальні Збори припинили діяльність відділу – після довголітньої дуже активної та корисної праці для парохії та громади.

ПАРОХІЯЛЬНА ШКОЛА

При парохії св. Михаїла існувала суботня 7-и класова початкова парохіяльна школа, в якій діти наших парохіян навчалися української мови, релігії й обряду та українського мистецтва. Немає точних даних, з якого часу ця школа існувала. Навчання відбувалося від вересня до травня щосуботи від години 9 до 12 у двох кімнатах нашого церковного приміщення. Учителями були Сестри Служебниці, які прибули до Монреаля в 1936 році, а пізніше Володимир Купльовський учив українську мову, Петро Кушнір - мистецтво, а релігію та обряд учив і був директором о. Николай Кушнірик, а потім о. д-р Ігор Мончак.

Адміністрацією школи завідував Батьківський комітет, вибираний на зборах батьків. Оплата за навчання в 1970-71 та в 1971-72 роках виносила 6 дол. місячно від родини.

Кількість дітей була різна в різні часи: Наприклад, в 1970/71 році було їх 13, а 1971-72 рік закінчило тільки 10 учнів. У 1972-73 шкільному році було тільки 6 дітей, тож Церковний комітет рішив не відкривати школи в наступному році, тобто квітень 1973 став кінцем парохіяльної школи; решту учнів залучено до школи ім. митр. Андрея Шептицького.

Від 1950 року при парохії почалися Курси Українознавства ім. митр. Шептицького для середньошкільної молоді, які кілька років пізніше перейшли під патронат деканату УГКЦ.

ОСЕЛЯ "УКРАЇНА" - ЛІТНІ ТАБОРИ

Як було згадано вже, 10 серпня 1938 року парохія св. Михаїла за 6,500.00 дол. купила в Лорентійських горах 640-акрову ферму, віддалену яких 100 км від Монреаля, призначену на літні табори для дітей. Цю оселю названо „Оселя Україна". Для господарювання оселею вибрано 13 травня 1943 спеціяльний комітет.

На викорчованій частині землі стояло вже кілька літніх домів. Парохія добудувала ще кілька, між ними великий будинок для дітей, який внизу мав їдальню і кухню, а на горі спальні для дітей (сьогодні – це червоний будинок). Перший літній табір для дітей відбувся в липні 1939 року. Але цей будинок став замалим для кількості дітей, що значно зросла з приїздом „скитальців". У 50-их роках на оселі «Україна» відбував свої табори теж і Пласт, доки не купив своєї оселі «Батурин».

Тому в 1952 році на терені цієї оселі збудовано за 14,800 дол. будинок, призначений для дитячого табору для всіх українських дітей Монреаля. Посвячення будинку відбулося 20 липня 1952. Адміністрацією дитячого табору займалася тільки парохія св. Михаїла. Звичайно табір тривав 3 тижні, починаючи від першої неділі липня. Кількість таборовиків була різна, наприклад в 1969 році було 50 дітей (21 хлопців і 29 дівчат) у віці від 7 до 17 років. Різниця віку вимагала, щоб у 1970 році розділити табір на два: дитячий табор (7-13 літні) від від 5 до 26 липня (30 учасників), і юнацький табір (13-17 літні) від 26 липня до 9 серпня (20 учасників). 1971 року відбувся тільки дитячий табір, бо на юнацький табір не зголосилося відповідне число охочих.

Таборами провадили: мґр. Василь Бринявський (найдовше), Орест Цап (1969), Іван Король (1971), Олексій Феник (1972), Василь Костик (1973), Олекса Сидор (1975), Йосиф Мацук (1976), мґр. Ґригорій Ощипко (1977).

Між виховниками були такі особи: Ярослава Бринявська, Люба Левицька, Богдан Білошевський, Іван Брикович і Матвій Сохоцький. Виховниками у 1969 р. були Тарас Загоруйко, Ришард Месис, Михайло Степанчак, Василь Мандзюк, Роман Костюк – для хлопців і Софія Улична, Оля Кіпіш, Оленка Несторук та Віра Калюжна для дівчат. Виховниками в 1973 році були Данило Коцур, Степан Білас і Олесь Костик для хлопців і Мартина Коцур і Леся Атаманюк для дівчат. У 1975 р. виховниками були: Орест Ваґнер, Стефан Цимбаліста і Мартина Коцур. У 1976 р. виховниками були: Стефан Цимбаліста, Орест Ваґнер і Юлія Піхур. У 1977 р. були такі виховники: Орест Ваґнер, Василь Славич та Мирослава Цимбаліста.

Оплата за тритижневий табор була 60 дол., від 1975 року – 90 дол., а в 1977 р. – 105 дол. Оплату для незаможніх покривала Суспільна служба нашого парохіяльного комітету, ЛУКЖ, Об'єднання Католицьких Українських Молодих Мужчин (ОКУММ) або окремі парохіяни. Табори були самовистарчальні, тобто не приносили ні доходу ні дефіциту.

У 1973 році референти парохіяльної оселі не розчислилися з приходів та розходів, ні не прислали звіту з дитячого табору. З приводу цього було сильне напруження між Церковним комітетом і Референтурою оселі, яку очолював д-р Степан Климчук. 1974 року був літній табір для дітей, але звіту з нього немає.

З розвитком таборів, які проводили молодечі організації Пласт і СУМ, кількість охочих брати участь у парохіяльних таборах змаліла, врешті від 1978 року табори перестали відбуватись (останній був від 10 до 31 липня 1977 року). Дитячий будинок, який стояв в часі табору напівпорожній, а по таборах зовсім безкорисно, почато винаймати парохіянам. Рішено, що аж доки не буде можливости зібрати хоч півсотні дітей на табір, слід використовувати таборове приміщення більш раціонально.

ДЯКИ

Треба зазначити, що в початках парохії до обов'язків дяка належало не тільки саме дяківство, дир[illegible]нтур[illegible] хором, приготовлення всяких концертів та вистав, але й порядки в церкві та запалювання та пильнування на огрівання в церкві та на приходстві; оплата за те все була 30 дол., і дяк не міг працювати деінде. За таку плату не кожний дяк міг вижити. Іншими словами, пов'язано обов'язки дяка з обов'язками паламаря та господаря. Першим дяком був до 1918 року Іван Зьолковський. Після нього дяком був Юліян П'єлюх. Потім до 1920 року дяком був М. Войцишин. У квітні 1923 року дяком один місяць був Петриканин, а після нього дяком був Юліян П'єлюх, а паламарем Припутницький. У 1925 році на пості дяка бачимо Чорнобая, а в 1926 – Васечка. У 1927 р. дяком був тимчасово Михайло Ґолембйовський, а потім знов Чорнобай. У 1928-1930 дяком є Юліян П'єлюх. У 1930-1935 дяком є Петро Багрій, який провадив хор. У 1936 році тимчасовим дяком є Васечко, короткий час – Пилип Баса, а від 9 жовтня 1936 до грудня 1941 дяком і диригентом є Іван Дідух. Від 1 березня 1942 до 30 листопада 1942 дяком і диригентом є проф. Пилип Басса. Після того тимчасовим дяком є Гандзюк, потім Остачук, а від січня 1943 до 31 березня 1949 є знов Іван Дідух, а після того мґр. Василь Бринявський, пізніший священик. У 1971 році було два дяки: першим дяком був Олександр Феник, а другим, з особливим призначенням до богослужень у середмісті, був Олекса Петражник. В 1977 році аж до 8 листопада 1987 бачимо вже тільки Олексу Петражника з помічником Іваном Комарницьким. Обов'язки паламаря сповняла через довгий час Анастасія Цимбаліста. Від 1987 року обов'язки дяка сповняє д-р Юрій Левицький (офіційно щойно від 23 квітня 1990), а його помічником стає Іван Комарницький, доки він жив, а потім Іван Стельмащук, доки дозволяло йому його здоров'я. Під час літніх місяців функції дяка сповняв Іван Стельмащук, а згодом Марко Беднарчик.

ЦЕРКОВНИЙ ХОР

У 1932-1935 р. церковний хор провадив дяк Багрій, який теж давав концерти на парохіяльній залі. Працю хору продовжували чергові дяки. Найкращий церковний хор провадив дяк Василь Бринявський, абсольвент Богословської Академії у Львові і пізніший священик. Хор виступав з різдвяними і великодніми концертами на хвилях Сі-Бі-Сі.

При парохії існував чоловічий Церковний хор, яким диригували Роман Нагребецький (до 1966 р.), а потім до 1969 р. мґр. Ростислав Куліш. Це було ще за о.Николая Кушнірика та о.д-ра Ігоря Мончака. Остаточно він заник був літом 1969 року. Осінню 1972 року члени церковного комітету старалися наполегливо його відновити, але щойно перед Великоднем 1976 року з ініціятиви відділу БУК при нашій парохії створився мішаний церковний хор під диригентурою мґр. Степана Гарасимовича. До Управи хору входили Степан Чабан і Олекса Сидор. Хор через брак нових молодих хористів перестав існувати 19 листопада 1989 р., коли відспівав празничну Службу Божу. Від того часу всенародним співом провадив дяк.

У 1935 році при парохії зорганізовано невелику дуту оркестру, якою провадив о.Жан, який вчив парохіян грати на цих інструментах. Вона виступала на різних парохіяльних імпрезах, як празничний обід , тощо, а також у щорічному поході на святі Сен-Жан-Батіст.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

КАПЛИЦЯ СВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ НА ОСЕЛІ «БАТУРИН»

Парохією св. Архистратига Михаїла тісно зв'язана каплиця свв. Володимира і Ольги на пласто[illegible] оселі Батурин. Будував її спеціяльний капличний комітет, який очолював член парохії св. Михаїла (і є ним [illegible]), хоч інші члени були з парохії Успення Богоматері. Плани каплиці виготовив і її будовою керував член парохії св. Михаїла, недавно померлий Мирон Мончак. Усю богословську сторінку будови, все влаштування каплиці, включно з богослужебними книгами - це діло пароха о. д-ра Ігоря Мончака. Усі вишивані скатерті, рушники та рушнички на день посвячення каплиці 29 липня 1979 року, яке довершив владика кир Ісидор, позичила парохія св. Михаїла. О. д-р Ігор Мончак служив при каплиці довгі роки.

СВЯЩЕНИКИ – ДУШПАСТИРІ ПАРОХІЇ СВ. МИХАЇЛА

Історію душпастирів парохії можна поділити на три періоди:

від 1911 до 1932 року, коли душпастирювали єпархіяльні священики;
від 1932 до 1952 року, коли душпастирювали священики ЧСВВ;
від 1952 досі, коли знову душпастирювали єпархіяльні священики.

Перший період – єпархіяльні священики

ПАРОХИ:

о. д-р Кирило Єрмій	- від 1 вересня 1911 до 25 червня 1912 р.
о. Adonais Sabourin	- від 25 червня 1912 до 20 жовтня 1912 р.
о. Arthur Desmarais	- від 21 жовтня 1912 до 5 серпня 1913 р.
о. д-р Амвросій Редкевич	від 7 серпня 1913 до 28 вересня 1913 р.
о. д-р Іван Перепелиця	- від 19 жовтня 1913 до 1 липня 1915 р.
о. д-р Амвросій Редкевич	- від 1 липня 1915 до лютого 1921 р.
о. Лев Сембратович	- лютий 1921 р.
о. Михайло Ірха	- від березня 1921 до квітня 1922 р.
о. д-р Йосиф Жук	- травень 1922 р.
о. Василь Ґеґейчук	- від травня 1922 до серпня 1922 р.
о. Михайло Оленчук	- від серпня 1922 до вересня 1922 р.
о. д-р Амвросій Редкевич	- від листопада 1922 до 1 серпня 1925 р.
о. Михайло Григорійчук	- від 15 серпня 1925 до грудня 1931 р.
о. Йосиф Бала	- від січня 1932 до 31 липня 1932 р.

СОТРУДНИКИ:

о. Теодор Двуліт	- 1911 – 1912 р.
о. І. Думич	- 1913 р.
о. Андрій Крайківський	- 1916 – 1917 р.
о. Крижанівський	- 1927 р.
о. Іван Головка	- 1927 – 1928 р.
о. Joseph Jean	- 1930 – 1931 р.
о. Василь Чарний	- 1931 р.
о. Іван Калуцький	- 1932 р.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Другий період – священики ЧСВВ:

ПАРОХИ:

о. Йосафат Тимочко, ЧСВВ	-від 1 серпня 1932 до 17 вересня 1940 р.
о. Josaphat Jean, ЧСВВ	- від 17 вересня 1940 до 12 жовтня 1942 р.
о. Павло Гевко, ЧСВВ	- від 12 жовтня 1942 до лютого 1944 р.
о. Йосафат Тимочко, ЧСВВ	- від лютого 1944 до жовтня 1946 р.
о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ	- від жовтня 1946 до вересня 1948 р.
о. Йосафат Тимочко, ЧСВВ	- від вересня 1948 до вересня 1951 р.
о. Мирон Дацюк, ЧСВВ	- від вересня 1951 до 31 жовтня 1952 р.

СОТРУДНИКИ:

о. Josaphat Jean, ЧСВВ	- 1933 – 1935 р. і від 1937 – 1939 р.
о. Василь Каменецький	- 1933
о. Андрій Трух,ЧСВВ	- 1935 – 1937 р.
о. Микола Горечко, ЧСВВ	- 1936 р.
о. Павло Оленський, ЧСВВ	- 1936 р.
о. Мартин Вінцентайло, ЧСВВ	- 1938 р.
о. Ісидор Когут, ЧСВВ	- 1940 – 1941 р.
о. Петро Котович, ЧСВВ	- 1941 – 1945 р.
о. Матвій Сіянчук, ЧСВВ	- 1942 – 1945 р.
о. Іриней Процентій, ЧСВВ	- 1943 р.
о. Христофор Кондратюк, ЧСВВ	- 1943 – 1945 р.
о. Теодосій Ґреб, ЧСВВ	- 1946 – 1949 р.
о. д-р Іриней Назарко, ЧСВВ	- 1949 – 1952 р.
о. Юліян Катрій, ЧСВВ	- 1950 р.
о. Василь Каменецький, ЧСВВ	- 1951 р.
о. Петро Гевко, ЧСВВ	- 1952 р.

Третій період – єпархіяльні священики:

ПАРОХИ:

о. Николай Кушнірик	- від 1 листопада 1952 до 7 лютого 1969 р.
о. д-р Ігор Мончак	- від 1 червня 1969 до 30 листопада 1990 р.
о. Іван М. Фреїшин-Чировський	- від 20 вересня 1990 до 25 травня 1993 р.
о. Петро Двірник	- від 25 травня 1993 до 1 вересня 2003 р.
о. Володимир Вітт	- від 1 вересня 2003 до 1 вересня 2006 р.
о. Ігор Ощіпко	- від 1 вересня 2006 дотепер.

СОТРУДНИКИ:

о. Тарас Гарасимчук	- від 1 листопада 1952 до 1959 р.
о. Едвард Ярема	- 1959 – 1960 р.
о. Йосиф Кутний.	- 1960 – 1962 р.
о. Микола Марків	- 1952 - 1958 і від 1962 – 1966 р.
о. Степан Колянківський	- 1958 – 1965 і від 1968 – 1973 р.
о. Сергій Ґаро.	- 1965 – 1967 р.
Флявіян Кальба	- 1966 – 1968 р.
о. Августин Породко	- від 1 вересня 1969 до 15 травня 1972 р.
о. Володимир Вербицький	- від 15 липня 1972 до 30 вересня 1972 р.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

РЕЗЮМЕ

Резюмуючи, можна без жодного перебільшення сказати, що парохія св. Архистратига Михаїла в Мо[illegible]алі [illegible]исно безпосередньою або посередньою матір'ю всіх українських парохій у цьому місті, як греко-католиць[illegible] так і православних, бо всі їхні парохіяни чи їхні батьки та діди були колись членами Свято-Михайлівської парохії, а Слугу Божого митрополита Андрея Шептицького слід уважати засновником релігійно-церковного життя в Монреалі отже, в першу чергу, парохії св. Архистратига Михаїла.

Велике число самітніх осіб, в тому старших віком вдівців та вдовиць, залишилось при матірній парохії. Молоді подружжя, не маючи довголітнього особистого прив'язання до церкви їхніх батьків та переселюючись до інших частин нашого розлогого міста, вибирають собі ближчу парохію. Все ж таки багато вірних з далеких нових дільниць чи передмість щонеділі завдають собі труду проїхати й кільканадцять кілометрів, минаючи інші церкви, щоб приїхати до «своєї» церкви. Так-то парохіяни матірньої парохії св. Михаїла є далеко більше розсіяні і невловимі, ніж в інших парохіях.

Через поділ первісної парохії та через переселення молодого покоління з бідної робітничої дільниці в інші, модерніші і багатші, через відхід піонерів парохії у Вічність – кількість членів зменшилась: список жертводавців в 2009 році начислює вже лиш 170 імен. Колись численні та дуже активні прицерковні організації, як Сестрицтво, Українське Католицьке Юнацтво перестали існувати. ЛУКЖ і БУК припинили свою діяльність 12 грудня 2004 року. На превеликий жаль, дуже мало представників т.зв. четвертої іміґраційної хвилі стали членами парохії. Притягнути їх до парохії – це невідкличне завдання, бо від того залежатиме дальше життя та існування парохії. Віримо, що парохіяльне життя пожвавиться незабаром ще більше завдяки жертвенній праці теперішнього пароха, о. Ігоря.

За 100 років охрещено в церкві св. Архистратига Михаїла 5,570 дітей, повінчено 2,646 пар та з неї похоронено 1,293 особи (похоронення перед 1937 роком не вписані в книгах).

На кінець слід підчеркнути, що з парохії св. Михаїла вийшло 6 священиків: о. Николай Кушнірик, о д-р Модест Їнесько, ЧСВВ, о. Флявіян Кальба, ЧСВВ, о. д-р Ігор Мончак, о. Роман Кравець, ЧСВВ та о. Андрій Фіґоль. Крім того з парохії вийшли три Сестри Служебниці: сестра Теофіля, сестра Елеонора (Ленора) і сестра Каріна. Святкування 100-ліття існування парохії планується на 29-30 жовтня 2011 року.

Д-р Юрій-Мирослав Левицький

Джерела цієї праці

1) Протоколи Загальних Зборів та засідань Церковної Ради.
2) Касові книги та книги вкладок парохії св. Михаїла в Монреалі.
3) Річні звіти парохії св. Михаїла в Монреалі.
4) Спомини Казимира-Івана Мервіцького.
Література:
Володимир Босий: Монтреал під знаком України, 1938.
Перший шематизм Торонтонської Української Католицької Єпархії, 1963.
У Христовому винограднику. Альманах Торонтонської епархії, 1964.
Надя Ґримак-Винницька: Les Églises Ukrainiennes á Montréal. M.A. thèse. Université de Montréal, 1964.
5) Пропам'ятна книга з нагоди золотого ювілею храму св. Архистратига Михаїла , 1966.
6) Книга 75-ліття з нагоди відзначення 75-ліття поселення українців у Канаді, 1967.
7) Михайло Г. Марунчак: Історія українців Канади, Вінніпеґ, 1974.
8) Ярема Келебай: The Ukrainian Community in Montreal. M.A. thesis. Concordia University, Montreal, 1975.
9) Пропам'ятна книга 85-ліття поселення українців в Канаді у провінції Квебек, 1979.
10) Ірина Мельник: Ukrainian Bilingual Education in the Montreal Public School System 1911-1945. M.A. thesis. McGill University, Montreal, 1987.
Дорога, правда і життя. Пам'ятка тисячоліття Східної Єпархії Української Католицької Церкви в Канаді, 1988.
12) Ярема Келебай: The Ideological and Intellectual Baggage of Three Fragments of Ukrainian Immigrants: A Contribution in the History of Ukrainians in Quebec (1910-1960). Ph.D. thesis. Concordia University, Montreal, 1992.
13) Літопис українців в Квебеку, 1992.
14) Alexander Biega et Myroslaw Diakowsky: La Vie des Ukrainiens du Québec, Toronto 1994.
15) Статті о. д-ра Ігоря Мончака про парохію св. Михаїла в Монреалі, поміщені в різних виданнях.
16) Ukrainians in Quebec 1891-1945. Документальний фільм Юрія Лугового. 2010.
17) Галина Сенишин: Літопис українців у Квебеку. 1992.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Préface

Cher lecteur,

Vous avez là un livre vraiment exceptionnel! Il raconte les cent ans d'histoire de la paroisse catholique ukrainenne de SaintMichel-Archange, située à Montréal. Mais vous devez sentir tout ce qu'il sous-entend pour comprendre vraiment son contenu. Vous découvrirez l'essence de l'âme des premiers colons ukrainiens – notamment leur piété, leur amour, leur ténacité et leur tolérance.

Il y a longtemps, saint André, apôtre, le premier appelé, a érigé une croix sur l'une des collines de Kyiv et a béni la terre ukrainienne en prononçant ces mots : « La grâce de Dieu brillera sur ces collines et une grande cité avec de nombreuses églises sera bâtie sur ce site ».

En lisant ce livre, vous réaliserez combien saint André a été clairvoyant en faisant cette prophétie, combien sa bénédiction a imprégné l'âme ukrainienne qui a conservé à travers les siècles un amour véritable pour Dieu et pour sa sainte Église. Le livre témoigne de la fervente piété de nos ancêtres ukrainiens qui dans le malheur et l'adversité, en butte à la misère, la persécution et l'expulsion, n'ont jamais oublié Dieu et ont continué à bâtir des églises et à glorifier son nom.

C'est ainsi qu'à la suite de la bénédiction de l'apôtre saint André, une grande cité avec de nombreuses églises a été érigée sur l'une des collines de Kyiv, et l'archange saintMichel, le combattant de Dieu, est devenu le saint patron de cette cité. Des siècles plus tard, avec la bénédiction du serviteur de Dieu, le métropolite Andrey Sheptytsky (Cheptytskyi), dans une terre lointaine et hospitalière, le Canada, dans sa province distincte, le Québec, et dans sa ville pittoresque avec toutes ses magnifiques églises, Montréal, une paroisse unique a été fondée, il y a cent ans, et a choisi comme saint patron l'archange saint Michel.

Cher lecteur, penchez-vous attentivement sur cette histoire, écrite non seulement par les nombreux expatriés déshérités de l'Ukraine, mais aussi par leurs enfants, petits-enfants et arrière-petits-enfants. Cette histoire unique a été écrite par les membres des familles internées entre 1914 et 1920 comme étrangers de nationalité ennemie; le dénuement a forcé ces gens à quitter leur patrie, à la recherche d'un meilleur avenir, auquel ils n'ont toutefois pas eu accès dans le pays qu'ils avaient choisi. L'histoire de la deuxième vague d'immigrants en provenance de l'Ukraine qui sont arrivés au Canada au cours de la Crise de 1929 et de la crise financière mondiale s'est ajoutée à ce récit unique. L'histoire s'est poursuivie avec l'arrivée de la troisième vague d'immigrants qui ont été forcés de fuir leur patrie au cours de la Seconde Guerre mondiale et qui ont dû éprouver toutes sortes de difficultés d'existence.

Cher lecteur, réfléchissez attentivement à ces événements et vous constaterez que l'appel de l'archange « Qui est comme Dieu » a toujours servi de guide à cette communauté, au cours des cent dernières années. Cet appel, profondément enraciné dans le cœur des membres de la communauté de la paroisse de Saint-Michel, les a aidés à combattre le mal, à préserver leur foi et les traditions de leurs ancêtres, à inculquer à leurs enfants le désir de suivre les préceptes du Christ, à offrir, à l'exemple d'une mère, un accueil chaleureux à tous les nouveaux venus et à les conduire à Dieu.

C'est donc le devoir sacré de ceux qui viennent tout juste de se joindre à cette communauté, ainsi que de ceux qui ont déjà des racines bien établies au Canada, de se souvenir avec ferveur de leur cent ans d'histoire et de la perpétuer.

Cher lecteur, il vous incombe de reconnaître à bon droit, non seulement les efforts de ceux qui ont contribué généreusement à la publication de ce livre, mais, d'abord et avant tout, des personnes qui ont créé cette histoire au cours des cent dernières années.

Le révérend père Ihor Oshchipko
Curé de la paroisse de Saint-Michel-Archange

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

LA PAROISSE SAINT-MICHEL ARCHANGE DE MONTRÉAL

Par Dr Jurij-Myroslaw Lewyckyj
Traduction en français réalisée par Mme Claudette Dyda

Les premiers immigrants ukrainiens à Montréal

Vers la fin du 19e siècle, l'Amérique du Nord — le Canada et les États-Unis — ouvre ses portes à l'immigration de l'Europe de l'est. En 1891, de pauvres fermiers sans terres de Galicie et Bucovine — appartenant à ce moment à l'Autriche - attirés par des offres substantielles de lopins de terres vierges des prairies, commencèrent à émigrer au Canada, débarquant aux villes portuaires d'Halifax et Montréal. Les immigrants recherchaient de meilleures opportunités économiques au Canada, et plusieurs espéraient gagner suffisamment pour pouvoir retourner chez eux et acheter assez de terres pour y vivre confortablement.

Des vagues successives d'immigrants se dirigeant vers l'ouest ont passé par Montréal, alors la plus grande ville portuaire canadienne. Montréal est située dans la province canadienne française de Québec, conquise par l'Angleterre en 1759. La population majoritairement francophone, humiliée et marginalisée économiquement par les Anglais, s'était repliée sur elle même afin de se préserver, et ne pouvait pas — et ne voulait pas — absorber le grand nombre d'immigrants en provenance de l'Europe de l'est. Ainsi, bien que des vagues entières d'immigrants arrivèrent à Montréal, peu d'entre eux — seulement certains au service de la classe dominante minoritaire anglophone — demeurèrent. Comme les anglophones minoritaires étaient entièrement concentrés à Montréal, les allophones immigrants comme les Ukrainiens devinrent concentrés à Montréal également, et ne se sont pas dispersés dans le reste de la province majoritairement francophone. Pour cette raison, l'établissement des Ukrainiens au Québec a un caractère distinct de l'établissement des Ukrainiens dans l'Ouest canadien.

Les premiers immigrants ukrainiens à s'établir à Montréal pour un certain temps furent les frères Ivan and Stepan Tiuchtij, qui arrivèrent en 1899 et demeurèrent plusieurs années, avant de quitter pour l'ouest. Dans leurs traces suivent un débit constant d'autres immigrants ukrainiens, qui demeuraient dans la ville un certain temps avant de poursuivre leur chemin. Les immigrants étaient surtout des hommes célibataires, mais il y avait aussi des femmes, et occasionnellement des familles entières. Le premier mariage à Montréal dans le rite grec-catholique fut celui de Mykhajlo Luchak en 1904, à l'église St. Gabriel sur la rue Centre du quartier
Pointe-St-Charles.

Le premier Ukrainien à s'établir en permanence à Montréal, en 1902, fut Joseph Sozanskyj, décédé en 1970. Les premiers immigrants ukrainiens de la ville s'installèrent dans le quartier ouvrier de Pointe St-Charles, où ils trouvèrent des emplois aux chemins de fer ou à la fonderie Stelco. Plus tard ils s'installent dans le quartier Frontenac, où ils travaillent comme débardeurs au port, à l'usine de construction navale Vickers, et dans le soi-dit quartier 'centre-ville[14], où ils travaillaient dans l'industrie du vêtement comme tailleurs ou presseurs. Ceux-ci étaient les quartiers les plus pauvres et les plus négligés. Cinq personnes ou plus partageaient souvent une seule chambre. Mais c'est le quartier Frontenac qui devint le centre de la vie liturgique ukrainienne à Montréal. Les premières liturgies ukrainiennes furent célébrées par les Pères Basiliens Sozont Dydyk, Anton Strotsky, et Platonid Filas, qui étaient de passage à Montréal en route vers l'ouest. Les liturgies furent célébrées dans deux églises françaises, l'église St-Charles dans le quartier Pointe St-Charles, et l'Église St-Vincent-de-Paul dans le quartier Frontenac. La Société d'Aide aux Immigrants, fondée en 1904 et plus tard renommée '*Samopomich*'[15] invita le Rév. Navkratij Kryzhanovskyj à Montréal, de Winnipeg, en 1907. Il célébra la liturgie pour les

[14] Il ne s'agit pas du secteur commercial, mais d'un quartier ouvrier, 'ethnique' basé autour des axes nord-sud du Boulevard St-Laurent ('la Main') et de la rue St-Urbain. Ses frontières approximatives étaient la rue Ontario au sud, St-Viateur au nord, St-Denis à l'est, et l'avenue du Parc à l'ouest.
[15] Auto-aide.

Ukrainiens à plusieurs reprises en 1908 et 1909. Celles-ci étaient toutefois des cérémonies ad hoc, tenues dans des églises catholiques romaines. Samopomich luttait à ce moment un combat (*surtout avec succès*) contre la secte protestante de I. Bodruga — les Ukrainiens grecs-catholiques, n'ayant pas d'organisation paroissiale, étaient vulnérables au prosélytisme des dénominations protestantes. Le besoin d'avoir une paroisse ukrainienne devenait important. Il faut noter que des moines ukrainiens de l'ordre des Basiliens étudiaient au séminaire de Montréal, entre autre Hilary Dorosh, Orest Kuziv, and Vasyl Ladyka, qui plus tard devint évêque de l'Église grecque-catholique ukrainienne du Canada.

La Fondation de la Paroisse St-Michel Archange

Le fondateur de la paroisse St-Michel Archange fut le métropolite Andrej Szeptyckyj, qui prit part au Congrès Eucharistique de Montréal en septembre 1910. Il rencontra les résidents ukrainiens de Montréal, et leur donna l'autorisation de créer une association paroissiale. La première rencontre de l'association fut interrompue par les opposants de la paroisse, et l'intervention policière fut nécessaire pour ramener le calme. La deuxième rencontre de la communauté grecque-catholique élit un comité paroissial avec Ivan Ziolkovsky en charge. La communauté adopte le nom formel de 'l'Église grecque-catholique rus de St-Michel'. Voici comment Casimir Ivan Merwicki, né le 15 avril, 1881 à Zbarazh, Ukraine, et qui arriva à Montréal en 1905, décrivit les événements:

En 1910 nous apprenons que le Congrès Eucharistique Mondial, où viendraient des évêques et des archevêques du monde entier, serait tenu à Montréal. J'ai vérifié s'il y aurait des évêques ukrainiens qui participeraient. Nous n'étions qu'une poignée d'Ukrainiens à Montréal; nous allions à l'église St-Vincent-de-Paul sur la rue Ste-Catherine, au coin de Fullum. Il y avait trois nationalités là-bas: des Polonais, des Ukrainiens, et des Lithuaniens. J'ai été élu collecteur de la paroisse polonaise Mère de Dieu de Czestochowa. Le Congrès Eucharistique débuta le 10 septembre 1910. Étaient présents notre métropolite Andrej Szeptyckyj, en provenance de Rome et l'évêque Soter Ortynskyj des États-Unis. Quelle joie de voir notre métropolite ukrainien— aujourd'hui un saint — qui, comme le Christ, cherchait ses brebis qui avaient quitté leur pays natal en quête d'une vie meilleure de l'autre coté de l'océan. À Ottawa, les Ukrainiens étaient enregistrés comme Galiciens, Rusyns, Russes, Uniates, Grecs-Catholiques, etc. — le métropolite ne trouva aucune trace des Ukrainiens là. Mais quand le métropolite visita l'église Jésuite de St-Vincent-de-Paul, on lui a dit qu'il y avait des gens qui y célébraient la Messe, mais personne ne savaient qui ils étaient. Le Père Brouchesi lui a dit qu'il connaissait un collecteur Rusyn. Il me fait venir pour rencontrer le métropolite. Je dis au métropolite que je connais plusieurs Ukrainiens et Polonais à l'église. Il me dit de faire venir les Ukrainiens à l'église ce dimanche pour un service archiérarchique. Beaucoup de gens vinrent à la Messe, et crièrent de joie lorsque le métropolite les présenta aux Français comme ses frères et soeurs. Le jeudi le métropolite est en tête d'une procession Eucharistique jusqu'à un autel Eucharistique érigé près du Mont Royal. Le métropolite Andrej Szeptyckyj, l'évêque Soter et plusieurs prêtres français vinrent chez moi au 26 rue Brown (aujourd'hui rue Florian), et de mon balcon le métropolite s'adressa au gens dans la rue en français et en ukrainien, bénissant ma famille me donnant la tâche d'organiser une paroisse ukrainienne. Et j'ai accompli cette tâche: la première rencontre a eu lieu le 30 juillet, 1911, mais fut interrompue par les partisans de Karl Marx de Pointe-St-Charles, ainsi que par les russophiles et les radicaux, et la police a du les disperser avec leurs matraques. La réunion de fondation a eu lieu en août, en la présence de notre premier curé, le Rév. Cyril Yermij.[16]

Le Rév. Dr Ihor Monczak note dans son travail,[17] basé sur les mémoires de Merwicki, que la première réunion s'est tenue 'en été,' et que la fondation formelle de la paroisse et l'élection du conseil paroissial le 16 juillet, 1911[18]. Parmi les autres organisateurs actifs de la paroisse il y avait Mykhajlo Nahirnyj, Theodor Zhyla, Theodor Humennyj, Ivan Ziolkovsky, Hryhorij Zelenyckyj, les frères Parkhin, et Casimir Merwicki, qui présida la rencontre de fondation. Dr. Kelebay mentionne aussi d'autres personnes, mais je n'ai pas pu trouver la liste des membres de 1911.

[16] Les mémoires de Casimir-Ivan Merwicki (non publiées).
[17] Rév. Dr Ihor Monczak: "St. Michael's parish in Montreal" dans 25 years on bishopric seat, p. 619-632, Toronto, 1975.
[18] Dr Yarema Kelebay, se basant sur la même source pour sa thèse de maîtrise – les mémoires non publiées de Casimir-Ivan Merwicki affirme que la date de la deuxième réunion était le 14 juillet, 1911. Mais le 16 juillet, 1911 – la date du Rév. Dr. Ihor Monczak – était un dimanche, et serait donc plus probable pour une aussi importante rencontre, les organisateurs de celle-ci ayant un intérêt évident à attirer le plus de gens possible parmi une population en prédominance de la classe ouvrière, qu'un 14 juillet, un vendredi. De plus, nous savons que le Rév. Dr Ihor Monczak a pu consulter le premier livre des procès-verbaux de la paroisse – où la date de cette réunion était surement notée – avant que ce livre soit perdu, donc sa date du 16 juillet, 1911 comme étant la date de la réunion de fondation de la paroisse devrait probablement être acceptée.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Le premier curé officiel de la paroisse fut le Rév. Dr Cyril Yermij, qui accepta la position le 21 septembre, 19[illegible] à la demande du métropolite Szeptyckyj lui-même. Nadia Hrymak-Wynnytska[19] donne cette date comme date de la fondation de la paroisse parce qu'une paroisse est officiellement fondée au moment où elle reçoit son curé. Les premières liturgies furent célébrées à l'église franciscaine catholique romaine de St. Antoine (*qui n'existe plus*). Puisqu'un grand nombre d'Ukrainiens habitaient à Pointe-St-Charles, le Rév. Dr Yermij était assisté par le Rév. Theodor Dwulit, qui célébrait les liturgies pour les résidents de ce quartier. À la fin de 1911, 130 familles — deux de Pointe-St-Charles, une de Lachine, cinq du quartier centre-ville, six sans adresses listées, et le reste du quartier Frontenac — avaient payé leur cotisation paroissiale annuelle de 25 cents par personne. Dans les premiers quatre mois d'existence de la paroisse en 1911, on y célébra neuf mariages et 26 baptêmes.

La paroisse de St-Michel Archange fut la première paroisse grecque- catholique à Montréal et la province de Québec, et la quatrième paroisse du territoire de ce qui est maintenant l'éparchie de Toronto (*la première fut Ste-Marie Protectrice à Sudbury en 1909; la seconde — Transfiguration de Notre Seigneur à Thunder Bay en 1909; la troisième —St-Josaphat à Toronto en 1911*).

Le décret officiel d'établissement, émit par l'évêque Nicetas Budka le 10 avril, 1916, nomma la paroisse '*la paroisse catholique-grecque ruthène de Saint-Michel*'. La paroisse fut incorporée le 16 janvier, 1917. Un décret émit le 17 mai, 1954 par l'évêque Isidore Borecky renomma la paroisse '*la paroisse catholique ukrainienne de St-Michel*'.

En termes pratiques, toute la vie ukrainienne de Montréal et de la province de Québec durant cette période pionnière était regroupée autour de la paroisse St-Michel et sous sa direction spirituelle. Les exceptions étant un petit groupe de russophiles qui joignirent la vieille église tsariste russe de St-Pierre et St-Paul (*qui existe toujours*), et les prosélytes de l'église presbytérienne, qui se joignirent à l'Église de toutes les nations. Il y avait aussi la paroisse ukrainienne Orthodoxe de St-Jean de Suchawa à Lachine, fondée par les immigrants de Bucovine en 1908 ou 1909, qui avaient construit une petite église, qui brula peu après. L'église fut reconstruite en 1911, mais fut intégrée au système d'églises russes orthodoxes - elle existe également jusqu'à maintenant. Ces petits groupes abandonnèrent rapidement toute forme de vie ukrainienne et furent assimilés par leur environnement. Il y avait aussi les socialistes, radicaux, et communistes, hostiles à l'église et à la religion en général. Ils ne quittèrent pas la paroisse mais causèrent de sérieux troubles et dissensions de l'intérieur. Vous pouvez en apprendre plus à leur sujet dans les études d'Iryna Melnyk[20] et Yarema Kelebay.[21]

La construction de l'église

Après le départ du Rév. Dr Yermij de Montréal en juin 1912, la paroisse fut dirigée par les Rév. Dr Adonais Sabourin, Rév. Arthur Desmarais, Rév. Dr Ambrose Redkevych, Rév. Dr Ivan Perepelytsia, et encore par le Rév. Dr. Ambrose Redkevych. C'est sous le Rév. Desmarais que la propriété pour bâtir une église fut achetée au coin de Hochelaga et d'Iberville en 1913. Une autre propriété était aussi disponible à ce moment, un coin de rue plus au nord, sur la rue Sherbrooke, mais les Ukrainiens du quartier Frontenac trouvaient cet endroit trop loin, hors de la ville.

RUTHENIAN CATHOLIC ST. MICHAEL'S CHURCH, IN MONTREAL, QUE.
WITH THE RECTOR REV. AMBROSE REDKEVICH, D.D.

En 1915, pendant la première Guerre mondiale, 60 familles ukrainiennes, incluant des femmes et des enfants, furent internés au camp de Spirit Lake près de Val d'Or — la paroisse de Ste-Marie Protectrice y fut fondée en 1952. En même temps quelque 1,500 hommes ukrainiens de Montréal, anciennement citoyens de l'Empire d'Autriche avec lequel le Canada, faisant partie de l'Empire Britannique, était en guerre, furent internés comme prisonniers de guerre. Les Ukrainiens déplacés à Spirit Lake étaient desservis par le Rév. Dr. Ivan Perepelytsia. Une intervention par une délégation du Comité Ukrainien Canadien de l'Est du Canada, duquel le curé de St-Michel, le Rév. Dr. Redkevych, faisait partie, a réussi à obtenir la libération des Ukrainiens internés à l'été de 1916 et les camps furent éventuellement démantelés. Entre temps, plusieurs Ukrainiens y ont trouvé la mort.

[19] Hrymak-Wynnytska, Nadia, Les Églises Ukrainiennes à Montréal. Thèse de maîtrise non publiée, Université de Montréal, 1964.

[20] Melnyk, Iryna, Ukrainian Bilingual Education in the Montreal Public School System 1911-1945. Thèse de maîtrise non publiée, McGill University, 1987.

[21] Kelebay, Yarema, The Ukrainian Community in Montreal. Thèse de maîtrise non publiée, Concordia University, 1975.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Malgré les circonstances difficiles de ses paroissiens, le Rév. Dr Redkevych décida quand même de débuter la construction de l'église paroissiale. Jusque là, la paroisse utilisait l'église de St-Anthony au coût de $50 par mois. Le 9 novembre, 1916 l'évêque Nicetas Budka bénit la Pierre angulaire de la future église et donna la permission ecclésiastique de construire. Les fondations et le rez-de-chaussée de l'église, ainsi que la résidence du curé, furent essentiellement complétés à la fin de 1916. La nouvelle église fut joyeusement inaugurée le dimanche de Pâques 1917. Pendant la première célébration, un groupe de voyous lancèrent des pierres sur les portes de l'église. Il est impossible de déterminer s'il s'agissait de communistes ukrainiens ou de voyous locaux. L'église était faite de pierre, sans coupoles, et pouvait accueillir 850 fidèles. Le comité paroissial du temps était formé de huit membres: trois du quartier de Pointe-St-Charles, trois du quartier Frontenac (*où l'église était située*), et deux du quartier centre-ville.

Pour construire l'église, $15,000 dû être emprunté du Crédit Foncier à un taux d'intérêt de 7% amorti sur 20 ans, mais cet emprunt s'avéra difficile à rembourser, et la plus grande et constante inquiétude de l'administration paroissiale était de pouvoir amasser assez de fonds pour liquider la dette. Ici il faut noter que la majorité des dons pour l'église venaient des résidents ukrainiens de Pointe-St-Charles, ceux-là même qui cinq ans plus tôt avaient interrompu la première rencontre paroissiale, et dont seulement deux étaient membres en 1911. Mais en 1917 la plus grande portion des dons pour l'église venait des résidents de Pointe-St-Charles. Ceci est probablement à cause des efforts déployés par le Rév. Dr Ivan Perepelytsia, qui le 13 décembre, 1913 fonda la Société Prosvita à Pointe-St-Charles et s'efforça à raviver l'identité nationale et religieuse au sein des résidents de ce quartier. À cette époque, Prosvita offrait un grand appui à l'église. Je dis bien 'à cette époque', parce que plus tard, dans les années 30, Prosvita devint de plus en plus séculaire et cessa de s'intéresser à la vie religieuse de la communauté. Une recherche plus poussée des motifs qui ont contribué au changement de position envers l'église des résidents de ce quartier pourrait s'avérer intéressante.

Entre le 1er septembre, 1916 et le 29 mars, 1918, $6,970 fut emprunté directement des paroissiens pour la construction de l'église, duquel seulement $1,250 ont étés repayés. À partir de 1917, des '*frais de banc*' furent institués pour chaque siège dans l'église — en 1919, le coût était de dix cents par siège par dimanche. Ces frais demeurèrent jusqu'en 1950. L'incorporation légale de la paroisse coûta $1,500; l'évêque Nicetas Budka refusa de couvrir les coûts d'incorporation, et la paroisse dû payer ces frais elle-même.

En 1920, deux lots furent achetés sur la rue d'Iberville pour un orphelinat. Il s'est avéré très difficile de payer ces lots; finalement, le 3 septembre, 1921 le Rév. Mykhajlo Irkha et Mr. Nicetas Buchkowskyj empruntèrent de l'argent et transférèrent la dette à leur nom. Mais l'orphelinat ne fut jamais construit; une salle paroissiale y fut plutôt érigée.

Vie paroissiale

Plusieurs différents organismes étaient regroupés autour de la paroisse St-Michel - une communauté de religieuses, des servants de messe, l'Apostolat de la Prière, la Fraternité Catholique Ukrainienne, la Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes, la Jeunesse Catholique Ukrainienne et une école ukrainienne. Il y avait aussi des organismes séculaires à la paroisse, tel que l'association Prosvita de Taras Shevchenko, fondée le 13 décembre, 1913 par le Rév. Dr Perepelytsia, et principalement active à Pointe-St-Charles; l'Union Hetman (*monarchiste*); et un peu plus tard, pour un certain temps, l'association de la jeunesse ukrainienne '*Plast*'. Toute la vie ukrainienne à Montréal était connectée d'une manière ou une autre avec la paroisse St-Michel. Le fait que la communauté ukrainienne de Montréal continue d'exister et de fonctionner jusqu'à ce jour doit être en partie attribuée à l'existence continue et au travail de sa paroisse fondatrice.

L'école ukrainienne

Il est important de mentionner l'école ukrainienne à la paroisse. Quand nous parlons d'écoles ukrainiennes au Québec durant les premières décennies de l'établissement des Ukrainiens, nous devons seulement parler de Montréal et Lachine. Il n'y avait aucune école ukrainienne ailleurs dans la province, comme il n'y avait aucun regroupement ukrainien significatif en dehors de l'île de Montréal. Et comme la paroisse St-Michel était la seule paroisse ukrainienne (*elle desservait également les résidents de Lachine*), il est correct de dire que la paroisse St-Michel a été la fondatrice des écoles ukrainiennes à Montréal. Il est généralement reconnu que la première école

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ukrainienne dans l'est du Canada, fut fondée à Montréal par le Rév. Dr Cyril Yermij, en 1911-1912. L'historien Mykhaylo Marunczak prétend[22] que c'est le Rév. Theodor Dwulit qui fonda l'école, mais nous devrions nous rappeler que le Rév. Dwulit était seulement un curé adjoint à la paroisse - il y a d'autres inexactitudes dans les travaux de Marunczak traitant des Ukrainiens à Montréal.

Les circonstances des Ukrainiens au Québec étaient complètement différentes de celles des Ukrainiens de l'Ouest canadien, comme démontre Iryna Melnyk[23]. Les autorités dans les provinces de l'Ouest canadien tergiversèrent quand les Ukrainiens demandèrent des écoles ukrainiennes, parce qu'ils souhaitaient l'assimilation rapide des immigrants dans la population anglophone. Au Québec, toutefois, la demande pour des écoles ukrainiennes vint de la commission des écoles catholiques de Montréal elle-même, sans aucune implication des ukrainiens. Des politiques gauchistes se répandaient à travers la population ukrainienne montréalaise, et un nombre grandissant d'entre eux transféraient leurs enfants de l'école catholique à l'école protestante plus séculaire. Pour contrecarrer cette influence grandissante du socialisme et du communisme parmi les immigrants ukrainiens — qui était forte à ce moment— la commission des écoles catholiques de Montréal introduit les '*écoles ukrainiennes*' comme manière de garder les enfants ukrainiens dans le réseau catholique. Celles-ci n'étaient pas de vraies écoles, toutefois, mais plutôt seulement des cours d'ukrainien tenus à l'école catholique Sarsfield à Pointe-St-Charles pour les garçons et à l'école catholique Notre-Dame-des-Anges pour les filles. Les enfants y apprenaient l'histoire ukrainienne, la langue, et le rite ukrainien. La date exacte de début de ces classes n'est pas connue, mais ce n'était surement pas après 1911, car une photographie appartenant au Père Josaphat Jean, montrant des professeurs ukrainiens et des élèves, porte la date 12 juin, 1912 (*probablement marquant la fin de l'année scolaire*). Le professeur des garçons était Gregory Kovbel; les professeurs des filles étaient Maria Turczeniak-Kacko, Carolina Krushelnytska, et Petryna et Nadia Szestowska. Une photographie de 1921 ou 1922 montre un total de 65 enfants. En 1927 les tâches d'enseignement furent prises par des religieuses. Ces classes ukrainiennes se continuèrent jusqu'en 1936-37, quand elles furent abolies par la commission scolaire, due à '*un manque d'enfants intéressés à apprendre l'ukrainien*.'

Les débuts de l'Église Orthodoxe Ukrainienne à Montréal

À un moment où la nouvelle paroisse combattait pour sa survie, 14 paroissiens quittent la paroisse le 9 mars, 1925 pour organiser une paroisse séparée, Sainte-Sophie, à l'intérieur du système de l'Église Orthodoxe. Comme l'explique Nadia Hrymak-Wynnytska dans sa thèse de maîtrise:

Les racines de ce phénomène doivent être cherchées dans les plusieurs complications qui surgirent en lien avec l'immigration ukrainienne au Canada. Les circonstances de vie compliquées des immigrants, et les nouvelles formes de vie communautaire qui se développèrent au Canada — en particulier les différences marquées dans l'établissement des communautés pastorales et les méthodes utilisées par les dirigeants spirituels— créèrent des problèmes significatifs, qu'il n'était pas toujours possible de surmonter. Car même si dans la majorité des cas les raisons pour la conversion confessionnelle étaient des ambitions personnelles ou des mésententes entre prêtre et fidèle, la raison derrière la conversion à l'orthodoxie est vue comme une tentative par les fidèles de gagner une plus grande influence dans la gouvernance des comités pastoraux. Le fréquent changement de prêtres n'a pas aidé à promouvoir une meilleure compréhension et coopération entre le prêtre et le fidèle. Finalement, l'importation de la Galicie au Canada d'un certain nombre de slogans radicaux et de tendances antireligieuses introduisit des tensions significatives dans la vie religieuse locale, qui menèrent au départ de certains fidèles de l'église comme tel, ou à la fondation de leurs propres églises.[24]

Mais avec l'aide de Dieu la paroisse St-Michel survécut à ces temps difficiles et réussi même à construire, en 1929-30, avec des fonds empruntés, l'église du Saint Esprit à Pointe-St-Charles, ainsi qu'une salle paroissiale et un presbytère sur les deux lots à coté de l'église St-Michel qui avaient étés désignés originellement pour un orphelinat. Ces additions étaient de grands besoins de la communauté.

22 Marunczak, Michael H.., The Ukrainian Canadians: a History. Ukrainian Academy of Arts and Sciences (UVAN) in Canada. Winnipeg-Ottawa, 1982.
23 Melnyk, Iryna, Ukrainian Bilingual Education in the Montreal Public School System 1911-1945. Thèse de maîtrise non-publiée, McGill University, 1987.
24 Hrymak-Wynnytska, Nadia, Les Églises Ukrainiennes à Montréal. Thèse de maîtrise non-publiée, Université de Montréal, 1964, p. 52.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

aroisse grandit. En 1930 une mission fut établie pour les transcarpates et slovaques, qui en 1949 d[evi]nt la paroi[sse] de l'Ascension de Notre Seigneur. En 1931, quand le Rév. Mykhajlo Hryhorijczuk (*1925-193[1]* était past[eur], des paroissiens de Pointe-St-Charles fondèrent leur propre paroisse du Saint Esprit. Au début la n[ouvelle] paroisse était desservie par les prêtres de St-Michel, mais on lui a attribué son propre pasteur en 1934. [Pendant] pendant la cure du Rév. Hryhorijczuk, une section du cimetière catholique Côte-des-Neiges fut réservée pour les Ukrainiens, et la construction du presbytère de St-Michel fut complétée.

Les Pères Basiliens

C'est à ce moment que la Grande Dépression frappa. Il semblait que plus rien ne pourrait sauver la paroisse, avec sa dette de $35,000, de la faillite. Mais la providence de Dieu ne la laissa pas aller jusque là. À la demande des paroissiens, l'évêque Vasyl Ladyka céda la paroisse aux Pères Basiliens, qui avec le soutien actif du comité pastoral sauvent l'église et réduisent la dette substantiellement. Le 9 août, 1938 ils ont même réussi à acheter, pour $6,500, une ferme de 640 acres dans les Laurentides et à y construire un camp de vacances ukrainien, le camp Ukraina — le premier camp ukrainien du Québec. Entre 1932 et 1947 le comité paroissial se rencontre hebdomadairement, et occasionnellement encore plus souvent, pour discuter de manières de diminuer la dette. Le jeune et énergique Rév. Paul Hewko, qui devint curé en 1942, personnellement, marcha porte-à-porte amassant des dons. Nous devons également reconnaitre les grands efforts à cet égard des Rév. Josaphat Tymoczko et Josaphat Jean.

La paroisse continua à grandir. En 1932 la mission de Lachine fut rouverte; elle avait existé en 1913-1916. En 1935 une mission fut établie à Ville-Émard, qui devint la paroisse de St-Josaphat en 1949; elle cessa ses opérations en 1998. En octobre 1951 une mission fut établie dans le quartier centre-ville (*elle cessa ses opérations en 1973*). En 1949 la paroisse de l'Ascension de Notre Seigneur fut fondée par les immigrants transcarpates (*elle avait été une mission depuis 1936*); elle passa éventuellement aux slovaques.

La nouvelle immigration — Les Prêtres Diocésains

En 1948 une nouvelle, puissante vague d'immigration ukrainienne débuta. La paroisse St-Michel ne pouvait plus desservir autant de nouveaux fidèles. En 1950 l'évêque Isidore Boretsky forma trois nouvelles paroisses à partir de l'ancienne: l'Assomption de la Vierge Marie à Rosemont; St-Jean Baptiste à Parc Extension; et St-Basile-le-Grand, à Lachine. Les curés de ces nouvelles paroisses étaient des prêtres diocésains; les Pères Basiliens étaient seulement à St-Michel et à l'église du Saint-Esprit à Pointe-St-Charles. La paroisse St-Michel desservait maintenant seulement le quartier Frontenac, la banlieue de LaSalle, et le quartier 'centre-ville' de Montréal, où des liturgies furent célébrées à partir du 7 octobre, 1951. Les fidèles de la mission du centre-ville étaient surtout des membres de la soi-disant "troisième" immigration, qui travaillaient dans le quartier comme tailleurs ou presseurs. Plusieurs réussirent éventuellement à pouvoir emménager dans de meilleurs quartiers, et le sens du quartier '*centre-ville*' comme un étant un quartier ukrainien commença à disparaitre, la mission centre-ville cessant ses opérations en 1973.

Avec l'influx d'un grand nombre de l'intelligentsia du soi-disant skytalshschyna[25], un club de discussion fut formé à la paroisse St-Michel, qui organisa une série de conférences sur la vie communautaire et religieuse. Les anciens et les nouveaux immigrants assistaient à ces conférences. L'initiateur de ce club de discussion fut le Rév. Dr Ireneus Nazarko.

Le 1er novembre, 1952 les Pères Basiliens remettent la paroisse St-Michel entre les mains des prêtres diocésains en échange de la paroisse St-Jean Baptiste à Ottawa. Le premier curé après le transfert fut le Rév. Nicolai Kushniryk, natif de Montréal.

25 Approximativement, 'exilé' — le terme fait référence au déplacement des Ukrainiens par la Deuxième Guerre mondiale ou à cause de persécution politique ou religieuse dans les terres occupées par l' Union Soviétique.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Compléter la construction de l'église

Bien que la collecte de fonds pour compléter la construction de l'église (seulement le sous-sol et le rez-de-chaussée avaient construits initialement) et le développement des plans architecturaux pour le reste de l'édifice avaient étés supervisés par les Pères Basiliens, l'église fut complétée sous la direction du Rév. Kushniryk. Il était adepte à motiver ses paroissiens à une encore plus grande générosité dans leurs dons pour la construction et la décoration de l'église. À cause des coûts, les plans finaux pour l'édifice différaient substantiellement des plans originaux conçus par le Rév. Dr Redkevych. Les paroissiens promettaient un certain montant à l'avance, qu'ils remettaient ensuite en paiements hebdomadaires, soit à l'église même, ou à des collecteurs bénévoles qui allaient de porte à porte. L'achèvement de l'église couta $165,000. Le nouvel édifice fut consacré par l'évêque Isidore Borecky le 25 septembre, 1954. L'iconostase — la première dans une église grecque-catholique ukrainienne à Montréal — fut sculptée par Bohdan Biloszewskyj et Alfred Schröder, et fut bénie par le métropolite Maxim Hermaniuk le 24 novembre, 1957, le jour de la fête paroissiale. Pendant la cure du Rév. Kushniryk, la Jeunesse Catholique Ukrainienne, les servants de messe, les Soeurs de l'Apostolat de la Prière, et la Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes étaient tous très actifs à la paroisse. En 1962 la salle paroissiale fut reconstruite.

Le 19 décembre, 1963 l'évêque Isidore Borecky forma une nouvelle paroisse sur l'île de Montréal, St-Nicholas à LaSalle, et le nombre de paroissiens à St-Michel diminua encore une fois, même si la nouvelle paroisse cessa vite d'exister. En même temps commença, un exode des paroissiens, lent au début mais en progression constante, hors des quartiers ouvriers de Frontenac et du centre-ville vers de nouvelles, plus affluentes parties de la ville, qui se situaient hors des limites de la paroisse. Le nombre de membres était en constant déclin. À la fin de 1963, six cent cinquante familles appartenaient à la paroisse, pour un total de 2,500 fidèles.

Le dimanche 1er mai, 1966 la paroisse célébra le 50e anniversaire de l'église St-Michel Archange. Un grand nombre de fidèles assistèrent à la liturgie hiérarchique, célébrée par l'évêque Isidore Borecky. Cinq cent quatre vingt dix personnes étaient présentes lors du grand banquet, ou l'évêque catholique romain de Montréal Paul Grégoire livra l'adresse. Un livret commémoratif, édité par Adolph Hladylowych, Jaroslaw Pryshlak, and Jurij Lewyckyj fut publié pour l'occasion.

Le Rév. Dr Ihor Monczak

Le Rév. Nicolai Kushniryk est mort le 7 février, 1969, et le Rév. Dr Ihor Monczak, un jeune prêtre énergique et un ancien paroissien, le remplaça. Il supervisa la décoration de l'église et la peinture de l'iconostase. Les icones de l'iconostase furent peintes par Wolodymyr Denysenko. Les murs de l'église furent peints par Wolodymyr Mazepa, mais les murs endommagés par l'eau subséquemment ont dû être cimentés à nouveau, et ils restèrent sans ornements. Seulement une grande murale directement au dessus des portes d'entrée, représentant symboliquement l'ordination du Rév. Josyf Slipyj comme évêque, fut préservée.

Le grand accomplissement du Rév. Dr Monczak fut de mettre de l'ordre dans les registres de baptême, de mariage et de funérailles de la paroisse. Sous sa direction la paroisse commença en 1971 à publier des rapports annuels qui incluaient non seulement les rapports de toutes les organisations associées à l'église (La Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes, la Fraternité Catholique Ukrainienne, la Jeunesse Catholique Ukrainienne, les sœurs, les servants de messe, l'école paroissiale) et un registre des baptême, mariages, et funérailles, mais encore plus important, un rapport financier avec explications détaillées — de simples rapports financiers, sans explications, avait commencé en 1917, avec le Rév. Dr Redkevych— et une liste des donateurs. Sous la direction attentive du Rév. Dr Monczak, la paroisse écoula la dette et commença même à amasser des économies à la banque. Il acquiert également des vêtements liturgiques finement brodés d'Ukraine pour les prêtres de la paroisse.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Rév. Dr Monczak — qui avec ses 21 ans de service fut le curé qui resta en poste le plus longtemps— ne s'inqu[i]ta pas seu[le]ment des besoins matériels de la paroisse, mais aussi, prioritairement, de sa croissance spirituelle. Sous sa d[i]rection les [o]rganismes paroissiaux devinrent très actifs. La Fraternité Catholique Ukrainienne de Markian Shashkevyc[h] [te]nait des rencontres mensuelles où le Rév Dr Monczak, Dr Jurij Lewyckyj, et d'autres donnaient des conférences sur [d]es thèmes religieux, ecclésiastiques, d'actualité, ou nationaux. La Fraternité organisa de l'aide pour les étudiants ukrainiens au Brésil et en Argentine. La Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes, en plus des rencontres mensuelles, prenait soin de la bibliothèque de l'église, planifiait divers pèlerinages, et organisait de l'aide pour les pauvres de la paroisse, de la ville, du Canada, et d'Ukraine; les membres organisaient toutes les réceptions festives à l'église, comme les repas de Noël et de Pâques. Des femmes de la ligue brodaient aussi les linges et bannières utilisées à l'église.

En 1974 l'église fut dotée d'une magnifique icone derrière l'autel, peinte dans un style byzantin moderne par le talentueux jeune artiste Wolodymyr Denysenko. L'icone représente le mystère de la Rédemption. L'icone fut bénie par l'évêque Isidore Borecky le dimanche 17 novembre, 1974.

Dans les années 70 le patriarche Josyf Slipyj donna au Rév. Dr Ihor Monczak la responsabilité de la création d'une branche Montréalaise de l'Université Catholique Ukrainienne. Les cours universitaires débutèrent le 7 décembre, 1975 dans la salle de conférences de la paroisse St-Michel, comme une continuité de l'ancien club de discussions. Les conférenciers étaient le Rév. Dr Ihor Monczak, qui parlait des églises orientales, du concile du Vatican, des problèmes reliés au patriarcat, de la souveraineté de l'église de Kiev en temps de schisme et d'union, de la structure et du sens de la liturgie Byzantine-Ukrainienne, de la structure et du sens de la liturgie de St-Jean Chrysostome, des bases intellectuelles de la foi Chrétienne, et du millénaire de l'église souveraine de Kiev; et le Dr Jurij Lewyckyj, qui traita de la langue ukrainienne et de ses dialectes, et en particulier de l'influence de l'anglais et du français sur le lexique des Ukrainiens Montréalais.

Les conférences étaient d'un haut niveau intellectuel et étaient suivies par plusieurs.

Pendant la cure du Rév. Dr Ihor Monczak la paroisse fut visitée par le patriarche Josyf Slipyj et par le patriarche Myroslaw-Ivan Lubachivsky.

En 1990 le Rév. Dr Ihor Monczak fut transféré à la paroisse de St-Basile le Grand à Lachine, et fut remplacé par le Rév. Ivan Chyrovsky, le premier curé marié de la paroisse. Il avait de grands projets pour impliquer davantage les paroissiens dans les divers services, et prépara des textes pour les fidèles. Mais son mauvais état de santé l'obligea à partir dans le sud des Etats-Unis.

En 1991 la paroisse de la Transfiguration de Notre Seigneur fut fondée pour les Catholiques grecs roumains. Au début la nouvelle paroisse utilisait l'église St- Michel pour ses besoins; Plus tard elle reprit la paroisse St-Josaphat à Ville-Émard, qui avait cessé ses opérations.

En 1993 un jeune prêtre d'Ukraine, le Rév. Petro Dvirnyk, devient curé de St- Michel. Pendant son temps la paroisse acquit une splendide plashchanytsia,[26] faite en Grèce. Le comité paroissial prit en charge tous les aspects administratifs de la vie paroissiale. Le Père Dvirnyk se tenait en contact constant avec tous ses paroissiens, bien qu'il était aussi responsable de la mission de St-André l'Apôtre, établie dans l'ouest de l'île de Montréal en 1994.

En 2001, à l'initiative de la Fraternité Ukrainienne Catholique du Rév. Markian Shashkevych, un comité fut formé pour souligner l'année du métropolite Andrej Szeptyckyj. Plusieurs personnes importantes de la communauté ukrainienne furent invitées à siéger à ce comité; il comprit 12 personnes, présidé par le secrétaire de la Fraternité Jurij Lewyckyj. Deux autres membres de la Fraternité faisaient aussi partie de ce comité: Methodius Kinakh et Ivan Stelmazuk.

Les célébrations furent tenues en trois étapes. Les 3-4 novembre, 2001, une conférence-symposium académique eut lieu à l'université McGill où sept conférenciers de Montréal, Ottawa, Saskatoon, et Chicago participèrent: l'évêque de l'église ukrainienne orthodoxe Vsevolod Maydansky, le Rév. Dr Ihor Kutash, le Rév. Dr Ihor Monczak, le Rév. Dr Petro Galadza, le Rév. Dr Andrij Chyrovsky, le Rév. Dr Myroslaw Tataryn, et le Dr Andrij Krawchuk. Les organisateurs de la conférence-symposium furent aidés grandement par le Dr Yarema Kelebay. Une soirée académique et littéraire fut tenue le 10 novembre, avec Bohdanna Monczak, trésorière de la Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes de la paroisse St- Michel, comme oratrice invitée, et avec la participation de la chorale

[26] Un tissu sacré à l'image du corps du Christ crucifié, exposé à l'église le Vendredi Saint.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

d[illegible]ise de l'Assomption de la Vierge Marie, de la récitatrice Valya Golash, des élèves de l'école ukrainienne Métro[illegible]ite [illegible]nep[illegible]sky, et d'un trio vocal de la division Métropolite Szeptyckyj de Plast. Les célébrations se conclurent le 11 nov[illegible]bre avec [illegible]e liturgie archiérarchique à l'église St. Michel menée par l'évêque Cornelius avec tous les prêtres ukrainie[illegible] [illegible]tréal comme co-célébrants. Le comité organisateur publia également un livret souvenir, qui contenait entre autre[illegible] poème par le Rév. Petro Dvirnyk, un poème par Iryna Chaykivska-Pavliv, et un article par Jurij Lewyckyj sur le rôle du métropolite Andrej Szeptyckyj dans l'organisation de la vie ecclésiastique à Montréal. Le comité produit également des enregistrements souvenirs, qui furent vendus dans toutes les églises montréalaises. Les profits nets de ces ventes furent remis à l'Institut Métropolite Szeptyckyj à Ottawa ($275), et à l'Université Catholique Ukrainienne de Lvov ($609).

Le 21 février, 2003 la paroisse accueillit le Patriarche Lubomyr Huzar. Le patriarche célébra un moleben[27] en soirée, suivi d'un souper communautaire à la salle paroissiale, en présence des prêtres ukrainiens de Montréal, des membres du comité paroissial, et des paroissiens.

À l'automne 2003, le Rév. Dvirnyk fut transféré à Toronto, et le curé de la paroisse de l'Esprit-Saint, le Rév. Wolodymyr Vitt, fut nommé temporairement administrateur de St-Michel. En septembre 2006 l'évêque Stepan Chmilar nomma le Rév. Ihor Oshchipko — un jeune prêtre enthousiaste, avec des idées pour fortifier la vie liturgique et communautaire de la paroisse —comme curé de St-Michel. Jusqu'à ce jour le jeune pasteur implémente ses plans avec grande vigueur et succès.

Les organismes paroissiaux

Comme nous avons pu remarquer, plusieurs organisations ont été actives à la paroisse St-Michel. Parmi elles: Les Sœurs de l'Apostolat de la Prière fondée le février, 1929, cessèrent leurs opérations le 16 février, 1987. Le premier dimanche de chaque mois, sauf juillet et août, les sœurs dirigeaient une heure de prière collective à l'église et avec les dons reçus à l'entrée (*qui était supplémentés par leurs propres dons*) prenaient soin de l'autel, des vêtements liturgiques du prêtre, et d'autres items matériaux. Les sœurs s'occupaient aussi des pauvres et visitaient les malades.

Les Sœurs du Très Saint Cœur du Christ étaient très actives au temps des Pères Basiliens et du Rév. Kushniryk. Malheureusement aucune information n'est disponible sur la nature de leurs activités.

Les enfants de Marie, une association pour les enfants d'âge scolaire fut fondée en 1944. Elle était dirigée par la communauté des Sœurs Servantes, qui enseignaient aux enfants et les menaient en procession à la fin du de moleben de mai, où ils donnaient un petit concert en honneur de la Vierge Marie. Aucun autres détails ne sont disponibles

L'Association de Ste-Marie Protectrice, active en 1926, aida à amasser des fonds pour payer les dettes de l'église. Aucun autres détails ne sont disponibles.

La Jeunesse Catholique Ukrainienne, fut fondée en 1942 comme '*les Jeunes Gens Catholiques Ukrainiens*'. L'organisation fut divisée en deux sections en 1951, une pour les plus vieux, et une pour les plus jeunes, pour les deux sexes. Les membres organisaient divers événements, surtout des danses, donnant les recettes à l'église. Lors de leurs réunions les prêtres donnaient des conférences sur l'histoire de l'Église et les traditions ukrainiennes, et les encourageaient à prendre un rôle actif dans la vie paroissiale et les sacrements. Une série de soi-disant 'retraites fermées' fut organisée pour eux en 1951. Un exécutif du district de Montréal fut formé en avril, 1960. Des membres actifs de la Jeunesse Catholique Ukrainienne furent Yuri Bryniawsky, Theodor Batiuk, Gerald Konanec, Zenon Bryniawsky, Lubomyr Kvasnytisia, Donna Shmelka, Roksolana Baran, Taras Zahoruyko, Ihor et Petro Petrazhnyk, et Myron Stepan Ulczak. La Jeunesse Catholique Ukrainienne cessa ses opérations en 1975.

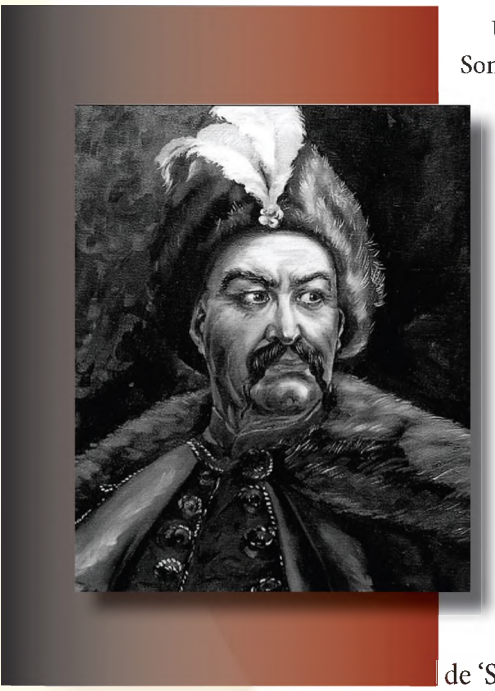
La société des étudiants ukrainiens '*Obnova*', fut formée en 1951 à l'initiative du Rév. Nazarko. Le premier à présider cette société fut l'étudiant en architecture Radoslav Zuk. En 1966 elle était dirigée par Wolodymyr Popovych. La société tenait ses rencontres de discussions mensuelles, organisait des danses étudiantes, des excursions, des pèlerinages, etc. Les procès-verbaux du comité paroissial montre qu'en 1968 Obnova '*n'était plus une organisation active.*'

[27] Un service spécial d'Action de Grâce.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

organisation de servants de messes fut formée en 1944. La tâche principale des servants de messe était de servir à l'aut[el] durant s div[erses] services. Les servants devaient aussi lire l'Épitre le dimanche et lors des fêtes. À cause d'un manque de garçons, les [filles] eu la [per]mission de s'y joindre depuis 2003. La grosseur de l'organisation a varié d'année en année — il y avait 18 garçons en [1]923 [à] 71, et un garçon et cinq filles en 2008. Le chef spirituel de l'organisation fut soit le curé ou un de ses assistants. Le premi[er] tete de l'organisation fut Vasyl Mandziuk; en 1966 c'était Ivan Fenchak; en 1970 Wolodymyr Bugera; en 1971 Daniel Kocur; en 1972 Andrij Monczak; en 1973 Orest Wagner. Des membres actifs furent Stepan Cymbalista, Orest Wagner, Sergei Dyda, Lydia Dyda, Petro Ulychnyj, et Pavlo, Andrij et Taras Figol. L'objectif de l'organisation de servants de messe était de renforcer les liens d'amitié et la spiritualité chrétienne. Comme les garçons et filles se sont dispersés à travers la ville il est devenu difficile de tenir des rencontres régulières durant l'année scolaire, quand les membres vont à l'école cinq jours par semaine et à l'école ukrainienne les samedis. Les parents hésitaient aussi à envoyer leurs enfants loin de la maison seuls le soir, surtout dans le vieux quartier où l'église est située. Des rencontres de l'organisation ont donc eu lieu lors des congés scolaires. Quelques membres ont suivi des cours d'été à Rome (*les coûts furent défrayés par la Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes*), ils ont aussi participé à un congrès convoqué par le Pape. Avant Noël et Pâques les servants de messe vendaient des cartes de souhaits pour la convenance des paroissiens et pour amasser des fonds. En 1976 des fonds amassés par l'organisation des servants de messe payèrent pour l'achat de 12 vêtements de diacre; le reste fut acheté par les Sœur Servantes. Un servant de messe, Andrij Figol, est devenu prêtre. Dans le rapport annuel de la paroisse de 1978, nous commençons à voir les mentions de sous-diacres, chetsi (*lecteurs*), et svichkonostsi (*porteurs de chandelles*), fonctions plus compatibles avec le rite oriental que servant de messe.

L'Association de Bohdan Khmelnitsky, était active dans le quartier centre-ville en 1927. L'association aidait à administrer la paroisse. Il n'y a pas plus d'information au sujet de ce groupe dans les archives paroissiales.

Un groupe de Scouts — la troupe de Scouts Ukrainiens de St-Michel — était active à la paroisse. Son chef de longue date fut Stefan Paliy, qui est décédé en 1961. La troupe est mentionnée dans les procès-verbaux du comité paroissial. Une partie des tâches des scouts était de servir à la liturgie du dimanche. À l'arrivée de skytaltsi[28] et des membres de Plast,[29] la troupe de Scouts Ukrainiens disparut.

Aide Mutuelle, branche 19, état une association paroissiale, renouvelée en 1946, qui aida la paroisse à amasser des fonds pour payer sa dette. Le sort de cette association est inconnu.

Le groupe de lecture d'Ivan Franko avait son propre édifice avec une salle sur la rue Frontenac, où des réunions paroissiales ordinaires ou extraordinaires furent tenues en 1921-1922. Les documents de la paroisse ne procurent aucune information sur ce qui est arrivé à cette organisation.

La Société Sich et l'Union Hetman. Une branche de la Société Sich se forma à la paroisse dans les années 1930. L'organisation fut fondée le 25 mai, 1924 à Toronto par des immigrants ukrainiens après la Première Guerre mondiale. Le promoteur principal de 'Sich' et de ses idées à Montréal fut Walter J. Bossy.[30] La direction centrale de l'organisation était à Winnipeg. Le but principal de l'organisation Sich de Montréal était de travailler pour le bien de la paroisse. Du 13 décembre, 1936 l'association put utiliser la salle paroissiale pour ses besoins. Mais la direction centrale à Winnipeg mettait de plus en plus d'emphase sur les principes hetman (monarchiste) sur lequel l'organisation Sich avait été fondée et à promouvoir les idéologies monarchistes. Ceci aliéna une partie des membres, causant une division dans la branche montréalaise. Un groupe de membres, sous le nom de 'Sich Zaporizhien', commença à travailler avec la Fraternité de Ste-Sophie, pendant que le reste changea leur nom à Union Hetman. L'Union Hetman fut formellement fondée au Canada en juillet 1931. Ses membres étaient très instruits, et plusieurs avaient obtenu un diplôme universitaire. Même si l'Union n'était pas officiellement un organisme paroissial, ses réunions étaient tenues dans la salle paroissiale et l'organisme offrait son assistance lors d'événements de levées de fonds. À sa tête était Theofil Olijnyk. En 1941 l'organisation Hetman avait son propre garde-robe à la salle paroissiale, où était rangés ses habits d'hetman. Les paroisses de St-Michel et du Saint-Esprit à Pointe-St-Charles furent très actives dans l'organisation de la visite à Montreal du hetmanych[31] Danylo en 1938.

[28] Personnes déplacées, exilées, réfugiés politiques et religieux arrivant au Canada après la Deuxième Guerre mondiale.
[29] Une organisation scout ukrainienne fondée par Olexander Tysovsky en 1911, basée sur, mais pas identique à l'organisation scout fondée par Lord Baden-Powell.

[30] Le grand-père du célèbre joueur de hockey Mike Bossy.
[31] Hetmanych – Danylo Skoropadskyj, le fils du dernier Hetman d' Ukraine en 1918.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Une liturgie fut célébrée à la paroisse St-Michel ainsi qu'un service pour les combattants. Le hetmany[illegible] était accompagné partout où il allait d'une garde d'honneur composée de membres de l'Union en costume de Sich. Hetmanych Danylo fut bien accueilli partout; il était perçu comme un ambassadeur de '*bonne volonté*' ukrainien. L'Union Hetman fut l'un des organismes fondateurs du Comité Canadien Ukrainien. La devise de l'idéologie hetman était 'Avec Dieu pour la Patrie!' L'étendard de l'Union est encore à la paroisse, même si la branche montréalaise n'existe plus.

Nous devons souligner que des organisations nationalistes, comme la Fédération Nationale Ukrainienne ou la Ligue pour la Libération de l'Ukraine, n'étaient pas liées à la paroisse St-Michel, même si des membres individuels de ces organisations ont joué un rôle actif dans la vie paroissiale.

L'arrivée de la troisième vague d'immigration transforma le caractère de la communauté ukrainienne montréalaise. De nouvelles organisations virent le jour. Quelques unes, comme Plast, utilisèrent les locaux de la paroisse pour un certain temps pour leurs rencontres. L'aumônier de Plast était le curé de St-Michel, le Rév. Dr Ireneus Nazarko; la réunion de fondation de SUM a eue lieu à la salle paroissiale de St-Michel.

Mais regardons plus attentivement maintenant les deux plus fortes organisations paroissiales, la Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes et la Fraternité Catholique Ukrainienne.

La Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes

Les débuts de la Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes (UCWL) à la paroisse St-Michel peuvent être retracés jusqu'en 1934, quand un auxiliaire de jeunes femmes de la Fraternité Catholique Ukrainienne fut créé. Cet auxiliaire devient l'Organisation des Femmes Ukrainiennes en 1945 et une filiale paroissiale de l'UCWL en décembre 1949. La filiale célébra son 25e anniversaire en octobre 1970.

Les présidentes de la filiale ont été: Olha Fedoryk (1949-1950), Maria Hrytsiuk (1951), Katherine Werbycka (1951-1961), Sofia Mandziuk (1961-1963, 1972-1974), Sylvia Savchuk (1963-1965), Katherine Kravets (1965-1969), Maria Samborska (1969-1972), Maria Kharkhalis (1974-1980), Ludmyla Lewycka (1980-1990), and Julia Tucka (1990-2004).

La filiale tenait des rencontres mensuelles, souvent avec des conférenciers invités. La filiale organisait les soupers de la veille de l'Épiphanie, et d'autres repas de fête. Elle tenait également des bazars pour différentes causes charitables, incluant l'aide aux réfugiés ukrainiens de Pologne. Elle organisa des festivités annuelles pour marquer la fin de l'année scolaire de l'école du samedi de la paroisse aussi longtemps que celle-ci demeura en existence. Elle organisa de fréquents pèlerinages à divers sanctuaires du Québec. Justine Jablonska enseigna la broderie, donnant ainsi non seulement la chance d'apprendre cette splendide forme d'artisanat, mais aussi une occasion de se rassembler tous les mercredis pour faire un travail plaisant et utile. Les semaines précédant Pâques, Maria Murij enseignait aux jeunes de la paroisse comment écrire des pysanky.[32]

Des efforts intensifs ont été entrepris dès le tout début pour organiser un jardin d'enfants pour les plus jeunes membres de la paroisse. L'obstacle principal était le manque de locaux adéquats. Une maternelle à temps partiel fut instaurée en 1952 pour deux jours par semaine dans la salle paroissiale, gérée par Jaroslava Bryniawska et Maria Solonynka, et une fois par semaine aux locaux de Plast dans le quartier centre-ville, gérée par Natalia Brodowycz. Malgré la demande des parents le grand nombre de bénévoles disponibles, les nombreux obstacles à une maternelle permanente, à temps plein, incluant les strictes exigences gouvernementales, ont été finalement insurmontables. Ceci était dû en grande partie au dispersement géographique des Ukrainiens dans la grande ville, ce qui rendait difficile le transport des enfants. La maternelle ferma après seulement une saison, finissant avec un concert d'enfants. Tout le personnel de la maternelle consistait entièrement de bénévoles.

[32] Oeufs de Pâques ukrainiens. Les Pysanky ne sont pas peints, mais 'écrit'.

1954 un groupe de théâtre pour enfants *'Veselka'* fut organisé à la paroisse sous le soin de l'UCWL. Le gérant di-recteur était Bohdan Biloshevsky, avec Daria Sawka responsable des costumes et de la chorégraphie, et Roman Nehr[illegible]etsky pour les accompagnements musicaux. La première représentation du groupe, avec les élèves de l'école paroissiale, [illegible]rs le anniversaire de la mort du métropolite Andrej Szeptyckyj. Elle s'intitulait *'Le salut des enfants au Grand Métropol*. Plus tard le théâtre d'enfants mis en scène plusieurs spectacles: *'La petite fille aux allumettes'* de Hans Christian Andersen; *'Une fête en forêt'* jouée lors de la veillée traditionnelle de Ivan Kupalo; un festival printanier qui incluait une chorale d'enfants, du ballet, et des danses nationales; un kutia de Noël pour tous les enfants de Montréal, où le groupe présenta trois courtes pièces — des chanteurs de chants de Noël ukrainiens, *'Noël dans la forêt,'* et *'La mitaine'* — l'événement fut ensuite répété à la paroisse St-Basile le Grand à Lachine. Le groupe de théâtre avait plus de 40 enfants. Il cessa ses opérations en 1955 après qu'un accident de circulation blessa sérieusement le directeur Bohdan Biloshevsky. Il succomba éventuellement à ses blessures. Le théâtre *'Veselka'* fut reconstitué en 1973, mais pas à St-Michel. En 1957 un 'Jeune Théâtre' organisé par le Rév. Nicolai Kushniryk joua *'Le roi devant l'Icone,'* que le Rév. Kushniryk avait lui-même écrit. Le groupe se démantela après cette performance.

Des membres individuels de la Ligue visitaient les paroissiens malades à la maison ou à l'hôpital, leur amenaient des cadeaux, et voyaient à ce que des messes et des prières soient dites à leur intention. Ils aidaient et réconfortaient les personnes en besoin. La Ligue organisait des repas festifs lors de la journée de la fête de la chapelle de St-Pierre et St-Paul au Camp Ukraina. Des membres décoraient la chapelle avec des broderies. Ils ont aussi brodé les bannières de l'église St-Michel.

De concert avec une Fraternité Catholique Ukrainienne renouvelée de Markian Shashkevych, la filiale de la Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes de la paroisse lança les *'heures de discussions amicales'* pour jeunes et moins jeunes; la première de ces heures fut tenue le 17 février, 1975. Ces 'heures' devaient avoir lieu chaque mardi après-midi. Toutefois, sauf quelques brèves présentations sur le sujet de la Fête des Mères et le visionnement de quelques films et diapositives, *'l'heure'* n'a pas vraiment eu le succès escompté, et s'est rapidement terminée.

En 1976 la Ligue acquit de nouveaux vêtements sacerdotaux brodés pour la paroisse, et broda quatre bannières pour l'église. Mais c'est le travail charitable de la Ligue qui importait le plus à ses membres. Le troisième dimanche de chaque mois les membres de la Ligue amassaient des fonds à l'entrée de l'église pour soutenir leurs projets. Dans les années 1950 et 1960 de l'aide était envoyée aux émigrants encore en Allemagne. Par exemple: en 1953 la filiale envoya la somme de $573; en 1955, $972. Dans les années 1970 filiale commença à envoyer des vêtements aux quatre coins du globe: aux invalides ukrainiens en Autriche, aux monastères, séminaires, et écoles en Argentine et au Brésil, où les familles ukrainiennes étaient en grand besoin. La filiale envoya de l'aide en Pologne également: pour la construction d'un séminaire théologique à Bilyj Bir, une école à Peremychl, un lycée à Legnica; pour la Fondation de St-Vladimir à Cracovie; pour un monastère à Gorlice; à des religieuses à Peremychl et en Tchécoslovaquie. Dans les années 1980 des étudiants ukrainiens commencèrent à arriver en grand nombre de Pologne, et la filiale leur donna de l'assistance ponctuelle — les recettes totales d'un bazar. La filiale envoya aussi des paquets de nourriture aux prêtres pour distribuer à leurs fidèles.

Vers la fin des années 1980 un centre spirituel pour la jeunesse ukrainienne commença à être érigé en Bosnie (*alors la Yougoslavie*), et le Rév. Petro Ovad[33] se tourna vers les paroisses à travers le monde pour de l'appui financier. La Ligue des Femmes de St-Michel répondit à l'appel, et une des membres Bohdanna Monczak était présente à Prnjavor quand le nouveau centre fut bénit. En 1982 la branche donna des fonds pour la consécration d'une nouvelle église construite à Lourdes et continua d'aider le Rév. Pryjma[34] pour la durée d'existence de la filiale, par exemple: en 1981, $784.08 en aide; en 1985, $1,541.00; en 1986, $2,644.33; en 1987, $1,698.90; en 1988, $1,715.65; en 1989, $2,085.00

[33] Le Rév. Petro Ovad était un curé de l'église catholique grecque ukrainienne de Prniavor, Bosnie.
[34] Curé de l'église grecque-catholique ukrainienne de Lourdes.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

[illegible] fin des années 1980 quand l'Union Soviétique était en pleine période de perestroika, la filiale dédia beau[illegible]p de [illegible]mps [illegible] d'effort à l'envoie de copies de la Bible et d'autres textes religieux en Ukraine. Dans un an, la filiale fit par[illegible]nir [illegible] valeu[illegible]e $1,085 de littérature. Après la déclaration d'indépendance de l'Ukraine en 1991 la filiale assista financièr[illegible]à [illegible]onstruction des monastères (*comme le monastère des Pères de l'Ordre de Studite à Univ*), églises (*l'église de St-Nic[illegible] de-Podolie à Kiev, une cathédrale à Zarvanytsia*), orphelinats, et des maisons de publications (*les Pères de l'Ordre de Studite à l'église de St-Michel à Lvov et la maison d'édition 'Kind Heart' à Drohobytch*).

Les premières années, ce sont les activités culturelles de la filiale qui furent probablement le plus populaire. C'était un temps où les gens aimaient se rencontrer pour diverses occasions. La filiale porta une attention particulière aux personnages de femmes héroïques. À ses rencontres on y lisait les histoires aux thèmes évangéliques de Natalena Koroleva et les mémoires de la mère du métropolite Andrej Szeptyckyj, il y avait des conférences sur les œuvres littéraires et artistiques de Lesia Ukrainka et Taras Shevchenko, sur la soprano de renommée mondiale Solomia Krushelnytska, sur la fondatrice Américaine des Sœurs de la Mercie, Elizabeth Seaton. La filiale soulignait la mémoire des poètes ukrainiens dissidents comme Vasyl Marchenko, Vasyl Stus, Oleksij Tychy, Yuri Lytwyn, Stephanie Shabatura, Oksana Meshko, Iryna Senyk, et les 500 femmes prisonnières écrasées par des chars d'assaut soviétiques à Kingiri.

Beaucoup de temps et d'effort fut consacré à l'élaboration d'une bibliothèque. Le noyau de la bibliothèque était 420 livres par des auteurs ukrainiens que la filiale avait acquit au fil des ans. La bibliothèque était gérée par Oksana Czartorynska. Les dimanches après la Messe pendant les grands froids d'hiver la bibliothèque offrait aux paroissiens un déjeuner chaud, surtout avant les conférences de la branche montréalaise de l'Université Catholique Ukrainienne.

Mais avec le temps le nombre de membres diminua. Les plus vieux sont décédés, et n'ont pas été remplacés par de plus jeunes membres, pendant que ceux qui demeuraient vieillissaient. L'activité de la filiale diminuait. Les rapports annuels de la paroisse de 2002 et 2003 n'incluent pas de rapport d'activité de la Ligue, seulement un rapport financier. Finalement, à l'assemblée générale de la Ligue du 12 décembre, 2004, après 71 ans de travail bénéfique pour la paroisse, la filiale ferma.

La Fraternité Catholique Ukrainienne (UCB) du Rév. Markian Shashkevych à la paroisse St-Michel existait dès le tout début de la paroisse, bien que son nom ait changé plusieurs fois dans l'histoire de la paroisse. Le plus ancien — La Salle de Lecture de Markian Shashkevych — fut plus tard changé à la Société Markian Shashkevych. La bannière de la Société est conservée à la paroisse jusqu'à ce jour. Il y eu des moments au cours de son existence où les activités de la Fraternité diminuèrent, mais elles reprenaient toujours. La société fut renouvelée le 18 mars, 1933 avec Illa Pereyma comme président, qui fut le corps et âme de la Société Shashkevych pendant une longue période.

La Fraternité Catholique Ukrainienne fut formée le 4 Mars, 1934. En 1936 elle était dirigée par Stepan Yarema. Elle s'amalgama avec la Société Markian Shashkevych le 17 août, 1937 pour former une seule organisation, la Fraternité Catholique Ukrainienne (UCB) du Rév. Markian Shashkevych, avec Illa Pereyma comme président. Les différentes réincarnations de la Fraternité ont causé de fréquents changements de nom. Les jeunes de la Fraternité étaient très actifs à ce moment, et organisaient plusieurs événements éducatifs et divertissants. En 1950, la Fraternité devint l'Union Catholique Ukrainienne. C'est à l'Union qu'on doit la création d'une école ukrainienne à la paroisse pour les enfants du primaire et du secondaire. Il y avait également une troupe de danse, un orchestre de mandolines, et une chorale d'église.

L'activité de la Fraternité reprendra à nouveau le 22 avril, 1956 à l'initiative des étudiants séniors montréalais (*la Société 'Obnova'*), avec une nouvelle administration menée par Konstantin Kelebay. La Fraternité recevait des conférenciers sur divers sujets comme le peuple — la nation — l'état; le point de vue Catholique mondial; le saint patron de la Fraternité Saint Vladimir le Grand; et le métropolite Andrej Szeptyckyj. Elle organisait aussi divers événements culturels. La Fraternité renouvelée fut active jusqu'à la fin des années 1950, quand ses activités diminuèrent encore une fois, mais elle ne fut jamais dissoute. En 1966 la Fraternité portait le nom de l'organisation des jeunes hommes catholiques, présidée par le Prof. Bohdan Bachynsky.

La Fraternité fut ravivée une fois de plus le 25 janvier, 1976, sous son nom final, la Fraternité Catholique Ukrainienne du Rév. Markian Shashkevych. Avec la filiale locale de la Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes elle tenu des 'Heures de Discussion Amicales' chaque mardi après-midi. Le premier événement organisé par la nouvelle Fraternité fut le visionnement, premièrement à la paroisse St-Michel et ensuite à d'autres paroisses montréalaises, d'un long métrage sur la visite du patriarche Josyf au Canada.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

présidents de la Fraternité furent Konstantin Kelebay (à partir du 22 janvier, 1956), Eustachio Ilc[illegible]zyn du [illegible] décembre, 1977 au 13 décembre, 1981), Vasyl Brodowycz (1981-1985), Jurij Lewyckyj (1985-19[illegible]6), et Meth[illegible]dius Kinakh (1996-2004).

La filiale de la Fraternité se rencontrait le dimanche du mois. Elle amassait des dons chaque dimanche à l'entrée de l'église pour les besoins de la paroisse, pour ses propres besoins, ou pour le comité de défense de Valentyn Moroz. À l'initiative de la Fraternité une chorale mixte fut formée à la paroisse.

La filiale de la Fraternité aida aussi à la distribution du journal The Patriarchate, édité par Ivan Komarnyckyj. La filiale faisait partie de la Fraternité Catholique Ukrainienne éparchiale, qui à son tour faisait partie de la Fraternité Catholique Ukrainienne du Canada. La filiale locale à la paroisse attendait les directives de la Fraternité éparchiale et de la Fraternité du Canada, mais en grande partie elle travaillait de ses propres initiatives. Elle tenait des réunions mensuelles où, en plus des affaires administratives, il y avait toujours des conférenciers sur des sujets religieux, paroissiaux, ou nationaux. Les conférences étaient ouvertes à tous les paroissiens, et il y avait une bonne fréquentation. Les conférenciers inclurent Bohdan Klymowskyj, Ihor Pryshlak, Rév. Dr Ihor Monczak, Dr Jurij Lewyckyj, Lubomyra Brykowych, Jaroslaw Pryshlak, Jaroslaw Sokolyk (*de Toronto*), et Vasyl Brodowycz.

À partir de 1977 la Fraternité organisa les festivals au Camp Ukraina et offrirent une assistance générale au camp. Dans les semaines précédent Pâques 1977, la fraternité nettoya les murs de l'église, et à partir de 1979 remplacèrent les servants de messe pour la vente des cartes de souhaits.

À partir de 1985 la Fraternité prennent la charge d'amasser des dons pour les bourses d'études pour des étudiants en besoin du Brésil et d'Argentine. En 1985-1987 la Fraternité remis plus de $22,010.00 en bourses; en 1991, $4,184.96.

En 1990 la Fraternité envoya 50 copies du livre de prière The Christian Family, 70 copies de la Bible, cinq copies du livre Christ Is Passing By, et quelques livres de chant, en Ukraine.

Le 22 novembre, 1998 le membre de la Fraternité Jurij Lewyckyj fut reçu dans l'ordre des Chevaliers de St-Vladimir. La cérémonie fut célébrée par l'évêque Cornélius. Le 10 mars, 2002 le membre de la Fraternité Methodius Kinakh fut également reçu.

En 2001, à l'initiative de la Fraternité, la paroisse souligna particulièrement l'année du métropolite Andrej Szeptyckyj.

Mais avec le temps le nombre de membres de la Fraternité diminua. Les membres les plus vieux décédèrent, il n'y avait pas assez de nouveaux membres, et ceux qui demeuraient vieillissaient. Le travail de la filiale diminua. La filiale ne tient aucune assemblée générale après 2002 à cause de la maladie de son président. Finalement, à l'assemblée générale du 12 décembre, 2004, la filiale fut officiellement démantelée, mettant fin à plusieurs années de travail bénéfique pour la paroisse et pour la communauté ukrainienne en général.

L'école paroissiale

La paroisse ouvrit une école élémentaire du samedi de 7 niveaux pour les enfants des paroissiens, où la langue ukrainienne, le rite, la religion, et les arts étaient enseignés. Il n'y a pas d'information sur quand cette école a débuté. L'année scolaire était de septembre à mai, avec des cours chaque samedi de 9:00 à 12:00 dans deux pièces du presbytère. Les cours étaient enseignés par les Soeurs Servantes, qui étaient arrivés à Montréal en 1936. Plus tard, Wolodymyr Kuplowsky enseigna la langue ukrainienne à l'école, Petro Kushnir enseigna les arts, tandis que la religion et le rite ukrainien étaient enseignés par le directeur de l'école le Rév. Nicolai Kushniryk, et plus tard par le Rév. Dr Ihor Monczak.

L'école était gérée par un comité de parents, élu lors d'une assemblée de parents. Les frais en 1970-71 et 1971-72 étaient de $6 par mois par famille.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

e nombre d'enfants à l'école varia grandement au fil des ans. Treize enfants étaient inscrits pour l'an[illegible]é en 1970-71; seulement 10 enfants complétèrent l'année 1971-72. Seulement six enfants étaient inscrits en 197[illegible]73. [illegible] cause de la diminution des inscriptions, le comité paroissial décida de ne pas ouvrir l'école pour l'année 1[illegible]4 [illegible]ril 1973 fut donc le dernier mois d'existence de l'école paroissiale. Les élèves qui restaient furent transf[illegible] l'école Andrej Szeptyckyj.

À partir de 1950 la paroisse géra l'école secondaire métropolite Andrej Szeptyckyj. Après quelques années, l'école passa sous le patronage du diaconat de l'Église grecque-catholique ukrainienne.

Le Camp Ukraina et les camps d'été

Le 10 août, 1938 la paroisse acheta une ferme de 640 acres dans les Laurentides, à 100 kilomètres au nord de la ville, pour $6,500. La propriété était destinée à l'usage d'un camp pour enfants. Il fut nommé 'Camp Ukraina'. Un comité spécial fut élu le 13 mai, 1943 pour s'occuper de l'administration du camp.

Au moment de l'achat un certain nombre de bâtiments étaient déjà érigés sur les sections défrichées de la propriété. La paroisse en construit quelques autres, incluant une grande construction de deux étages pour les enfants; avec une cuisine et une salle à diner au rez-de-chaussée et des chambres à coucher à l'étage (aujourd'hui on l'appelle 'la bâtisse rouge'). Le premier camp d'été pour enfants eu lieu en juillet 1939. Mais le bâtiment s'avéra trop petit pour le nombre grandissant d'enfants avec l'arrivée des skytaltsi après la Deuxième Guerre mondiale. Dans les années 1950 le Camp Ukraina était aussi utilisé par l'association de jeunesse Plast pour ses camps d'été, avant qu'elle acquière son propre camp 'Baturyn' dans les Cantons de l'Est.

Donc en 1952 la paroisse érigea un nouvel édifice sur la propriété pour les enfants ukrainiens de Montréal, au coût de $14,800. L'édifice fut consacré le 20 juillet, 1952. Le camp pour enfants fut administré uniquement par la paroisse St- Michel. Le camp durait trois semaines, commençant le premier dimanche de juillet. Le nombre de campeurs variait d'année en année. En 1969 il y avait 50 enfants au camp (21 garçons et 29 filles), âgés de 7 à 17 ans. En 1970, la grande différence d'âge des campeurs obligea le camp à former deux groupes distincts: un camp pour les jeunes de 7-13 ans, avec 30 participants, du 5 au 26 juillet, et un camp pour les adolescents de 13-17 ans, du 26 juillet au 9 août avec 20 participants. En 1971 seulement le camp des plus jeunes a eu lieu, comme il n'y avait pas assez d'adolescents pour former un groupe.

Les camps furent dirigés pendant très longtemps par Vasyl Bryniawsky. D'autres dirigeants furent Orest Cap (1969), Ivan Korol (1971), Oleksij Fenyk (1972), Vasyl Kostyk (1973), Oleksij Sydor (1975), Josyf Macuk (1976), et Gregoire Oschypko (1977).

Les moniteurs au camp incluèrent Jaroslava Bryniawska, Luba Lewycka, Bohdan Biloszewskyj, Ivan Brykowych, et Matvij Sochotskyj. En 1969 les moniteurs des garçons étaient Taras Zahoruyko, Richard Mesys, Mykhajlo Stepanchak, Vasyl Mandziuk, Roman Kostiuk; les monitrices des filles étaient Sofia Ulychna, Ola Kulish, Olena Nestoruk, et Vira Kaluzhna. En 1973 les moniteurs des garçons étaient Danylo Kocur, Stepan Bilas, et Oles Kostyk; pour les filles, Martyna Kocur et Lesia Atamaniuk. En 1975 les moniteurs étaient Orest Wagner, Stefan Cymbalista, et Martyna Kocur. En 1976 les moniteurs étaient Stefan Cymbalista, Orest Wagner, et Julia Pichur. En 1977 les moniteurs étaient Orest Wagner, Vasyl Slavych, et Myroslava Cymbalista.

Le coût était de $60 par personne pour le camp de trois semaines. Les coûts furent augmentés à $90 en 1975 et à $105 en 1977. Pour ceux dans l'impossibilité de payer, les coûts étaient couverts par le comité paroissial, la Société d'Aide Mutuelle, la Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes, l'Union des Jeunes Hommes Catholique Ukrainiens, ou par des paroissiens. Les camps n'avaient pas à générer de profits.

En 1973 les administrateurs du Camp Ukraina ne fournirent aucun état des résultats pour le camp en entier, ou un rapport financier pour le camp des enfants. Ceci généra de sérieuses tensions entre le comité paroissial et l'administration du camp, cette dernière présidée par le Dr Stepan Klemchuk. Même s'il y eu un camp pour enfants en 1974, il n'y a aucun rapport financier pour celui-ci.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

c la croissance des camps d'été mis en place par d'autres organisations de jeunes, comme Plast et S[illegible]M, le [illegible]om[illegible]e de participants au camp paroissial diminua, et en 1978 les camps cessèrent. Le dernier camp eu lie[illegible] du 1[illegible] au 3[illegible]uillet, 1977. La bâtisse des enfants, à moitié vide durant les camps, et entièrement inutilisée durant [illegible]te [illegible]nnée, fut louée aux paroissiens vacanciers. La paroisse décida que sauf si au moins 50 enfants montraient l'intérêt pour un camp, le site devrait être utilisé autrement.

Les chantres

Nous devons souligner que dans les premières années, le chantre devait en plus de ses tâches usuelles, diriger la chorale et préparer les concerts et autres représentations, et également s'occuper de l'entretien de l'église, incluant le chauffage. En d'autres mots, le chantre était aussi sacristain et concierge, et il s'agissait vraiment d'un travail à temps plein. Mais avec une rémunération de seulement $30 par semaine, peu pouvaient se permettre de prendre le poste. Le premier chantre à la paroisse, jusqu'en 1918, fut Ivan Ziolkovsky. Il fut suivi par Julian Pielukh. M. Wojcyszyn fut chantre jusqu'en 1920. M. Petrykanyn (*prénom inconnu*) fut chantre pour un mois en avril 1923, et fut suivi par M. Julian Pielukh, avec M. Pryputnyckyj (*prénom inconnu*) comme sacristain. En 1925 le chantre fut M. Czornobaj (prénom inconnu), et en 1926, M. Waseczko (prénom inconnu). Mykhajlo Golembiovsky fut un chantre temporaire en 1927, et fut suivi, de nouveau, par M. Czornobaj. En 1928-1930, le chantre était Julian Pielukh; en 1930-1935, Petro Bahrij, qui dirigea aussi la chorale. En 1936 M. Waseczko fut chantre temporaire, et ensuite, pour une courte période, Philip Basa, suivi par Ivan Didukh comme chantre et directeur de chorale du 9 octobre, 1936 à décembre 1941. Du 1er mars au 30 novembre, 1942 le chantre et directeur de chorale fut Prof. Philip Basa. Il fut suivi, sur une base temporaire, par M. Gandziuk (*prénom inconnu*), et plus tard par M. Ostachuk (*prénom inconnu*). De janvier 1943 au 31 décembre, 1949 le chantre fut de nouveau Ivan Didukh, suivi par M. Vasyl Bryniawsky (*qui deviendra plus tard prêtre*). En 1971 il y avait deux chantres: Olexander Fenyk était le chantre principal, tandis qu'Oleksij Petrazhnyk se chargeait de la tâche au centre-ville. De 1977 au 8 novembre, 1987 Oleksij Petrazhnyk fut le seul chantre, avec Ivan Komarnyckyj comme assistant. Les tâches de sacristaine furent la responsabilité d'Anastasia Cymbalista pendant de longues années. Depuis 1987 (*bien qu'officiellement seulement du 23 avril, 1990*) le chantre est Jurij Lewyckyj, avec Ivan Komarnyckyj continuant comme assistant jusqu'à sa mort, suivi de Ivan Stelmazuk, et ensuite de Marko Bednarczyk.

La chorale paroissiale

En 1932-1935 la chorale paroissiale était dirigée par le chantre Petro Bahrij, qui organisait aussi les concerts à la salle paroissiale. Les tâches de directeur de chorale furent assumées par les chantres subséquents. La meilleure chorale paroissiale était sous la direction du chantre Vasyl Bryniawsky, un gradué de l'Académie Théologique de Lvov et qui fut plus tard ordonné prêtre. La chorale chanta lors de concerts de Noël et de Pâques retransmis par CBC.

La paroisse avait aussi une chorale masculine, dirigée jusqu'en 1966 par Roman Nehrebetsky et jusqu'en 1969 par Rostyslaw Kulish. Ceci était sous les cures des Rév. Nicolai Kushniryk et Rév. Dr Ihor Monczak. La chorale fut dissoute à l'été 1969. À l'automne de 1972 le comité paroissial essaya énergiquement de repartir une nouvelle chorale, mais ce n'est pas avant Pâques 1976, à l'initiative de la filiale paroissiale de la Fraternité Catholique Ukrainienne, qu'une chorale mixte fut formée à la the paroisse sous la direction de Stepan Harasymowycz. Des membres de l'administration de la chorale furent Stepan Chaban et Oleksij Sydor. Toutefois, à cause du manque de relève, la chorale fut dissoute le 19 novembre, 1989, quand elle chanta une dernière fois à une liturgie festive. Depuis ce temps les paroissiens sont guidés par le chantre.

Un petit orchestre à vent avait été organisé à l'église en 1935, dirigé par le Rév. Jean, qui enseigna aux paroissiens comment jouer les instruments. L'orchestre joua lors de divers événements paroissiaux, comme les repas de fêtes, et prit part à la parade annuelle de la St-Jean-Baptiste de la Ville de Montréal.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

La Chapelle de Saints Vladimir et Olga au Camp Baturyn

La paroisse de St-Michel Archange est étroitement associée à la chapelle de Saints Vladimir et Olga au Camp de Baturyn dans les Cantons de l'Est. Sa construction fut supervisée par un comité spécial, présidé par un membre de la paroisse St-Michel (*le comité existe jusqu'à ce jour*), même si des membres de la paroisse de l'Assomption de la Vierge Marie ont aussi siégé à ce comité. Les plans architecturaux pour la chapelle et la supervision de sa construction furent la responsabilité du paroissien de St-Michel Myron Monczak. Tous les aspects théologiques de la chapelle — sa forme, sa décoration, ses textes liturgiques — furent supervisés par le curé de St-Michel, le Rév. Dr Ihor Monczak. Toutes les broderies pour la consécration de la chapelle le 29 juillet, 1979 par l'évêque Isidore Boretsky furent prêtées par la paroisse St-Michel. Pendant plusieurs années, le Rév. Dr Ihor Monczak en fut l'aumônier.

Les Prêtres de la Paroisse St-Michel

L'histoire des prêtres de la paroisse St. Michel peut être divisée en trois périodes:

La Première Période —les prêtres de l'Éparchie

1911-1932 — la période des prêtres de l'éparchie
1932-1952 — la période des Pères Basiliens
1952-maintenant —le retour des prêtres de l'éparchie.

Curés Curés	Années
Rév. Dr Cyril Yermij	1 septembre 1911 – 25 juin 1912
Rév. Adonais Sabourin	25 juin 1912 - 20 octobre 1912
Rév. Arthur Desmarais	21 octobre 1912 – 5 août 1913
Rév. Dr Ambrose Redkevych	7 août 1913 – 28 septembre 1913
Rév. Dr Ivan Perepelytsia	19 octobre 1913 – 1 juillet 1915
Rév. Dr Ambrose Redkevych	1 juillet 1915 - février 1921
Rév. Lev Sembratovych	février 1921
Rév. Mykhajlo Irkha	mars 1921 - avril 1922
Rév. Dr Josyf Zhuk	mai 1922
Rév. Vasyl Gegeychuk	mai1922 - août 1922
Rév. Mykhailo Olenchuk	août 1922 - septembre 1922
Rév. Dr Ambrose Redkevych	novembre 1922 - 1 août 1925
Rév. Mykhajlo Hryhorijczuk	15 août, 1925 – décembre 1931
Rév. Josyf Bala	janvier 1932 – 31 juillet 1932

Assistants	Années
Rév. Theodor Dwulit	1911-1912
Rév. I. Dumych	1913
Rév. Andrij Kraykivsky	1916-1917
Rév. Kryzhanivsky	1927
Rév. Ivan Holovka	1927-1928
Rév. Joseph Jean	1930-1931
Rév. Vasyl Charny	1931
Rév. Ivan Kalutsky	1932

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Curés	Années
Rév. Josaphat Tymoczko, OSBM	1 août, 1932 – 17 septembre, 1940
Rév. Josaphat Jean, OSBM	17 septembre, 1940 – 12 octobre, 1942
Rév. Paul Hewko, OSBM	12 octobre, 1942 - février 1944
Rév. Josaphat Tymochko, OSBM	février 1944 - octobre 1946
Rév. Sebastian Shevchuk, OSBM	octobre 1946 - septembre 1948
Rév. Josaphat Tymoczko, OSBM	septembre 1948 - septembre 1951
Rév. Myron Daciuk, OSBM	septembre 1951 - 31octobre, 1952

Assistants	Années
Rév. Josaphat Jean, OSBM	1933-1935; 1937-1939
Rév. Vasyl Kamenecky	1933
Rév. Andrij Truch, OSBM	1935-1937
Rév. Mykhajlo Horechko, OSBM	1936
Rév. Paul Olensky, OSBM	1936
Rév. Martyn Wintsentaylo, OSBM	1938
Rév. Isidore Kohut, OSBM	1940-1941
Rév. Petro Kotovych, OSBM	1941-1945
Rév. Matvih Cianchuk, OSBM	1942-1945
Rév. Ireneus Protsentij, OSBM	1943
Rév. Khrystofor Kondratiuk, OSBM	1943-1945
Rév. Theodosij Greb, OSBM	1946-1949
Rév. Dr Iryneus Katrih, OSBM	1950
Rév. Vasyl Kamenetsky, OSBM	1951
Rév. Petro Hewko, OSBM	1952

Troisième Période — Retour des Prêtres de l'Éparchie

Curés	Période
Rév. Nicolai Kushniryk	1 novembre, 1952 – 7 février, 1969
Rév. Dr Ihor Monczak	1 juin, 1969 – 20 septembre, 1990
Rev. Ivan M. Freyishyn-Chyrovsky	20 septembre, 1990- 25 mai, 1993
Rév. Petro Dvirnyk	25 mai, 1993 – 1 septembre, 2003
Rév. Wolodymyr Vitt	1 septembre, 2003 - 1 septembre, 2006
Rév. Ihor Oshchipko	1 septembre, 2006 – aujourd'hui

Assistants	Période
Rév. Taras Harasymchuk	1 novembre, 1952 - 1959
Rév. Edward Yarema	1959-1960
Rév. Josyf Kutny	1960-1962
Rév. Mykola Markiv	1952-1958; 1962-1966
Rév. Stepan Koliankivsky	1958-1965; 1968-1973
Rév. Serge Gar	1965-1967
Rév. Flavian Kalba	1966-1968
Rév. Augustine Porodko	1 septembre, 1969 – 15 mai, 1972
Rév. Wolodymyr Werbycky	15 juillet, 1972 – 30 septembre, 1972

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Résumé

En résumé nous pouvons affirmer sans exagération que la paroisse Montréalaise de St-Michel Archange est la paroisse mère immédiate et intermédiaire de toutes les paroisses ukrainiennes de la ville, qu'elles soient grecques-catholiques ou orthodoxes, car leurs paroissiens, ou les parents ou les grands-parents de leurs paroissiens, ont à un certain temps étés membres de la paroisse St-Michel. Et le serviteur de Dieu métropolite Andrei Sheptytsky, comme fondateur de la paroisse St-Michel Archange, devrait être reconnu comme fondateur de la vie religieuse et paroissiale ukrainienne à Montréal.

Un grand nombre de gens seuls, parmi eux des veufs ou des veuves plus âgés, sont attachés à la paroisse maternelle. Les jeunes couples, n'ayant pas cet attachement personnel de longue date à l'église de leurs parents, choisissent la paroisse la plus près de chez eux quand ils déménagent vers d'autres quartiers de cette grande ville. Toutefois, plusieurs fidèles de distants nouveaux quartiers ou de l'ancien '*centre-ville*' sont toujours près à surmonter les inconvénients et voyagent plusieurs kilomètres, passant d'autres églises plus rapprochées sur leur chemin, pour pratiquer à '*leur*' église. Les paroissiens de St-Michel sont beaucoup plus dispersés géographiquement que ceux des autres paroisses.

À cause des différentes partitions de la paroisse originale et de la migration des plus jeunes générations des quartiers ouvriers plus pauvres de leurs parents vers des quartiers modernes, plus affluents, et à cause du décès des paroissiens plus âgés, le nombre de membres de la paroisse diminue: la liste des donateurs de 2009 a seulement 170 noms. Les organismes paroissiaux qui étaient nombreux et très actifs, comme les Sœurs Servantes ou la Jeunesse Catholique Ukrainienne, ont disparu. La Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes et la Fraternité Catholique Ukrainienne ont terminé leurs activités le 12 décembre, 2004. Peut-être le plus décevant, très peu de membres de la soi-disant 'quatrième immigration' se sont joint à la paroisse— les attirer est une tâche absolument essentielle pour la paroisse, afin d'en assurer la relève. Mais nous croyons que la vie paroissiale ne peut que se fortifier, grâce au travail énergique, enthousiaste et sans relâche de notre présent curé, le Père Ihor.

Dans les 100 ans d'existence de l'église de St-Michel Archange, 5,570 enfants ont étés baptisés à la paroisse, 2,646 couples y ont étés mariés, et 1,293 individus[35] y ont étés inhumés.

Finalement, nous devrions mentionner que la paroisse St-Michel a produit six prêtres: le Rév. Nicolai Kushniryk, le Rév. Dr. Modest Gnesko OSBM, le Rév. Flavian Kalba OSBM, le Rév. Dr Ihor Monczak, le Rév. Roman Kravets OSBM, et le Rév. Andrij Figol. La paroisse a aussi produit trois Sœurs Servantes: Sœur Theofilia, Sœur Eleanor (*Lenore*), et Sœur Karina.

La grande célébration du 100e anniversaire est projetée pour les 29-30 octobre, 2011.

Sources

Les sources principales suivantes furent consultées pour ce bref historique de la paroisse St-Michel Archange:

Les procès-verbaux des réunions et assemblées générales du comité paroissial de la paroisse St-Michel Archange de Montréal.
Les états financiers et les listes de membres de la paroisse St-Michel.
Les rapports annuels de la paroisse St-Michel.
Les documents informels suivants furent consultés:
Les mémoires de Casimir-Ivan Merwicki (*non publiées*).
First Catholic Directory of the Eparchy of Toronto Byzantine Ukrainian Rite on occasion of the 15th Anniversary of its Canonical Erection 1948-1963, Toronto, 1963.
In the vineyard of Christ. Yearbook of the Eparchy of Toronto, Toronto, 1964.
Golden Jubilee Book commemorating the 50th Anniversary of St. Michael Ukrainian Catholic Church in Montreal, Montréal, 1966.
JUBILEE BOOK Commemorating 75th Anniversary of Ukrainians in Canada and Canadian Centennial, Montreal, 1967.
Lest the toil and the glory of the pioneers be forgotten. The jubilee book commemorating the 85th Anniversary of the Ukrainian settlers in Canada. Ukrainian Golden Age Club "*Trysub*", Montréal, 1979.

[35] Les registres funéraires furent tenus seulement à partir de 1937.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Дорога, правда і життя. Пам ятка тисячоліття Східної Єпархії Української Католицької Церкви в Канаді. Toronto.1988.

Litopys ukraintsiv v Kvebeku.[*Éditeur*], 1992.

Divers articles par le Rév. Dr. Ihor Monczak au sujet de la paroisse St-Michel de Montréal, dans de nombreuses publications variées.

Les ouvrages suivant furent consultés:

Biega, Alexander, and Diakowsky, Myroslaw, La Vie des Ukrainiens du Québec. Éditions Basiliens,Toronto, 1994.

Bossy, Walter J., The visit of the HEIR TO THE THRONE *(HETMANSHIP)* OF THE UKRAINE HIS HIGHNESS HETMANYCH DANYLO SKOROPADSKY in Montreal in 1937-1938, Ukrainian Toiler, Toronto, 1938.

Hrymak-Wynnytska, Nadia, Les Églises Ukrainiennes à Montréal. Thèse de maîtrise non publiée, Université de Montréal, 1964.

Kelebay, Yarema, The Ukrainian Community in Montreal. Thèse de maîtrise non publiée, Concordia University, 1975.

Kelebay, Yarema, The Ideological and Intellectual Baggage of Three Fragments of Ukrainian Immigrants: A Contribution in the History of Ukrainians in Quebec (*1910-1960*). Dissertation de doctorat non publiée, Concordia University, 1992.

Marunczak, Michael H., L'Histoire des Ukrainiens-Canadiens. L'Académie Ukrainienne des Arts et Sciences (UVAN) au Canada. Winnipeg-Ottawa, 1982

Melnyk, Iryna, Ukrainian Bilingual Education in the Montreal Public School System 1911-1945. Thèse de maîtrise non publiée, McGill University, 1987.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Preface

Dear Reader,

In your hands is an unusual book! It recounts the 100-year-old history of St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic parish in Montreal. But upon closer examination you will be able to read much more between the lines. You will discover the spirit that moved our pioneer settlers – their piety, love, steadfastness and forbearance.

Long ago, St. Andrew, the first-called holy apostle, placed a holy cross on the Kyivan mounds and blessed the Ukrainian land with these words: "God's grace will shine upon these mountains; a great city will arise and numerous churches shall be built upon this site."

Reading this book you will realize how farsighted St. Andrew's prophecy was, how deeply his blessing has entered the Ukrainian soul, which throughout the ages has nurtured a true love for God and for His Holy Church. The book will reveal the deep piety of our Ukrainian ancestors, who, in times of joy and sadness, times of want, persecution and expulsion, never forgot God and continued to build churches to glorify His name.

Thus, with the blessing of St. Andrew the Apostle, a great city with numerous churches was erected on the Kyivan hills and the Archangel St, Michael, God's warrior, became the patron saint of Kyiv. Similarly, with the blessing of the Servant of God, Metropolitan Andrey Sheptytsky, centuries later, in a distant yet hospitable land – Canada, in its singular province – Quebec, and in the picturesque city with its splendid numerous sanctuaries – Montreal, a unique parish church was established 100 years ago and chose as its patron saint the Archangel St. Michael.

Dear Reader, carefully examine this history, written not only by the many disinherited expatriates of Ukraine, but also by their children, grandchildren, and great-grandchildren. This unique story was written by families interned in 1914-1920 as war aliens; destitution drove these people from their native homeland in search of a better fortune, which, however, eluded them in their chosen land. This unique history was expanded by the second flow of immigrants from Ukraine who arrived in Canada during the great depression and global financial crisis. The story continued with the arrival of the third wave of immigrants who were forced to flee their homeland during World War II and had to endure all kinds of hardships.

Dear Reader, ponder carefully these events and you will see how the Archangel's call "Who Is Like God" remained a guiding light for this community during the past 100 years. This call, profoundly entrenched within the hearts of the members of St. Michael's congregation, helped them combat all evil, preserve the faith and traditions of their forefathers, teach their children to be warriors of Christ, and, like a mother, comfort all newcomers and lead them to God.

It is thus the sacred duty of those, who have joined this community just recently, as well as those, who already have well-established roots in Canada, to cherish and remember their 100 year old history and to continue writing this narrative.

Dear Reader, know how to duly recognize not only the toils of those, who generously contributed towards the publication of this book, but first and foremost of those, who were creating this story during the past 100 years.

Father Ihor Oshchipko
Pastor of St. Michael the Archangel

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

THE PARISH OF ST. MICHAEL THE ARCHANGEL IN MONTREAL

By Dr Jurij-Myroslaw Lewyckyj
English translation by Wolodymyr Lewyckyj, M.A.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

The First Ukrainian Settlers in Montreal

Toward the end of the 19th century, North America — Canada and the United States — opened its doors to immigration from Eastern Europe. In 1891, poor or landless farmers from Galicia and Bukovina — then Austrian crown lands — attracted by offers of substantial parcels of virgin prairie land, began to emigrate to Canada and started to disembark in the port cities of Halifax and Montreal. The immigrants were seeking better economic opportunities in Canada, and many hoped to earn enough to be able to return to their homes and purchase enough land there for a more comfortable life.

Waves of westward-bound immigrants passed through Montreal, then the largest Canadian port and city. Montreal lies in the francophone Canadian province of Quebec, conquered by England in 1759. The majority francophone population, humbled and economically marginalized by the English, had turned inward as a strategy of self-preservation, and could not — would not — absorb the large numbers of immigrants that were arriving from Eastern Europe. So although entire waves of immigrants arrived in Montreal, only a small number of them — needed mostly in domestic service positions by the ruling anglophone minority — stayed. As the anglophone minority was concentrated entirely in Montreal, third-language immigrants such as Ukrainians became concentrated in Montreal as well, and did not disperse into the overwhelmingly francophone majority that constituted the rest of the province. For this reason, Ukrainian settlement in Quebec has a character distinct from Ukrainian settlement in western Canadian provinces.

The first Ukrainian immigrants to settle in Montreal for any amount of time were the brothers Ivan and Stepan Tiuchtij, who arrived in 1899 and stayed for several years, before moving on to western Canada. In their footsteps came a steady flow of other Ukrainian immigrants, who would stay in the city for a while before moving on. The immigrants were mostly single men, but there were women too, and occasionally entire families. The first marriage in Montreal in the Greek-Catholic rite was that of Mykhajlo Luchak in 1904, at the church of St. Gabriel on Centre Street in the Pointe St-Charles district of the city.

The first Ukrainian to settle in Montreal permanently, in 1902, was Joseph Sozanskyj, who died in 1970. The first Ukrainian immigrants in the city settled in the working class district of Pointe St-Charles, where they found employment on the railroads or at the Stelco steel smelter. Later they settled in the Frontenac district, where they worked as shippers in the port or at the shipbuilding and repair firm of Vickers, and in the so-called 'downtown'[36] district, where they worked in the clothing industry as tailors or pressers. These were the poorest and most neglected parts of the city. Five or more persons would often share a single room. But it was the Frontenac district that became the centre of Ukrainian church life in Montreal.

The first Ukrainian liturgies were conducted by the Basilian Fathers Sozont Dydyk, Anton Strotsky, and Platonid Filas, who stopped off in Montreal on their way westward. The liturgies were conducted in two French churches, St-Charles church in the Pointe St-Charles district, and St-Vincent-de-Paul church in the Frontenac district. The Immigrant Aid Society, founded in 1904 and later renamed 'Samopomich'[37] invited Rev. Navkratij Kryzhanovskyj to Montreal from Winnipeg in 1907. He conducted the liturgy for Ukrainians on several occasions in 1908 and 1909. These were all ad hoc services, however, held in Roman Catholic churches. Samopomich was also then waging a (mostly successful) battle against the Protestant sect of I. Bodruga — Ukrainian Greek Catholics, not having their own church organization, were vulnerable to proselytism by numerous Protestant denominations. The need for Ukrainians' own parish was therefore pressing. It should be noted that Ukrainian monks of the Basilian Order studied at the seminary in Montreal, among them Hilary Dorosh, Orest Kuziv, and Vasyl Ladyka, who later became a bishop of the Ukrainian Greek Catholic Church of Canada.

[36] This was not the commercial downtown sector of the city, but a working-class, 'ethnic' area that formed around north-south axes of Boulevard St-Laurent (also known as 'the Main') and Rue St-Urbain. Its approximate boundaries were Ontario Street in the south, St-Viateur to the north, St-Denis to the east, and Park Avenue to the west.

[37] Self-help.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

The Founding of the Parish of St. Michael the Archangel

The founder of the parish of St. Michael the Archangel was the Metropolitan Andrej Szeptyckyj, who to[illegible]urt the Eucharistic Congress in Montreal in September 1910. He met with the Ukrainian residents of Montreal, authorized them to set up a parish association. The first meeting of the association was disrupted by opponents of the parish, and police intervention was needed to restore order. The second meeting of the Greek Catholic community elected a church committee with Ivan Ziolkovsky as head. The community adopted the formal name of 'Greek Catholic Rus Church of St. Michael'. Here is how Casimir Ivan Merwicki, born April 15, 1881 in the town of Zbarazh, Ukraine, and who arrived in Montreal in 1905, described the events:

In 1910 we received news that the World Eucharistic Congress, to be attended by bishops and archbishops from all over the world, would be held in Montreal. I checked whether any Ukrainian bishops would be in attendance. We were just a handful of Ukrainians in Montreal; we went to the St-Vincent-de-Paul church on St-Catherine Street, on the corner of Fullum. There were three nationalities there: Poles, Ukrainians, and Lithuanians. I was elected collector of the Polish Mother of God of Czestochowa parish. The Eucharistic Congress began on September 10, 1910. It was attended by our metropolitan Andrej Szeptyckyj, who had come from Rome and by bishop Soter Ortynskyj from the United States. What joy it was to see our Ukrainian metropolitan — today a saint — who, like Christ, searched for those of his flock who had left their native land in quest of a better life across the ocean. In Ottawa, Ukrainians were registered as Galicians, Rusyns, Russians, Uniates, Greek Catholics, etc. — the metropolitan found no evidence of Ukrainians there. But when the metropolitan visited the Jesuit church of St-Vincent-de-Paul, he was told there were people there would gather to celebrate Mass, but no one knew who they were. Father Brouchesi said he knew a Rusyn collector. He sent for me to meet with the metropolitan. I told the metropolitan that I knew many Ukrainians at the Polish church. He told me to call all Ukrainians to the church on Sunday for an archhierarchical service. A very large number of people came to the Mass, and cried with joy when the metropolitan introduced them to the French as his brothers and sisters. On Thursday the metropolitan led us in Eucharistic procession to a Eucharistic altar erected near Mont Royal. Metropolitan Andrej Szeptyckyj and bishop Soter and many French priests came to my home at 26 Brown Street (today Florian), and from the balcony the metropolitan addressed those gathered on the street in both French and Ukrainian, blessing my family and entrusting to me the task of organizing a Ukrainian parish. And I fulfilled this assignment: the first meeting was held on July 30, 1911, but was disrupted by supporters of Karl Marx from Pointe St-Charles, as well as by Russophiles and radicals, and the police had to disperse them with batons. The founding meeting was held in August, with our first priest, Rev. Cyril Yermij, in attendance.[38]

Rev. Dr. Ihor Monczak notes in his work,[39] relying on Merwicki's memoirs, that the first meeting was held 'in the summer,' and the formal founding of the parish and election of the church committee on July 16, 1911[40]. Among the other active organizers of the parish were Mykhajlo Nahirnyj, Theodor Zhyla, Theodor Humennyj, Ivan Ziolkovsky, Hryhorij Zelenyckyj, the brothers Parkhin, and Casimir Merwicki, who chaired the founding meeting.

Dr. Kelebay mentions other people as well, but I was not able to find them in the 1911 list of dues-paying members.

The first official pastor of the parish was Rev. Dr. Cyril Yermij, who accepted this post on September 21, 1911 at the behest of metropolitan Szeptyckyj himself. Nadia Hrymak-Wynnytska[41] gives this date as the date of the founding of the parish, on the grounds that a parish is formally founded the moment it is assigned a parish priest. The first liturgies were conducted at the Franciscan Roman Catholic church of St. Anthony (it no longer exists). Since a large number of Ukrainians lived in Pointe St-Charles, Rev. Dr. Yermij was assisted by Rev. Theodor Dwulit, who conducted liturgies for the residents of this district. By the

[38] The memoirs of Casimir-Ivan Merwicki (unpublished).

[39] Rev. Dr. Ihor Monczak: "St. Michael`s parish in Montreal" in A Quarter of a Century on the Episcopal Throne, p. 619-632, Toronto, 1975.

[40] Dr. Yarema Kelebay, relying in his M.A. thesis on the same source – Casimir-Ivan Merwicki`s unpublished memoirs claims the date of this second meeting to have been July, 14, 1911. But July 16, 1911 – Rev. Dr. Ihor Monczak`s date – was a Sunday, and therefore a much more likely date for such an important meeting, the conveners of which would have had an obvious interest in drawing the highest possible attendance from among a predominantly working-class, wage-earning population, than July, 14, a Friday. Besides, we know that Rev. Dr. Ihor Monczak factually saw a copy of the parish`s first book of minutes – where the date of this meeting was doubtless recorded – before this book was lost, so his date of July 16, 1911 as the date of this second, founding meeting of the parish should probably be allowed to stay.

[41] Hrymak-Wynnytska, Nadia, Les Eglises Ukrainiennes à Montréal. Unpublished M.A. thesis, Université de Montréal, 1964.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ep[illegible] 1911, 130 families — two from Pointe St-Charles, one from Lachine, five from the downtown district, six [illegible] no [illegible]sted [illegible]ddress, and the rest from the Frontenac district — had paid their annual parish dues of 25 cents per perso[illegible] n th[illegible] first [illegible]r months of the parish's existence in 1911, the parish held nine marriages and 26 christenings.

The parish of St. Michael the Archangel was the first Greek Catholic parish in Montreal and the province of Quebec, and the fourth parish on the territory of what is now the Toronto Eparchy (the first was St. Mary the Protectress in Sudbury in 1909; the second — Transfiguration of our Lord in Thunder Bay in 1909; the third —St. Josaphat in Toronto in 1911). The official establishing decree, issued by Bishop Nicetas Budka on April 10, 1916, called the parish 'the Ruthenian Greek Catholic Parish of Saint-Michael'. The parish was incorporated on January 16, 1917. A decree issued May 17, 1954 by Bishop Isidore Borecky renamed the parish 'the Ukrainian Catholic Parish of St. Michael'.

In practical terms, the whole of Ukrainian life in Montreal and the province of Quebec in this pioneer period was grouped around St. Michael's parish and under its spiritual leadership. Exceptions were a small group of Russophiles who joined the old tsarist Russian church of Sts Peter and Paul (which still exists), and those who followed the proselytizers of the Presbyterian Church, joining the Church of All Nations. There was also the Ukrainian orthodox parish of St. John of Suchawa in Lachine, founded by Bukovina immigrants in 1908 or 1909, who had built a small church, which burned down soon after. The church was rebuilt in 1911, but soon switched to the system of Russian Orthodox churches — it too exists to this day. These small groups quickly abandoned all forms of Ukrainian life and assimilated into their surroundings. There were also the socialists, radicals, and communists, hostile to the Church and to religion generally. They did not leave the parish but caused serious dissension and disturbances from within. More about them can be found in the studies of Iryna Melnyk[42] and Yarema Kelebay.[43]

The Construction of the Church

RUTHENIAN CATHOLIC ST. MICHAEL'S CHURCH, IN MONTREAL, QUE.
WITH THE RECTOR REV. AMBROSE REDKEVICH, D.D.

After Rev. Dr Yermij left Montreal in June 1912, the parish was led by Rev. Dr. Adonais Sabourin, Rev. Arthur Desmarais, Rev. Dr. Ambrose Redkevych, Rev. Dr. Ivan Perepelytsia, and again by Rev. Dr. Ambrose Redkevych. It was under Rev. Desmarais that property on which to build a church was purchased on the corner of Hochelaga and d'Iberville in 1913. Another property had also been available at the time one block further north, on Sherbrooke Street, but Ukrainians in the Frontenac district thought this location too far, outside the city, 'out in the sticks.'

In 1915, during the First World War, 60 Ukrainian families, including women and children, were forcefully removed to an internment camp in Spirit Lake near Val d'Or — the parish of St Mary the Protectress was founded there in 1952. Also at this time some 1,500 Ukrainian men from Montreal, former citizens of Austro-Hungary with which Canada, as part of the British Empire, was then at war, were interned as prisoners of war. The resettled Ukrainians in Spirit Lake were served by Rev. Dr. Ivan Perepelytsia. An intervention by a delegation from the Ukrainian Canadian Committee of Eastern Canada, of which St. Michael's pastor, Rev. Dr. Redkevych, was a member, managed to secure the release of interned Ukrainians in the summer of 1916 and the camps were subsequently liquidated. But many Ukrainians died there in the interim.

Despite the difficult circumstances of his parishioners, Rev. Dr. Redkevych decided to go ahead with building the parish church. Until then the parish had used the church of St. Anthony for $50 per month. On November 19, 1916 Bishop Nicetas Budka blessed the cornerstone of the church-to-be and issued ecclesiastical permission to build. The foundation and ground floor of the church, as well as a residence for the parish priest, were essentially completed by the end of 1916. The new church was festively opened Easter Sunday 1917. During the first liturgy, a group of hooligans hurled rocks at the church doors. Whether these were Ukrainian communists or local hooligans it is now impossible to determine. The church was made of stone, had no cupolas, and could fit 850 people. The church committee at the time consisted of eight members: three from the district of Pointe St-Charles, three from the Frontenac district (where the church was built), and two from the downtown district.

[42] Melnyk, Iryna, Ukrainian Bilingual Education in the Montreal Public School System 1911-1945. Unpublished M.A. thesis, McGill University, 1987.
[43] Kelebay, Yarema, The Ukrainian Community in Montreal. Unpublished M.A. thesis, Concordia University, 1975.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

To build the church, $15,000 had to be borrowed from the Credit Foncier at an interest of 7% amortized over 20 years, but it proved very difficult to pay off this debt, and the biggest and constant worry of the parish leadership was how to raise funds to retire the loan. And here it must be noted that the majority of donations for the church came from Ukrainian residents of Pointe-St-Charles, some of whom had five years earlier disrupted the very first parish meeting, only two of whom had been members of the parish in 1911. But by 1917 the largest portion of donations for the church came from Pointe-St-Charles residents. This may have been due in large measure to the efforts of Rev. Dr. Ivan Perepelytsia, who on December 13, 1913 founded the Prosvita Society in Pointe St-Charles and strove to advance national and religious awareness among the residents of the district. Prosvita at the time was a strong supporter of the church. I say 'at that time' deliberately, because later, in the 1930s, Prosvita grew increasingly secular and ceased to concern itself with the religious life of the community. It may be worthwhile to explore further the reasons behind Pointe-St-Charles residents' change of heart with respect to the church.

Between September 1, 1916, and March 29, 1918, $6,970 was borrowed directly from parishioners for church construction, of which only $1,250 were ever repaid. Starting in 1917, a 'pew fee' was instituted for each seat in the church — in 1919, the pew fee was ten cents per seat per Sunday. The fee stayed in place until 1950. The legal incorporation of the parish cost $1,500; Bishop Nicetas Budka declined to cover the costs of incorporation, so the parish had to cover these costs by itself.

In 1920, two lots were purchased on the rue d'Iberville for an orphanage. It proved very difficult to pay off these lots; finally, on September 3, 1921 Rev. Mykhajlo Irkha and Mr. Nicetas Buchkowskyj borrowed money and transferred the debt to themselves. But the orphanage was never built; a parish hall was erected instead, about which more later.

Parish Life

A number of different organizations grouped around St. Michael's parish — a religious sisterhood, altar boys, the Apostolate of Prayer, the Ukrainian Catholic Brotherhood, the Ukrainian Catholic Women's League, the Ukrainian Catholic Youth, a Ukrainian school. There were secular organizations at the parish as well, such as the Prosvita Association of Taras Shevchenko, founded December 13, 1913, by Rev. Dr. Perepelytsia, and active primarily in Pointe St-Charles; the Hetman (Monarchist) Union; and sometime later, for a while, the Ukrainian Youth Association 'Plast'. The whole of Ukrainian life in Montreal was connected in one way or another with St. Michael's parish. The fact that the Ukrainian community of Montreal continues to exist and function to this day must be attributed in part to the ongoing existence and work of its founding parish.

The Full-Day Ukrainian School

It is important to mention the full-day Ukrainian school at the parish. When we speak of Ukrainian schools in the province of Quebec during the first decades of Ukrainian settlement, we need speak only of Montreal and Lachine. There were no Ukrainian schools elsewhere in the province, as there were no significant Ukrainian groupings outside the island of Montreal. And to the extent that St. Michael's was the only Ukrainian parish (it also served the residents of nearby Lachine), it is correct to say that St. Michael's parish was the founder of Ukrainian schools in Montreal. It is generally accepted that the first full-day Ukrainian school in eastern Canada was founded in Montreal by Rev. Dr. Cyril Yermij in 1911-1912. The historian Mykhajlo Marunchak claims[44] that it was Rev. Theodor Dwulit who founded the school, but we should recall that Rev. Dwulit was only an assistant priest at the parish — there are other inaccuracies in Marunchak's work with respect to Ukrainians in Montreal.

The circumstances of Ukrainians in Quebec were entirely different from that of Ukrainians in western Canada, as Iryna Melnyk[45] shows. Authorities in western Canadian provinces prevaricated when Ukrainians requested Ukrainian schools, as they wanted immigrants to assimilate quickly into the English-speaking population. In Quebec, however, the

[44] Marunchak, Mykhajlo T., Istoria ukraintsiv Kanady, [PUBLISHER]: Winnipeg, 1974.
[45] Melnyk, Iryna, Ukrainian Bilingual Education in the Montreal Public School System 1911-1945. Unpublished M.A. thesis, McGill University, 1987.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ca[illegible] Ukrainian schools came from the Montreal Catholic School Commission itself, with no prompting or i[illegible]olve-ment[illegible] Ukrainians at all. Leftist politics and views were spreading among Montreal Ukrainians, and growing n[illegible]mbe[illegible] of th[illegible] were transferring their children from Catholic to the more secular Protestant schools. To counteract this g[illegible]ng [illegible]ence of socialism and communism among Ukrainian immigrants — which was then quite strong — the Mo[illegible] Catholic School Commission introduced 'Ukrainian schools' as a way of retaining Ukrainian children in the Catholic school system. These weren't really schools, however, but merely Ukrainian classes held at the Catholic Sarsfield School in Pointe-St-Charles for boys and at the Catholic school of Notre-Dame-des-Anges for girls. The children learned Ukrainian history, language, and the Ukrainian rite. The exact date these classes were introduced is not known, but it was certainly no later than 1911, because a photograph belonging to Father Josaphat Jean, showing Ukrainian teachers and pupils, bears the date June 12, 1912, (probably marking the end of the school year). The boys' teacher was Gregory Kovbel; the girls' teachers were Maria Turczeniak-Kacko, Carolina Krushelnytska, and Petryna and Nadia Szestowska. A photograph from 1921 or 1922 shows a total of 65 children. In 1927 the teaching duties were taken over by nuns. These Ukrainian classes lasted until 1936-37, when they were abolished by the school commission, due to 'a lack of children interested in learning Ukrainian.'

The Beginnings of the Ukrainian Orthodox Church in Montreal

At a time when the new parish was struggling to survive, 14 parishioners left the parish on March 9, 1925, to organize a separate parish, Saint Sophia, within the framework of the Orthodox Church. As Nadia Hrymak-Wynnytska explains in her master's thesis:

> The roots of this phenomenon must be sought in the many complications that arose in connection with Ukrainian settlements in foreign Canadian lands. The complex life circumstances of the settlers, and the new forms of community life that developed in Canada — especially the sharp differences in how church communities were established and the methods by which spiritual leaders conducted their work — created significant problems, which it was not always possible to overcome. For although in most cases the reasons for the denominational conversion were personal ambitions or misunderstandings between priest and faithful, the reason behind the conversion to orthodoxy is given as an attempt by the faithful to win greater influence in governing the affairs of church communities. The frequent change of priests did little to promote greater understanding and cooperation between the priest and the faithful. Finally, the importation from Galicia to Canada of certain so-called radical slogans and anticlerical tendencies introduced significant tensions into local religious life, which led to the departure of some of the faithful from the church altogether, or to the founding of their own churches.[46]

But with God's help the parish of St. Michael survived these difficult times and even managed to build, in 1929-30, with borrowed funds, the church of the Holy Ghost in Pointe-St-Charles, as well as a hall and residence on the two lots beside St. Michael's that were originally slated for an orphanage. These additions were sorely needed by the church community.

The parish grew. In 1930 a mission was set up for Transcarpathians and Slovaks, which in 1949 became the parish of the Ascension of our Lord. In 1931, when Rev. Mykhajlo Hryhorijczuk (1925-1931) was pastor, parishioners from Pointe St-Charles founded their own parish of the Holy Ghost. At first the new parish was serviced by priests from St. Michael's, but it was assigned its own pastor in 1934. Also during the pastorship of Rev. Hryhorijczuk, a separate section of the Catholic cemetery at Côte-des-Neiges was set aside for Ukrainian use, and the building of the residence beside St. Michael's was completed.

The Basilian Fathers

It was at this time that the Great Depression hit. It began to look as if nothing could save the parish, with its $35,000 of debt, from bankruptcy. But God's providence did not let it to come to that. At the behest of parishioners, Bishop Vasyl Ladyka placed the parish under the Basilian Fathers, who with the active support of the church committee saved the church and reduced the debt substantially. On August 9, 1938, they were even able to purchase, for $6,500, a 640-acre farm in the Laurentians and to build there a Ukrainian vacation camp, Camp Ukraina — the first such Ukrainian camp in Quebec. Between 1932 and 1947 the church committee met weekly, at times even more frequently, to discuss ways of reducing the debt.

[46] Hrymak-Wynnytska, Nadia, Les Églises Ukrainiennes à Montréal. Unpublished M.A. thesis, Université de Montréal, 1964, p. 52.

[11] There were four immigrations of Ukrainians to Canada: 1st – before the First World War, the 2nd – in 1920-1939, the 3rd – in 1948-1954, and 4th - after 1991.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

The young and energetic Rev. Paul Hewko, who became pastor in 1942, himself, walked door-to-door seeking donations. Recognition for huge efforts in this regard is due also to Rev. Josaphat Tymoczko and Rev. Josaphat Jean.

The parish continued to grow. In 1932 the mission in nearby Lachine was reopened; it had existed previously 1913-1916. In 1935 a mission was established in Ville Emard, which became the parish of St. Josaphat in 1949; it ceased operations in 1998. In October 1951 a mission was established in the downtown district (it ceased operations in 1973). In 1949 the parish of the Ascension of our Lord was founded by Transcarpathians settlers (it had been a mission since 1936); it later passed into Slovak hands.

The New Immigration — Diocesan Priests

In 1948 a new, powerful inflow of Ukrainian immigration commenced. The paris of St. Michael could not accommodate the new faithful. In 1950 bishop Isidore Boretsky formed three new parishes out of the old one: the Assumption of the Blessed Virgin Mary in Rosemont; St. John the Baptist in Park Extension; and St. Basil the Great in Lachine. The pastors at these new parishes were diocesan priests; the Basilian Fathers were only at St. Michael's and at the church of the Holy Gost in Pointe St. Charles. St. Michael's parish now served only the Frontenac district, the suburb of LaSalle, and the 'downtown' district of Montreal, where liturgies were conducted from October 7, 1951. The faithful at the downtown mission were mostly members of the so-called 'third' immigration, who worked in the distict's clothing trade as tailors or pressers. Many evenetually managed to wrok their way up to better parts of the city, and the meaning of 'downtown' as an area of Ukrainian settlement began to fade, the downtown mission itself ending operations in 1973.

With the inflow of large numbers of the intelligentsia of the so-called skytalshschyna[47], a Discussion Club was formed at St. Michael's parish, which organized a series of talks on church and community life. These talks were attended by both new and old immigrants. The initiator of the Discussion Club was Rev. Dr. Ireneus Nazarko.
On November 1, 1952, the Basilian Fathers passed the parish of St. Michael back into the hands of diocesan priests in exchange for the parish of St. John the Baptist in Ottawa. The first pastor after the transfer was the native Montreal-born Rev. Nicolai Kushniryk.

The Completion of the Church

Although the collection of funds to complete the building of the church (only the basement and ground level were built initially) and the development of the architectural plans for the rest of the building had been overseen by the Basilian Fathers, the church was completed under the leadership of Rev. Kushniryk. He was adept at motivating his parishioners to ever greater generosity in their donations for the construction and decoration of the church. Because of costs, the final plans for the building differed substantially from the original plans drawn up by Rev. Dr. Redkevych. Parishioners pledged a certain amount in advance, which they then submitted in weekly instalments, either at the church itself, or to volunteer collectors going door-to-door. The completion of the church cost $165,000. The new building was consecrated by Bishop Isidore Borecky on September 25, 1954. The iconostasis — the first in a Ukrainian Greek Catholic church in Montreal — was carved by Bohdan Biloszewskyj and Alfred Schröder, and blessed by the metropolitan Maxim Hermaniuk on November 24, 1957, the parish feast day. During the pastorship of Rev. Kushniryk, the Ukrainian Catholic Youth, the altar boys, the Sisterhood of the Apostolate of Prayer, and the Ukrainian Catholic Women's League were all very active at the parish. In 1962 the parish hall was renovated.

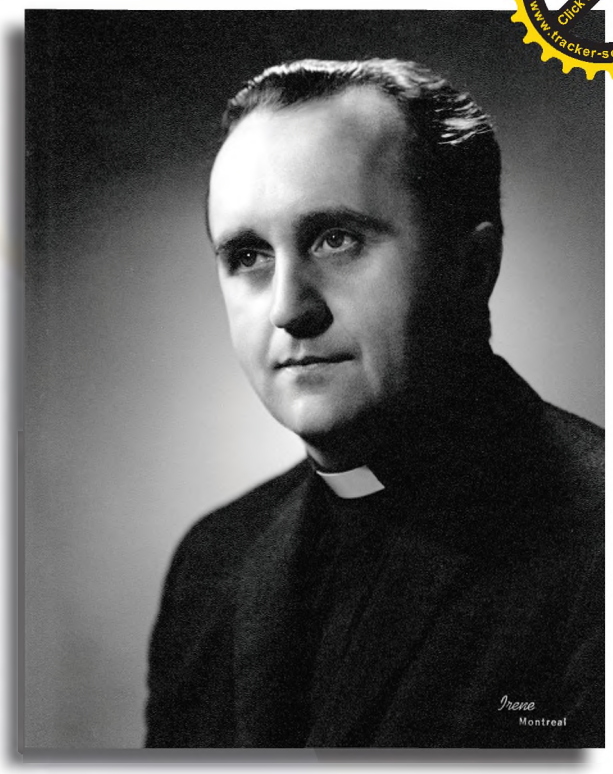

On December 19, 1963 Bishop Isidore Borecky formed a new parish on the island of Montreal, St. Nicholas in LaSalle, and the number of parishioners at St. Michael's decreased yet again, even though the new parish soon ceased to exist. At the same time there began, at first a slow but ever accelerating movement of parishioners out of the working-class districts of Frontenac and downtown to newer, more affluent parts of the city, which lay outside the parish boundaries. Parish membership declined steadily. At the end of 1963, 650 families belonged to the parish, for a total of 2,500 faithful.

On Sunday May 1, 1966, the parish celebrated the 50th anniversary of the church St. Michael the Archangel. The hierarchical liturgy, celebrated by Bishop Isidore Borecky, was massively attended. Five hundred and ninety persons attended the celebratory banquet, at which the Roman Catholic bishop of Montreal, Paul Gregoire, delivered the keynote address. A commemorative booklet edited by Adolph Hladylowych, Jaroslaw Pryshlak, and Jurij Lewyckyj was published on the occasion.

47 Roughly, 'exile' — the term refers to the displacement of Ukrainians by World War Two or because of political or religious persecution on lands occupied by the Soviet Union.

Rev. Dr. Ihor Monczak

Rev. Nicolai Kushniryk died February 7, 1969, and Rev. Dr. Ihor Monczak, a young, energetic priest and former parishioner, took his place. He oversaw the decoration of the church and the painting of the iconostasis. The iconostasis icons were painted by Wolodymyr Denysenko. The walls of the church were painted by Wolodymyr Mazepa, but subsequent water damage required the walls to be cemented over, and they remained unadorned. Only a large mural directly above the entrance doors, representing symbolically the ordination of Rev. Josyf Slipyj as bishop, was preserved.

Rev. Dr. Monczak's big achievement was to bring the parish's records of christenings, marriages, and funerals to order. Under his direction the parish began in 1971 to publish annual reports that included not only the reports of all the organizations associated with the church (The Ukrainian Catholic Women's League, the Ukrainian Catholic Brotherhood, the Ukrainian Catholic Youth, the Sisterhood, the altar boy organization, the parish school) and a record of christenings, marriages, and funerals, but also and more importantly, a full financial report with detailed explanations — simple financial reports, without explanations, had been begun by Rev. Dr. Redkevych back in 1917 — and a list of parish donors. Under the careful stewardship of Rev. Dr. Monczak the parish retired the debt and even began to amass savings in the bank. He also acquired finely embroidered liturgical vestments from Ukraine for the priests of the parish.

Rev. Dr. Monczak — who for 21 years was the longest-serving parish pastor — did not concern himself only with the material needs of the parish, but also, and more importantly, with its spiritual growth. Under his leadership the church organizations became very active. The Ukrainian Catholic Brotherhood of Markian Shashkevych held monthly meetings at which Rev Dr. Monczak, Dr. Jurij Lewyckyj, and others gave talks on various religious, church, current, or national themes. The Brotherhood also marshalled aid for Ukrainian students in Brazil and Argentina. The Ukrainian Catholic Women's League, in addition to meeting monthly, managed the church library, planned various pilgrimages, and organized help for the needy in the parish, in the city, in Canada, and in Ukraine; it also organized all the festive receptions at the church, such as Christmas and Easter dinners. League women also embroidered the various coverings, cloths, and banners needed by the church.

In 1974 the church was enriched by a beautiful icon behind the altar, painted in a modern Byzantine style by the talented young artist Wolodymyr Denysenko. The icon represents the mystery of God's redemption of humankind. The icon was blessed by Bishop Isidore Borecky on Sunday November 17, 1974.

In the 1970s Rev. Dr. Ihor Monczak was charged by patriarch Josyf Slipyj with creating a Montreal branch of the Ukrainian Catholic University. University lectures commenced December 7, 1975, in the conference hall of St. Michael's parish, as a kind of continuation of the work of the former Discussion Club. The lecturers were Rev. Dr. Ihor Monczak, who spoke on eastern churches, the Vatican Council, problems related to the patriarchate, the sovereignty of the Kyivan Church in times of schism and union, the structure and sense of the Byzantine-Ukrainian liturgy, the structure and sense of the liturgy of St. John Chrysostom, the intellectual bases of Christian faith, and the millennium of the sovereign Kyivan Church; and Dr. Jurij Lewyckyj, who lectured on the Ukrainian language and its dialects, and particularly on the influence of English and French on the lexicon of Montreal Ukrainians.

The lectures were on a high intellectual level and were very well attended.

During Rev. Dr. Ihor Monczak's tenure as pastor the parish was visited by patriarch Josyf Slipyj and patriarch Myroslaw-Ivan Lubachivsky.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Married Priests

In 1990 Rev. Dr. Ihor Monczak was transferred to the parish of St. Basil the Great in Lachine, and was replaced by Rev. Ivan Chyrovsky, the parish's first married pastor. He had big plans to involve parishioners more actively in the various services, and prepared texts for all the faithful. But the poor state of his health required his transfer in 1993 to the southern United States.

In 1991 the Transfiguration of our Lord parish was founded for Romanian Greek Catholics. At first the new parish used St. Michael's church for its needs; it later took over the church of the St. Josaphat parish in Ville-Émard, which had ceased operations.

In 1993 a young priest from Ukraine, Rev. Petro Dvirnyk, became pastor of St. Michael's. During his time the parish acquired a beautiful plashchanytsia,[48] made in Greece. The church committee took over all the administrative aspects of parish life. Father Dvirnyk kept in constant contact with all parishioners, despite the fact that he also serviced the mission of St. Andrew the Apostle, established on the western part of the island of Montreal in 1994.

In 2001, on the initiative of the Ukrainian Catholic Brotherhood of Rev. Markian Shashkevych, a committee was struck to mark the Year of Metropolitan Andrej Szeptyckyj. Many key people from the Ukrainian community were invited to sit on the committee; it eventually comprised 12 people, headed by Brotherhood secretary Jurij Lewyckyj. Two other Brotherhood members were also on the committee: Methodius Kinakh and Ivan Stelmazuk.

The celebrations were held in three stages. On November 3-4, 2001, an academic conference-symposium was held at McGill University in which seven lecturers from Montreal, Ottawa, Saskatoon, and Chicago took part: Ukrainian Orthodox Church bishop Vsevolod Maydansky, Rev. Dr. Ihor Kutash, Rev. Dr. Ihor Monczak, Rev. Dr. Petro Galadza, Rev. Dr. Andrij Chyrovsky, Rev. Dr. Myroslaw Tataryn, and Dr. Andrij Krawchuk. The organizers of the conference-symposium were helped immeasurably by Dr. Yarema Kelebay. A celebratory academic and literary evening was held on November 10, with Bohdanna Monczak, treasurer of the Ukrainian Catholic Women's League at St. Michael's parish, as guest speaker, and with the participation of the choir of the Assumption of the Blessed Virgin Mary church, reciter Vala Golash, the students of the Metropolitan Sheptytsky Ukrainian school, and a vocal trio from the Metropolitan Szeptyckyj division of Plast. The celebrations concluded November 11 with an archiepiscopal liturgy at St. Michael's church led by Bishop Cornelius with all the Ukrainian priests of Montreal as co-celebrants. The organizing committee also issued a memorial booklet, which contained, among others, a poem by Rev. Petro Dvirnyk, a poem by Iryna Chaykivska-Pavliv, and an article by Jurij Lewyckyj on Metropolitan Andrej Szeptyckyj's role in the organization of Ukrainian church life in Montreal. The committee also issued memorial tape recordings, which were sold at all Montreal churches. The net profit from these sales was donated to the Metropolitan Szeptyckyj Institute in Ottawa ($275), and to the Ukrainian Catholic University in Lviv ($609).

On February 21, 2003 the parish was visited by Patriarch Lubomyr Huzar. The patriarch conducted a moleben49 in the evening, followed by a communal supper in the parish hall, attended by Ukrainian priests from across Montreal, the members of the church committee, and parishioners.

In the fall of 2003 Rev. Dvirnyk was transferred to Toronto, and the pastor of the Holy Ghost parish, Rev. Wolodymyr Vitt, was appointed temporary administrator of St. Michael's. In September 2006 Bishop Stepan Chmilar appointed Rev. Ihor Oshchipko — a young, enthusiastic priest with plans to invigorate the liturgical and community life of the parish — as pastor of St. Michael's. To date the young pastor is implementing his plans with great vigour and success.

[49] A special service of thanksgiving.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Church Organizations

As we have already remarked, many organizations have been active at St. Michael's parish. Among them:

The Sisters of the Apostolate of Prayer founded February 10, 1929, ceased operations February 16, 1987. On the first Sunday of each month, excepting July and August, the Sisters conducted an hour of collective prayer in the church and with donations collected at the church entrance (which were augmented by their own gifts) cared for the altar, the priests' liturgical vestments, and other material items. The Sisters also cared for the poor and visited the sick.

The Sisters of the Most Holy Heart of Christ were active at the time of the Basilian Fathers and Rev. Kushniryk. Unfortunately there is no information available on the nature of their activity.

The Children of Mary, an association for school-aged children founded in 1944. It was led by the Congregation of Sister Servants, who taught the children and led them in procession at the end of the May moleben cycle, where they gave a small concert in honour of the Virgin Mary. No further details are available.

The Association of St. Mary the Protectress, active in 1926, helped to collect funds to pay the church's debts. No further details are available.

Ukrainian Catholic Youth, founded in 1942 as 'Ukrainian Catholic Young People'. The organization was split into two sections in 1951, one for older youth, and one for younger, for both sexes. UCY members organized various events, mostly dances, donating the proceeds to the church. At UCY meetings priests gave lectures on Church history and Ukrainian traditions, and encouraged the youth to take an active part in church life and the sacraments. A series of so-called 'closed retreats' was organized for them in 1951. A Montreal District executive was founded on April 10, 1960. Active UCY members were Yuri Bryniawsky, Theodor Batiuk, Gerald Konanec, Zenon Bryniawsky, Lubomyr Kvasnytisia, Donna Shmelka, Roksolana Baran, Taras Zahoruyko, Ihor and Petro Petrazhnyk, and Myron Stepan Ulczak. The UCY ceased operations in 1975.

The Ukrainian Students' Society 'Obnova', formed in 1951 on the initiative of Rev. Nazarko. The first head of the society was architecture student Radoslav Zuk. In 1966 it was headed by Wolodymyr Popovych. The society held monthly discussion meetings, organized student dances, excursions, pilgrimages, etc. Protocols of the church committee show that in 1968 Obnova was 'no longer active as an organization.'

An altar boy organization was formed in 1944. Altar boys' main task was to serve at the altar during various services. Altar boys also read the Epistle on Sundays and on feast days. Due to a shortage of boys, girls were allowed to join as of 2003. The size of the organization varied from period to period — there were 18 boys in 1966, 23 in 1971, and one boy and five girls in 2008. The spiritual leader of the organization was either the parish priest or one of his assistants. The first head of the organization was Vasyl Mandziuk; in 1966 it was Ivan Fenchak; in 1970 Wolodymyr Bugera; in 1971 Daniel Kocur; in 1972 Andrij Monczak; in 1973 Orest Wagner. Active members were Stepan Cymbalista, Orest Wagner, Serge Dyda, Lida Dyda, Petro Ulychnyj, and the Pavlo, Andrij and Taras Figol. The objective of the altar boy organization was to nurture friendships and Christian spirituality. But as the boys and girls became dispersed throughout the city it proved difficult to hold regular meetings during the school year, when members attended state schools five days a week and Ukrainian school on Saturdays. Parents were also reluctant to send their children long distances alone in the evenings, especially to the older part of the city where the church is located. Meetings of the organization have therefore been held mostly on school holidays. Some members attended summer courses in Rome (costs were covered by the Ukrainian Catholic Women's League), as well as a World Youth Days convened by the Pope. Before Christmas and Easter altar boys and girls would sell Christmas and Easter cards for the convenience of parishioners and to raise funds. In 1976 funds collected by the altar boy organization paid for the purchase of 12 altar boy vestments; the rest were purchased by the Sister Servants. One altar boy, Andrij Figol, became a priest. In the parish's 1978 annual report we start to read about subdeacons, chetsi (readers), and svichkonostsi (candle carriers), functions more compatible with the eastern rite than altar boys.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

The Association of Bohdan Khmelnitsky, known to have been active in the downtown district in 19[illegible]. The association helped administer the parish. There is no further information on this group in parish archives.

A group of Scouts — the Ukrainian Scouts Troop of St. Michael's — was active at the parish. Its long-time leader was Stefan Paliy, who died in 1961. The troop is mentioned in the 1949 protocols of the church committee. Among the Scouts' duties was to serve at the Sunday liturgy. With the arrival of skytaltsi[50] and members of Plast,[51] the Ukrainian Scouts Troop disappeared.

Mutual Aid, Branch 19. A parish association, renewed in 1946, that helped the parish raised funds to pay its debts. The fate of this association is unknown.

The Reading Group of Ivan Franko had its own building with a hall on Frontenac Street, where regular and extraordinary parish meetings were held in 1921-1922. Parish documents provide no information on what happened to this organization.

The Sich Society and the Hetman Union. A branch of the Sich Society was organized at the parish in the 1930s. The organization was founded May 25, 1924, in Toronto by Ukrainian immigrants after the First World War. The chief promoter of 'Sich' and its ideas in Montreal was Walter J. Bossy.[52] The central leadership of the organization was in Winnipeg. The main aim of the Montreal Sich organization was to work for the good of the parish. From December 13, 1936, it was allowed to use the parish hall for its needs. But the central leadership in Winnipeg increasingly began to emphasize the hetman (monarchist) principles on which the Sich organization had been founded and to promote monarchist ideas. This alienated a part of the membership, causing a split in the Montreal branch. One group of members, under the name of 'Zaporizhian Sich', began to work with the church Brotherhood of St. Sophie, while the rest changed their name to the Hetman Union. The Hetman Union was formally founded in Canada in July 1931. Its members were well educated, and many held university degrees. Although the Union was not officially a parish organization, it held its meetings in the parish hall and assisted with parish fund-raising events. Its head was Theofil Olijnyk. In 1941 the Hetman organization had its own wardrobe at the parish hall, where it stored its hetman dresses. The parishes of St. Michael's and the Holy Ghost in Pointe-St-Charles were very active in organizing hetmanych[53] Danylo's visit to Montreal in 1938. A liturgy was celebrated at St. Michael's parish along with a service for the fallen. The hetmanych was everywhere attended by an honour guard of Union members in Sich uniform. Hetmanych Danylo was welcomed gladly everywhere; he was seen as a Ukrainian 'ambassador of good will.' The Hetman Union was one of the founders of the Ukrainian Canadian Committee. The motto of the hetman idea was 'With God for the Fatherland!' The Union's standard is still at the parish, even though the Montreal branch no longer exists.

It should also be noted that nationalist organizations, such as the Ukrainian National Federation or the later League for the Liberation of Ukraine, were not connected to St. Michael's parish, although individual members of these organizations played an active part in the parish's life.

The arrival of the third wave of immigration transformed the character of the Montreal Ukrainian community. New organizations sprung up. Some of them, like Plast, used the church's premises for a time for their meetings. Plast's chaplain was St. Michael's pastor Rev. Dr. Ireneus Nazarko; SUM's founding meeting was held in St. Michael's parish hall.

But let us look more closely now at two of the strongest organizations at the parish, the Ukrainian Catholic Women`s League and the Ukrainian Catholic Brotherhood.

[50] Displaced persons, exiles, political and religious refugees arriving in Canada after World War Two.

[51] A Ukrainian scouting organization founded by Olexander Tysovsky in 1911, based on, but not identical with, the Scouting organization founded by Lord Baden-Powell.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

The Ukrainian Catholic Women's League

The beginnings of the Ukrainian Catholic Women's League (UCWL) at St. Michael's parish can be traced t[o] 54, [w]hen a women's auxiliary of the Ukrainian Catholic Brotherhood was created. This auxiliary became the Organizatio[n] Ukrainian Catholic Women in 1945 and a parish branch of the UCWL in December 1949. The branch celebrated its 25th anniversary in October 1970.

The heads of the branch have been: Olha Fedoryk (1949-1950), Maria Hrytsiuk (1951), Katherine Werbycka (1951-1961), Sofia Mandziuk (1961-1963, 1972-1974), Sylvia Savchuk (1963-1965), Katherine Kravets (1965-1969), Maria Samborska (1969-1972), Maria Kharkhalis (1974-1980), Ludmyla Lewycka (1980-1990), and Julia Tucka (1990-2004).

The branch held monthly meetings, often with guest speakers. The branch organized the parish's Epiphany Eve suppers and other feast day meals. It also held bazaars for various charitable purposes, including for the Ukrainian refugees from Poland. It organized annual festivities to mark the end of the academic year of the parish's Saturday school for as long as the school existed. It organized frequent pilgrimages to various holy places in Quebec. Justine Jablonska taught an embroidery course, providing members an opportunity not only to learn this beautiful craft, but to get together each Wednesday for some pleasant and useful work. In the weeks before Easter, Maria Murij taught the parish youth how to write pysanky.[54]

Intensive efforts were undertaken from the very beginning to set up a kindergarten for the youngest members of the parish. The main obstacle was the lack of suitable premises. A part-time kindergarten was set up in 1952 for two days a week in the parish hall, run by Yaroslava Bryniawska and Maria Solonynka, and once a week at Plast's premises in the downtown district, run by Natalia Brodowycz. Despite parent demand and the ready availability of volunteers, the various obstacles to a permanent, full-time kindergarten, which included strict government requirements, proved insurmountable in the end. This was due primarily to the geographical dispersal of Ukrainians in the large city, which made bringing children to the centre difficult. The kindergarten folded after only one season, ending with a children's concert. The kindergarten had been staffed entirely by volunteers.

In 1954 a children's theatre group 'Veselka' was organized in the parish under the UCWL's care. The manager and director was Bohdan Biloshevsky, with Daria Sawka responsible for costumes and choreography, and Roman Nehrebetsky for the musical accompaniment. The first performance of the group, together with children from the parish school, was on the 10th anniversary of the death of Metropolitan Andrej Szeptyckyj. It was called 'The Children's Bow to the Great Metropolitan.' Later the children's theatre put on a series of performances: Hans Christian Andersen's tale 'The Little Match Girl'; 'A Forest Feast' performed on the traditional Ukrainian eve of Ivan Kupalo; a spring festival which included a children's choir, ballet, and national dances; a Christmas kutia for all the children of Montreal, at which the group gave three short performances — Ukrainian carollers, 'Christmas in the Forest,' and 'The Mitten' — the event was later repeated at St. Basil the Great parish in Lachine. The theatre group consisted of over 40 children. It ceased operations in 1955 following a traffic accident in which director Bohdan Biloshevsky sustained injuries that left him crippled and from which he later succumbed. The 'Veselka' theatre was reconstituted in 1973, but no longer at St. Michael's. In 1957 a 'Young Theatre' organized by Rev. Nicolai Kushniryk performed 'The King before the Icon,' which Rev. Kushniryk had written himself. The theatre disbanded after the performance.

Individual UCWL members visited sick members of the parish at home or in the hospital, brought to them presents, and saw to it that liturgies and prayers were offered for their recovery. They helped and comforted the needy. The UCWL organized festive lunches on the feast day of the Sts. Peter and Paul chapel at Camp Ukraina. UCWL members adorned the chapel with embroideries. They also embroidered the church banners at St. Michael's.

In concert with a renewed Ukrainian Catholic Brotherhood of Markian Shashkevych, the UCWL branch at the parish launched 'Friendly Discussion Hours' for both young and old; the first such hour was held on February 17, 1975. These 'Hours' were to be held each Tuesday afternoon. However, apart from a few brief presentations on the topic of Mother's Day and the screening of some films and slides, the 'Hours' failed to grow, and soon ended.

[54] Ukrainian Easter eggs. Pysanky are not painted, but 'written'.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

In 1976 the UCWL branch acquired new embroidered sacerdotal vestments for the parish, and embroidered four church banners. But it was the branch's charitable work that was of the greatest importance to its members. The third Sunday of each month UCWL members would collect money at the church entrance for charitable aims. In the 1950s and 1960s aid was sent in the first place to emigrants still in Germany. For example: in 1953 the branch sent aid in the sum of $573; in 1955, $972. In the 1970s the branch began to send clothes packages to all parts of the globe: to Ukrainian invalids in Austria, to monasteries, seminaries, and schools in Argentina and Brazil, where Ukrainian families were in great need. The branch sent aid to Poland as well: for the construction of a theological seminary in Bilyj Bir, a school in Peremyshl, a lyceum in Legnica; for the Foundation of St. Vladimir in Cracow; for a monastery in Gorlice; to nuns in Peremyshl and Czechoslovakia. In the 1980s Ukrainian students began to arrive in great numbers from Poland, and the branch gave them one-time assistance — the entire proceeds from a bazaar. The branch also sent food packages to priests for distribution to their faithful.

Towards the end of the 1980s a spiritual centre for Ukrainian youth commenced construction in Bosnia (then Yugoslavia), and Rev. Petro Ovad[55] turned to church communities throughout the world for assistance. The UCWL branch at St. Michael's responded, and UCWL member Bohdanna Monczak was present in Prniavor when the new centre was blessed. In 1982 the branch donated funds for the consecration of a newly constructed church in Lourdes and continued to help Rev. Pryjma[56] for the duration of the branch's existence, for example: in 1981, $784.08 in aid; in 1985, $1,541.00; in 1986, $2,644.33; in 1987, $1,698.90; in 1988, $1,715.65; in 1989, $2,085.00.

When in the late 1980s the Soviet Union was undergoing its period of perestroika, the branch dedicated much time and effort to sending copies of Holy Scripture and other religious texts to Ukraine. In one year alone the branch forwarded $1,085 worth of literature. Following Ukraine's declaration of independence in 1991 the branch assisted financially with the rebuilding of monasteries (such as the monastery of the Fathers of Studite Order in Univ), churches (the church of St. Mykola of Podil in Kyiv, a cathedral in Zarvanytsia), orphanages, and publishing houses (the Fathers of Studite Order at St. Michael's church in Lviv and the publishing house 'Kind Heart' in Drohobych).

The branch's cultural-educational activities in its first years were probably the most successful. This was a time when people gladly gathered for various occasions. The branch paid particular attention to figures of heroic women. At its meetings the branch read the evangelically-themed stories of Natalena Koroleva and the memoirs of metropolitan Andrej Szeptyckyj's mother, there were lectures on the literary and artistic work of Lesia Ukrainka and Taras Shevchenko, on the world-famous soprano Solomia Krushelnytska, on the American founder of the Sisters of Mercy Elizabeth Seaton. The branch also observed the memory of dissident Ukrainian poets such as Vasyl Marchenko, Vasyl Stus, Oleksij Tychy, Yuri Lytwyn, Stephanie Shabatura, Oksana Meshko, Iryna Senyk, and the 500 women prisoners crushed by Soviet tanks in Kingiri.

Much time and effort went into setting up a library. The core of the library was 420 books by Ukrainian writers that the branch had acquired over many years. The library was managed by Oksana Czartorynska. On Sundays after Mass during the cold winter months the library offered the parishioners a hot breakfast, especially before the lectures of the Montreal branch of the Ukrainian Catholic University.

But with time branch ULCW membership declined. Older members passed away, and were not replaced by younger members, while those who remained grew old. The activity of the branch dwindled. The parish's annual reports from 2002 and 2003 no longer include any reports of the branch's activity, only a financial accounting. Finally, at the General UCWL Meeting of December 12, 2004, after 71 years of very active and beneficial work for the parish, the branch closed.

[55] Rev. Petro Ovad was a pastor of Ukrainian Greek Catholic Church in Prniavor, Bosnia.
[56] Pastor of the Ukrainian Greek Catholic Church in Lourdes.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

The Ukrainian Catholic Brotherhood of Rev. Markian Shashkevych

The Ukrainian Catholic Brotherhood (UCB) of Rev. Markian Shashkevych at St. Michael's parish existed from the very beginnings of the parish, although its name changed several times in the parish's history. Its oldest name — the Reading Room of Markian Shashkevych — was later changed to the Markian Shashkevych Society. The society's banner is preserved at the parish to this day. There were times throughout its existence when the activity of the Brotherhood declined, but it always picked up again. The society was renewed on March 18, 1933 with Illa Pereyma as chair, who was the brains and soul of the Shashkevych Society for a long time.

The Ukrainian Catholic Brotherhood was formed on March 4, 1934. In 1936 it was headed by Stepan Yarema. It merged with the Markian Shashkevych Society on August 17, 1937, to form a single organization, the Ukrainian Catholic Brotherhood (UCB) of Markian Shashkevych, with Illa Pereyma as head. The Brotherhood's frequent reincarnations led to frequent modifications of its name. UCB youth were very active at the time, and organized many entertaining and educational events. In 1950 the UCB became the Ukrainian Catholic Union. The Union was responsible for founding a Ukrainian school at the parish for children of elementary and high school age. There were also a dance ensemble, a mandolin orchestra, and a church choir.

The UCB's activity was renewed on April 22, 1956, on the initiative of older Montreal students (the 'Obnova' Society), with a new administration headed by Konstantin Kelebay. The Brotherhood hosted speakers on such topics as the people — the nation — the state; the Catholic world view; the Brotherhood's patron saint Wolodymyr the Great; and the Metropolitan Andrej Szeptyckyj. It also organized various cultural events. The renewed Brotherhood was active until the late 1950s, when its activity ebbed once again, but it was never disbanded. In 1966 the Brotherhood existed under the name of the Organization of Young Catholic Men, headed by Prof. Bohdan Bachynsky.

The Brotherhood was renewed once more on January 25, 1976, under its final name, the Ukrainian Catholic Brotherhood of Rev. Markian Shashkevych. Together with the local UCWL branch it hosted 'Friendly Discussion Hours' each Tuesday afternoon. The first event organized by the renewed UCB was the screening, first at St. Michael's parish and then at other Montreal parishes, of a full-length film on patriarch Josyf's visit to Canada.

The leaders of the UCB at this time were Konstantin Kelebay (from January 22, 1956), Eustachiy Ilczyszyn (from December 11, 1977, to December 13, 1981), Vasyl Brodowycz (1981-1985), Jurij Lewyckyj (1985-1996), and Methodius Kinakh (1996-2004).

The UCB branch usually met on the second Sunday of the month. It also collected donations each Sunday at the church entrance for such aims as the parish fund, its own organizational needs, or the Committee in Defence of Valentyn Moroz. On the UCB's initiative a mixed choir was formed at the parish.

The UCB branch also helped with the distribution of the journal The Patriarchate, distributed by Ivan Komarnyckyj.

The UCB branch was part of the Eparchial UCB, which in turn was part of the UCB of Canada. The local UCB branch at the parish awaited directives from the Eparchial UCB and the UCB of Canada, but for the most part it worked on its own initiative. It held monthly meetings at which, apart from administrative matters, there always were speakers on religious, church, or national matters. The lectures were open to all members of the parish, and they were well attended. Speakers included Bohdan Klymowskyj, Ihor Pryshlak, Rev. Dr. Ihor Monczak, Dr. Jurij Lewyckyj, Lubomyra Brykowych, Jaroslaw Pryshlak, Jaroslaw Sokolyk (from Toronto), and Vasyl Brodowycz.

From 1977 the UCB organized festivals at Camp Ukraina and provided overall assistance to the camp. In the weeks before Easter 1977, the UCB cleaned the church's walls, and from 1979 took over from the altar boy organization the sale of Easter and Christmas greeting cards.

From 1985 the UCB took over the collection of donations for scholarships for needy Ukrainian students in Brazil and Argentina. In 1985-1987 alone the UCB collected and forwarded over $22,010.00 in scholarships; in 1991, $4,184.96. In 1990 the UCB sent 50 copies of the prayer book The Christian Family, 70 copies of Holy Scripture, five copies of the book Christ Is Passing By, and a few songbooks, to Ukraine.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

990 the UCB sent 50 copies of the prayer book The Christian Family, 70 copies of Holy Scripture, five copies of the book Christ Is Passing By, and a few songbooks, to Ukraine.

On November 22, 1998, UCB member Jurij Lewyckyj was inducted into the order of the Knights of St. Wolodymyr. The induction was conducted by Bishop Cornelius. On March 10, 2002, UCB member Methodius Kinakh was inducted into the order as well.

In 2001, on the UCB's initiative, the parish grandly observed the Year of Metropolitan Andrej Szeptyckyj.

But with the time UCB membership declined. Older members passed away, there was no influx of younger members, and those who remained grew old. The work of the branch dwindled. The branch held no general meeting after 2002 due to the illness of its head. Finally, at the Annual Meeting of December 12, 2004, the branch was formally disbanded, ending many active years of very beneficial work for the parish and the broader Ukrainian community.

The Parish School

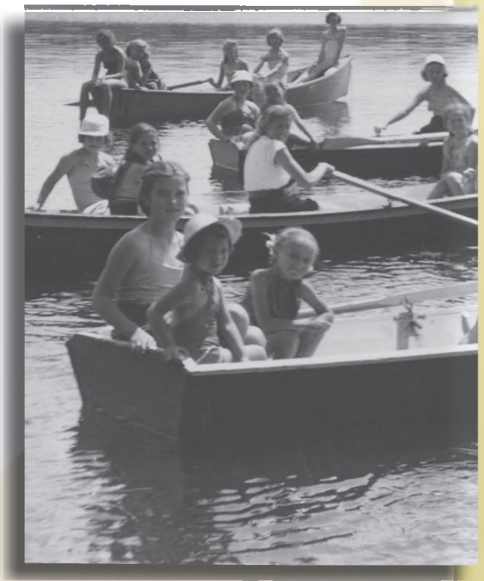
The parish ran a seven grade elementary-level Saturday school for the parishioners' children, where the Ukrainian language, rite, religion, and art were taught. There is no information on when the school started. The school year ran from September to May, with classes held Saturdays, from 9:00 to noon, in two rooms of the church residence building. The classes were taught by the Sister Servants, who arrived in Montreal in 1936. Later, Wolodymyr Kuplowsky taught Ukrainian language at the school, Petro Kushnir taught art, while religion and the Ukrainian rite were taught by school director Rev. Nicolai Kushniryk, and later by Rev. Dr. Ihor Monczak.

The school was managed by a parents' committee, elected at a parents' meeting. Tuition in 1970-71 and 1971-72 was $6 per month per family.

The number of children at the school varied greatly over the years. Thirteen children were registered for the 1970-71 school year; only 10 children completed the 1971-72 school year. Only six children were registered in 1972-73. Because of decreasing enrolment, the church committee decided not to reopen the school for the 1973-74 sessions — April 1973 was therefore the last month of the parish school's existence. What students remained was transferred to the Andrej Szeptyckyj School.

From 1950 the parish also ran the Metropolitan Andrej Szeptyckyj School for students of high-school age. After a few years, the school passed under the patronage of the deanary of the Ukrainian Greek Catholic Church.

Camp Ukraina and Summer Camps

On August 10, 1938 the parish purchased a 640-acre farm in the Laurentian Mountains, 100 kilometres north of the city, for $6,500. The property was intended for children's summer camps. It was christened 'Camp Ukraina'. A special committee was elected on May 13, 1943, to take care of the camp's administration.

At the time of purchase a number of buildings were already standing on cleared sections of the property. The parish built a few more, including a large two-storey structure for children; with a kitchen and dining room on the ground floor and sleeping quarters upstairs (today it is known as 'the red building'). The first children's summer camp was held in July 1939. But the building proved too small as the number of children grew sharply with the arrival of skytaltsi after World War Two. In the 1950s Camp Ukraina was also used by the youth association Plast for its summer camps, before it acquired its own camp 'Baturyn' in the Eastern Townships.

So in 1952 the parish erected a new building on the property for the Ukrainian children of Montreal, at a cost of $14,800. The building was consecrated on July 20, 1952. The children's camp was administered solely by St. Michael's parish. The camp usually ran three weeks, beginning the first Sunday in July. The number of campers varied year to year. In 1969 there were 50 children at the camp (21 boys and 29 girls), ranging in age from 7 to 17. The wide range in campers' ages forced the 1970 camp to be divided into two separate camps: a younger children's camp for the 7-13 year olds, with 30 participants, running from July 5 to July 26, and a teenager camp for 13-17 year olds, which ran from July 26 to August 9 with 20 participants. In 1971 only the younger children's camp was held, as there weren't sufficient numbers for an older children's camp.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

The camps were led for the longest time by Vasyl Bryniawsky. Other leaders were Orest Cap (1969), Ivan Koro[illegible]971), [illegible]eks[illegible]renyk (1972), Vasyl Kostyk (1973), Oleksij Sydor (1975), Josyf Macuk (1976), and Hryhorij Oshchypko (1977).

Counsellors at the camp included Yaroslava Bryniawska, Luba Lewycka, Bohdan Biloszewskyj, Ivan Brykowyc[illegible]nd Matvij Sochotskyj. In 1969 the boys' counsellors were Taras Zahoruyko, Richard Mesys, Mykhajlo Stepanchak, Vasyl Mar-dziuk, Roman Kostiuk; the girls' counsellors were Sofia Ulychna, Ola Kulish, Olena Nestoruk, and Vira Kaluzhna. In 1973 the boys' counsellors were Danylo Kocur, Stepan Bilas, and Oles Kostyk; for the girls, Martyna Kocur and Lesia Atamaniuk. In 1975 the counsellors were Orest Wagner, Stefan Cymbalista, and Martyna Kocur. In 1976 the counsellors were Stefan Cymbalista, Orest Wagner, and Julia Pichur. In 1977 the counsellors were Orest Wagner, Vasyl Slavych, and Myroslava Cymbalista.

The cost per person for the three-week camp was $60. This was raised to $90 in 1975 and to $105 in 1977. For those unable to pay, costs were covered by the church committee's Mutual Aid Society, the UCWL, the Ukrainian Catholic Young Men's Union, or by individual parishioners. The camps were run on a not-for-profit basis.

In 1973 Camp Ukraina administrators provided neither a profit and loss statement for the camp as a whole, nor a financial report for the children's camp. This led to serious tensions between the church committee and the camp administration, the latter headed by Dr. Stepan Klemchuk. Although there was a children's camp in 1974, there is no financial report for it.

With the growth of summer camps run by other youth organizations, such as Plast and SUM, the number of participants in the parish's camps declined, and in 1978 the camps ceased to be held. The last camp was held from July 10 to July 31, 1977. The children's building, half-empty during the camps, and unused entirely during the rest of the year, was rented out to va-cationing parishioners. The parish decided that unless at least 50 children expressed an interest in a camp, the premises should be used for other purposes.

The chapel of St. Peter and St. Paul was built on Camp Ukraina. Myron Monczak constructed an iconostasis there.

Cantors

We should note that in the parish's early days, to the usual duties of a cantor were added not only the conducting of the church choir and the preparation of concerts and other performances, but all the caretaking duties at the church, includ-ing the heating. In other words, the cantor was also both sexton and caretaker, and the job a full-time one. But at a stipend of only $30 per week, not many could afford to take it on. The first cantor at the parish, until 1918, was Ivan Ziolkovsky. He was followed by Julian Pielukh. M. Wojcyszyn was cantor until 1920. Mr. Petrykanyn (first name unknown) was cantor for one month in April 1923, and was followed by Julian Pielukh, with Mr. Pryputnyckyj (first name unknown) as sexton. In 1925 the cantor was Mr. Czornobaj (first name unknown), and in 1926, Mr. Waseczko (first name unknown). Mykhajlo Golembiovsky was a temporary cantor in 1927, and was followed, once again, by Mr. Czornobaj. In 1928-1930 the cantor was Julian Pielukh; in 1930-1935, Petro Bahrij, who also directed the choir. In 1936 Mr. Waseczko was temporary cantor, and then, for a short time, Philip Basa, followed by Ivan Didukh as cantor and choir conductor from October 9, 1936 to December 1941. From March 1 to November 30, 1942 the cantor and conductor was Prof. Philip Basa. He was followed, on a temporary basis, by Mr. Gandziuk (first name unknown), and later by Mr. Ostachuk (first name unknown). From January 1943 to December 31, 1949 the cantor was again Ivan Didukh, followed by Vasyl Bryniawsky (later to become a priest). In 1971 there were two cantors: Olexander Fenyk was the main cantor, while Oleksij Petrazhnyk was assigned to duties downtown. From 1977 to November 8, 1987 Olek-sij Petrazhnyk was sole parish cantor, with Ivan Komarnyckyj assisting. The duties of sexton were performed for a long time by Anastasia Cymbalista. From 1987 on (though officially only from April 23, 1990) the cantor is Jurij Lewyckyj, with Ivan Komarnyckyj continuing as assistant until his death, upon which he was replaced by Ivan Stelmazuk, who was followed by Marko Bednarczyk.

The Church Choir

In 1932-1935 the church choir was led by the cantor Petro Bahrij, who also organized concerts in the parish hall. The duties of conductor were continued by subsequent cantors. The finest church choir was under cantor Vasyl Bryniawsky, a gradu-ate of the Theological Academy in Lviv and later ordained a priest. The choir performed at Christmas and Easter concerts broadcast by the CBC.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

The parish also had a men's church choir, conducted until 1966 by Roman Nehrebetsky and until 1969 by Bohdan-Wyslaw Kulish. This was under the pastorships of Rev. Nicolai Kushniryk and Rev. Dr. Ihor Monczak. The choir dissolved in the summer of 1969. In the fall of 1972 the church committee tried energetically to start a new choir, but it wasn't until just before Easter 1976, on the initiative of the parish branch of the Ukrainian Catholic Brotherhood, that a mixed church choir was formed at the parish with Stepan Harasymowycz as conductor. Members of the choir administration were Stepan Chaban and Oleksij Sydor. However, due to the lack of new members, the choir dissolved on November 19, 1989, when it sang one last time at a festive liturgy. Since then the faithful have been led in song by the cantor.

A small wind orchestra had been organized at the church in 1935, led by Rev. Jean, who taught parishioners how to play the instruments. The orchestra performed at various parish functions, such as feast-day lunches, and took part in the city's annual St-Jean Baptist parade.

The Chapel of Sts. Wolodymyr and Olha at Camp Baturyn

The parish of St. Michael the Archangel is closely associated with the chapel of Sts. Wolodymyr and Olha at Plast camp Baturyn in the Eastern Townships. Its construction was overseen by a special chapel committee, chaired by a member of St. Michael's parish (the committee continues to this day), although members from the parish of the Assumption of the Blessed Virgin Mary have sat on the committee as well. Both the architectural plans for the chapel and the supervision of its material construction were the responsibility of St. Michael's parishioner Myron Monczak. All the theological aspects of the chapel — its form, adornment, liturgical texts — were overseen by St. Michael's pastor Rev. Dr. Ihor Monczak. All the embroideries for the chapel's consecration on July 29, 1979, by Bishop Isidore Boretsky were loaned by St. Michael's parish. For many years, Rev. Dr. Ihor Monczak served as chaplain.

The Priests of St. Michael's Parish

The history of priests at St. Michael's parish may be divided into three periods

1911-1932 — the period of eparchial priests
1932-1952 — the period of the Basilian Fathers
1952-to present — the return of eparchial priests

Pastors	Years
Rév. Dr Cyril Yermij	September 1st 1911 – June 25th 1912
Rév. Adonais Sabourin	June 25th 1912 - October 20th 1912
Rév. Arthur Desmarais	October 21st 1912 – August 5th 1913
Rév. Dr Ambrose Redkevych	August 7th 1913 – September 28th 1913
Rév. Dr Ivan Perepelytsia	October 19th 1913 – July 1st 1915
Rév. Dr Ambrose Redkevych	July 1st 1915 - February 1921
Rév. Lev Sembratovych	February 1921
Rév. Mykhajlo Irkha	March 1921 - April 1922
Rév. Dr Josyf Zhuk	May 1922
Rév. Vasyl Gegeychuk	May 1922 - August 1922
Rév. Mykhailo Olenchuk	August 1922 - September 1922
Rév. Dr Ambrose Redkevych	November 1922 -August 1st 1925
Rév. Mykhajlo Hryhorijczuk	August 15th 1925 – December 1931
Rév. Josyf Bala	January 1932 – July 31st 1932

Assistants	Years
Rév. Theodor Dwulit	1911-1912
Rév. I. Dumych	1913
Rév. Andrij Kraykivsky	1916-1917
Rév. Kryzhanivsky	1927
Rév. Ivan Holovka	1927-1928
Rév. Joseph Jean	1930-1931
Rév. Vasyl Charny	1931
Rév. Ivan Kalutsky	1932

Pastors	Years
Rév. Josaphat Tymoczko, OSBM	August 1st 1932 – September 17th 1940
Rév. Josaphat Jean, OSBM	September 17th 1940 – October 12th 1942
Rév. Paul Hewko, OSBM	October 12th 1942 -February 1944
Rév. Josaphat Tymochko, OSBM	February 1944 - October 1946
Rév. Sebastian Shevchuk, OSBM	October 1946 - September 1948
Rév. Josaphat Tymoczko, OSBM	September 1948 - September 1951
Rév. Myron Daciuk, OSBM	September 1951 - October 31st 1952

Assistants	Years
Rév. Josaphat Jean, OSBM	1933-1935; 1937-1939
Rév. Vasyl Kamenecky	1933
Rév. Andrij Truch, OSBM	1935-1937
Rév. Mykhajlo Horechko, OSBM	1936
Rév. Paul Olensky, OSBM	1936
Rév. Martyn Wintsentaylo, OSBM	1938
Rév. Isidore Kohut, OSBM	1940-1941
Rév. Petro Kotovych, OSBM	1941-1945
Rév. Matvih Cianchuk, OSBM	1942-1945
Rév. Ireneus Protsentij, OSBM	1943
Rév. Khrystofor Kondratiuk, OSBM	1943-1945
Rév. Theodosij Greb, OSBM	1946-1949
Rév. Dr Iryneus Katrih, OSBM	1950
Rév. Vasyl Kamenetsky, OSBM	1951
Rév. Petro Hewko, OSBM	1952

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Third Period — Return of Eparchial Priests

Pastors	Years
Rév. Nicolai Kushniryk	November 1st 1952 – February 7th 1969
Rév. Dr Ihor Monczak	June 1st 1969 – September 20th 1990
Rev. Ivan M. Freyishyn-Chyrovsky	September 20th 1990- May 25th 1993
Rév. Petro Dvirnyk	May 25th 1993 – September 1st 2003
Rév. Wolodymyr Vitt	September 1st 2003 - September 1st 2006
Rév. Ihor Oshchipko	September 1st 2006 – present

Assistants	Years
Rév. Taras Harasymchuk	November 1st 1952 - 1959
Rév. Edward Yarema	1959-1960
Rév. Josyf Kutny	1960-1962
Rév. Mykola Markiv	1952-1958; 1962-1966
Rév. Stepan Koliankivsky	1958-1965; 1968-1973
Rév. Serge Gar	1965-1967
Rév. Flavian Kalba	1966-1968
Rév. Augustine Porodko	September 1st 1969 – May 15th 1972
Rév. Wolodymyr Werbycky	July 15th 1972 – September 30th 1972

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Summary

In summary it can be said without exaggeration that the Montreal parish of St. Michael the Archa[illegible] is the immediate and intermediate maternal parish of all Ukrainian parishes in the city, be they Greek Catholic [illegible] Orthodox, as their parishioners, or their parishioners' parents or grandparents, had at one time been members of St. Michael's parish. And servant of God Metropolitan Andrei Sheptytsky, as the founder of the parish of St. Michael the Archangel, should rightly be considered the founder of Ukrainian religious and church life in Montreal.

A large number of single people, among them older widows and widowers, have clung to the maternal parish. Younger couples, not having the long-time personal attachment to the church of their parents, choose the parish closest to them when they move to other parts of the large city. Nevertheless, many faithful from distant new districts or from the old 'downtown' still willingly overcome difficulties and inconveniences and travel some dozen kilometres, passing other, closer churches along the way, in order to worship at 'their' church. The parishioners of St. Michael's are much more dispersed and difficult to characterize geographically than those of other parishes.

Because of the several partitions of the original parish and the migration of younger generations from the poorer, working-class districts of their parents to more modern, affluent neighbourhoods 'uptown', and due to the passing away of older parishioners, parish membership has been declining: the donors list of 2009 lists only 170 names. Once numerous and very active parish organizations, such as the Sister Servants or the Ukrainian Catholic Youth, have ceased to exist. The Ukrainian Catholic Women's League and the Ukrainian Catholic Brotherhood both ceased operations December 12, 2004. Perhaps most disappointingly, very few members of the so-called 'fourth immigration' have joined the parish — to attract them is an absolutely essential task for the parish, because on them depends the parish's continuing existence. But we believe that parish life will be invigorated soon, primarily as the result of the energetic and self-sacrificing work of our current pastor, Father Ihor (Oshchipko).

In the 100 years of existence of the church of St. Michael the Archangel, 5,570 children have been baptized at the parish, 2,646 couples have been married, and 1,293 individuals57 have been buried.

Finally, it should be noted that St. Michael's parish has produced six priests: Rev. Nicolai Kushniryk, Rev. Dr. Modest Gnesko OSBM, Rev. Flavian Kalba OSBM, Rev. Dr. Ihor Monczak, Rev. Roman Kravets OSBM, and Rev. Andrij Figol. The parish has also produced three Sister Servants: Sister Theofilia, Sister Eleanor (Lenore), and Sister Karina.

The grand celebration of the parish's 100th anniversary is planned for October 29-30, 2011.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Sources

The following primary sources were consulted for this brief account of the history of the parish of St. Michael the Archangel:

The protocols and minutes of the meetings and General Meetings of the Church Council of the parish of St. Michael the Archangel in Montreal.

The financial records and membership dues lists of St. Michael's parish.

The annual reports of St. Michael's parish.

The following informal and occasional literature was consulted:

The memoirs of Casimir-Ivan Merwicki (unpublished).

First Catholic Directory of the Eparchy of Toronto Byzantine Ukrainian Rite on occasion of the 15th Anniversary of its Canonical Erection 1948-1963, Toronto, 1963.

In the vineyard of Christ. Yearbook of the Eparchy of Toronto, Toronto, 1964.

Golden Jubilee Book commemorating the 50th Anniversary of St. Michael Ukrainian Catholic Church in Montreal, Montreal, 1966.

JUBILEE BOOK Commemorating 75th Anniversary of Ukrainians in Canada and Canadian Centennial, Montreal, 1967.

Lest the toil and the glory of the pioneers be forgotten. The jubilee book commemorating the 85th Anniversary of the Ukrainian settlers in Canada. Ukrainian Golden Age Club "Trysub", Montreal, 1979.

Дорога, правда і життя. Пам'ятка тисячоліття Східної Єпархії Української Католицької Церкви в Канаді. Toronto, 1988.

Litopys ukraintsiv v Kvebeku.[PUBLISHER], 1992.

Various articles by Rev. Dr. Ihor Monczak about St. Michael's parish in Montreal, appearing in numerous publications.

Ukrainians in Quebec 1891-1945. Documentary film by Yuri Luhovy. 2010.

The following academic literature was consulted:

Biega, Alexander, and Diakowsky, Myroslaw, La Vie des Ukrainiens du Québec. [PUBLISHER]:Toronto, 1994.
Bossy, Walter J., The visit of the HEIR TO THE THRONE (HETMANSHIP) OF THE UKRAINE HIS HIGHNESS HETMANYCH DANYLO SKOROPADSKY in Montreal in 1937-1938, Ukrainian Toiler, Toronto, 1938.
Hrymak-Wynnytska, Nadia, Les Eglises Ukrainiennes à Montréal. Unpublished master's thesis, Université de Montréal, 1964.
Kelebay, Yarema, The Ukrainian Community in Montreal. Unpublished M.A. thesis, Concordia University, 1975.
Kelebay, Yarema, The Ideological and Intellectual Baggage of Three Fragments of Ukrainian Immigrants: A Contribution in the History of Ukrainians in Quebec (1910-1960). Unpublished Ph.D. dissertation, Concordia University, 1992.
Marunczak, Michael H., The Ukrainian Canadians: a History, Ukrainian Academy of Arts and Sciences (UVAN) in Canada: Winnipeg-Ottawa, 1982.
Melnyk, Iryna, Ukrainian Bilingual Education in the Montreal Public School System 1911-1945. Unpublished M.A. thesis, McGill University, 1987.
Ukrainians in Quebec 1891-1945. Documentary Film by Yuri Luhovyj, 2010.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ПАРОХІЯ СВ. МИХАЇЛА ПІД ЧАС ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Марша Скрипух

Переклад на українську мову – др.Юрій Левицький

Кілька тижнів після того, як 6 серпня 1914 року Канада вступила в Першу Світову Війну проти Німеччини і Австро-Угорщини, федеральний уряд ввів у життя Закон про воєнні заходи (War Measures Act), збільшуючи контроль над імігрантами з ворожих країн. Федеральні службовці отримали право вирішувати кого арештувати, депортувати чи інтернувати і чиє майно сконфіскувати та продати.
Увага федерального уряду була звернена на Монреаль, тому що в цьому військовому районі була найбільша кількість «ворожих чужинців». Тут сконцентрувалось найбільше міських українців. Взимку у Монреалі доходило до 7,000 українців, здебільшого живучи в непридатних для життя квартирах. Більшість з них працювали, як некваліфіковані робітники на заводах, сталеварнях, ливарнях і тому подібне.
Турбота про «ворожих чужинців» не була повністю неоправданою. Багато українців того часу мали конфліктні лояльності. Правда, вони втекли від суворої австрійської влади до кращого життя в Канаді, однак залишили вдома рідних, які вступили в війну не свого вибору, а російські війська були в них під дверима. Деякі українці старались покинути Канаду, щоб обороняти свою землю та своїх рідних.

Як проходила війна, деякі часописи друкували сензаційні статті про ворожі жорстокості, деякі зовсім фіктивні, як ось історія про канадського вояка, якого розп'яли на хресті, або про бельгійських сиріт, яким відрізали руки. Метою цих статтей було заохотити молодих канадців зголошуватись до війська, але вони теж створили істерію щодо «ворожих чужинців». На українців та інших чужинців звертали на вулицях увагу. Багатьох із них звільняли з праці з «патріотичних» мотивів. Роги вулиць та похідні кухні були переповнені безробітними «ворожими чужинцями». Редакційні статті та листи до редакції вимагали щось зробити з цією чужинецькою проблемою. Багатьох «ворожих чужинців» арештовано не тому, що вони щось злого зробили, але тому, що цього вимагала публічна уява та істерія.

Першим місцем інтернування в провінції Квебек, відчиненим 13 серпня 1914 року, був федеральний Іміґраційний Будинок за адресою 172 вул. св. Антонія в Монреалі. 5 листопада 1914 року монреальських в'язнів перевезено до таборів інтернованих. 5 січня 1915 року 364 «австріяків» перевезено з Монреалю до Петавава в Онтаріо.

Індивідуальні хвилі народної істерії відносились безпосередньо до розгромлення «ворожих чужинців». Як ось, коли затоплено корабель «Лузітанія», як наслідок публічного крику арештовано і заслано до таборів інтернування додаткових 1,500 ворожих чужинців.

Парохія св. Михаїла опинилась в центрі цього ураґану. Хоч багато членів церкви були громадянами, і деякі діти парохії вже родились в Канаді, більшість парохіян ще не мали можливості натуралізації. Вони стали предметом упередження, патріотичних атак і тогочасної істерії. За кілька місяців в такому стані опинились 400 українських родин у Монреалі.

Українці Монреаля мали також своїх захисників. Ганн фон Ганненстейн (Hann von Hannenstein) був до початку війни австро-угорським генеральним консулом у Монреалі, але він мусів переїхати до Буффало, бо Канада стала ворогом його держави. Мимо того він турбувався громадянами Австро-Угорщини в Монреалі. Він просив свої колег, американського генерального консула в Оттаві та Монреалі допомогти йому організувати допомогу для австро-угорських громадян у Канаді. Американським генеральним консулом у Монреалі був Вільям Гаррісон Прадлі (William Harrison Pradley). У лютому 1915 року Прадлі оцінював кількість австро-угорських громадян У своєму районі на 11,000, а також 200 німців та 45 турків.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Пан Прадлі перепровадив докладну інспекцію нужденних родин у непридатних для життя квартирах у Монреалі та допоміг розприділити допомогу у формі харчів, одягу і в деяких випадках грішми на плату за помешкання. Гроші для цієї допомоги подавав уряд Канади.

Допоміжні візити та похідні кухні були тільки тимчасовим заходом. Американський і австрійський консули передбачали план, в якому міністерство хліборобства і міністерство іміґрації координуватимуть свої дії, щоб безробітні «австріяки» могли працювати на фермах. Пан Прадлі передбачав, що табір інтернованих у Спіріт Лейк стане прибіжищем для нужденних українських родин у Монреалі: місцем, віддаленим від щоденних цькувань та ворожості та місцем з харчами, сонцем та чистим повітрям.

Прадлі гадав, що родини будуть мати хати з городами і чоловіки будуть працювати в здоровому оточенні надворі. Він думав, що вони будуть «у великому селі без плотів і стін, хіба що люди самі захочуть огородити свої поля». Він мріяв, що їм це все сподобається та що вони там захочуть лишитись і по війні.

На жаль, ніхто не сказав сторожам в Спіріт Лейку про цей його план.

Монреальські українці повірили, що Прадлі говорив їм і 50 до 100 родин записались у список бажаючих.
Спіріт Лейк, розташований в самому серці району Абітібі, був найбільшим табором інтернованих у Квебеку. Його мали збудували спочатку в Белкурт, але Торговельна Палата в Амос настояла на тому, щоб табір збудовано близько Амосу. Впродовж двох років діяльності табору, він приніс більше як 250,000 дол. приходу для місцевих торгівельників. Табір інтернованих мав жалюгідні наслідки для тубільної громади Пікоґан, бо його збудовано на традиційних місцях полювання місцевих індіан; що спричинило дуже великий голод і переселення.

Перших 109 «австріяцьких» полонених заслано до Спіріт Лейк з Монреалю в січні 1915 року. У лютому й березні прибуло ще 518. В кінці 1915 року у Спіріт Лейк було 1,210 австріяків, головно з Монреалю.

19 квітня 1915 року перші 20 родин з парохії св. Михаїла покинули Монреаль і поїхали потягом до Спіріт Лейк. До групи входили 92 одружені чоловіки (в тому числі один священик), жінки і діти, як і ікона Матері Божої. Пізніше приїхало ще 40 родин. В жодному іншому таборі в Канаді не було інтернованих українських жінок і дітей.

Наймолодшою відомою особою, яка пережила інтернування, була роджена в Канаді дворічна дівчинка Стефка Мельничук (Стефанія Павлів), яку взяли з Монреаля разом з її батьками Іґнатієм і Марією. Вона дожила до 2003 року.

Марія Манько мала 8 років і жила в Пойнт Сен Шарль з своїми батьками Катериною і Андрусем, коли її батьків та братів і сестер інтерновано в Спіріт Лейк. Марія, її батьки, і її чотирилітній брат Іван та 12-літня старша сестра Анна пережили щасливо тяжке випробування, але її дволітня сестра Каролька померла в таборі. Марія, яка жила аж до липня 2007 року, була останньою відомою уцілілою жертвою табору інтернованих у Спіріт Лейк.

Підполковник Вільям Родден (William Rodden) був комендантом табору в Спіріт Лейк; він м[ав] під обо[в] 9 офіцерів, 32 унтерофіцерів, 136 сторожів та 8 цивільних осіб.

У Спіріт Лейк було 2 табори. Головний табір містився на північ[ному] східному березі озера; він міг помістити 1,040 чоловіків, які жили в бараках. Цей табір був обгороджений високим колючим дротом і мав сторожу на кожному розі. Табір для одружених був на віддалі 1.5 км; він мав теж бараки – кожний поміщував 4 родини. На відміну від головного табору він не був обгороджений колючим дротом. Чоловіки обох таборів були зобов'язані працювати 7 1/2 годин денно, але жінки й діти працювали тільки для своїх власних потреб: прання, варення, тощо. Уряд трактував усіх інтернованих як воєннополонених, що означало, згідно з Гаґською Конвенцією, що в них можна було стріляти, якщо вони намагались втікати з табору. Деякі з молодших офіцерів в таборі інтернованих у Спіріт Лейк були жорстокими. Вони мали «помилкову уяву, що інтерновані - це злочинці». Один з комендантів Спіріт Лейк купив сусідню з табором землю та вживав полонених, щоб очищувати його приватну територію. Полонені не мали виходу. Якщо їх осуджували в непослуху, їм зменшувано денні порції, їх запроторувано до одиночної тюрми та тяжкої роботи. Це була жахлива доля людей, які прибули до Канади, повні надії на краще життя. П'ятдесят чоловіків були настільки відчайдушні, що старались втекти з табору, але табір інтернованих у Спіріт Лейк був окружений лісом на 500 км. Більшість з них не могли його подолати і повертались до назад.

Іван Грегоращук, 20-літній інтернований, зумів з початком червня 1915 року пройти 100 км від табору. Він дійшов аж до границі з Онтаріо, і його там вбив місцевий фермер. Тіло Грегоращука, прив'язане до залізничого воза, привезено назад до табору інтернованих у Спіріт Лейк. Над фермером відбувся суд і його засуджено до тюремної кари. Грегоращука похоронено на цвинтарі в Спіріт Лейк разом із шістнадцятьма інтернованими і двома дітьми.

Якщо б Гаґську Конвенцію було застосовувано систематично, то чоловіки працювали б тільки для своїх потреб, нажаль так воно не було. Чоловіки ходили під озброєною сторожею і їх примушувано до тяжкої і небезпечної праці очистки землі: були випадки відрубування пальців, відмороження рук та ніг, що є задокументовано. Чоловіки не діставали платні за свою тяжку роботу, натомість їм давали 25 центів денно, які вони могли потратити тільки в таборовій крамниці.

У вільний від праці час полонені, використовуючи матеріял під рукою творили мистецькі речі. Деякі різьбили дерево, інші виробляли човники у пляшках. Потім їх вимінювали в місцевих жителів за додаткову їжу, цигарки чи одяг. Один інтернований, Максим Бойко, вирізьбив гачок до плетення, так що міг зробити для себе теплі шкарпетки та рукавиці. Це було конечним, бо температура зимою падала аж до 60 Цельсія.

Монреальський священик, о. Амвросій Редкевич турбувався долею українців у різних таборах інтернованих в Канаді. В червні 1915 року він відвідав Брандон, Капускейсінґ та Спіріт Лейк. Він приніс велику розраду полоненим, відправляючи богослуження, слухаючи сповідей, однак був він досить обережний, щоб не дразнити адміністрацію табору.

Отець Редкевич робив усе можливе, щоб домогтись звільнення інтернованих. Він був членом Комітету Українців Східної Канади і з тієї позиції висилав петиції до Оттави в справі поганого ставлення до інтернованих. Коли комітет переорганізувався на Українську Національну Ліґу, отець Редкевич співпрацював з Комітетом Українсько-Канадських Громадян, щоб апелювати до уряду стосовно інтернування, прав громадянина та натуралізаційного акту.

Помимо поганого ставлення, полонені були добрими робітниками. Впродовж двох років існ[ування] табо[ру] Спіріт Лейк, інтерновані прочистили сотні акрів землі і вирубали тисячі кубічних метрів [дере]ви. Вліт[ку] 1915 року інтерновані погасили велику пожежу лісу, захищуючи не тільки свій табір, але й с[ільські] французькі поселення.

Великою приємністю в житті табору було Різдво в січні 1916 року. Газета «Український Голос» координувала акцію подарунків, так що кожний український інтернований в Брандон, Петавава, Капускейсінґ і Спіріт Лейк отримав різдвяний подарунок з тютюну або овочів. Чоловікам, які були несправедливо інтерновані, цей дар громади приніс багато втіхи.

Літом 1916 року табір інтернованих Спіріт Лейк спорожнів. Інтерновані не пішли додому, але їх відпущено до праці в індустрії в провінції Квебек чи в інших провінціях. Звільнені діставали меншу платню від інших робітників, бо на них все ж тяжіла пляма військовополонених. Їм не було сказано куди саме будуть вислані так, що більшість з них на довгі роки стали відлучені від своїх родин.

Після зачинення табору Спіріт Лейк одиноким місцем інтернування в Квебеку було приміщення в Монреалі, яке було чинне аж до листопада 1918 року. Табори в Британській Колумбії та в Онтаріо діяли до лютого 1920 року.

La Paroisse St-Michel Durant la Première Guerre Mondiale

Marsha Skrypuch

Traduction en français réalisée par Mme Claudette Dyda

Peu de temps après que le Canada entre en guerre contre l'Allemagne et l'Autriche-Hongrie le 6 août, 1914, notre gouvernement fédéral mit en vigueur la loi des mesures de guerre, limitant l'immigration de ressortissants des pays ennemis. On donna de vastes pouvoirs aux agents fédéraux qui pouvaient décider qui ils pouvaient arrêter, déporter ou incarcérer, et quelles propriétés pouvaient être expropriées et vendues.

L'attention du gouvernement fédéral était centrée sur Montréal parce qu'on y trouvait le plus grand nombre "d'étrangers ennemis" de tous les districts du Canada. C'était aussi une des plus grandes concentrations d'Ukrainiens urbains au pays. En hiver, il y avait jusqu'à 7000 Ukrainiens à Montréal, qui vivaient majoritairement dans des quartiers pauvres. La plupart d'entre eux travaillaient comme journaliers dans des usines, fonderies, et autres.

Les craintes au sujet des " étrangers ennemis " n'étaient pas totalement sans fondement. Plusieurs Ukrainiens de ce temps ressentaient ces conflits de loyauté. Oui, ils avaient fui le sévère régime Autrichien pour une vie meilleure au Canada, mais ils avaient de la famille là-bas qui étaient forcés dans une guerre qu'ils n'avaient pas créée, et les troupes Russes à leur porte. Quelques Ukrainiens essayèrent de quitter le Canada pour défendre leur patrie et leurs familles.

Les journaux publièrent des articles à sensation sur les atrocités de guerre, quelquefois totalement fictives, comme l'histoire du soldat canadien qui aurait été crucifié,58 ou des orphelins Belges auquel on aurait coupé les mains[59]. La publication de

ce[illegible]icles servait à motiver les jeunes Canadiens à se porter volontaire, mais ceci engendra également une hystérie envers les " étrangers ennemis." Les Ukrainiens et les autres considérés comme étrangers [illegible]aient accostés dans la rue. Plusieurs furent congédiés pour des "raisons patriotiques."[60] Les coins de rues et les cuisines populaires se remplirent " d'étrangers ennemis " sans emploi. Des éditoriaux et des lettres aux éditeurs demandèrent que l'on fasse quelque chose à propos de ce problème d'étrangers. Plusieurs "étrangers ennemis" furent arrêtés non pas pour ce qu'ils avaient fait, mais plutôt à cause de la perception publique et de cette hystérie collective.

Le premier centre d'internement au Québec fut un centre de détention ouvert le t 13 août, 1914 à l'édifice fédéral de l'immigration, au 172 rue St. Antoine à Montréal. À partir du 5 novembre, 1914, les prisonniers de Montréal furent transférés à des camps d'internement. En date du 5 janvier, 1915, 364 "Autrichiens" furent déplacés de Montréal à Petawawa, Ontario.

Différentes vagues d'hystérie collective furent directement reliées à la répression des " étrangers ennemis ". Par exemple, quand le Lusitania a sombré en mai 1915, la clameur publique se traduit par un autre 1,500 étrangers ennemis capturés et envoyés à des camps d'internement.[61]

La paroisse St-Michel était dans l'œil de l'ouragan. Même si un certain nombre de paroissiens étaient des citoyens, et des enfants de la paroisse étaient nés au Canada, la plupart des paroissiens n'étaient toujours pas naturalisés. Ils furent sujets aux préjudices, aux congédiements patriotiques et à l'hystérie de ce temps. Dans l'espace de quelques mois, il y avait 400 familles ukrainiennes destituées à Montréal.

Les Ukrainiens de Montréal avaient certes leurs champions. Hann von Hannenheim avait été le Consul Général d'Autriche à Montréal avant la Première Guerre, mais il fut forcé de se relocaliser à Buffalo lorsque le Canada devint l'ennemi de son pays. Malgré son changement de travail, il était inquiet du sort des sujets de l'Autriche à Montréal. Il demanda à ses collègues, les consuls-généraux américains à Ottawa et Montréal, de l'aider à mettre en place un plan pour les sujets Autrichiens du Canada. Le consul-général américain à Montréal était William Harrison Pradley. En février 1915 Pradley estimait qu'il y avait 11,000 Autrichiens dans son district, ainsi que 200 Allemands et 45 Turcs.

M. Pradley mena des inspections porte à porte des familles destituées dans les taudis de Montréal et aida à distribuer de l'aide sous forme de nourriture, vêtements et dans certains cas le loyer. L'argent pour cette aide provenait du gouvernement canadien.

Les visites d'aide et les cuisines populaires étaient vues comme des mesures intérimaires. Les consuls américain et autrichien imaginaient un plan où le département de l'Agriculture coordonnerait avec le département de l'Immigration pour que les "Autrichiens" travaillent sur des fermes. M. Pradley voyait le Camp d'Internement de Spirit Lake comme un refuge pour les familles ukrainiennes destituées de Montréal: un endroit loin du harassement et des hostilités et un endroit avec de la nourriture, du soleil et de l'air frais.[62]

Pradley croyait que les familles auraient des maisons avec des jardins et que les hommes travailleraient dans un travail sain à l'extérieur. Il croyait qu'ils seraient dans un "grand village sans clôtures et sans murs sauf ceux que les gens installeraient autour de leurs lots". Il imaginait qu'ils aimeraient tellement cet endroit qu'ils voudraient s'y installer en permanence après la guerre.[63]

Malheureusement, personne ne dit aux gardes de Spirit Lake que tel était le plan.

Les Ukrainiens de Montréal crurent ce que Pradley leur dit et de 50 à100 familles se placèrent de leur plein gré sur une liste d'attente.[64]

Spirit Lake, situé au cœur de lAbitibi , était le plus grand camp d'internement du Québec. Il devait originalement être construit à Belcourt mais la Chambre de Commerce d'Amos demanda qu'il soit construit près d'eux. Pendant les deux années d'opération du camp, il généra plus de 250 000$ de revenus pour les marchands de la ville.

Le camp d'internement a eu un effet dévastateur sur la communauté autochtone Pikogan parce qu'il était construit au milieu de leur territoire de chasse traditionnel, causant ainsi famine et déplacement.[65]

Les 109 premiers prisonniers "Autrichiens" furent transportés vers Spirit Lake de Montréal en janvier 1915. Un autre 518 arrivèrent de Montréal en février et en mars. À la fin de 1915, il y avait 1,210 Autrichiens à Spirit Lake, principalement de Montréal.

Le 19 avril, 1915, les 20 premières familles de la paroisse St-Michel quittèrent Montréal en train pour Spirit Lake. Ce groupe incluait 92 hommes (incluant un prêtre), femmes et enfants, ainsi qu'une Icône de la Madone. Plus tard, d'autres 40 familles arrivèrent. À aucun autre camp au Canada des femmes et des enfants Ukrainiens n'ont été internés.

La plus jeune personne ayant survécu à l'internement fut la bambine de deux ans née au Canada Stefka Mielniczuk (Stephanie Pawliw) qui fut emmenée de Montréal avec ses parents, Ignace et Mary. Elle a vécu jusqu'en 2003.[66]

Mary Manko avait huit ans et vivait à Pointe-St-Charles avec ses parents Katharina et Andruk, quand elle, ses parents et ses frères et sœurs furent internés à Spirit Lake. Mary, ses parents, son frère de quatre ans John et sa sœur de douze ans ont tous survécu à cette épreuve mais sa sœur de deux ans Carolka est morte au camp. Mary, qui vécu jusqu'en juillet 2007, fut la dernière survivante connue du Camp d'internement Spirit Lake.[67]

Le Lieutenant-Colonel William Rodden était responsable du camp de Spirit Lake et il commandait 9 officiers, 32 officiers non-commissionnés, 136 gardes and 8 civils.

Il y avait deux camps à Spirit Lake. Le camp principal était situé sur la rive nord-est du lac, et il avait une capacité de1040 hommes logés dans des casernes. Ce camp était entouré d'une haute clôture de barbelés avec des tours de garde à chaque coin. Le camp familial était 1.5 km plus loin et il avait aussi des casernes, chacune d'elle logeant quatre familles. Contrairement au camp principal, celui-ci n'était pas derrière les barbelés.

Les homes des deux camps devaient travailler sept heures et demi par jour, mais les femmes et les enfants travaillaient seulement pour leurs besoins personnels: lessive, cuisine, etc. Le gouvernement traitait les internés à travers le pays comme des prisonniers de guerre, ce qui, sous la Convention de la Haye, signifiait qu'on pouvait les abattre s'ils essayaient de s'enfuir. Quelques uns des jeunes officiers du camp d'internement de Spirit Lake étaient brutaux. Ils avaient "une fausse impression que les internés étaient des criminels"[68]. Un des commandants de Spirit Lake acheta des terres adjacentes au camp and utilisa des prisonniers pour les défricher.[69] Les prisonniers n'avaient aucun recours. Si on les jugeait comme insubordonnés on pouvait réduire leurs rations, les mettre en isolation, ou les condamner aux travaux forcés. C'était une bien triste existence pour ces gens qui étaient venus au Canada pour y vivre une vie meilleure. Cinquante hommes furent assez désemparés pour tenter de s'évader mais le camp d'internement Spirit Lake était entouré de 500km de forêt. La plupart abandonnèrent et retournèrent au camp.

Iwan Gregoraszczuk, un interné dans la vingtaine, réussi à se rendre à 100 km du camp au début de juin 1915. Il était près de la frontière Ontarienne quand un fermier l'abattu. Le corps de M. Gregoraszczuk fut transporté jusqu'au camp d'internement de Spirit Lake. Le fermier fut jugé et condamné à la prison. M. Gregoraszczuk fut enterré au cimetière de Spirit Lake avec seize autre internés et deux enfants.[70]

Si la convention de la Haye avait été systématiquement appliquée, les hommes auraient dû travailler seulement pour leur propre confort, ce qui n'était pas le cas. Les hommes étaient emmenés dans la forêt par des gardes armés et étaient forcés à défricher les terres, un travail dangereux et difficile, avec des instances de doigts amputés et de mains et de pieds gelés. Les hommes n'étaient pas rémunérés pour tous ces durs labeurs. On leur créditait seulement 25 cents chaque jour, qu'ils pouvaient uniquement dépenser à la cantine du camp.

Dans leurs temps libres, les prisonniers fabriquaient des objets artisanaux. Certains fabriquaient des sculptures

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

s ou des bateaux dans des bouteilles. Ces objets étaient ensuite troqués avec les résidents locaux pour de la nourriture, des cigarettes et des vêtements. Un interné, Maksym Boyko, s'est fabriqué un crochet pour se faire des chaussettes et des gants plus chauds.[71] Avec des températures plongeant jusqu'à moins 60 en hiver, ceci était une nécessité.

Le Rév. Dr Ambrozii Redkevych de Montréal était inquiet du sort des Ukrainiens aux divers camps d'internement à travers le Canada. En juin 1915, il visita Brandon, Kapuskasing et Spirit Lake. Il réconforta les prisonniers en célébrant des services liturgiques, et en écoutant des confessions mais il faisait attention de ne pas contrarier les administrateurs des camps.

Le Père Redkevych fit tout de qui était en son pouvoir pour faire relâcher les internés. Il faisait partie du Comité des Ukrainiens de l'est du Canada, et c'est à ce titre qu'il pétitionna Ottawa au sujet du mauvais traitement des internés. Après la transformation du Comité en Ligue Nationale Ukrainienne, le Père Redkevych travailla avec le Comité de la Citoyenneté Canadienne Ukrainienne à pétitionner les officiels du gouvernement à propos de l'internement, des droits de citoyenneté et de l'acte de naturalisation.

Malgré leur mauvais traitement, les prisonniers étaient de bons travailleurs. Durant les deux années d'existence de Spirit Lake, les internés ont défriché des centaines d'acres de terres et coupé des milliers de cordes de bois. À l'été 1915, les internés éteignirent un grand feu de forêt, sauvant non seulement leur propre camp, mais également les communautés francophones avoisinantes.[72]

Un des meilleurs moments du camp fut le Noël de janvier 1916. Le journal Ukrainian Voice coordonna une collecte de dons pour que chaque prisonnier ukrainien de Brandon, Petawawa, Kapuskasing et Spirit Lake reçoive un cadeau de Noël, soit du tabac ou un fruit. Pour des hommes qui avaient été emprisonnés injustement, ce geste de support de la communauté apporta beaucoup de réconfort.

À l'été de1916, le camp d'internement de Spirit Lake fut vide. Les prisonniers ne sont pas retournés chez eux mais furent envoyés travailler dans des industries au Québec ainsi que dans d'autres provinces. On les payait moins que les autres travailleurs et ils portaient le stigma d'avoir les papiers de prisonniers de guerre. Ils ne pouvaient pas décider où ils iraient et la plupart furent séparés de leur famille et de leur communauté pendant de longues années.

Avec la fermeture de Spirit Lake, le seul lieu d'internement restant au Québec était le site de Montréal, qui demeura en opération jusqu'en Novembre 1918. Les camps de Colombie Britannique et d'Ontario continuèrent d'opérer jusqu'en février 1920.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

St. Michael's Parish during World War-I

Marsha Skrypuch

Within weeks of Canada entering World War I against Germany and Austria-Hungary on August 6, 1914, our federal government brought into force the War Measures Act, tightening the grip on immigrants from enemy countries. Federal officials were given sweeping powers to decide who to arrest, deport or incarcerate, and whose property they would expropriate and sell.

Federal attention focused on Montreal because it had the largest number of "enemy aliens" of any military district in Canada. It was also one of the largest concentrations of urban Ukrainians in the country. In the winters, there would be up to 7000 Ukrainians in Montreal, mostly living in tenement slums. Most held unskilled jobs in factories, steel mills, foundries, and so on.

The concern about "enemy aliens" was not entirely unwarranted. Many Ukrainians of the time had conflicted loyalties. Yes, they had fled harsh Austrian rule for a better life in Canada, but they had relatives back home who were plunged into a war not of their making, and Russian troops at their doorstep. Some Ukrainians tried to leave Canada to defend their homeland and families.

As the war progressed, newspapers printed sensational articles about enemy war atrocities, some entirely fictional, like the story of a Canadian soldier being crucified,73 or of Belgian orphans having their hands cut off74. The purpose of these articles was to instill young Canadian men with the passion to enlist, but it also created hysteria against "enemy aliens." Ukrainians and others considered foreigners were accosted in the streets. Many were fired from their jobs for "patriotic reasons"75 Street corners and soup kitchen lines became filled with unemployed "enemy aliens". Editorials and letters to the editor demanded that something be done about the foreigner problem. Many "enemy aliens" were arrested not because of anything they had done, but because of public perception and hysteria.

The first internment facility in Quebec was a holding station opened on August 13, 1914, at the federal Immigration Building, at 172 St. Antoine Street in Montreal. As of November 5, 1914, Montreal prisoners were transferred to internment camps. By January 5, 1915, 364 "Austrians" were moved from Montreal to Petawawa, Ontario.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Individual waves of populist hysteria were directly related to crackdowns on "enemy aliens". As an example, when the Lusitania sank in May 1915, public outcry resulted in and additional 1,500 enemy aliens being rounded up and sent to internment camps.[76]

St. Michael's Parish was in the eye of this hurricane. Although a number of church members were citizens, and some children of the parish had been born in Canada, most parishioners had not yet had the opportunity become naturalized. They were subjected to the prejudice, patriotic firings and hysteria of the time. Within months, there were 400 destitute Ukrainian families in Montreal.

Ukrainians in Montreal were not without their champions. Hann von Hannenheim had been the Austro-Hungarian Consul-General for Montreal prior to World War I, but he was forced to relocate to Buffalo once Canada became his country's enemy. Despite his job change, he was concerned about Austro-Hungarian subjects in Montreal. He asked his colleagues, the American Consul-Generals in Ottawa and Montreal, to assist him in setting up a relief plan for Austro-Hungarian subjects in Canada. The American consul-general in Montreal was William Harrison Pradley. In February 1915 Pradley estimated that there were 11,000 Austro-Hungarians in his district, as well as 200 Germans and 45 Turks.

Mr. Pradley conducted house to house inspections of destitute families in the slums of Montreal and helped distribute relief in the form of food, clothing and in some cases rent. The money for this relief was supplied by the Canadian government.

The relief visits and soup kitchens were seen as an interim measure. The American and Austrian consuls envisioned a plan where the Department of Agriculture would coordinate with the Department of Immigration so that unemployed "Austrians" could work on farms. Mr. Pradley envisioned Spirit Lake Internment Camp as being a refuge for the destitute Ukrainian families in Montreal: a place away from daily taunts and hostility and a place with food, sunshine and fresh air.[77]

Pradley thought the families would have houses with gardens and the men would be engaged in healthy outdoor work. He thought they would be in "a large village without fence or wall except what the people may erect around their plots". He imagined them liking it well enough that they would want to homestead there after the war.[78]

Unfortunately, no one told the guards at Spirit Lake that this was the plan.
Montreal Ukrainians believed what Pradley told them and 50 to 100 families had put themselves on the waiting list.79

Spirit Lake, located in the heart of the Abitibi region, was the largest internment camp in Quebec. It was originally going to be built at Belcourt but the Amos Chamber of Commerce lobbied to have it built close to them. During the two years the camp was in operation, it generated more than $250,000 in revenue for town merchants. The internment camp had a devastating effect on the Pikogan Aboriginal community because it was built in the midst of their traditional hunting grounds, causing them widespread starvation and dislocation.80

The first 109 "Austrian" prisoners were shipped to Spirit Lake from Montreal in January 1915. Another 518 arrived from Montreal in February and March. By the end of 1915, there were 1,210 Austrians at Spirit Lake, primarily from Montreal.

On April 19th, 1915, the first 20 families from St. Michael's Parish left Montreal by train for Spirit Lake. This group included 92 family men (including one priest), women and children, as well as an Icon of the Madonna. Later, another 40 families arrived. At no other camp in Canada were Ukrainian women and children interned.

The youngest known person to survive internment was two year old Canadian-born Stefka Mielniczuk (Stephanie Pawliw) who was taken from Montreal along with her parents, Ignace and Mary. She lived until 2003.81

Mary Manko was eight years old and living in Pointe-St-Charles with her parents Katharina and A[illegible]ruk, wher[illegible]he and her parents and siblings were interned at Spirit Lake. Mary, her parents, her four year old [illegible]oth[illegible] John[illegible]nd twelve year old sister Anny all survived the ordeal but her two year old sister Carolka died at the [illegible]p. [illegible]ry, who lived until July 2007, was the last known survivor of Spirit Lake Internment Camp.82

Lieutenant-Colonel William Rodden was in charge of Spirit Lake camp and he commanded 9 officers, 32 non-commissioned officers, 136 guards and 8 civilians.

There were two camps at Spirit Lake. The main camp was located on the northeast shore of the lake, and it had a capacity for 1,040 men who were housed in barracks. This camp was surrounded by a high wire fence with guard posts at each corner. The married camp was 1.5 km away and it had barracks as well, each one housing four families. Unlike the main camp, this one was not behind barbed wire.

The men from both camps were required to work seven and a half hours a day but women and children did work only for their personal needs: laundry, cooking and so on. The government treated internees across the country as prisoners of war, which, under the Hague Convention, meant that they could be fired upon if they tried to escape. Some of the junior officers at Spirit Lake Internment Camp were brutal. They were "under the mistaken impression that the internees were criminals"83. One of the commandants at Spirit Lake bought land adjacent to the camp and used prisoners to clear his private land.84 Prisoners had no recourse. If they were judged insubordinate they were subject to reduced rations, solitary confinement, and hard labour. It was a sad existence for these people who had come to Canada filled with hope. Fifty men were desperate enough to try to escape but Spirit Lake Internment Camp was surrounded by 500km of forest. Most gave up and returned to the camp.

Iwan Gregoraszczuk, an internee in his 20s, managed to get 100 km away from the camp in early June 1915. He got nearly to the Ontario border when a farmer shot and killed him. Mr. Gregoraszczuk's body was tied to a rail hand-car and brought back to Spirit Lake Internment Camp. The farmer was tried and given a jail sentence. Mr. Gregoraszczuk was buried at the cemetery at Spirit Lake along with sixteen other internees and two children.[85]

If the Hague Convention had been systematically applied, the men would have only been required to do work that was for their own comfort, but this was not the case. The men were marched into the bush by armed guards and were forced to do the harsh and dangerous work of clearing land, with instances of amputated fingers and frozen hands and feet being documented. The men were not paid a wage for their backbreaking labour. Instead, they were credited for 25 cents each day, money which could only be spent at the camp canteen.

In their non-work time, prisoners crafted art from items at hand. Some made wood carvings or ships in bottles. These were bartered to area residents for extra food, cigarettes and clothing. One internee, Maksym Boyko, carved a crochet hook so he could make himself warmer socks and gloves.[86] With temperatures plunging to - 60 in the winters, this was a necessity.

Montreal's Rev. Dr. Ambrozii Redkevych was concerned about the welfare of Ukrainians at the various internment camps across Canada. In June 1915, he toured Brandon, Kapuskasing and Spirit Lake. He brought comfort to the prisoners by conducting services, celebrating mass and hearing confessions but he was careful not to antagonize camp administrators.

Father Redkevych did everything he could to try to get the internees released. He was on the Committee of Ukrainians of Eastern Canada, and in this role, he petitioned Ottawa about the ill-treatment of internees. After the Committee transformed itself into the Ukrainian National League, Father Redkevych worked with the Ukrainian Canadian Citizenship Committee to petition government officials about internment, citizenship rights and the naturalization act.

Despite their poor treatment, the prisoners were hard workers. Over the two years that Spirit Lake was in existence, the internees cleared hundreds of acres of land and cut thousands of cords of wood. In the summer of 1915, the internees put out a raging fire, saving not only their own camp, but nearby French communities as well.[87]

A bright spot in the camp's existence was Christmas of January 1916. The Ukrainian Voice newspaper co-ordinated a donation effort so that every Ukrainian prisoner in Brandon, Petawawa, Kapuskasing and Spirit Lake received a Christmas gift of either tobacco or fruit. For men who had been imprisoned unjustly, this gesture of community caring brought much comfort.

By the summer of 1916, Spirit Lake Internment Camp was emptied. Prisoners did not go home but were instead paroled to industries in Quebec as well as in other provinces. The parolees were paid a lesser rate than other workers and they had the stigma of carrying prisoner-of-war papers. They had no say in where they were sent and most were separation from family and community for years.

With Spirit Lake closed, the only internment station left in Quebec was the facility in Montreal, which stayed in operation until November 1918. Camps in British Columbia and Ontario continued to operate until February 1920.

ОТЦІ ВАСИЛІЯНИ І ПАРОХІЯ СВ. МИХАЇЛА В МОНРЕАЛІ

о. Євген Ричларк, ЧСВВ, провінційний настоятель ЧСВВ
Переклад на українську мову – др.Юрій Левицький

Парохія св. Архангела Михаїла приготовляється до відзначення першого століття свого існування. Не зашкодило б тепер кинуги оком на сто років праці, зусиль та молитов, які супроводжували початок, розвиток та ріст цієї видатної парохії.

Почалася вона з малої групки українців-католиків і розвинулася до потужньої парохії. Кожний, хто причинився до її росту та розвитку, має право бути гордим зі своєї частки, яку він вложив для всієї української католицької громади в Монреалі.

Ми, члени чину св. Василія Великого (отці Василіяни), також гордимось тим, що наші члени продовж 23 років мали привілей провадити парохію та працювати спільно з відданими парохіянами для розвитку та поширення українського католицького центру, з якого розвинулись інші парохії та розійшлись по цілій околиці.

У липні 1932 року покійний єпископ Василь Ладика, ЧСВВ попросив отців Василіян, щоб вони перебрали провід цієї громади та подбали про її дальший розвиток. Першим Василіянином, який став парохом у Монреалі, був о. Йосафат Тимочко, ЧСВВ, загально люблений священик. Він відразу побачив, що парохія, між іншими, має поважні фінансові труднощі, які потрібно перебороти. А був це час, коли вся Канада мала тяжкі економічні проблеми. Отець Тимочко мав завдання вивести парохію з боргів, бо інакше була небезпека втрати церкви. Отець Тимочко взявся з ентузіазмом до роботи і при допомозі охочих та тяжко працюючих парохіян йому вдалося за 8 літ свого душпастирства (1932-1940) вивести парохію з боргів і поставити її на здорову фінансову базу. Остаточно борг сплачено 1944 року.

Після о. Тимочка прийшов цілий ряд отців Василіян, з яких кожний доложив свою частку до розбудови парохії, а саме:

о. Йосафат Жан (1940-1942)
о. Йосафат Тимочко (1942-1946)
о. Севастіян Шевчук (1946-1948)
о. Йосафат Тимочко (1948-1951), сотрудником був о. Іриней Назарко (1948-1953)
о. Мирон Дацюк (1951-1952).

Повищі парохи мали ревних сотрудників в особах: оо. Ґ. Зидан, В. Каменецький, А. Трух, П. Гевко, Й. Жан, М. Горечко, М. Вінцентайло, І. Когут, П. Котович, І. Процентій, Х. Кондратюк, Т. Ґреб і М. Сіянчук.

Існуючі парохіяльні організації процвітали, постали теж нові. Завдяки у значній мірі ве[ликим] зусил[лям] о. Йосафата Жана зібрано між його приятелями та знайомими гроші, за які парохія купила [ділян]ку тер[ен] в Лорентійських горах для літніх таборів для дітей і молоді. Апостольство Молитви, яке зас[нував] попередній парох о. М. Григорійчук, процвітало і значно причинилось до духовного та економічн[ого] розвитку парохії. 1937 року о. А. Трух зорганізував Братство Українців Католиків. Того ж року існуюча Жіноча Ліга почала працю як Ліга Українських Католицьких Жінок, яка була ініціятором багатьох акцій в парохії та поза нею. 1942 року сильно зактивізувалося Українське Католицьке Юнацтво, як старшого так і молодшого віку, а 1944 року значну роль відігравали Діти Марії під духовним проводом Сестер Служебниць Непорочної Діви Марії. Також визначну роль відігравав Дискусійний Клуб, який зорганізував о. І. Назарко, як теж товариство університетських студентів «Обнова», теж засноване о. Назарком 1951 року.

Продовж цих років процвітала Українська Школа для молодших і старших членів парохії. Чудовий хор був частиною парохії. Як уже згадано, організовано і обладнано літні табори для дітей на парохіяльній оселі, яку названо «Україна».

Отці Василіяни гордяться тим, що вони були учасниками розвитку та буйного росту парохії та їхніх організацій. Наші отці при допомозі відданих та охочих парохіян і, без сумніву, за допомогою нашого доброго Господа, доклали великих зусиль, щоб зробити громаду активною і прикладною українською католицькою парохією. 1952 року єпископ Ісидор Борецький попросив оо. Василіян передати провід парохії, тепер духовно успішну та економічно стійку, в руки єпархіяльного духовенства. Продовж 23 років Василіянського проводу парохії св. Михаїла зроблено багато при допомозі вірних парохіян. Коли ми передавали провід парохії в руки єпархіяльних священиків, парохія св. Архистратига Михаїла була духовно й фінансово дуже солідною громадою українців-католиків.

LES PÈRES BASILIENS ET LA PAROISSE ST-MICHEL (1932-1955)

Traduction en français réalisée par Mme Claudette Dyda

Au moment où la paroisse St-Michel Archange de Montréal, Québec, se prépare à célébrer son 100e anniversaire, un regard sur le centenaire de travail, d'effort et de prière qui furent investi dans les tout débuts, et dans le développement et la croissance de cette importante paroisse en vaut la peine. Elle commença avec une poignée d'Ukrainiens catholiques et se développa en une paroisse majeure. Tous ceux qui ont participé à cette croissance et ce développement ont droit d'être fiers de leur contribution à la communauté ukrainienne de Montréal.

Nous, les membres de l'Ordre de Saint-Basile-le-Grand (Pères Basiliens) sommes également fiers de ce que nos membres ont accompli dans les 23 ans où nous avons eu le privilège de guider et de travailler avec les paroissiens dévoués pour développer et agrandir ce centre catholique ukrainien duquel sont nés d'autres paroisses à travers le territoire.

En juillet 1932, le défunt évêque Mgr Basil Ladyka, OSBM., demanda aux Pères Basiliens de prendre la direction de cette communauté pastorale. Le premier Basilien à être nommé pasteur fut le Père Josaphat Tymochko, OSBM. Il était un prêtre gentil et aimable qui dès son arrivée découvrit qu'il y avait de sérieux problèmes financiers à surmonter. Quand tout le Canada souffrait de graves troubles économiques au début des années 30, le Père Tymochko devait guider une paroisse si endettée qu'elle risquait de perdre son église. Avec enthousiasme, et avec l'aide de paroissiens travaillants et dévoués, le Père Tymochko, dans ses huit premières années comme curé, de 1932 à 1940, réussi à réduire la dette à un niveau soutenable. La dette paroissiale fut complètement effacée dès 1944.

Le Père Tymochko fut suivi d'une série d'autres Pères Basiliens qui ont tous contribué, chacun leur manière. Les Pères suivants ont été nommés curé de la paroisse:

Père Josaphat Jean (1940-42)
Père Josaphat Tymochko (1942-46)
Père Sebastian Shewchuk (1946-48)
Père Josaphat Tymochko (1948-51) assisté du Père I. Nazarko (1948-53)
Père Myron Daciuk (1951-52)

Ces pasteurs furent assistés par un nombre de Pères Basiliens : Les Pères G. Zydan, B Kamenecky, A. Truch, P. Hewko, J. Jean, N. Horechko, M. Vincentaylo, I. Kohut, P. Kotowych, I. Procentyj, C. Kondratiuk, T. Greb, et M. Sianchuk.

Les organismes paroissiaux étaient florissants et de nouveaux groupes furent créés. En grande partie grâce au Père Josaphat Jean, des fonds furent amassés de ses amis et ses connaissances, pour permettre à la paroisse d'acquérir de grands lopins de terre dans les Laurentides qui ont permis l'établissement d'un camp d'été pour les enfants et les jeunes. L'Apostolat de la Prière, fondé par un précédent curé, le Père M. Gregorowich, contribua de manière significative à la vie spirituelle et au développement économique de la paroisse. En 1937, le Père Truch organisa la Fraternité des Catholiques Ukrainiens. Cette même année, la Ligue des Femmes qui existait déjà, devient la Ligue des Femmes Ukrainiennes Catholiques et fut responsable de toute une série d'activités à la paroisse et ailleurs. En 1942, la Jeunesse Catholique Ukrainienne Junior et Sénior devinrent très actifs dans la paroisse et en 1944, les Enfants de Marie, sous la direction des Sœurs Servantes de Marie Immaculée, commencèrent à jouer un rôle proéminent. Également d'une grande importance le Club de Discussions organisé par le Père I. Nazarko et «Obnova», un club pour les étudiants universitaires que le Père Nazarko instaura en 1951.

Durant toutes ces années, il y avait une école primaire et secondaire pour les jeunes de la paroisse. Il y avait une magnifique chorale. Comme déjà mentionné, le camp d'été pour les jeunes fut organisé et maintenu sur le site du camp paroissial nommé «Ukraina».

Les Pères Basiliens sont très fiers d'avoir participé au développement et à la grande croissance de la paroisse et de ses nombreux organismes. Nos Pères soutenus par des paroissiens dévoués et généreux, et sûrement avec l'aide de Notre Bon Seigneur, firent tout ce qui était possible pour transformer cette paroisse en une paroisse catholique ukrainienne active et exemplaire. En 1952, l'évêque Mgr Isidore Borecky demanda aux Pères Basiliens de retourner le contrôle de la paroisse, maintenant une entité stable spirituellement et financièrement, au clergé de l'éparchie. Pendant les 23 ans de direction des Basiliens à la paroisse St-Michel, beaucoup fut accompli avec l'assistance des fidèles. Quand nous avons remis la paroisse St-Michel au clergé de l'éparchie, la paroisse St-Michel Archange était devenue une saine communauté catholique ukrainienne spirituellement et financièrement.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

THE BASILIAN FATHERS AND ST. MICHAEL'S PARISH (1932-1955)

Very Rev. Eugene Richlark, OSMB
Provincial Superior

As the Parish of St. Michael the Archangel in Montreal, Quebec, prepares to celebrate its 100th anniversary, it is worth looking back at the century of work, effort, and prayer that went into the beginnings, the development and the growth of this significant parish.

It started with a small handful of Ukrainian Catholics and eventually developed into the major parish that it became. All of those who assisted in this growth and development have every right to be proud of their contribution in and to this Ukrainian Catholic community in Montreal.

We, the members of the Order of St. Basil the Great (Basilian Fathers) are equally proud of what our members accomplished in the 23 years that we were privileged to provide leadership and to work alongside the dedicated parishioners in developing and expanding this Ukrainian Catholic centre from which other parishes developed and grew throughout the area.

In July of 1932, the late Bishop Basil Ladyka, OSBM, asked the Basilian Fathers to undertake the direction and further development of this parish community. The first Basilian to be appointed Pastor was Fr. Josaphat Tymochko, OSBM. He was a gentle love able priest who upon arrival found that among other things, there were very serious financial problems that had to be overcome. At a time when the whole of Canada was suffering from the severe economic problems of the early 1930's, Fr. Tymochko was asked to guide a parish that was so deeply mired in debt that it risked losing its church. Enthusiastically, and with the help of willing and hardworking parishioners, Fr. Tymochko, in his fIrst eight year stint as Pastor, 1932-1940, managed to relieve the financial pressure and moved towards paying off the debt, thereby putting the parish on a sound financial footing. The parish debt was completely eliminated in 1944.

Fr. Tymochko was followed by a series of other Basilian pastors each of whom contributed in his own way. The following served as Pastors:

Fr. Josaphat Jean (1940-42)
Fr. Josaphat Tymochko (1942-46)
Fr. Sebastian Shewchuk (1946-48)
Fr. Josaphat Tymochko (1948-51) assisted by Fr. I. Nazarko (1948-53)
Fr. Myron Daciuk (1951-52).

These pastors were ably assisted by a number of Basilian priests: Frs. G. Zydan, B. Kamenecky, A. Truch, P. Hewko, J. Jean, N. Horechko, M. Vincentaylo, I. Kohut, P. Kotowych, I. Procentyj, C. Kondratiuk, T. Greb, and M. Sianchuk.

Parish organizations flourished and new ones were begun. Thanks in large measure to the great efforts of Fr. Josaphat Jean, funds were collected from among his friends and acquaintances, which enabled the parish to buy a large plot of land in the Laurentian Mountains which became a summer camp for children and youth. The Apostleship of Prayer, begun by a previous pastor, Fr. M. Gregorowich, flourished and contributed significantly to both the spiritual and economic development of the parish. In 1937, Fr. A. Truch organized the Brotherhood of Ukrainian Catholics. That same year, the Ladies League which already existed, began to function as the Ukrainian Catholic Women's League and was responsible for a whole series of activities in the parish and beyond. In 1942, the Ukrainian Catholic Youth in both Senior and Junior sections became very active in the parish, and in 1944, The Children of Mary, under the guidance of the Sisters Servants of Mary Immaculate, began to play a prominent role. Equally important was the Discussion Club organized by Fr. I. Nazarko, as well as "Obnova", a club for university students which Fr. Nazarko began in 1951.

During all of these years there flourished a Ukrainian School for the younger and senior members of the parish. A wonderful choir was a part of the parish. As has already been mentioned, the summer camp for children was organized and maintained at the site of the parish camp grounds which had been given the name "Ukr...".

The Basilian Fathers are very proud to have been a part of the development and great growth of the parish and its many organizations. Our Fathers, assisted by dedicated and willing parishioners, and unquestionably with the help of Our Good Lord, did everything possible to turn this into an active and exemplary Ukrainian Catholic parish. In 1952, Bishop Isidore Borecky asked that the Basilians turn the leadership and care of the parish, now a thriving spiritually and financially stable parish, over to the eparchial clergy. During the 23 year Basilian leadership of St. Michael's Parish, much was accomplished with the assistance of the faithful of the parish. When we handed the direction of the parish over to the eparchial clergy, the Parish of St. Michael the Archangel was a very sound spiritual and financial community of Ukrainian Catholics.

ОТЕЦЬ ЙОСАФАТ ЖАН, ЧСВВ

Мирон Момрик
Переклад на українську мову – др.Юрій Левицький

Франко Йосип Вікторій Жан народився 19 березня 1865 року в Сен Фабієн району Рімускі провінції Квебек, як син фермера Едуарда Жана і його дружини Ельвіни Лефебвр-Булянжер. Пробувши 10 літ у сільській школі, у 1901 році почав класичні студії в малій семінарії в Рімускі.

Франко Жан почув про українців уперше в семінарії. Тоді-то французькі канадські єпископи провадили збірку фондів на будову шкіл і церков для новоприбулих українських поселенців в провінції Альберта. Молодий Франко Жан закінчив класичні студії 1907 року та вступив до великої семінарії в Рімускі. Прочитавши книжечку о. Ахіля Далер, ЧНІ про Українську Католицьку Церкву, він рішив перейти до українсько-візантійського обряду. Закінчив теологічні студії в великій семінарії в Монреалі, став висвячений на священика в латинському обряді Католицької Церкви 14 серпня 1910 року в Рімускі.

На Міжнародному Євхаристійному Конґресі в вересні 1910 року отець Жан зустрів митрополита Андрея Шептицького, ЧСВВ, який підбадьорив його в його бажанні служити українцям. 24 вересня 1910 року отець Жан разом з двома франко-канадськими священиками відплив з Канади, щоб вивчати українську мову та обряд у монастирі оо. Василіян у Крехові, Львівської області. 6 вересня 1911 року отець Жан став сьомим франкомовним католицьким священиком, який перейшов на східний обряд.

Отець Жан, як єпархіяльний священик, повернувся до Канади в червні 1912 року і на просьбу єпископа Лянжвен він заклав місіонарську школу для українських дітей у Сифтон, провінція Манітоба. Він обслуговував теж декілька українських місій у єпархії св. Боніфатія.

Рішивши вступити до чину отців Василіян, отець Жан від'їхав до Крехова і там 12 листопада 1912 року почав новіціят, прийнявши ім'я Йосафат. Коли в серпні 1914 року вибухнула перша світова війна, ченці втекли до Мадярщини і Хорватії, щоб уникнути наступаючих російських військ. На просьбу його релігійного настоятеля отець Жан залишився і обслуговував дев'ять парохій в околиці Старого Самбора. Коли російські війська відступили, отець Жан продовжував свій новіціят і 4 березня 1917 року склав чернечі обіти. Він обіймав декілька відповідальних позицій в Жовкві, а у вересні 1918 року став призначений до школи біля Бучача, де було 50 студентів, здебільшого українських воєнних сиріт.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ПОЛІТИКА І ДИПЛОМАТІЯ

1 листопада 1918 року українці Австро-Угорщини проголосили незалежність і створили Західну Українську Народну Республіку, яку очолив д-р Євген Петрушевич. У відповідь на просьбу уряду отець Жан, за згодою провінційного настоятеля отця А. Каліша, став активно співпрацювати з урядом і служив як секретар президента і як перекладач, використовуючи своє знання французької мови.

У липні 1919 року отець Жан став військовим капеляном Української Галицької Армії. Крім дипломатичних та мілітарних обов'язків він допомагав у різних військових шпиталях під час епідемії тифу, що панувала в той час. Отець Жан завжди відчував, що це було чудом, що він не став жертвою епідемії, яка десяткувала українське військо.

На прохання Симона Петлюри, голови Об'єднаного Українського Уряду, отець Жан був від 10 жовтня 1919 до 15 серпня 1920 року перекладачем української дипломатичної місії у Варшаві. Його теж назначено генеральним секретарем Українського Червоного Хреста. У цьому періоді він впливав на Римо-Католицьку Церкву і польський уряд, щоб поліпшити долю українських священиків, яких була ув'язнила Польща, та долю сиріт.

8 вересня отця Жана вислано як делеґата на Мирову Конференцію в Ридзі. На жаль, представники Радянської України, Радянської Росії і Польщі не визнали західноукраїнської делеґації. Отець Жан залишив Ригу і поїхав до Женеви, де від 1920 до 1923 року був учасником сесій Ліґи Націй як дипломатичний представник Української Народної Республіки.

Головним завданням отця Жана в Женеві було розповсюджувати інформацію про політичну ситуацію в Україні. У цій місії він стрічався з французьким прем'єр-міністром Франком Клемансо, французьким маршалом Ф. Фошем, британським прем'єр-міністром Д. Лойд-Джорджом, королем Сербії Олександром, архиєпископом Ахілем Ратті (пізніший папа Пій XI), німецьким державним мужем В. Ратенав, польським президентом Й. Пілсудським, українським гетьманом П. Скоропадським та багатьма іншими. За військову та дипломатичну службу отець Жан дістав хрест Симона Петлюри та хрест Західної Української Республіки.

Отець Жан залишив оо. Василіян і вступив до оо. Студитів, релігійної спільноти, яку заснував митрополит Шептицький. У червні 1923 року митрополит післав отця Жана до Боснії, щоб там зорганізувати монастир для українських поселенців, що там жили. На жаль, його стрінуло вороже наставлення сербського уряду і його арештовано. Але завдяки британському громадянству, яке мав отець Жан, і на інтервенцію британського амбасадора, його по двох днях звільнено.

КОЛОНІЯ В АБІТІБІ

3 квітня 1925 року отець Жан разом з Володимиром Бачинським, секретарем Українського товариства допомоги імміґрантам, повернувся до Канади. Вони старались переконати уряд Канади, щоб він відкрив двері для широкої імміґрації українців до Канади. В Оттаві отець Жан зустрівся з міністром Ернестом Ляпойнтом, надіючись отримати землю в західній Канаді для нових українських імміґрантів. Коли це було безуспішним, отець Жан зв'язався з міністерством колонізації уряду провінції Квебек і отримав 250 квадратних миль землі в Абітібі.

Щоб приспішити прибуття українських поселенців з Боснії, отець Жан нав'язав контакт з міністерством імміґрації, транспортовими фірмами і урядом провінції Квебек. Він бажав їхньої співпраці в будові доріг та забезпечення житла для майбутніх поселенців у місцевості, яку він назвав «Шептицький». До нового місця поселення він мав провести дорогу від залізничної станції через 8 миль лісу. Матеріяли везли волами заболоченою дорогою. Власними коштами він збудував каплицю, жіночий монастир і монастир для оо. Студитів. Першу Службу Божу він там відслужив 14 серпня 1925 року.

Небагато українських родин з Монреаля та інших частин Канади поселилось у цій околиці. 1928 року були більше українських піонерів прибуло, канадський уряд дав допомогу, щоб збудувати прим[illegible] бар[illegible]. Одначе українські поселенці з Боснії ніколи не прибули. Депресія 1930 року зупинила д[illegible]шу міґрацію з України. Довгі зими, а особливо ізоляція від інших українських громад, відпихали всі[illegible] чисельну міґрацію українців з інших частин Канади до «Шептицького».

У великому смутку мусив отець Жан відмовитися від цього колонізаційного проєкту. Деяку частину землі колонізували франкомовні родини з Монреаля, і 1935 року назву оселі змінено на Ляк Кастанієр.

1930 року отець Жан приїхав до Монреаля, щоб працювати серед українців. 24 травня 1931 року він покинув чин оо. Студитів і повернувся до оо. Василіян у Мондері, провінція Альберта, де він знову вступив у новіціят. Він склав святочні чернечі обіти в Монреалі 22 грудня 1935 року. Від 1940 до 1942 року він обслуговував парохію св. Архистатига Михаїла в Монреалі.

Помимо численних розчарувань і невдач отець Жан продовжував працювати серед українців у Канаді. 18 жовтня 1942 року його призначено до української католицької парохії в Оттаві, і він працював просуваючи українську справу перед федеральним урядом в особливо тяжкі воєнні часи. Під його проводом українська спільнота в Оттаві піддержувала Червоний Хрест та нав'язала контакти з українськими вояками в канадській армії, як у Канаді, так і в Європі. Отець Жан обслуговував Оттаву до 3 липня 1945 року.

У ПІСЛЯВОЄННІЙ ЄВРОПІ

1945 року о. Жана вислано до Європи для допомоги українцям – переміщеним особам, включаючи і переміщених отців Василіян. Від 1945 до 1949 року він працював в Англії, допомагаючи зростаючій українській спільноті. Він співпрацював тісно з Українським Канадським Допомоговим Бюро та іншими товариствами допомоги імміґрантам. В січні у Лондоні та в жовтні в Парижі він брав участь у засіданнях Об'єднаних Націй.

Отець Жан зорганізував українську католицьку парохію в Англії. Від проводу англійської католицької церкви він дістав дозвіл вживати їхні церкви і був парохом від лютого 1947 до серпня 1949 року. Він також з Англії виїздив відвідати українських біженців в інших європейських країнах, допомагаючи жертвам концентраційних таборів та всім, хто втік перед радянською окупацією українських земель. Отець Жан заохочував та допомагав українським скитальцям еміґрувати до Канади.

Повернувшись 1949 року до Канади, о. Жан продовжує своє служіння в Едмонтоні, Мондері та Ванкувері. 1961 року, як 76 літній, він відходить до монастиря оо. Василіян у Ґримсбі, провінція Онтаріо, присвячуючи час на городництво, писання споминів та історичних досліджень. Він продовжував цікавитися рідкісними книжками та манускриптами, і його збірка стала основою теперішнього Українського Музею і Архівів в Мондері. Він був почесним директором Музею аж до своєї смерті. Його збірка рідкісних староцерковнослов'янських книжок є одинокою в Канаді, що започаткувалась перед другою світовою війною.

Отець Жан помер 8 червня 1972 року в Ґримсбі, провінція Онтаріо, маючи 87 років. Його поховано на василіянському цвинтарі в Мондері. Під час похорону його труну покривав український прапор. Його тіло до могили супроводила почесна сторожа пластунів; він був членом Пласту як пластун-сеньйор.

Отець Жан був унікальною і видатною особистістю в історії українців Канади. Раз рішившись посвятити своє життя українській церкві і українцям, він прийняв не тільки український обряд і культурні традиції, але теж релігійну та політичну позицію народу, особливо західноукраїнського, які він заховував впродовж усього життя. Українською мовою він розмовляв плавно, але ніколи не втрачав свого франкоканадського акценту. Отець Жан – це прекрасний приклад повної посвяти місіонаря до свого народу та жива модель філософії мультикультуралізму в Канаді.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

PÈRE JOSAPHAT JEAN, OSBM

19 mars, 1885 - 8 juin, 1972
Myron Momryk
Traduction en français réalisée par Mme Claudette Dyda

François Joseph Victorien Jean est né à Saint Fabien, comté de Rimouski, Québec, le 19 mars, 1885, le fils d'Édouard Jean, un fermier, et de sa femme, Elvine Lefèbvre-Boulanger. Il fréquenta l'école du village pendant dix ans, et en 1901 il entreprit son cours classique au petit séminaire de Rimouski. C'est au séminaire de Rimouski que François Jean a entendu parler des Ukrainiens. À cette période les évêques Canadiens-Français de l'Ouest du pays menaient des levées de fonds pour construire des écoles et des églises pour les immigrants Ukrainiens nouvellement arrivés en Alberta. Le jeune François Jean compléta son cours classique en 1907 et entra au grand séminaire de Rimouski. Après avoir lu une brochure du Rév. Père Achilles Delaere, CSSR sur l'Église Catholique Ukrainienne, il décida de transférer au rite ukrainien. Il compléta ses études théologiques au grand séminaire de Montréal, et fut ordonné prêtre dans le rite Latin de l'Église Catholique à Rimouski le 14 août, 1910.

Au Congrès International Eucharistique de Montréal en septembre 1910, le Père Jean rencontra le Métropolite André Sheptysky, OSBM, qui l'encouragea dans son désir de servir le peuple Ukrainien. Le 24 septembre 1910, le Père Jean quitta le Canada avec deux autres membres du clergé Canadien-Français pour étudier la langue ukrainienne et le rite avec les Pères Basiliens à Krekhiw, Ukraine de l'Ouest. Le septembre, 1911, le Père Jean fut le septième prêtre francophone Catholique à transférer au rite Oriental.

Le Père Jean retourna au Canada comme prêtre diocésain en juin 1912, et à la demande de l'évêque Langevin il fonda une école missionnaire pour les enfants ukrainiens à Sifton, Manitoba. Il servit dans plusieurs missions ukrainiennes dans le diocèse de St. Boniface.

Ayant décidé de se joindre à l'ordre des Basiliens, le Père Jean quitta le Canada pour Krekhiw et le 12 novembre, 1913 y commença son noviciat, prenant le nom de Josaphat. Quand la Première Guerre Mondiale éclata en août 1914, les moines fuirent en Hongrie et en Croatie pour échapper aux forces russes. À la demande de ses supérieurs religieux, le Père Jean resta derrière pour servir neuf paroisses près de Stary Sambir. Avec le retrait des forces russes, le Père Jean continua son noviciat, et prononça ses vœux le 4 mars, 1917. Il occupa plusieurs positions à Zhovkva, et en septembre 1918, il fut envoyé en poste à une école près de Buchach avec cinquante élèves, plusieurs d'entre eux des orphelins de guerre ukrainiens.

Politique et Diplomacie

Le 1er novembre, 1918, les Ukrainiens de l'Empire Hongrois proclament leur indépendance et forment la République Nationale de l'Ukraine de l'Ouest, dirigée par le Dr. Eugène Petrushveych. À la demande du gouvernement, le Père Jean, avec la permission de son Supérieur Provincial, le Père A. Kaiysz, fut activement impliqué dans le nouveau gouvernement en tant que secrétaire du président et comme interprète, faisant usage de ses connaissances de la langue française.

En juillet 1919, le Père Jean devient aumônier de l'armée ukrainienne de Galicie. En plus de ses fonctions militaires et diplomatiques, il prêta assistance dans divers hôpitaux militaires pendant l'épidémie de typhus qui ravageait le pays à ce moment. Le Père Jean a toujours cru que c'était un miracle qu'il n'ait pas lui-même été victime de cette épidémie qui décima l'armée ukrainienne.

À la demande de Simon Petlura le chef du Gouvernement de l'Ukraine Unie, le Père Jean fut interprète pour la Mission Diplomatique Ukrainienne à Varsovie du 10 octobre, 1919 au 15 août, 1920. Il fut également nommé Secrétaire Général de la Croix-Rouge Ukrainienne. Pendant cette période il utilisa son influence avec les autorités Catholiques Romaines et le nouveau gouvernement Polonais pour porter assistance aux prêtres ukrainiens qui étaient prisonniers en Pologne, aux prisonniers politiques ukrainiens, et aux orphelins.

Le 8 septembre, le Père Jean fut envoyé comme délégué à la Conférence de Paix de Riga. Toutefois, la délégation de l'Ukraine de l'Ouest n'était pas reconnue par les représentants de l'Ukraine Soviétique, la Russie Soviétique et la Pologne. Il quitta ensuite Riga pour Genève, où il assista aux sessions de la Ligue des Nations de 1920 à 1923 en tant que représentant diplomatique de la République Nationale Ukrainienne.

La tâche principale du Père Jean à Genève était de disséminer de l'information sur la situation politique en Ukraine. Lors de ses missions diplomatiques il rencontra le premier ministre de France G. Clémenceau, le maréchal de France F. Foch, le premier ministre britannique D. Lloyd George, le roi Alexandre de Serbie, l'archevêque Achille Ratti (le futur pape Pie XI), le politicien allemand W. Rathenau, le président polonais J. Pilsudski, le hetman ukrainien P. Skoropadsky, et d'autres chefs d'état. Pour son service militaire et diplomatique le Père Jean reçu la Croix Simon Petlura et la Croix de la République Nationale de l'Ukraine de l'Ouest.

Le Père Jean quitta les Basiliens et se joint aux Studites, une communauté religieuse fondée par le Métropolite Sheptysky. En juin 1923, le Métropolite envoya le Père Jean en Bosnie pour ouvrir un monastère pour les Ukrainiens qui s'y étaient établis. Toutefois, il fut mal reçu par les autorités Serbes et il fut arrêté. Mais, grâce à sa citoyenneté britannique et à l'intervention de l'ambassadeur britannique, on le remit en liberté après deux jours.

La Colonie en Abitibi

Le 3 avril, 1925, le Père Jean retourna au Canada avec Volodymyr Bachinsky, le secrétaire de la société d'aide aux immigrants ukrainiens. Ils essayèrent de persuader le gouvernement canadien de permettre à nouveau l'immigration à grande échelle de l'Ukraine vers le Canada. À Ottawa, le Père Jean rencontra l' Hon. Ernest Lapointe, un ministre, en espérant obtenir des terres dans l'Ouest Canadien pour les nouveaux immigrants ukrainiens. Quand il n'obtint aucun résultats, le Père Jean contacta le ministre de la Colonisation du gouvernement du Québec et il reçu une concession de 250 miles carrés of en Abitibi.

Afin de hâter l'arrivée des colons ukrainiens de Bosnie, le Père Jean contacta le Département de l'Immigration, les compagnies de transport, et le gouvernement du Québec. Il demanda leur assistance pour la construction d'une route et de logement pour les futurs colons du village, qu'il nomma "Sheptytsky." Il dû construire une route du chemin de fer, à travers huit miles de forêt jusqu'au site du nouveau village. Il transporta des matériaux de construction avec une paire de bœufs sur une route de terre. Avec ses propres ressources il construit une chapelle, un couvent, et un monastère pour les moines Studites, et célébra la première Messe le 14 août, 1925.

Quelques familles ukrainiennes de Montréal et de d'autres parties du Québec vinrent s'y établir. En 1928, quelques pionniers ukrainiens arrivèrent, et le gouvernement canadien donna de l'aide pour la construction de camps primitifs. Toutefois, les colons ukrainiens de Bosnie n'arrivèrent jamais. Le début de la Grande Dépression de 1930 arrêta toute immigration ukrainienne au Canada. Les longs hivers, et surtout l'isolement des autres communautés ukrainiennes, décourageaient une migration ukrainienne substantielle d'autres parties du Canada.

C'est avec regret que le Père Jean dû abandonner ses projets de colonisation. Une partie des terres fut colonisée par des familles Canadiennes Françaises de Montréal, et en 1935 le nom du village fut changé de Sheptytsky à Lac Castagnier.

En 1930, le Père Jean alla à Montréal pour travailler parmi les paroissiens ukrainiens. Le 24 mai, 1931, il quitta les Studites et retourna chez les Basiliens à Mundare, en Alberta, où il recommence le noviciat. Il prononce ses vœux monastiques solennels à Montréal le 22 décembre, 1935. De 1940 à 1942 il servit à la paroisse St- Michel à Montréal.

Malgré les nombreux désappointements, le Père Jean continua sa mission parmi les Ukrainiens du Canada. Le 18 octobre, 1942, il fut envoyé à la paroisse catholique ukrainienne d'Ottawa, et travailla à promouvoir la cause des Ukrainiens auprès du gouvernement fédéral pendant les années difficiles de la guerre. Sous sa direction, la communauté ukrainienne d'Ottawa contribua à la Croix-Rouge et établi des contacts avec les soldats ukrainiens dans l'armée Canadienne au Canada comme en Europe. Le Père Jean servit à Ottawa jusqu'au 3 juillet, 1945.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

En Europe d'après-guerre.

En 1945 le Père Jean fut envoyé en Europe pour aider les Ukrainiens déplacés, incluant les Ba[illegible]ns déplacés. De 1945 à 1949 il travailla en Angleterre aidant la communauté ukrainienne grandissante. Il travailla de concert avec le Bureau d'Aide Canadien Ukrainien et d'autres organismes d'aide aux immigrants. Il assista aux réunions des Nations Unies à Londres en janvier, et à Paris en octobre 1946.

Le Père Jean fut instrumental dans l'organisation de la première paroisse catholique ukrainienne en Angleterre. Il obtint l'usage d'une église des autorités catholiques Anglaises et servit comme curé de paroisse de février 1947 à août 1949. De l'Angleterre il voyagea dans d'autres pays d'Europe, visitant les camps de réfugiés Ukrainiens, aidant les victimes des camps de concentration et d'autres fuyant l'occupation Soviétique des terres ukrainiennes. Le Père Jean encouragea et aida plusieurs de ces personnes ukrainiennes déplacées à immigrer au Canada.

De retour au Canada en 1949, le Père Jean continua son service pastoral à Edmonton, Mundare, et Vancouver. En 1961, à l'âge de 76 ans, il prit sa retraite au monastère Basilien de Grimsby, Ontario, dévouant les dernières années de sa vie au jardinage, à l'écriture de ses mémoires, et à la recherche historique. Il conserva son intérêt pour les livres rares et les manuscrits, et sa collection devint la base du Musée et Archives Ukrainiens de Mundare. Il demeura un directeur honorifique de ce musée jusqu'à sa mort. Sa collection de livres liturgiques slaves anciens est la seule au Canada, qui date d'avant la Deuxième Guerre Mondiale.

Le Père Jean est décédé le 8 juin, 1972, à Grimsby, en Ontario à l'âge de 87 ans. Il fut inhumé au cimetière Basilien de Mundare. À ses funérailles le cercueil était couvert du drapeau ukrainien. Son corps fut accompagné à son dernier repos par une garde d'honneur de Plast (Scouts Ukrainiens), puisqu'il avait également été membre.

Le Père Jean est un personnage unique et remarquable de l'histoire canadienne ukrainienne. Dès qu'il choisi de dédier sa vie à l'Église ukrainienne et au peuple ukrainien, il accepta non seulement le rite ukrainien et les traditions culturelles, mais aussi les attitudes religieuses et politiques des gens, en particulier celles de l'Ukraine de l'Ouest, qu'il maintient toute sa vie. Il parlait l'Ukrainien couramment, mais il ne perdit jamais son accent Canadien-Français. Le Père Jean est un excellent exemple du dévouement total d'un missionnaire pour son peuple, et un modèle de la philosophie du multiculturalisme au Canada.

Traduit du magazine "BEACON" Juillet-Août, 1982. Publiépar les Pères Basiliens, Toronto, Ont.

FATHER JOSAPHAT JEAN, OSBM

March 19, 1885 - June 8, 1972
Myron Momryk

François Joseph Victorian Jean was born in Saint-Fabien, Rimouski County, Quebec, on March 19, 1885, the son of Édouard Jean, a farmer, and his wife, Elvine Lefebvre-Boulanger. He attended the village school for 10 years, and in 1941, began his classical studies at the minor seminary in Rimouski.

François Jean first heard of Ukrainians at the Rimouski Seminary. At that time the French-Canadian bishops from western Canada were conducting fundraising campaigns to build schools and churches for the newly arrived Ukrainian settlers in Alberta. Young François Jean completed his classical studies in 1907 and entered the major seminary in Rimouski. After reading a brochure on the Ukrainian Catholic Church by the Rev. Father Achilles Delaere, CSsR, he decided to transfer to the Ukrainian rite. He completed his theological studies at the major seminary in Montreal, and was ordained a priest in the Latin rite of the Catholic Church in Rimouski on August 14, 1910.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

At the International Eucharistic Congress in Montreal in September 1910, Father Jean met Metropolitan Andrey Sheptysky, OSBM, who encouraged him in his desire to serve the Ukrainian people. On 24 September 1910 Father Jean left Canada with two other French-Canadian clerics to study the Ukrainian language and rite with the Basilian Fathers in Krekhiw, Western Ukraine. On September 6, 1911, Father Jean was the seventh francophone Catholic priest to transfer to the Eastern rite.

Father Jean returned to Canada as a diocesan priest in June 1912, and at the request of Bishop Langevin he founded a missionary school for Ukrainian children in Sifton, Manitoba. He also served several Ukrainian missions in the St. Boniface diocese.

Having decided to join the Basilian order, Father Jean left Canada for Krekhiw and on November 12, 1913, began his novitiate there, taking the name Josaphat. When the First World War broke out in August 1914, the monks fled to Hungary and Croatia to escape the advancing Russian forces. At the request of his religious superior, Father Jean remained behind to serve nine parishes near Stary Sambir. With the retreat of the Russian forces, Father Jean resumed his novitiate, and pronounced his vows on March 4, 1917. He held several responsible church positions at Zhovkva, and in September 1918, he was appointed to a school near Buchach with 50 students, many of them Ukrainian war orphans.

Politics and Diplomacy

November 1, 1918, the Ukrainians in the Austro-Hungarian Empire declared their independence and formed the Western Ukrainian National Republic, headed by Dr. Eugene Petrushveych. In response to a request from the government, Father Jean, with the permission of his Provincial Superior, Father A. Kaiysz, became actively involved in the new government and served as secretary to the president and as an interpreter, putting to use his knowledge of the French language.

In July 1919, Father Jean was made a military chaplain in the Ukrainian Galician Army. In addition to his diplomatic and military, duties he also assisted in various military hospitals during the typhus epidemic that ravaged the country at that time. Father Jean always felt that it was a miracle that he did not fall victim to this epidemic that decimated the Ukrainian armed forces.

At the request of Simon Petlura the head of the United Ukrainian Government, Father Jean served as an interpreter for the Ukrainian Diplomatic Mission in Warsaw from October 10, 1919 to August 15, 1920. He was also appointed Secretary General of the Ukrainian Red Cross. During this period he used his influence with the Roman rite Church authorities and the new Polish government to assist Ukrainian priests who were Polish prisoners, Ukrainian political prisoners, and orphans.

On September 8, Father Jean was sent as a delegate to the Riga Peace Conference. However, the Western Ukrainian delegation was not recognized by the representatives of Soviet Ukraine, Soviet Russia, and Poland. He then left Riga for Geneva, where he attended the sessions of the League of Nations from 1920 to 1923 as a diplomatic representative of the Ukrainian National Republic.

Father Jean's main task in Geneva was to disseminate information about the political situation in Ukraine. On his diplomatic missions he met with the Prime Minister of France G. Clemençeau, French Marshal F. Foch, British Prime Minister D. Lloyd George, King Alexander of Serbia, Archbishop Achille Ratti (the future Pope Pius-XI). German statesman W. Rathenau, Polish President J. Pilsudski, Ukrainian Hetman P. Skoropadsky, and other leaders. For his military and diplomatic services Father Jean was awarded the Simon Petlura Cross and the Western Ukrainian National Republic Cross.

Father Jean left the Basilians and joined the Studites, a religious community founded by Metropolitan Sheptysky. In June 1923, the Metropolitan sent Father Jean to Bosnia to establish a monastery for the Ukrainians who had settled there. However, he was given a very hostile reception by Serbian government officials and was arrested. But thanks to his British citizenship and the intervention of the British ambassador, he was released after two days.

The Colony in Abitibi

On April 3, 1925, Father Jean returned to Canada with Volodymyr Bachinsky, the secretary of a Ukrainian immigrant aid society. They attempted to persuade the Canadian government to reopen the doors to large-scale Ukrainian immigration to Canada. In Ottawa, Father Jean met with the Hon. Ernest Lapointe, a cabinet minister, hoping to obtain a grant of land in western Canada for new Ukrainian immigrants. When this did not produce any results, Father Jean contacted the Ministry of Colonization in the Quebec government and received a grant of 250 square miles of land in Abitibi.

In his attempts to hasten the arrival of Ukrainian settlers from Bosnia, Father Jean contacted the Department of Immigration, transportation companies, and the Quebec government. He sought their assistance in building a road and providing accommodation for the future settlers of the village, which he named "Sheptytsky." He had to construct a road from the railroad, through eight miles of forest to the new village site. He transported construction materials with a team of oxen over the muddy road. From his own resources he built a chapel, convent, and monastery for Studite monks, and celebrated the first Divine Liturgy on August 14, 1925.

A few Ukrainian families from Montreal and other parts of Quebec settled in the area. In 1928, when more Ukrainian pioneers arrived, the Canadian government provided aid for the construction of primitive camps. However, the Ukrainian settlers from Bosnia never arrived. The coming of the Depression in 1930 effectively halted any further Ukrainian immigration to Canada. The long winters, and especially the isolation from other Ukrainian communities, discouraged any substantial Ukrainian migration from other parts of Canada.

It was with great regret that Father Jean was obliged to give up his colonization project. Some of the area was colonized by French Canadian families from Montreal, and in 1935 the name of the village was changed from Sheptytsky to Lac Castagnier.

In 1930, Father Jean went to Montreal to work among the Ukrainian parishioners. On May 24, 1931, he left the Studite order and returned to the Basilians in Mundare, Alberta, where he reentered the novitiate. He made his solemn monastic profession in Montreal on December 22, 1935. From 1940 to 1942 he served at St. Michael's Parish in Montreal.

Despite the many disappointments-and setbacks, Father Jean continued his mission among the Ukrainians in Canada. On October 18, 1942, he was assigned to the Ukrainian Catholic parish in Ottawa, and worked to promote the cause of Ukrainians before the federal government during the difficult war years. Under his leadership, the Ottawa Ukrainian community contributed to the Red Cross and established contacts with Ukrainian servicemen in the Canadian Armed Forces both in Canada and in Europe. Father Jean served in Ottawa until July 3, 1945.

In Post War Europe

In 1945 Father Jean was sent to Europe to assist Ukrainian displaced persons, including displaced Basilians. From 1945 to 1949 he worked in England assisting the growing Ukrainian community. He worked closely with the Ukrainian Canadian Relief Bureau and other immigrant aid agencies. He attended meetings of the United Nations in London in January and in Paris in October 1946.

Father Jean was instrumental in organizing the first Ukrainian Catholic parish in England. He obtained the use of a church from the English Catholic authorities and served as parish priest from February 1947 to August 1949. From England he also traveled to other countries in Europe, visiting Ukrainian refugees, aiding concentration-camp victims and others escaping the Soviet occupation of Ukrainian lands. Father Jean encouraged and assisted many of these Ukrainian displaced persons to immigrate to Canada.

Returning to Canada in 1949, Father Jean continued his priestly service in Edmonton, Mundare, ar[illegible] Van-couv[illegible] In 1961, at the age of 76, he retired to the Basilian monastery in Grimsby, Ontario, devoting the la[illegible] year[illegible] of h[illegible]ife to gardening, writing his memoirs, and historical research. He maintained his lifelong interest [illegible]re [illegible]ks and manuscripts, and his collection became the foundation of the present Ukrainian Museum and Archi[illegible] in Mundare He remained an honorary Director of this museum until his death. His collection of rare Old Church-Slavonic books is the only one in Canada, which originated before the Second World War.

Father Jean died on June 8, 1972, in Grimsby, Ontario at the age of 87. He was buried in the Basilian cemetery in Mundare. At the funeral his coffin was draped with the Ukrainian flag. His body was accompanied to its resting place by an honor guard of Plast (Ukrainian Scouts) members, since he had also been a Plast Senior.

Father Jean was a unique and remarkable personality in Ukrainian Canadian history. Once he chose to dedicate his life to the Ukrainian Church and the Ukrainian people, he accepted not only the Ukrainian rite and cultural traditions but also the religious and political attitudes of the people, especially those from Western Ukraine, which he maintained throughout his life. He spoke Ukrainian fluently, but never lost his dedication French-Canadian accent. Father Jean is an excellent example of the total dedication of a missionary to his people, and a living model of the philosophy of multiculturalism in Canada.

Reprinted from the "BEACON" magazine July-August, 1982
Published by the Basilian Fathers, Toronto, Ontario

МІСІЙНА ПРАЦЯ СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ НЕПОРОЧНОЇ ДІВИ МАРІЇ У МОНРЕАЛІ

Місію Сестер Служебниць у Монреалі засновано на домагання французького архієпископа Жоржа Ґотіє та за дозволом і благословенням владики кир Никити Будки.

Найвища настоятелька Сестер Служебниць у Канаді, сестра Амвросія Ленкевич, і одна дорадниця, сестра Йосафата Тимочко, приїхали до Монреаля 23 серпня 1925 року, щоб оглянути терен праці. Парох церкви св. Михаїла, о. Михаїл Ґригорійчук привітав сердечно сестер, які на той час перебували в домі Микити Бучковського.

По кількох днях побуту в Монреалі сестри пізнали, що конечно потрібно розпочати тут працю над дітворою, яка вправді виховувалась у католицькому дусі, але не в своєму обряді і не в своїм народнім дусі. Незабаром о. Ґригорійчук вислав 4 білети до сестри Амвросії з проханням, щоб чотири сестри почали місійну працю в Монреалі. 31 серпня з Вінніпеґа пустилися в далеку дорогу сестри, які погодились виїхати на цю далеку місію, а саме: сестра Таїда Летавська, перша настоятелька Сестер Служебниць у Монреалі, дорадниця сестра Йосафата Тимочко, сестра Лаврентія Джумаґа і сестра Олімпіяда Юроцька. Подорозі стався страшний випадок: о 7-ій год. вранці в малому містечку на границі провінцій Онтаріо і Квебек зударились два потяги, локомотиви розбились, одного інженера вбито, іншого тяжко поранено. Ніхто з пасажирів не був пошкоджений, але вагони з пакунками і куфрами були поторощені, речі Сестер були понищені і речі порозкидувані по рейках. Потяг запізнився на 8 годин.

Сестри, хоч дуже втомлені, але веселі й вдоволені прибули на своє постійне місце 2 вересня під вечір, якраз у день св. Сави. Отець парох Ґригорійчук, пані Бучковська і пані Ковбель привітали перших місіонарок.

Парохія не мала досить грошей, щоб купити дім для Сестер, тому, по довгих трудах, вдалося їх тимчасово примістити в латинських Сестер імені Ісуса і Марії. Ці Сестри прийняли їх з такою любов'ю, якої «ми ні від кого не зазнали» (зі щоденника Сестер), і щиро гостили їх у своєму домі.

8 вересня Сестри почали апостолят у школах: сестра Таїда в школі св. Гавриїла на Пойнт Сен Шарль, де було 70 українських дітей; сестра Йосафата в школі св. Ансельма в дільниці Фронтенак, де було 50 українських дітей і сестра Лаврентія в школі Жан Манс, де було 40 наших дітей. У цих школах Сестри вчили релігію, українську мову, культуру та спів.

Початки були дуже трудні і вимагали не однієї жертви. Сестри не знали ані міста ані мови; наша церква була далеко і до школи теж треба було довго їхати; не мали власного дому й потрібних речей, які вони втратили в потяговій катастрофі; грошей не мали.

За старанням о. пароха 2 жовтня Сестри замешкали в домі недалеко церкви, який парохія для них винайняла. Панство Бучковські і пан Форостян помагали Сестрам упорядкувати дім. Діти з Пойнт Сен Шарль і жінки з парохії приносили Сестрам їду. 24 листопада приїхала для допомоги в місійній праці сестра Сильвестра Вербіцька.

Перший діточий концерт Сестри приготовили з нагоди ім'янин о. пароха Михаїла. Другий концерт відбувся з кінцем березня 1926 року в дільниці Фронтенак. Отець парох і парохіяни раділи, що мають Сестер, які передають дітям дорогу релігійну й культурну спадщину.

Від самого початку Сестри чистили святилище в церкві, порядкували захристію, прибирали церкву цвітами на свята, прали обруси і т. п. На Різдво 1926 року Сестри зробили вертеп і прикрасили смереками, цвітами і світлами – ще такого гарного вертепу в Монреалі не було! Крім того провадили діточий хор під час св. Літургії.

Сестри горнули дітей до церкви. На Велику П'ятницю у богослуженнях брало участь около 300 дітей. Сестри і діти адорували після виставлення плащаниці, співаючи пісні в честь Розп'ятого.

Найбільше святкування відбулося 9 травня, коли 326 дітей прийняли перше святе Причастя. Було дуже гарно, не було жодного замішання, деякі люди плакали зі зворушення. Другим днем великої радости був день 23 травня: торжественне прийняття 40 дівчат до товариства «Діти Марії» під проводом сестри Таїди.

У серпні 1926 року Сестри почали навчання релігії в Пойнт Сен Шарль і в Лашін. Сестри теж провадили церковний спів, вчили англійську мову дітей у Пойнт Сен Шарльс і, на прохання отця пароха, жінок, які приїхали з Галичини: душпастир хотів їх захоронити від комуністів, які якраз тоді мали великий вплив у Монреалі.

У листопаді 1926 року Сестри привітали свою найвищу настоятельку, сестру Амвросію Ленкевич. З цієї нагоди наші діти в школі св. Гавриїла відспівали пісні в трьох мовах: українській, англійській і французькій (Сестри найняли вчительку, щоб учила їх французької мови).

Із-за різних труднощів Сестри мусили міняти помешкання аж 4 рази. У 1936 році нарешті діждалися своєї власної хати (1139 Shearer Street, Pte. St. Charles). Сестри жили тут аж до 1951 року. В тому році Сестри купили дім у дільниці Розмон, де досі мешкають (6635-3rd Avenue).

Треба відмітити, що перед своїм поворотом в Україну ісповідник і мученик владика кир Никита Будка 17 вересня 1927 року відправив Службу Божу в каплиці Сестер, снідав з ними та уділив їм архиєрейське благословення.

Тому що в провінції Онтаріо до 1937 року не було Сестер для постійної місійної праці, сестри з Монреаля їздили до парохій у тій провінції: Торонто, Судбурі, Брантфорд, Ошава, Оттава – щоб провадити рідну школу, вчити релігії, приготовляти дітей до святих Таїн, упорядкувати церкву і т. п.

Крім навчання Сестри займалися теж іншою працею: шили церковні ризи, доставляли про[с]фору для [с]тужби Божої, обслуговували хворих по домах, помагали потребуючим: дарували їжу, одяг [і] ош[і]. У 1[9]40-их роках Сестри запрошували вірних брати участь у спільній вервиці і новенні до св. Йо[с]ифа, [о]борона Канади. Багато парохіян приходило до каплиці Сестер помолитися з ними, щоб війна ск[о]ро скінчилася і щоб настав час миру.

1941-го року Сестри почали вчити і в інших цілоденних школах: Матері Божої Ангельської і св. Патрикія. Від 1958 року Сестри вчили лиш в одній школі, а 1969 року ця місійна праця закінчилась.

В останніх 20 роках Сестри надалі стараються працювати в парохіях: приготовляють дітей до першого причастя, доставляють просфору та стараються про красу церкви, хоч це відноситься здебільшого до парохії Успення Богоматері в дільниці Розмон, недалеко від дому Сестер.

Тому що є брак покликань і молодих сил, Сестри не можуть провадити такий широкий апостолят, як колись. Одначе молитвою, тихим прикладом, жертвою щоденних труднощів стараються продовжувати працю Сестер-піонерок.

The First Sister Servant Mission in Eastern Canada: Montreal

Although there were only about a thousand Ukrainians in Montreal by the mid-twenties, the prejudice the immigrants' children experienced in the Catholic schools (the public system in Quebec), prompted Archbishop Georges Gauthier to appeal to Bishop Nykyta Budka for Sisters Servants.

In 1925 Sister Ambrose and Councillor Sister Josaphata Tymochko came to Montreal to investigate the possibilities of founding a mission there and to secure living accommodations for the Sisters. They were welcomed by the newly-appointed pastor, Rev. Michael Hryhorijchuk. Sister Ambrose, unwilling to have the Sisters reside with Latin-rite Sisters, requested that the Sisters be allowed to live in a home the parish owned. However, the parishioners opposed this and thus Sister Ambrose decided against sending Sisters to Montreal.

Sister Josaphata, convinced that the mission should be founded, influenced other councillors to vote for the opening of the first mission in eastern Canada. When Sister Ambrose received train fares from the pastor for the Sisters missioned to Montreal, she had little choice but to agree with the rest of the Council.

Four volunteers packed their belongings, Sister Josaphata among them, and ventured east, into the unknown. The mission, though promising, would require self-sacrifice right from the beginning. A mile before Montreal, the train on which they were traveling, collided with another. The Sisters were unharmed, but their luggage was scattered over the tracks ($100 damage) and the train was eight hours late.

The Sisters arrived in September, about a month after Sister Ambrose's and Sister Josaphata's visit, living with the Sisters of the Holy Names of Jesus and Mary for a month.

Through the influence of Archbishop Gauthier, three Sisters obtained teaching positions at schools where the Ukrainian enrollment was high: St-Gabriel (70 children), St-Anselm (50 children) and Jeanne-Mance (40 children).

The Sisters shared their difficulties with Archbishop Gauthier: expense of room and board and the long distance from the parish. With his assistance, they rented a home near St. Michael's Church. Father Michael Hryhorijchuk and several parishioners renovated and furnished the home and supplied the Sisters with food.

The Sisters involved the children, many of whom lived far from the church, in the life of the pari[illegible]. The child[illegible]n from the three schools staged a concert annually in honour of their pastor. They took an active par[illegible]n th[illegible] spec[illegible] liturgical celebrations (Good Friday and Easter services, May devotions) and joined the Children o[illegible]ry, [illegible]ich had 40 members the first year. Already in November, 1925, the children staged their first concert at the p[illegible]ish. The proceeds from all the concerts went either to the church or to buy the children gifts at the year-end.

On the same Sunday, the first year after the Sisters' arrival, 326 children from the three schools received Holy Communion for the first time.

In August 1926 a Sister taught religion and Ukrainian at Lachine. The Sisters also served at the mission parish at Pointe-St-Charles and taught religion and Ukrainian to the children on the week- ends to those not attending the schools where they taught.

The Sisters taught only religion and Ukrainian to the children in the Catholic schools. In 1926 an additional Sister was missioned to Montreal to teach English to the Ukrainian children at Pointe-St-Charles. Two Sisters were assigned to teach liturgical singing at St-Gabriel's and at the church on Sundays. At the request of the pastor, that same year the Sisters conducted English classes for young women, who had just arrived from western Ukraine, to save them from the influence of Bolsheviks, then active in the city. When Sister Ambrose visited the mission in November, the children at St-Gabriel's welcomed her, singing in Ukrainian, English and French. (The Sisters had hired a tutor to teach them French.)

Later on, the Sisters rented a more convenient house located at 2494 Fullum Street, with the help of their Pastor and Archbishop Gauthier. They attended summer school to improve their qualifications. Since they were so far removed from the Sisters in Western Canada, they developed friendly relations with the Latin rite Sisters. The English and the French Sisters marveled at how well the Ukrainian children could sing unaccompanied and stage programs in three languages

.

In April 1936, the Sisters moved into a home they had purchased at 1139 Shearer Street in Pointe-St-Charles. This made it easier for them to carry out their teaching apostolate.

In 1936 the Sisters welcomed special guests from Lviv, Ukraine: the recently elected Superior General Sister Veronica Gargil and her secretary Sister Valerie Dubyk. Two years later they hosted Hetman Danylo Skoropadsky. From their first years, the Sisters visited the sick in their homes or in health care institutions. They consoled the bereaved and comforted those undergoing difficult struggles in their lives. They fed the hungry and supplied clothing to the needy especially during the depression years.

The Sisters undertook various works in the parish. They organized the children: Children of Mary, Knights of Mary, altar servers. They decorated the Churches for festive occasions, setting up the crib scene at Christmas and the Holy Sepulchre on Good Friday. They supplied altar bread and cared for the church linens.

The chronicles also record that the parishioners came to the Sisters' chapel for various celebrations and devotions, especially during the war years: reception of Children of Mary, monthly novena to St. Joseph, common rosary in October. This continues to the present day.

In the last two decades a Sister leads the singing during liturgical celebrations, at Lenten services and at Marian devotions. At times, she substitutes the cantor, when the need arises.

The Sisters continue to serve as sacristans and take care of the church linens. They serve in the Ukrainian residences for the seniors, preparing for the celebration of Divine Liturgy, leading the liturgical singing and the rosary and other devotions and giving short teachings.

Since the early 1990's the Sisters have been instrumental in organizing a pilgrimage to Mount Ma[illegible] An-[illegible]aste[illegible] Ontario for Montreal parishioners.

In recent years the Sisters have organized hours of adoration and other devotions in their chapel for [illegible] parishioner who wishes to participate.

Since 1995 the Sisters have initiated a Sister Servant Associate Program of spiritual formation, which includes study of Scripture and retreat days. Sister Doloretta Shalagan SSMI, of Toronto, comes every two months to conduct the Program, with the assistance of Sister Lawrencia Semjaniv SSMI. Through these sessions and retreats, the Associates (including men and women parishioners) are strengthened in their life of faith and through prayer and service try to bring the Gospel message to those they encounter in daily life and in their parishes. In this way they continue the mission of the pioneering Sisters Servants.

Sisters Servants of Mary Immaculate Missioned in Montreal from 1925 -2011

Adrianne Charanduk
Albina Gregory
Aloysius Safranowicz
Alphonse Chrunik
Anna Bernadette Janickj
Arsenia Smaha
Athanasius Melnyk
Augustine Woytas
Basil Kunanec
Benigna Sklaluba
Bridget Kulyk
Catherine Huculak
Christine Opalinsky
Chrysanta Chrunik
Claudia Wonitowy
Constantine Malko
Cyril Symko
Damian Shmokaluk
Daria Sportak
Demetrius Hryhorynsky
Demetrius Seniuk
Eleuteria Furtak
Elicia Telenko
Elizabeth Kassian
Emilianna Hrushka
Emmanuel Dzubinsky
Ephrem Bilyk
Esther Kurylo
Euphemia Kozakewich
Euphrasia Woloshyn
Eusebius Matkowsky
Fevronia Prystupa
Florence Wus
Fotynia Sucha
Georgina Yakimishyn
Germaine Bohdan
Gertrude Lasiuk
Helen Kwasnicki
Hilary Lenyk
Hlikeria Cap
Irene Sawchuk
Josaphata Tymochko
Judith Pacholko
Juliana Pankoski
Julita Sawchuk
Lawrence Dzumaga
Lawrence Semjaniv
Lenora Sawchuk
Lubow Chawrona
Lydia Grosulak
Macrina Schab
Makaria Kozubal
Marcella Wynnyk
Mary Borysowich
Mary Nicholas Fedor
Mary Glogowsky
Neonillia Charanduk
Nicholas Petrushkewich
Olympiada Yarotsky
Peter Burak
Placyda Scherbliuk
Polycarp Matwiy
Porphyria Korpan
Romana Nazar
Rosalie Kich
Rosetta Symaniw
Sebastian Smaha
Serafyna Deneka
Stephanida Rawlyk
Syvester Werbicky
Taida Letawsky
Tatianna Baraniuk
Teofilia Yaremchuk
Theophane Malowany
Theodosia Ewasiuk
Theresa Melnyk
Theresa Syrotynsky
Victoria Koshure
Vincent Yaremovich
Virginia Pryslak
Vitalia Perpeliuk
Yaroslawa Starosta

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

From A Sister's Diary

Feast of St. Michael, November 21, 1925 - On the Feast of St. Michael, November 21, 1925, the Sisters gathered the children from Lachine and Frontenac to celebrate the parish Feast Day and the Feast Day of Pastor Father Michael Hryhorijchuk. The Sisters decorated the sanctuary beautifully with flowers, which were purchased with the money the parishioners generously donated. At the Divine Liturgy offered by Father Michael, the children, under the direction of the Sisters, sang hymns the Sisters had taught them. They received Holy Communion, praying fervently for Father Michael. Their parents and all the parishioners rejoiced, for never before had the church been so festively adorned and never before had the children participated in the liturgy with such devotion.

Christmas Day, January 07, 1926 - The festive Divine Liturgy was celebrated at 5:00 am. The church was packed; about 500 children were present! The church was beautifully prepared by the Sisters, with a manger scene, Christmas trees and flowers.

Good Friday, 1926 - The Sisters worked hard, preparing the Holy Sepulchre for the Good Friday service. The Sisters brought their children to adore at the Sepulchre. Around 300 children came to the Church during this Holy Day. They sang Lenten hymns the Sisters had taught them, prayed the rosary and other prayers. Many parishioners came, also.

Concerts, May 30 and June 13, 1926 - Sr. Josaphata (Tymochko) prepared her class for a concert, which was held on May 30. The funds raised - $25.00 - were used to buy gifts for the children. Similarly, at Pointe (Ste. Charles) Sr. Superior Taida Letawsky prepared a concert, which was held on June 13. Thirty-five dollars were raised for gifts for the children. Because of the very hot weather, fewer came than usual. At the end of the concert, our Pastor spoke in both Ukrainian and French to the audience. (Quite a few French came to the concert.)

September 07, 1926: Sisters Began Teaching Choral Singing - Sisters Eleuteria and Eusebia began teaching the children choral singing at Pointe-St-Charles and on Sundays after the Liturgy. They first began teaching parts of the Divine Liturgy. They taught the children twice weekly, for an hour and a half.

October 12, 1926: Request to Teach "English-speaking" Young Women - The Pastor Father Michael Hryhorijchuk asked the Sisters to conduct an "Evening School" for English-speaking young women, to confirm them in the faith. They had immigrated from the "Old Country" and never had an opportunity to learn their Christian faith. He had found out that the Bolsheviks were trying to win them over. Even though the Sisters were already carrying a heavy teaching load, they dedicated an hour a week, teaching them the faith in English, so that they would not be tempted to go the Bolsheviks. At first eight young women came to the sessions conducted by Sisters Taida and Eusebia. Unfortunately, the students lived far away and so some could not always attend.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

October 16, 1926: A Visit to Brother Andrée to Obtain Healing - Sister Sylvester Werbicky was very sick. We had heard of the healings at St. Joseph Oratory. So four of us went to see Brother Andrée, the miracle-worker, and ask for his prayers. But we could not see the miracle-worker because he, himself, was sick. We asked that a Novena of healing be prayed at the shrine and gave an offering for Mass.

September 02, 1929 - The school year began. Sr, Vitalia taught at St. Anselm (50 children), Sisters Eleuteria and Julianna at St-Gabriel (80 children) and Sr. Arsenia at Jeanne-Mance (32 children). On the next day the Sisters and their students went to our Church for Divine Liturgy to ask for the Lord's Blessing on their studies. The children went to confession and received Holy Communion.

May 02, 1930 - Daily May devotions began in Church at 7:30 pm. Before Moleben Sr. Vitalia prepared the girls, who attended from Frontenac. They wore white dresses, had while veils and held white lilies made by the Sisters. They stood by the tetrapod during the service. About thirty came every evening. It was truly a beautiful sight.

May 05, 1931 - We had a big celebration in our Church – over 300 children received First Holy Communion. The children from Pointe-St-Charles came by a special streetcar, arranged by our Pastor, Vicar General Father Michael. They sang hymns during the Liturgy. After the Liturgy all the children went to the hall for a reception. Some children went to get their photos taken. A truly joyful occasion for the children and their parents, despite the rain after the service.

December 04, 1932 – The children from Pointe-St-Charles gave a concert in their hall. Those who attended gave whatever they could afford; we collected only $9.00 because we are in an economic crisis and the people are very poor. Many attended and everyone enjoyed the program very much. The President Mr. Onyskowych had a talk and Father Josaphat Jean OSBM also spoke about the school.

May 14, 1933 – We formed a Marian Society at the mission station at Pointe-St-Charles and today was the Reception service of the first members, 25 girls and 17 boys. The girls were dressed in white, wore white veils and mantles and carried live flowers as they entered the church in procession. An icon of the Mother of God was carried and a Marian hymn was sung. This was a surprise for the parishioners, many of whom wept at the beautiful sight. The reception ceremony began after the sermon. Father Josaphat Tymochko OSBM presented each member with a medal of Our Lady on a chain and hung it around the neck. We formed a Marian Society also at Frontenac; thirty girls joined.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

May 26, 1935 – This evening Sr. Vitalia's class gave a beautiful concert, featuring the Apparition of the Immaculate Conception in Lourdes and the healing of a blind girl. Together with the members of the Marian Society they also sang three hymns to the Blessed Mother. Father Andrij Truch OSBM had taught them these hymns, which they sang in two-part harmony. Sr. Athanasia taught two girls to sing a duet, which was beautifully performed. Those present were deeply moved by these performances and by Father Truch's stirring talks.

Holy Thursday, 1940 – Sister Emmanuel and Theofilia went to St. Michael's Church to pprepare the Holy Sepulchre. They were busy all night getting it ready. Directly from the Church each Sister went to teach in her school. After they came home, they rested for a short while. Mothers' Day, May 9, 1943 – The parish celebrated Mothers' Day very festively. The Sisters prepared thirteen items for their annual Mothers' Day Concert. After the concert the children presented their Mothers with a small red rose. The Mothers were pleased and grateful for this celebration in their honour.

September 23, 1947 – "Ridna Shkola" began at St. Michael's parish hall. Sr. Cassianna and Sr. Leona taught 25 children.

May 06, 1948 – The Sisters and 28 girls, who belonged to the Children of Mary in St. Michael's parish, went by a hired bus for a picnic. They enjoyed their time together at Caughnawaga and returned home, eager to share their experience.

April 17, 1953 – Sr. Aloysius and Sr. Georgina prepared forty children for First Holy Communion in the parish of St. Michael's.

December 04, 1954 – On the Feast of Presentation of Mary the Sisters had a reception ceremony for 11 new members to the Children of Mary. The Pastor Father Nicholas Kushniryk did all he could to make this a memorable and beautiful celebration. Many children, including those of other parishes, took part in the procession. Sr. Aloysius, who conducts this Marian group in the parish, put in all her effort to make this event one that Mother Mary would smile upon.

December 22, 1957 – At 3:00 pm Sisters Porphyria and Ephrem and their students in Ukrainian School staged a concert in St. Michael's parish to honour St. Nicholas. The program consisted of songs, recitation of verses, a procession of Angels and a special greeting. Of course, the children were excited to greet St. Nicholas again and receive his gifts.

October 04, 1963 – Sr. Fotynia and Sr. Placyda began classes in the Ukrainian School at St. Michael's parish. Thirty children came the first day. The Pastor Fr. Kushniryk will teach the children half an hour in French and the Sisters in Ukrainian. The classes are held once weekly from 6:00 pm to 8:00 pm.

April 23, 1966 – Since our Pastor Father Nicholas Kushniryk is celebrating his 25th year in the priesthood, the children in Ukrainian School, under the direction of the Sisters, prepared a program in his honour. The Jubilee gift presented was an alb. Father Nicholas was grateful for this Jubilee and gave every child a bilingual prayerbook: Ukrainian/French.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Отець Николай Кушнірик

"чи ми живемо, чи вмираємо, ми є Господні" (Рим. 14,8)

" була це постать одного з тих, не таких, як всі, а таких, які стають провідниками пробудженого покоління, яке відкине лже мудрість таких, як всі, званих та не вибраних... Не особиста кар'єра була метою його життя, а принесення життя в жертву для духовного і релігійного просвітлення його пастви, для запалення їх сердець вогнем великої любови до нації, її великої правди та пафосом боротьби з її ворогами і ворогами Бога. Ідея визволення його нації, ідея націоналізму була для нього не фразою, не трафаретом. а великою Правдою життя, за яку одні змагалися хрестом, другі - мечем".

Під цими словами, які сказав професор Дмитро Донцов – відомий український літературний критик, публіцист, політичний діяч та борець за визволення України може підписатися кожен, хто мав щастя спілкуватся зі славним сином українського народу та вірним слугою Божим о. Миколою (Николаєм) Кушніриком.

Хто ж він був і яке життя прожив,

що час не має влади над світлою пам'яттю та вдячністю тих, хто знав його?

Народився 2 вересня 1916 року в родині Степана Кушнірика та його дружини Меланії Бойчук, Никола (як звали його рідні), був третім сином в сім'ї. Родина проживала в околиці Пойнт Сент Чарльс, що поблизу центру Монреаля, і там пройшли його дитячі та шкільні роки. Вдома спілкувались українською мовою, яку він пізніше вдосконалював в українській школі при товаристві "Просвіта". Англійську вивчав у щоденній школі. Побожність, яку плекали в родині; ревне виховання Сестер Служебниць, котрі опікувалися вихованням дітей у школі та при парафії і благодатний вплив церковного та парафіяльного життя - все це наклало сильний відпечаток на його чутливе серце. Відтоді запалала у його молодій душі любов до Бога, своєї Церкви та свого народу.

Після закінчення школи батьки віддають Миколу до франкомовної гімназії в містеку Сан Терез (50км на північ міста Монреаля), де в умовах суворої дисципліни та під пильним оком священиків-вихователів, продовжив свій духовний ріст та вивчав французьку мову.

Минали роки. Маленький школяр виріс у гарного юнака. Життя поставило перед ним різні дороги вибору, і він вибирає найкращу з них: дорогу служіння Богові і своєму народові. Священство стає його заповітною мрією. Микола вступає до Великої Духовної Семинарії в Монреалі на богословські студії, а під опікою о. Йосафата-Жана та о. Йосафата Тимочка вивчає тонкощі Східного обряду. Роки напруженої праці звершуються осягненням заповітної мети, - 15 червня 1941 року він приймає Тайну Священства у Вінніпезі з рук Високопреосвященного Владики Василія Ладики. Свою першу Службу Божу о. Микола відслужив у храмі Св. Архистратига Михаїла в Монреалі, до якої він повернувся після десят років душпастрювання по різних куточках Канади: Селкирк (Манітоба), Торонто, Портедж ЛаПрері (Манітоба), Веллянд (Онтаріо). Згідно з побажанням Преосвященного Владики Ізидора Борецького у 1952 році о. Микола стає парохом храму Св. Архистратига Михаїла.

Починається найбільш інтенсивний та насичений подіями та працею період його життя. о. Микола займається відновленням будови храму та парафіяльної залі, організацією навчання українських дітей у Рідній Школі, заанґажування молоді у Вівтарній Дружині та студентському товаристві "Обнова". Завдяки

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

його [illegible]лям літня оселя "Україна" розрослася у справжнє українське село, де багато дорослих і дітей [illegible]ють зм[illegible]у ці[illegible]во і весело провести свої літні канікули.

о. Микола стає духівником відділу Ліги Українських Католицьких Жінок. Також приймає акти[illegible] участь у численних українських організаціях та установах. Після отримання ліценціяту з богослов' я, він стає викладачем історії Східної Церкви і Східного Обряду у Монреальському Університеті і коледжі Лойоли. Водночас о. Микола співпрацює з виданнями "Світло", "Будучність Нації", "Воїн" та "Голос Спасителя", де друкує свої численні статті.

Кожної неділі та свята парафіяни мали щастя слухати його палкі, мудрі і переконливі проповіді, доступні та зрозумілі як простим людям, так і науковцям. Молодь, споглядаючи та наслідуючи свого пастиря, вчилася у нього, як треба по-християнськи влаштовувати своє життя, цінувати свою мову, культуру та любити свою Церкву. "Вчіться і пам 'ятайте, що ви є українцями"- ці заповітні слова, зверненні до молоді, часто злітали з його уст і глибоко вкарбовувалися в молоді уми. Окрім цього о. професор є дуже скромною людиною і в його розмовах чи навіть проповідях ніколи не почуєш слова "Я". У всьому - ретельний, не любить підлабузництва, любить порядок і справедливість та вимагає цього від інших.

о. Микола був прикладом не тільки для молоді, але й для семінаристів та молодих священиків. Вони вчилися від нього пастирської второпности та чуйности до інших людей. Він надихав тих, хто розпізнавав своє покликання до священства, додаючи витривалости та вказуючи на радість у служінні у винограднику Христа. Одним з таких вихованків є його племінник, о. Стефан Войціховський.

11 грудня 1966 року Монреальська громада гідно вшанувала 25-літній ювілей священства свого улюбленого пастиря. З цієї нагоди відбулася торжественна Літургія у храмі св. Архистратига Михаїла та святковий бенкет. Серед численних гостей були присутні: єпископ Поль Ґреґуар, помічник кардинала Поль-Еміл Лєже; монсіньйор П'єр Декарі, декан факультету "Дес Ар" Монреальського Університету; о. декан А. Цимбалістий, добрий приятель о. декан Тарас Гарасимчук, Впр. о. ігумен Віктор Сорока ЧСВВ, о. д-р Модест Ґнесько ЧСВВ, також усі отці деканату, представники численних Монреальських організацій, представник канадського уряду достойний Михайло Старчевський та інші представники канадського та провінційного урядів.

В програмі урочистостей бенкету було зачитано благословення від Святійшого Отця Папи Павла VI-го, привітання кардинала Йосифа Сліпого, кардинала Лєже, митрополита Максима Германюка, архиєпископа Івана Бучка, Єпархіяльного єпископа Ізидора Борецького, від світських та церковних організацій та визначних приватних осіб. Від радости торжества та від щиросердечного співу "Многая літа" не одна сльоза скотилася з очей люблячих парафіян. Як сказав єпископ Поль Ґреґуар: "Щоб в наші часи зібрати аж 850 осіб на поклін вдячности Парохові – це живий доказ його динамічної та маґнетичної особистости". Подія ювілейного вшанування 25-річчя священства о. Миколи Кушнірика надовго залишилася в серцях учасників і гостей.

Ніхто б не подумав на той час, що промине яких 3 роки і улюблений о. Парох, проживши всього-навсього 52 роки життя, покине їх назавжди. Божі плани для людини таємничі і незбагнені. І багато чого, що в людських очах виглядає як трагедія і нещастя, з огляду Божих планів та нашого вічного добра виглядає як успіх і Божа Ласка. Мабуть, вишколивши і досвідчивши, Бог приготував свого вірного священика до іншого служіння, але вже там - на небі. Господь кличе, - треба йти!

На Свят-вечір 1969 року о. Микола важко захворів, а вже 7 лютого о 1-ій годині пополудні в лікарні Роял Вікторія перестало битися те серце, котре своєю любов'ю огортало і живило всю українську Монреальську громаду. Всі ті, що ще зовсім недавно святкували його Ювілей і раділи його присутністю, тепер були глибоко зранені великою втратою.

Тіло о. Миколи було покладено у похоронному заведенні на вулиці Руан, де 8 і 9 лютого відбулися Панахиди, а в понеділок, 10 лютого тіло перевезли до храму св. Архистратига Михаїла, де за участю

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Пр[illegible]священного Єпарха кир Ізидора Борецького та місцевого духовенства відбулися похоронні від[illegible]ви. Тіло [illegible]рного слуги Божого о. Миколи Кушнірика було захоронене в центрі української секції цв[illegible]тар[illegible] Нот[illegible] Дам-дей-Нейж на Монт Роял, неподалік від головного пам'ятника-монумента.

Не кількістю прожитих років вимірюється людське життя, але сенсом, яким воно наповнене, та усердною працею в ім'я торжества на землі Божої Правди і Божої Любови. Як зоря, що зірвалася з неба і в коротку мить освітлює темряву ночі, він в короткому, але яскравому леті, освітив нам понуру темряву нашого земного життя. І в час цього короткочасного, але яскравого спалаху ми змогли ясніше і виразніше побачити свою власну дорогу до неба.

Колись, правлячи заупокійну Службу Божу, в проповіді о. Микола сказав такі слова: "Люди, що працюють все життя для свого народу, носять завжди при собі ключ до Неба". цю ідею, як дорогоцінну перлу, носив він у своєму серці, бо вона сама визначала формулу і кредо цілого його життя.

Père Nicholas Kushniryk

"... Soit donc que nous vivions, soit que nous mourions, nous sommes au Seigneur..." (Romains 14:8)

Traduction en français réalisée par Mme Claudette Dyda

"Il était un de ces personnages, hors du commun, un de ceux qui deviennent les meneurs d'une génération qui a appris à rejeter les fausses vérités de ceux qui ont été appelés mais pas choisis ... Le carriérisme professionnel n'était pas le but de sa vie, mais il offrait plutôt sa vie en sacrifice pour le développement spirituel et religieux de sa congrégation, pour allumer en eux le feu d'un grand amour pour leur patrie, ses grandes vérités, et pour la défendre contre ses ennemis et les ennemis de Dieu. L'idée de la libération de sa nation, l'idée du nationalisme n'était pas seulement pour lui une tournure de phrase ou une expression commune, mais la grande Vérité de la vie qui pour certains se contentent de la croix et d'autres de l'épée. "

Ces mots du Professeur Dmytro Dontsov – célèbre critique littéraire ukrainien, journaliste, activiste politique et militant pour la libération de l'Ukraine – pourraient certainement refléter les convictions de tout ceux qui ont eu la chance de connaître ce célèbre fils du peuple Ukrainien et fidèle serviteur de Dieu – le Père Mykola (Nicholas) Kushniryk.

Qui était-il et quelle sorte de vie a-t-il vécu pour que le temps n'ait pas le pouvoir de diminuer les souvenirs clairs et la chaude gratitude de ceux qui le connaissaient?

Né le 2 septembre, 1916, Nicholas (comme on l'appelait dans sa famille) était le troisième fils de Stephan Kushniryk et de son épouse Melania Boychuk. La famille vivait dans le quartier Pointe-St-Charles, non loin du centre de Montréal, et c'est là qu'il passa son enfance. À la maison, il parlait Ukrainien, qu'il perfectionnera plus tard à l'école de l'association "Prosvita" (une organisation ukrainienne pour la promotion de l'éducation et de la culture). Il étudia l'Anglais à l'école élémentaire. La piété qui était cultivée dans la famille; l'éducation zélée des Sœurs Servantes qui avait le mandat d'instruire les enfants à l'école et à l'église paroissiale; ainsi que l'influence de la vie paroissiale – toutes ces choses ont eu un grand impact sur son cœur sensible. Depuis ce temps sa jeune âme était remplie d'amour pour Dieu, son Église et son peuple.

Après son cours primaire ses parents envoyèrent Nicholas à une école secondaire francophone de Sainte Thérèse, (à 50 km au nord de Montréal) où sous la discipline stricte et la supervision des prêtres et des professeurs, il poursuit sa croissance spirituelle et l'étude du français.

Les années passèrent. Le petit garçon devient un bon jeune homme. La vie lui présentait plusieurs possibilités, et il choisi la meilleure: celle de servir Dieu et son peuple. Il rêvait de devenir prêtre. Nicholas entra au Grand Séminaire de Montréal pour poursuivre ses études théologiques. Sous la tutelle du Père Josaphat Jean et du Père Josaphat Tymochko il étudia le rite Oriental

Après des années de travail hardu il atteint son objectif- le 15 juin, 1941, il fut ordonné prêtre par le Très Révérend Basil Ladyka à Winnipeg. Le Père Nicholas célébra la Divine Liturgie pour la première fois à l'église St-Michel Archange à Montréal. Après dix ans de ministère paroissial dans différentes parties du Canada: Selkirk (Manitoba), Toronto, Portage La Prairie (Manitoba), et Welland (Ontario), en 1952 il fut nommé curé de la paroisse St-Michel Archange de Montréal par l'Évêque Isidore Borecky.

Ici commença la plus intense période de sa carrière et de sa vie. Le Père Nicholas entreprit la rest[illegible]tion de l'é[illegible]se et de la salle paroissiale, organisa l'éducation des enfants à l'école ukrainienne, impliqua les jeun[illegible] dan[illegible] l'ass[illegible]iation des servants de messe et dans la société étudiante "Obnova" (sa devise est "Renouveller tout [illegible] le [illegible]rist"). Grâce à ses efforts le camp d'été "Ukraina" se développa en authentique village ukrainien, où plusie[illegible] adultes et enfants avaient l'opportunité de passer leurs vacances d'été. Il y avait également un programme éducatif pour les enfants qui ciblait la religion, la langue et la culture ukrainienne, le camping et les loisirs.

Le Père Nick (comme on l'appelait communément) devint le pasteur de la Ligue des Femmes Catholiques Ukrainiennes. Il était aussi activement impliqué dans de nombreuses organisations et institutions ukrainiennes. Après avoir reçu sa Licence en Théologie, il devint professeur d'histoire de l'Église Orientale et du Rite Oriental à Université de Montréal et au Collège Loyola. En même temps, le Père Nick contribua plusieurs articles pour les publications populaires "The Light," "Future of the Nation," "The Warrior," et "Voice of the Saviour."

Les dimanches et les jours de fête ses paroissiens avaient l'occasion d'entendre ses sermons passionnés, sages et persuasifs, qui étaient accessibles et compréhensibles pour tous. Les jeunes gens, en observant et en imitant leur pasteur, apprenaient de lui comment vivre dans la chrétienté, à apprécier leur langue et leur culture, et à aimer leur église. "Apprenez et rappelez vous que vous êtes Ukrainien" – ces mots chéris dirigés à la jeunesse, qui coulaient si facilement de ses lèvres, laissent une impression sur les jeunes esprits. De plus, bien que les gens parlaient de lui comme le 'Père Professeur,' le Père Nick était un homme très humble et dans ses discours et ses sermons on entendait jamais le mot "je". À chaque occasion il refusait l'adulation; il appréciait l'ordre et la justice et les exigeait des autres.

Le Père Nick était un exemple non seulement pour les jeunes, mais aussi pour les séminaristes et les jeunes prêtres. Dans un sens, on pourrait dire qu'il était le pasteur des pasteurs. De nombreux séminaristes et jeunes prêtres voyaient en lui un modèle d'intégrité et de sensibilité pastorale. Il inspira ceux qui découvraient leur vocation de prêtre à accepter avec courage et joie l'appel du Christ à devenir des travailleurs fidèles dans les vignes du Seigneur (parmi eux, son propre neveu, le Père Stephen Wojcichowsky).

Le 11 décembre, 1966 la communauté Montréalaise lui rendit hommage lors du 25e anniversaire de l'ordination de son cher pasteur. À cette occasion une Liturgie Divine solennelle fut célébrée à l'église de St-Michel Archange, suivi d'un banquet festif. Parmi les nombreux invités présents étaient: l'Évêque Paul Grégoire, assistant au Cardinal Paul-Émile Léger; Monseigneur Pierre Décarie, doyen de la Faculté des Arts de l'Université de Montréal; le Père Antin Cymbalistyj, doyen du doyenné de Montréal; son bon ami le Père Taras (Ted) Harasymchuk, doyen du doyenné de Thunder Bay; le Père Ihumen Victor Soroka, OSBM; le Père Dr Modest Gnesko OSBM; ainsi que des prêtres du doyenné, représentants de plusieurs organisations Montréalaises, représentants officiels du gouvernement Canadien, en particulier l' Honorable Michael (Starr) Starchewsky, et d'autres membres des gouvernements Canadien et provincial.

Pendant le banquet une bénédiction du Très Saint Père, le Pape Paul VI, fut proclammée et des souhaits du Cardinal Josyf Slipyj, du Cardinal Léger, du Métropolite Maxim Hermaniuk, de l'Archevêque Ivan Buchko, et de l'Évêque de l'Éparchie Isidore Borecky furent lus. Des messages personnels furent livrés par plusieurs représentants des organismes séculiers et religieux et d'autres figures proéminentes. La joie de la célébration et le chant du "Mnohaya Lita (Plusieurs Années)" emmena la larme à l'œil de plusieurs de ses paroissiens. Comme dit l'Évêque Paul Grégoire: "Que de nos jours, 850 personnes s'assemblent pour exprimer leur reconnaissance envers leur pasteur avec une telle gratitude est une preuve vivante de son dynamisme et de sa personnalité magnétique." Les bons souvenirs de cette célébration anniversaire commémorant les 25 ans de prêtrise du Père Nicholas Kushniryk demeurèrent longtemps dans les cœurs des participants et des invités.

Qui aurait pu croire que moins de trois ans plus tard leur bien-aimé pasteur, ayant vécu à peine 52 ans, les quitterait à jamais. Les plans que Dieu nous réserve sont si mystérieux et souvent mal compris. Tant de choses qui sous notre regard d'humain nous semble tragédie et malheur, du point de vue de Dieu et de ses plans pour notre bien-être éternel semblent être victoire et grâce de Dieu. Peut-être qu'à travers son éducation et son expérience de vie, Dieu avait préparé son prêtre fidèle à un autre ministère, pas ici, mais là – au Ciel. Dieu appelle et nous devons répondre!

La veille de Noël 1969, le Père Nick tomba très malade, et en quelques semaines, le 7 février, 197[illegible] une [illegible]eur [illegible]e l'après-midi à l'hôpital Royal Victoria son cœur cessa de battre, ce même cœur aimant qui emb[illegible]ssa [illegible] nou[illegible] toute la communauté ukrainienne de Montréal. Tous ceux qui avaient tout récemment célébré son a[illegible]r-[illegible]e et avaient apprécié sa présence, souffraient maintenant de cette grande perte.

Le corps du Père Nick fut exposé au salon funéraire de la rue Rouen, où, les 8 et 9 février, plus de mille personnes vinrent to offrir leurs condoléances et prier le Service Mémorial (Panakhyda) pour le repos de son âme. Puis, le lundi, 10 février son corps, accompagné par des centaines de gens qui marchaient derrière le cortège, fut emmené en procession sur la rue Iberville jusqu'à l'église Saint Michel Archange. L'Évêque Isidore Borecky et le clergé de Montréal célébrèrent la liturgie funéraire. Le corps du fidèle serviteur de Dieu, le Père Nicholas Kushniryk, fut enterré près du monument principal au centre de la section ukrainienne du cimetière Notre-Dame-des-Neiges, sur le Mont-Royal.

Ce n'est pas par le nombre d'années vécues qu'une vie humaine est mesurée, mais plutôt comment elle est remplie, c'est à dire, par l'engagement au travail dans ce monde pour la gloire de la Vérité de Dieu et l'Amour de Dieu. Tel une étoile, qui tombe du ciel et illumine brièvement la noirceur de la nuit, si brièvement mais si clairement illumina-t-il l'obscurité de nos vies. Et durant ce bref mais brillant éclair de lumière nous pouvions voir clairement et distinctement notre propre chemin vers le Ciel.

Lors d'un sermon de liturgie funéraire, le Père Nick avait déjà dit: "Ceux qui travaillent toute leur vie au service de leur peuple emmènent toujours avec eux la clé du Ciel." Il portait cette idée dans son cœur, comme une perle précieuse, parce qu'elle exprimait le véritable sens et crédo de sa vie.

Father Nicholas Kushniryk

"... whether we live or die, we are the Lord's ..." (Romans 14:8)

"He was one of those figures, not such as all are, but as those who become leaders of a generation that has been awakened to reject the false wisdom of all those who are called but not chosen ... Personal careerism was not the goal of his life, rather his was an offering of his life in sacrifice for the spiritual and religious enlightenment of his flock, to ignite within their hearts the fire of a great love for their motherland, her great truth, and to strive intensely against her enemies and the enemies of God. The idea of the liberation of his nation, the idea of nationalism was not for him a mere turn of phrase or a commonplace expression, but the great Truth of life for which some contended with the cross, others - with the sword. "

These words of Professor Dmytro Dontsov - well-known Ukrainian literary critic, journalist, political activist and fighter for the liberation of Ukraine - could certainly reflect the convictions of everyone who had the good fortune to interact with this renowned son of the Ukrainian people and faithful servant of God - Father Mykola (Nicholas) Kushniryk.

Who was he and what kind of life did he lead that time has not the power to diminish the clear memory and warm gratitude of those who knew him?

Born on September 2, 1916, Nicholas (as he was called by his family) was the third son of Stephan Kushniryk and his wife Melania Boychuk. The family lived in the neighborhood of Pointe-St-Charles, not far from the centre of Montreal, and there he spent his childhood and elementary school years. At home, they spoke Ukrainian, which he later perfected in the Ukrainian school of the "Prosvita" association (a Ukrainian organization for the promotion of education and culture). He studied English in elementary school. The piety which was nurtured in the family; the zealous education by the Sisters Servants whose ministry it was to instruct the children both in school and in the parish church; as well as the grace-filled influence of parish life - all these had a strong impact on his sensitive heart. From then on his young soul was filled with love for God, for his Church and for his people. After completing elementary school his parents sent Nicholas to a French high school in the town of Saint Thérèse, (50km north of Montreal) where under the strict discipline and watchful eye of the priests and teachers, he continued his spiritual growth and studied French.

The years passed. The little schoolboy grew into a fine young man. Life had placed before him a va[illegible]y of possi[illegible]ities for his life, and he selected the best of them: the path of serving God and his people. The prie[illegible]hoo[illegible] bec[illegible]e his cherished dream. Nicholas entered the Grand Séminaire du Montreal to pursue theological s[illegible]es. [illegible]der the tutelage of Fr. Josaphat Jean and Fr. Josaphat Tymochko he studied the particulars of the Eastern [illegible]

The years of hard work resulted in his achieving his long-sought goal- on June 15, 1941, he was ordained a priest through the laying on of hands by the Most Reverend Basil Ladyka in Winnipeg. Father Nicholas served the Divine Liturgy for the first time in the church of St. Michael the Archangel in Montreal. After 10 years of pastoral ministry in different parts of Canada: Selkirk (Manitoba), Toronto, Portage La Prairie (Manitoba), and Welland (Ontario), in 1952 he was assigned as pastor of St. Michael the Archangel Parish in Montreal by Bishop Isidore Borecky.

Here began the most intense and eventful period of his work and life. Father Nicholas occupied himself with the restoration of the church building and parish hall, organizing the education of children in the Ukrainian school, involving the youth in the Altar Servers association and in the student society "Obnova" (its motto is "Renew all in Christ"). Thanks to his efforts the summer camp "Ukraina" developed into a genuine Ukrainian village, where many adults and children had the opportunity to spend their summer holidays. There was also an educational program for children which focused on religion, the Ukrainian language and culture, camping skills and recreation.

Father Nick (as he was known most commonly by all who knew him) became the chaplain of the Ukrainian Catholic Women's League. He was also actively involved in numerous Ukrainian organizations and institutions. After receiving his Licentiate in Theology, he became a professor of Eastern Church History and the Eastern Rite at the University of Montreal and Loyola College. At the same time, Father Nick contributed many articles to the popular journals "The Light," "Future of the Nation," "The Warrior," and "Voice of the Saviour."

On Sundays and feast days his parishioners were blessed in receiving his passionate, wise and persuasive sermons, which were accessible and understandable to the regular listener and academic alike. Young people, in watching and imitating their pastor, learned from him how to order their lives in a Christian manner, to appreciate their language and culture, and to love their church. "Learn and remember that you are Ukrainian" – those cherished words directed to the youth, which often flowed so easily from his lips, deeply impressed themselves on their young minds. Moreover, for all that people referred to him with the respected title 'Father Professor,' Father Nick was a very humble man and in his talks and sermons one never heard the word "I". At every instance he shunned adulation; he valued order and justice and demanded them from others.

Father Nick was an example not only for youth, but also for seminarians and young priests. In a sense, one could say that he was a pastor's pastor. Numerous seminarians and younger priests looked up to him as a model of priestly integrity and pastoral sensibility. He inspired those who were discerning their vocation to the priesthood to embrace with courage and gladness the call of Christ to become faithful workers in the Lord's vineyard (among them, his own nephew, Father Stephen Wojcichowsky).

On December 11, 1966 the Montreal community paid worthy tribute to him on the 25th anniversary of the ordination to the priesthood of their beloved pastor. On this occasion a solemn Divine Liturgy was celebrated in the church of St. Michael the Archangel, followed by a festive banquet. Among the many guests present were: Bishop Paul Grégoire, assistant to Cardinal Paul-Émil Léger; Monsignor Pierre Décarie, Dean of the Faculty "Des Arts" of the University of Montreal; Fr. Protopresbyter Antin Cymbalistyj, dean of the Montreal Deanery; his good friend Fr. Protopresbyter Taras (Ted) Harasymchuk, dean of the Thunder Bay Deanery; Fr. Ihumen Victor Soroka, OSBM; Fr. Dr. Modest Gnesko OSBM; as well as priests of the deanery, representatives of many Montreal organizations, official representatives of the Canadian government, especially the Honourable Michael (Starr) Starchewsky, and other members of the Canadian and provincial governments.

During the banquet program a blessing from the Holy Father, Pope Paul VI, was proclaimed and gr[illegible]ings were read out from Cardinal JosyfSlipyj, Cardinal Leger, Metropolitan Maxim Hermaniuk, Archbishop Iv[illegible] B[illegible]chk[illegible]and Eparchial Bishop Isidore Borecky. Personal greetings were delivered by many representatives of s[illegible]ar religious organizations and other prominent individuals. The joy of the celebration and the heartfelt singing "Mnohaya Lita (Many Years)" caused many a tear to well up in the eyes of his loving parishioners. As Bishop Paul Grégoire said: "That in our time, for 850 people to gather together to recognize their pastor with such gratitude is living proof of his dynamic and magnetic personality." The warm memory and overwhelming impression of the anniversary celebration commemorating the 25 years of priesthood of Fr. Nicholas Kushniryk long remained in the hearts of the participants and guests.

No one would have thought at the time that within three years their beloved pastor, having lived all of 52 years, would leave them forever. God's plans for us are indeed mysterious and often misunderstood. So many things that in human eyes look like tragedy and misfortune, from the point of view of God and his plans for our eternal welfare appear as victory and God's grace. Perhaps through his schooling and life experience, God had prepared his faithful priest to another ministry, not here, but there - in heaven. God calls and we must respond!

On Christmas Eve 1969, Father Nick got very sick, and within short weeks, on February 7, 1970, at one o'clock in the afternoon in the Royal Victoria Hospital his heart stopped beating, that same loving heart which embraced and nourished the entire Ukrainian community of Montreal. All those that had just recently celebrated his anniversary and enjoyed his presence, were now deeply wounded at their great loss.

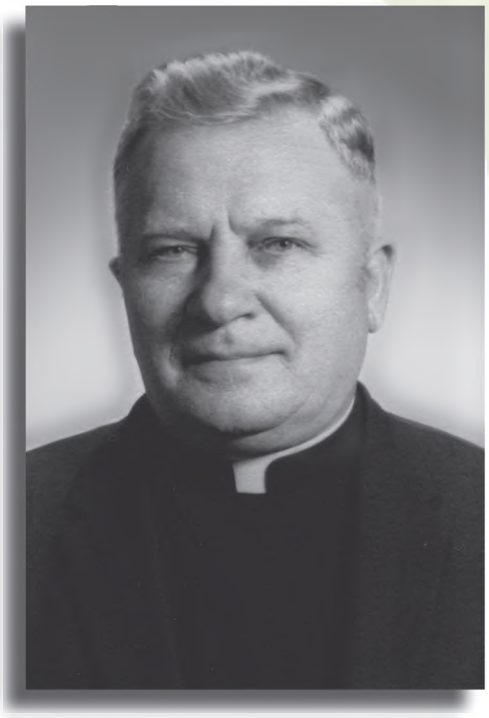
The body of Father Nick was brought to the funeral parlour on Rouen Street, where, on February 8 and 9, over a 1000 people came to pay their respects and to pray the Memorial Service (Panakhyda) for the repose of his soul. Then, on Monday, February 10 his body, accompanied by hundreds of people who walked behind his cortège, was brought in procession up d'Iberville Street to Saint Michael the Archangel Church. There, His Grace Isidore Borecky and the clergy of Montreal led the people in the funeral liturgy. The body of the faithful servant of God, Father Nicholas Kushniryk, was buried near the main monument in the center of the Ukrainian section of Notre-Dame-des-Neiges Cemetery, on Mount Royal.

It is not by the number of years lived that a human life is measured, but by the manner in which it was filled, that is, by the commitment to work in this earthly life for the greater glory of God's Truth and God's Love. As a star, which falls from heaven and briefly illuminates the darkness of night, so briefly but vividly did he illuminate the gloomy darkness of our present lives. And during this brief but bright flash of light we could see clearly and distinctly our own way to heaven.

On one occasion, preaching at a funeral Divine Liturgy, Father Nick spoke the following words: "Those who work their entire life in service to their people always carry with them the key to Heaven." He carried this idea in his heart, like a precious pearl, because it expressed the very meaning and credo of his life.

ВАСИЛЬ БРИНЯВСЬКИЙ І ПАРОХІЯ СВ. АРХИСТРАТИГА МИХАЇЛА

Марійка Бринявська-Чолій
дириґент хору церкви Успення Божої Матері
(Присвячую цей спомин моєму батькові о. Василеві Бринявському в століття парохії св. Арх. Михаїла)

Мої батьки та нас троє – Марійка, Зенон і Юрій – прибули до Монреаля 1949 року. Афідавіт для нас прислали Йосиф і Катерина Вербицькі, провідні члени парохії св. Арх. Михаїла. Катерина Вербицька була рідною сестрою татової мами.

Коли ми приїхали до Монреаля, моїм найбільшим захопленням було велика кількість українців, які приходили до церкви. Тут я познайомилась із багатьма моїми ровесницями, і ми всі незабаром належали до новоствореного пластового гуртка.

З відходом на пенсію дяка Івана Дідуха мій тато, який закінчив Богословську Академію у Львові та був членом і солістом хору питомців у цій Академії, став дяком і дириґентом парохіяльного хору. Це був час найбільшого росту парохії. Тоді прибули до Канади і Монреаля багато українських іміґрантів з таборів переміщених осіб у Європі. Серед цих іміґрантів було багато інтеліґенції. Вони покинули свій рідний край, щоб зберегти своє і своїх дітей життя під час комуно-російської окупації України. Мій батько був дяком і дириґентом хору від березня 1949 року до часу, коли прийняв Тайну Священства 1965 року.

Хор співав Службу Божу кожної неділі. У репертуарі хору були твори Дмитра Бортнянського, о. Михайла Вербицького, Андрія Гнатишина та інших українських композиторів церковної музики. Під час Різдвяних свят хор виступав з відповідною програмою на радіо СіБіСі. Солістка хору, Мирося Вербицька, своїм голосом та виконанням коляди «Що то за предиво» в обробці Дениса Січинського чарувала всіх слухачів. Баритонове соло мого батька на тлі хору у виконанні «Не плач, Рахиле» Тадея Купчинського було завжди захоплюючим. На Великодній Утрені тато величаво співав «Плоттю заснув». Ця пісня і хорове виконання із жіночим тріо «Ангел сповіщав» підносили святочний настрій ранньої відправи. Наш хор виступав також на соборних панахидах та громадських святкуваннях пам'яти як церковних, так і світських провідників та героїв.

1953 року українська громада Монреаля величаво вшанувала мільйони українських жертв, замордованих штучним голодом 1932/33 років. У базиліці Нотре Дам владика Ісидор Борецький, єпископ Торонта і Східної Канади, відправив Архиєрейську Літургію. Під час Служби Божої дуже гарно співав наш церковний хор. Церква включно з бальконами була заповнена українцями та численними нашими співжителями Монреаля. Від базиліки до Плас Канада ішов жалібний похід, а на площі Плас Канада відправлено панахиду за душі всіх голодом замордованих українців. Монреальська преса подала гарні репортажі про це вшанування і писала, що учасників було більше як дві тисячі осіб. Багато не-українців, які були на Службі Божій, висловлювали своє захоплення нашим києво-візантійським обрядом та співом нашого хору. Вечором тієї неділі в авдиторії Плато Гол відбулась жалібна академія для вшанування жертв голодомору. На цій академії наш церковний хор відспівав дві жалібні пісні. Було велике зворушення всіх присутніх, коли на початку програми прибув на академію кардинал Юджен Тіссеран, секретар Східної Конґреґації в товаристві нашого владики Ісидора. Головну доповідь на академії виголосив д-р Дмитро Донцов. Кардинал Тіссеран виступив з привітом для громади та висловив своє глибоке співчуття українському народові з приводу цієї великої траґедії.

Мій батько, при допомозі моєї мами, професійної вчительки Ярослави Бринявської, [illegible]дав багато праці для виховання української молоді. На оселі «Україна» продовж багатьох років пар[illegible]я с[illegible] Ми[illegible]ла організувала відпочинкові табори для дітей. Мій батько був керівником табору через довг[illegible]ки, [illegible]ама приготовляла виховну програму та план зайнять на кожний день. Спочатку діти та виховни[illegible] приміщувались у т.зв. «червоному» будинку, але вже 1952 року парохія побудувала новий і дуже практичний будинок, в якому могло примістити до 100 дітей та виховників. «Червоний» будинок став тоді їдальнею і місцем зайнять у дощеву погоду. Парохіяльний діточий табір відрізнявся від інших діточих таборів тим, що тут кожного ранку діти й виховники ходили до каплиці на Службу Божу. Д-р Павло Таращук приїздив до табору перевіряти стан здоров'я таборовиків і часто залишався тут на декілька днів.

У таборі діти займались співом. Тато навчав нас співати на три голоси. Діти навчались народних танців, вишивати та вивчали вірші. На таборі ми відзначали важні українські історичні дати. Особливо успішними були інсценізовані вистави «Хрещення України» та на озері «Козацький бій на Чорному морю», основаному на поемі Тараса Шевченка «Гамалія». Успіх вистав слід завдячувати допомозі і театральним помислам Богдана Білошевського. Слід зазначити, що на оселі «Україна» є прекрасне озеро з чистесенькою водою. Плавання в тому озері було великою радістю для всіх дітей. Спортові теж присвячено було багато часу. Молодші забавлялись м'ячем, а старші грали в футбол (копаний м'яч).

Дуже важливою подією було приготування до вечірньої ватри. Наші ватри буди дуже цікаві. Діти видумували різні скечі і та жарти. Було багато співу і радісного, безжурного діточого сміху. Тут мій брат Зеньо пописувався найбільше своїми дотепами та всіх аж до сліз забавляв. Для таборовиків було величезною радістю, коли щосуботи Ник Хархаліз привозив два великі відра морозива. Діти смачно заїдали його, а на ватрі голосно дякували панові Хархалізу за його щедрий дар.

Мені приємно згадати міжнародний карнавал, який відбувся 1952 року в містечку Родон (Rawdon) заходами 198-ого відділу Канадського Леґіону. На цьому карнавалі виступали діти різних відпочинкових таборів. Ми виступали в наших народних строях і співали на три голоси наші прекрасні діточі пісні та виконували народні танки. Наш виступ так заімпонував учасникам, що наш парохіяльний табір здобув перше місце та чашу першенства. Ще сьогодні мені є дуже приємно згадувати наші безжурні таборові дні, як теж згадати моїх товаришок і товаришів, учасників цих таборів. Ми повиростали, здобули освіту і кожний по своїй змозі працює в нашій українській громаді.

Своїм спомином я хотіла підкреслити роль мого батька в житті парохії св. Арх. Михаїла.

ВІВТАРНА ДРУЖИНА ПРИ ПАРОХІЇ СВ. АРХИСТРАТИГА МИХАЇЛА

Д-р Юрій Мончак

Відколи пам'ятаю, парохія св. Арх. Михаїла мала вівтарну дружину. Для мене, ще дитини, ті хлопці були вже дорослими людьми, на всьому розумілися і властиво були правдивими «панами» церкви. Священик був авторитетом у святилищі, але поза іконостасом – «вівтарники» керували усім. Принаймі я так це розумів.

Кожної неділі я з родичами сидів у другій лавці спереду церкви, по правій стороні, зараз біля великої колони. Звідти я міг пильно обсервувати, що «вівтарники» робили, куди ходили, як подавали кадило, коли виносили свічки. Мені видавалося, що вони все знають, ніколи не помиляються і навіть священик їх до певної міри слухає. Золоті дальматики надавали їм ще поважнішого вигляду, а їхні впевнені рухи, хід і рішучість видавалися мені подиву гідними. Взагалі, я навіть не міг собі уявити, що я сам міг би стояти там, серед них, в такій дальматиці, а тим більше виносити стояк під євангеліє, чи навіть досягнути вершини – подавати кадило. Це не було в моїй сфері дійсности чи майбутности, я такими концептами не міг навіть оперувати. Правда, на літній оселі Ворохта, де я перебував в літі, мій дідо, отець Гаврилюк, брав нас хлопців до каплиці і вчив, як служити до Богослужби. Але це було «там, на оселі», а тут, в місті – це була абсолютно інша гра.

Однак кульмінаційною точкою і завершенням цілого церковного життя я вважав похід кругом церкви у Велику П'ятницю. Моя особиста мотивація була не так духовно-релігійна, як радше музично-звукова: не церковні напіви, а гучне «калатання». Найстарші з вівтарних дружинників, раз на рік, саме у Велику П'ятницю, мали надзвичайний привілей і неймовірне щастя щосили «молотити» калаталками. Коли «вівтарники» проходили попри нашу лавку, я крадькома підглядав, як ті «інструменти радости виглядали, і як, властиво, вони працювали. І в той час я собі постановляв, що колись, може з превеликим щастям, мені вдасться якось стати «вівтарником», і може колись також «калатати» у Велику П'ятницю.

Одного дня ці мої дитячі мрії таки сповнилися. Коли до парафії прийшов новий парох, отець д-р Ігор Мончак, то парафіяльне життя пожвавішало. Це були початки 1970-их років, Патріярх Йосиф Сліпий розбудив нашу Церкву, відчувалося велике підняття. Я цього точно не розумів, але відчув, що наспіли поважні часи, коли отець Мончак попросив мене стати членом вівтарної дружини. О що за радість! От і відкрилися передо мною двері до монументальної кар'єри. Мені було тоді дев'ять років. Старші «вівтарники», такі як брати Буґери, відходили «на емеритуру», і треба було поповнити ряди новими хлопцями. Разом зі мною вступили до «вівтарників» ще мій брат Андрій, найближчі приятелі Адріян і Марко Маціви, Андрій і Левко Бережницькі, Нестор і Богдан Левицькі, Стефан Цимбаліста, Марко Гарух і ще кілька парафіяльних хлопців. Головнокомандуючим був Данило Коцур, давній «ветеран», він вже служив у церкві перед нами, неофітами.

Одної суботи по обіді, усі ми, нові «рекрути», зійшлися в церкві з отцем Мончаком на першу лекцію. Було дивно стояти в порожній церкві, я до цього не звик. Слухаючи навчання, я часто оглядався, сподіваючись, що почне співати дяк і люди повстають з лавок. Отець Мончак вияснював нам головні частини Служби Божої, де кожний з нас мав стояти, коли йти в поході, як і де повертатися. Було стільки нових понять, потужних концептів, інформацій, що було тяжко все схопити. А тоді дійшло до

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

найважливішої частини – ношення свічки. Я з радости ледве себе заспокоював. Очевидно, лише найстарші [illegible] вивчали свічки на початку відправи, я для цього не був гідним, проте для мене [illegible] було знати, що свічку буду тримати саме я. Цей факт привернув усю мою увагу і я ледве розумів все [illegible], що отець пояснював. Провели ми вправи і домовилися наступної суботи ще раз повторити лекцію.

Ввесь тиждень мені ввижалася свічка – о, яка вона була важка, металева! Якось у середині була сама воскова свічка, але я не розумів, як той механізм працював. Головне те, що свічка горіла і я її мав у руках.

В ті часи у парафії було багато молоді і вівтарна дружина нараховувала 32-ох хлопців. На перших «загальних зборах» вівтарної дружини, які відбулися в малій конференційній залі в захристії, ми вибрали президента, секретаря і скарбника. Данило Коцур став президентом. Я не знав точно, які відповідальності кожний з тих постів за собою потягав, але зрозумів одне: президент мав найвищі повноваження і вирішував, хто з «вівтарників» служитиме в церкві кожної неділі, а секретар телефонував до них у суботу ввечорі і повідомляв їх про рішення. Коли не раз так траплялося, що на мене не випала черга служити, то я відчував жаль і розгубленість. Жаль, що тої неділі стояв у лавці з родичами, а розгубленість тому, що поринав у буденщину і міг лише дивитися, як «вівтарники» служили, і хтось інший, а не я, носив свічку.

Роки минали і з часом до вівтарної дружини долучилися інші хлопці: Орест Ваґнер, Роман Мурій, Петро Уличний; інших не пам'ятаю. Унікальним у парохії св. Арх. Михаїла було те, що «вівтарники» стояли не у святилищі, а разом з вірними, зі самого переду. Там навіть були лавки особливо призначені для «вівтарників». Єдиний, хто стояв разом зі священиком у святилищі, це був той, хто подавав кадило. З того приводу, наші походи кругом престолу, чи будь-які інші переходи були довшими і треба було заздалегідь себе до них підготовляти. Причина такого рішення була та, що отець не хотів «завалювати» святилище багатьма людьми, щоб не витворювався там «базар». Для нас це було також краще, бо були ми подалі від пильного ока священика, могли більш «свобідно» поводитися: підказати жарт, торгнути сусіда за дальматику, прокоментувати невдалий напів, який дяк «зарізав». Треба було лише добре координувати такі вибрики поведінки, щоб отець якраз у той час не обертався до вірних із «Мир всім», чи «В мирі вийдім». Вершиною такої координації було підказати жарт молодшому «вівтарникові» кілька секунд перед поворотом священика, щоб молодший «вівтарник» розсміявся якраз тоді, коли отець повертався до людей. Не раз саме так траплялося і в такім випадку отець робив павзу та пильно на нас глядів. Жарти тоді моментально затихали.

Отець Мончак також дбав про дружню розвагу для вівтарної дружини і не раз організував одноденні поїздки у цікаві місця. Отець замовляв шкільний автобус і ми вирушали в дорогу. Ще цікавіше було те, що до «вівтарників» також долучувалися інші парафіяльні діти, брати і сестри «вівтарників». В автобусі гуділо, було повно сміхів, гамору, вигуків. Пам'ятаю, одного разу ми поїхали до "Upper Canada Village" – це таке музейне містечко в східнім Онтаріо над рікою Св. Лаврентія, подорозі до Торонта. У ньому відтворено типічний стиль життя канадських поселенців 19-го століття, включно з будинками, дорогами, парками, та одягами людей, які там працювали. Іншим разом ми поїхали до "Parc Safari Africain" – це славний зоологічний парк під відкритим небом з африканською тематикою. Цей парк і досі існує недалеко Монтреалю, коло містечка Гемінґфорд. Головною атракцією була кількагодинна поїздка автобусом серед звірів: слонів, жираф, левів та інших тварин Африки, які свобідно ходили по розлогих просторах парку. Не раз автобус мусів зупинятися, коли якийсь звір стояв прямо посеред доріжки; треба було чекати, щоб він перейшов далі. Але найцікавішою частиною був переїзд через мавп'ячий квартал. Заздалегідь усіх туристів попереджали написи, щоб у жодному випадку не відчиняти вікон, бо мавпи можуть вскочити в авто. Яка ж була нам радість, коли різні мавпи повискакували на автобус, заглядали до нас крізь вікна, стукали по даху. На превеликий жаль шофера, дві мавпи почали гратися антеною і за дуже швидкий час її відкрутили та понесли кудись у кущі.

Ще одна відповідальність найстарших «вівтарників» була дзвонити у дзвони під час Великодніх відправ. Степан Цимбаліста був від того спеціяліст, він добре розумів техніку дзвонів. Перший раз на Великдень дзвонилося з самого початку Воскресної утрені, коли священик з людьми входили до церкви. Однак найбільш складним моментом було дзвонення під час читання євангелія. Отець Мончак читав

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

ве[illegible]днє євангеліє в трьох мовах, один рядок нараз: спершу по-грецьки, тоді по-латині, а відт[illegible] по-укра[illegible]ськи. Отож, «вівтарник»- дзвонар мусів дзвонити точно три рази у дзвін після кожного [illegible]ядк[illegible] пр[illegible]таного трьома мовами. Щоб це успішно виконати, перед читанням апостола два «вівтар[illegible]ки» покидали свої пости при престолі та переходили до дзвіниці в притворі церкви. В ті часи в церкві було дуже багато людей, чимало стояло і надворі, так що треба було поволі пропихатися через натовп до дзвіниці. Тоді один «вівтарник» (дзвонар) ставав у дзвіниці та брав у руки шнур від дзвону, а другий (контролер) ставав віддалік так, щоб бачити (і чути!) священика і дзвонаря. Не все вдавалося знаходити відповідне місце із-за великого натовпу людей. Отож, «контролер» пильно слухав євангеліє і після прочитання одного рядка трьома мовами, сиґналізував дзвонареві, який три рази бив у дзвін. Траплялося так, що не раз необізнані вірні (переважно «однорічники», ті, які лише раз у рік ходили до церкви), брали на себе ініціятиву сиґналізації і казали дзвонареві будь-коли дзвонити. Це доводило до замішання, невчасних дзвонів, а після Богослужби до коментарів від отця пароха.

З часом і я став «старшим дружинником» і тоді для мене відкрилися ще інші відповідальності, крім ношення свічок, «калатання» у Велику П'ятницю, чи дзвонення на Великдень. Треба було навчитися вставляти нові воскові свічки у ті складні металеві механізми, чистити кадильницю, носити хрест під час процесій, тримати єпископську мітру під час Богослужби, чи засвічувати і гасити усі лямпи у церкві. Також треба було навчитися служити при престолі під час відмінних відправ, як наприклад вечірні з поклонами, похорону, свячення пасок у Великодню суботу, чи Страсної вечірні – «12 євангелій».

Коли я вже став студентом, тоді отець Мончак підготував деяких з нас для читання апостола під час відправи та співання у церковному хорі. Тоді ми вже передали вівтарні відповідальності молодшому поколінню, а самі ставали у задній лавці в церкві, чи на хорах, і вже брали участь у Богослужбах «як дорослі». Цікаво було тоді дивитися на молодших «вівтарників» та критикувати, неначе якісь великі знавці, їхні помилки чи неточності, призабувши, що колись, не так уже давно тому, ми самі там стояли, зачаровані священодійством, та мріяли про привілей «калатати» чи дзвонити в дзвони на Великдень.

La fraternité des servants de messe de la paroisse ukrainienne catholique de St-Michel Archange

Dr Yury Monczak
Traduction en français réalisée par Mme Claudette Dyda

De ma mémoire, il y a toujours eu des servants de messe à la paroisse St-Michel pour assister lors des cérémonies liturgiques. Quand j'étais enfant, j'admirais ces garçons si «matures», qui étaient des experts et qui connaissaient toutes les règles de l'église. L'autorité du prêtre se confinait au sanctuaire, mais en dehors de l'iconostase, les servants de messe étaient maîtres. C'est ce que je m'imaginais.

Chaque dimanche je m'assoyais avec mes parents dans le second banc, du coté droit de la nef, près de la grosse colonne. De là je pouvais facilement observer tous les mouvements des servants – où ils allaient, comment ils maniaient l'encensoir, et quand ils amenaient leurs chandelles. J'avais l'impression qu'ils savaient tout, qu'ils ne faisaient jamais d'erreurs et jusqu'à un certain point, que même le prêtre devait les écouter. Leurs chasubles dorées leur donnaient un air de respectabilité et leurs mouvements plein de confiance nourrissaient mon admiration. Je ne pouvais pas m'imaginer être parmi eux, avec une telle chasuble dorée, encore moins amener le lutrin pour la lecture de l'Évangile, ou être en charge de l'encensoir (le sommet du service!). Tout cela était en dehors de ma réalité. J'étais incapable de saisir ces concepts. Au camp du village «Vorokhta», où je passais mes étés, mon grand-père le Révérend Ivan Hawryluk, enseignait aux garçons comme moi comment servir à la chapelle. Mais ça c'était à la campagne, mais ici en ville, c'était une autre histoire.

Pour moi, la culmination de toutes les activités liturgiques était la procession du Vendredi Saint autour de l'église. De fait ce n'était pas l'aspect religieux autant que l'aspect auditif qui m'excitait. Le mystère des chants anciens et

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

sur le son étrange des «kalatalo» de bois. Seulement une fois par année, le Vendredi Saint, le plus vieux des servants avait le privilège et la chance de faire résonner cet instrument de toutes ses forces! Quand ces servants passaient près de notre banc, j'observais furtivement le fonctionnement de ces instruments de mes délices. C'est alors que je me suis promis, que peut-être un jour, j'aurais l'opportunité de devenir un servant de messe, et que possiblement ce serait moi un jour qui aurait le «katalo» du Vendredi Saint.

Un jour, ces rêves d'enfant se réalisèrent. Avec l'arrivée de notre nouveau curé, le Père Ihor Monczak, la vie paroissiale fut ravivée. La libération du Patriarche Joseph Slipyj dans les années soixante fortifia notre église et la vie paroissiale devint plus active. Je ne comprenais pas entièrement la situation, mais quand le Père Monczak m'invita à me joindre à la fraternité des servants de messe, quelle joie! Une merveilleuse carrière s'ouvrait à moi. Les plus vieux servants comme les frères Bugera prenaient leur retraite et de nouvelles recrues devaient joindre les rangs. Avec moi, mon frère Andry se joint au groupe avec nos meilleurs amis Adrian et Marko Maciw, Andry et Levko Bereznycky, Nestor et Bohdan Lewyckyj, Stefan Cymbalista, Marko Haruch et d'autres garçons. Le commandant en chef était Danylo Kocur, le vieux «vétéran» qui avait déjà servi à l'autel avant nous, les «néophites».

Un samedi après-midi, toutes les nouvelles 'recrues' se rencontrèrent à l'église avec le Père Monczak pour notre première leçon. C'était un sentiment étrange de se retrouver dans une église vide et je n'étais pas habitué à ça. En écoutant la leçon, je regardais souvent en arrière m'imaginant que le chantre commencerait à chanter en invitant la foule à se lever. Le Père Monczak nous expliqua les parties de la liturgie, où chacun devait se placer, quand bouger en procession, quand et où se tourner. C'était difficile de saisir tous ces nouveaux concepts et toute cette nouvelle information. Mais vint ensuite la partie la plus intéressante - le port des chandelles. Je pouvais à peine contenir ma joie. Évidemment, seulement les deux plus vieux servants aurait la tâche d'allumer les chandelles avant le début de la Messe, je n'en étais pas encore digne, mais j'étais quand même heureux de savoir que je porterais une de ces chandelles. J'ai concentré toute mon attention sur ce fait et ne porta pas vraiment attention au reste de la leçon. Nous nous sommes pratiqué et nous devions nous rencontrer le samedi suivant pour une autre leçon.

Toute la semaine je voyais la chandelle devant mes yeux – elle était lourde, métallique. Il y avait une chandelle de cire cachée à l'intérieur mais je ne comprenais pas vraiment comment le mécanisme fonctionnait. La chose la plus importante était que la chandelle brulait et que je la tenais dans mes mains.

Dans ce temps là, il y avait beaucoup de jeunes dans notre paroisse. Nous avions 32 servants de messe. À notre première assemblée générale, tenue dans la salle de conférence près de la sacristie, nous avons élu notre président, secrétaire et trésorier. Danylo Kocur devint notre président. Je ne connaissais pas vraiment les fonctions qui étaient rattachées à ces postes mais j'ai vite compris une chose: le président tenait la plus haute autorité, et il déciderait à qui il revenait de servir à la Messe du dimanche. Le secrétaire téléphonait aux individus concernés le samedi pour les informer de son choix. Quand ce n'était pas à mon tour j'étais triste de devoir m'assoir avec mes parents dans le banc, me résignant à la triste réalité. Je ne pouvais que regarder avec mépris que quelqu'un d'autre se paradait avec la chandelle.

Les années passèrent et d'autres garçons se joignirent au groupe de servants: Orest Wagner, Roman Murij, Petro Ulychny, et d'autre. La situation unique de St-Michel était que les servants ne se tenaient pas dans le sanctuaire mais plutôt avec la congrégation à l'avant des bancs. Il y avait même des bancs réservés pour les servants. Le seul qui restait dans le sanctuaire était celui en charge de l'encensoir. Pour cette raison, les processions prenaient plus de temps et il fallait se préparer à l'avance. La raison de cette pratique était que notre pasteur ne voulait pas tant de gens dans le sanctuaire afin de ne pas créer une atmosphère de bazar. Ceci nous plaisait parce que nous étions plus loin du regard de notre pasteur et pouvions nous conduire plus librement: se passer une blague, tirer la chasuble d'un autre, et passer nos commentaires sur la fausse note du chantre. Il fallait quand même contrôler nos frasques, pour qu'à ce moment précis le prêtre ne se tourne pas vers nous avec sa bénédiction «Que la paix soit avec vous!» ou «Allez en paix!». Le sommet de cette coordination était de chuchoter une blague dans l'oreille d'un des plus jeunes juste avant que le prêtre se tourne vers les fidèles. Quelquefois celui-ci s'arrêtait momentanément et nous regardait diligemment. Les blagues cessaient temporairement.

Le Père Monczak organisait aussi des activités récréatives pour ses servants incluant d'intéressantes excursions. Il louait un autobus scolaire et nous partions en voyage. Ce qui était encore mieux c'est que d'autres familles de la paroisse comme les frères et les sœurs des servants se joignaient à nous pour ces sorties. Je me rappelle avoir visité «Upper Canada Village», un parc thématique historique de l'est de l'Ontario près du St-Laurent, en route vers Toronto. Nous avons pu observer une réplique d'un village canadien du 19e siècle avec ses bâtiments, ses chemins, ses parcs et ses habitants, habillés en costumes d'époque et en train de vaguer à leurs occupations. Une autre fois nous sommes allés au «Parc Safari Africain» - le célèbre parc thématique zoologique à ciel ouvert. Ce parc existe toujours pas si loin de Montréal, près de Hemmingford. L'attraction principale était le tour d'autobus parmi les animaux: éléphants, girafes, lions et d'autres espèces africaines qui se promenaient librement à travers ce vaste parc. Plusieurs fois l'autobus dut s'arrêter parce qu'un animal s'était arrêté au milieu de la route: l'autobus devait attendre que l'animal bouge. À l'entrée nous étions avertis de ne pas ouvrir les fenêtres parce que des singes pouvaient entrer dans les véhicules. Nous étions ravis quand les singes et les babouins sautent sur le toit de l'autobus, nous regardant par les fenêtres, et cognant sur le toit. Au chagrin de notre conducteur deux singes se mettent à jouer avec l'antenne de radio et l'ont vite emportée avec eux dans les buissons.

Les servants avaient une autre importante obligation – sonner la cloche lors de la cérémonie de Pâques. Stefan Cymbalista était l'expert de cette activité, et il comprenait bien le mécanisme de cette opération. Les cloches sonnaient pour la première fois au début de la célébration lorsque le prêtre et les fidèles entraient dans l'église vide. Mais la partie la plus compliquée est lors de la lecture de l'Évangile. Le Père Monczak lisait l'Évangile en trois langues, un verset à la fois: premièrement en grec, ensuite en latin et enfin en ukrainien. Ainsi, le sonneur de cloche devait faire sonner la cloche trois fois, précisément après la lecture dans chaque langue. Afin de réussir cet exploit, avant la lecture de l'Épitre, deux servants quittaient leur poste près de l'autel pour aller vers le clocher près de l'entrée de l'église. Dans ce temps, il y avait beaucoup de gens et plusieurs se tenaient debout jusqu'à l'extérieur. Il était donc nécessaire de se frayer un chemin à travers la foule jusqu'au clocher. Puis, un servant (le sonneur de cloche) se tenait dans le clocher et tenait la corde, et l'autre (le contrôleur) se plaçait de manière à entendre le prêtre et voir le sonneur de cloche. Quelquefois il était difficile de trouver cette position stratégique parmi la foule de fidèles. Le contrôleur écoutait donc attentivement la lecture de l'Évangile et tout de suite après avoir entendu le premier verset dans les trois langues il signalait le sonneur de cloches qui faisait sonner celle-ci trois fois. Ce qui arrivait assez souvent est que les paroissiens non-initiés (usuellement ceux qui ne viennent qu'à l'église à Pâques et à Noël) prenaient l'initiative de la signalisation. Ceci menait à la confusion, les cloches ne sonnaient pas au bon moment et le sonneur serait sujet aux critiques des paroissiens et surtout du pasteur.

Éventuellement j'ai grandi et je suis devenu un des anciens et j'ai découvert d'autres responsabilités que les processions avec les chandelles, le battement du «kalatalo» le Vendredi Saint, ou de sonner les cloches pour Pâques. Nous devions apprendre comment placer les chandelles de cire dans le mécanisme de métal, nettoyer l'encensoir, porter la croix durant les processions, tenir la mitre de l'évêque lors des célébrations, allumer et éteindre les lumières de l'église. Nous devions aussi apprendre comment servir à l'autel lors des cérémonies spéciales comme les Vêpres avec «poklony», les services funéraires, la bénédiction des pains de Pâques ou les Vêpres de la Passion avec la lecture des 12 Évangiles.

Quand je suis devenu un collégien, le Père Monczak demanda à certains d'entre nous de lire les Épitres durant les services et de chanter dans la chorale de l'église. Nous avons donc cédé notre place à la prochaine génération et participèrent comme «anciens». Nous nous assoyions à l'arrière de l'église et observions les «jeunes», comment ils servaient, notant chaque erreur, oubliant qu'il n'y avait pas si longtemps, c'était nous qui étions à leur place, enchantés par le mystère des procédures, rêvant du privilège de battre le «kalatalo» ou de sonner les cloches de Pâques.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

The Altar Boys Fraternity at St-Michael the Archangel Ukrainian Catholic Parish in Montreal

Dr Yury Monczak

From the time I can remember, there were always altar boys at St-Michael's parish assisting in liturgical services. As a child I looked up to these boys as "mature adults", who were experts in their field and were the actual rulers inside the church. The authority of the priest was confined to the sanctuary but beyond the iconostasis – the altar boys were in charge. That was my understanding of the situation.

Every Sunday I would sit with my parents in the second pew, on the right front side of the nave, close to a large round pillar. From there I could easily observe the movements of the altar boys – where they were heading, how they would handle the censer (kadylo), and when they would bring out the candles. I was under the impression that they knew everything, they never made mistakes and to a certain degree, even the priest had to listen to them. Their golden vestments gave them an even greater aura of respectability and their confident decisive movements filled me with admiration. Actually, I could never have imagined that I would ever be able to stand there among them, in such a golden vestment, let alone bring out the stand for the reading of the Gospel, or to be in charge of the censer (the pinnacle of the service!) All of this was beyond my sphere of reality. I was unable to handle such concepts. At the village camp "Vorokhta", where I spent my summers, my grandfather Rev. Ivan Hawryluk, would organize us boys and teach us how to serve mass in the village chapel. But that was "somewhere in the countryside", but here, in the city, it was a different matter.

For me, the culmination of all church activity was the Good Friday procession around the church. Actually, it was not the religious aspect of that ritual that excited me but rather the auditory, musical one – the mystery of ancient church chants and especially the eerie sound of the wooden clapper ("kalatalo"). Only once a year, on Good Friday, the oldest of the altar boys had the special privilege and the incredible fortune to thrash that instrument with all their might! When these altar boys would pass by our pew, I would secretly spy how these "instruments of my delight" looked and especially how they worked. At that moment I promised myself, that perhaps some day of utter joy, I shall have the opportunity to become an altar boy and then, maybe, I shall also be able to handle the "kalatalo" on Good Friday.

One day, these childish dreams of mine became reality. With the arrival of our new pastor, Father Ihor Monczak, life in the parish was enlivened. The liberation of Patriarch Joseph Slipy in the 1960-ies reinvigorated our Church, and life in the parish became more active. I did not fully understand the issues but realized the seriousness of the situation when Father Monczak asked me to become a member of the altar boys fraternity. Oh, what joy! The gates toward a monumental career suddenly opened before me. I was then nine years old. The older altar boys, such as the Bugera brothers, were retiring and thus the ranks had to be filled with new recruits. Along with me, my brother Andry joined the new cohort of altar boys as well as our closest friends Adrian and Marko Maciw,

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

A[illegible] and Levko Bereznycky, Nestor and Bohdan Lewyckyj, Stefan Cymbalista, Marko Haruch and som[illegible]ther boys. [illegible]he commander-in-chief was Danylo Kocur, the old "veteran", who had already served at the altar be[illegible]re [illegible] "ne[illegible]ytes".

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

One Saturday afternoon, all of us new "recruits", met in church with Father Monczak for our first lesson. It was a strange feeling to be standing in an empty church and I was not accustomed to this. While listening to the lesson, I would often glimpse back expecting the cantor to begin singing and the congregation to rise. Father Monczak explained to us the main parts of the liturgy, where each one of us was to stand, when to move in a procession, when and how to turn. It was quite difficult to grasp all of these new concepts and the overwhelming amount of information. But then came the most interesting part – the carrying of the candles. I could hardly retain my happiness at such a prospect! Evidently, only the two eldest boys would have the chore to light the candles before the beginning of the Mass, I was not yet worthy to do this, but I was nevertheless happy to know that I would be the one holding a candle. I totally centered my attention on this fact and did not really pay attention to the rest of the lesson. We rehearsed our proceedings and were to meet next Saturday for another lesson.

All week I had the candle before my eyes – it was a heavy one, metallic. There was a wax candle hidden somewhere inside but I did not understand how the whole of that mechanism worked. The important thing was that the candle was burning and I was holding it in my hands.

In those days there were many young people in our parish. We had 32 altar boys. At our first general meeting held in the small conference room by the sacristy we chose our president, secretary and treasurer. Danylo Kocur became president. I did not really know what functions were attached to each position but I understood one thing: the president held the highest authority, and he would decide whose turn it was to serve during Sunday Liturgy. The secretary would phone the designated individuals on Saturday to inform them of his choice. When it sometimes happened that it was not my turn to serve at the altar I was saddened and distraught because that Sunday during mass I had to sit in the pew with my parents, sinking into the triviality of everyday life. I could only watch with disdain that someone else, not I, was parading with the candle.

Years would pass and with time other boys joined our group of servants: Orest Wagner, Roman Murij, Petro Ulychny, and others. The unique situation at St-Michael's parish was that the altar boys would not stand in the sanctuary but with the congregation in front of the pews. There were even special pews designated for the servants. The only one to remain in the sanctuary was the one in charge of the censer. For this reason our processions were longer and we had to prepare ourselves ahead of time. The reason for such practice was that the pastor did not want to encumber the sanctuary with too many people so as not to create a kind of a public space ("bazaar"). This suited us even better because we were further removed from the watchful eyes of our pastor and were able to conduct ourselves more freely: pass on a joke, pull the neighbor's vestment, and comment on the out of tune chant of the cantor whenever that happened. It was necessary to finely control our pranks, so that precisely at that moment the priest would not turn towards the faithful with his blessing "Peace be with you!" or "Go in peace!". The summit of such coordination was to whisper a joke into the ear of the younger servant just before the priest was to turn towards the faithful. Sometimes the priest would then pause and eye us diligently. The pranks would then cease for a moment.

Father Monczak would also organize recreational activities for his altar boys including interesting day-long excursions. Father would charter a school bus and we would go on a trip. What was even more interesting was that other parish children, the brothers and sisters of the altar boys would join us. I remember the time when we traveled to "Upper Canada Village", a heritage park museum in eastern Ontario near the St-Lawrence River on the way to Toronto. There, we were able to observe a replica of a 19th century Canadian village with its buildings, roads, parks and its inhabitants, dressed appropriately, who lived and worked there. Another time we went to "Parc Safari Africain" – the famous zoological open-area African theme-park. This park still exists not far from Montreal, near the town of Hemmingford. The main attraction was the ride by bus among animals: elephants, giraffes, lions and other African species that roamed freely on the vast expanses of the park. Many times the bus had to stop because some animal would be standing right in the middle of the road; the bus had to wait until the beast decided to move. At the beginning of the trip tourists were warned that under no circumstances were they to open the windows because monkeys would jump right in. How delighted we were when the monkeys and baboons jumped

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

of our bus, peaked at us through the window panes, and knocked on the roof. To the distress of our driver two monkeys started playing with the external radio antenna and in no time dismantled it and carried it away into the bush.

The altar boys had another important obligation – that of chiming the church bells during Easter celebrations. Stefan Cymbalista was the expert in this activity, and he well understood the mechanism of such an endeavor. The bells rang for the first time on Easter Sunday at the very beginning of the Resurrection Matins when the priest and the faithful would enter the empty church. But the most complicated activity was the chiming during the reading of the Gospel. Father Monczak would read the Gospel in three languages, one verse at a time: first in Greek, then in Latin and finally in Ukrainian. Therefore, the bell ringer had to ring the bell three times, precisely after the reading of each verse in the three languages. In order to do this correctly, before the reading of the Epistle began, two of the altar boys would leave their posts near the altar and head towards the bell towers at the entrance of church. In those days there were very many people attending the service and many had to stand outside. It was therefore necessary to force one's way through to the bell tower at the entrance to the church. Then, one altar boy (the bell-ringer) would stand inside the tower and grasp the bell rope, and the other (the controller) would place himself in such a way so that he could hear the priest and see the bell-ringer. Sometimes it was difficult to find such a strategic position within the crowd of parishioners. The "controller" would therefore listen attentively to the reading of the Gospel and right after hearing the first verse read in three languages would signal to the ringer who would then ring the bell three times. What often happened was that the "uninitiated" parishioners (usually those whose church attendance was confined to Easter and Christmas) would take it upon themselves the initiative of signalization. This would lead to confusion, the bells would not be struck at the appropriate moment and the "ringer" would thus be subjected to critical comments by the parishioners and especially our pastor.

In time I grew up to become one of the "elder" altar boys and I discovered other duties besides the processions with candles, the thrashing of the "kalatalo" on Good Friday, or the ringing of bells at Easter. One had to learn how to place the wax candles inside the complicated metal mechanism, to clean the censer, to carry the cross during processions, to hold the bishop's miter during services, to light and turn off the lights in the church. One also had to learn how to serve at the altar during those "rare" liturgies, such as vespers with "poklony", funeral services, the blessing of Easter bread or the Passion Vespers with the reading of the 12 Gospels.

When I became a college student, Father Monczak asked some of us to read the Epistles during services and to sing in the church choir. We then handed over our altar duties to the younger generation and participated in church services as "elders". We sat at the back of the church and would diligently watch the "youngsters", how they behaved as altar servants, noting each mistake or blunder, forgetting that not so long ago, we were standing there, enchanted by the mysteriousness of the proceedings, dreaming of the privilege to be able to thrash the "kalatalo" or to ring the bells at Easter.

УКРАЇНСЬКЕ КАТОЛИЦЬКЕ ЮНАЦТВО ПАРОХІЇ СВ. МИХАЇЛА

Тарас Загоруйко, Ришард Масис, Павло Кальба
Переклад на українську мову – Д-р.Юрій Левицький

Відзначаючи 100-ліття нашої парохії, вернімось до року 1967, до часу, коли ми в Канаді відзначали іншу річницю – Століття Канади. Тоді наше УКЮ зросло до 125 членів і організувало буйну діяльність для нашого Українського Католицького Юнацтва. Тоді ми були найсильнішою групою УКЮ в Канаді.
На початку 60-их років не було в нас УКЮ. Щойно восени 1965 року о. Николай Кушнірик зібрав п'ять підлітків, щоб відновити організацію, щоб безпечно зайняти молодь нашої парохії в парохіяльній залі. Ришард Масис, Тарас Загоруйко, Михайло Степанчак, Андрій Кіпіш і Павло Кальба почали організувати діяльність і скоро здобули 26 членів.

Членство постійно зростало і через чергових 10 років було багато захоплення, і багатьох з нас, української молоді, зв'язала приязнь на довгі роки. Ми мали щонедільні сходини, коли ми теж могли грати в пінґ-понґ чи більярд. Ми організували танці, лещетарські прогульки та гри в брумбол. Щомісячні причастя зі сніданками, церковний хор, колядування під час Різдва і зайняття на оселі Україна вливали в нас сильне почуття співучасти в вірі.

Ми замовили і з гордістю носили спеціяльні лещетарські жакети. Відбувались теж єпархіяльні з'їзди та спортові змагання в Торонто, Гамільтоні, Оттаві і Монреалі, до яких прилучувалась наша молодь з Розмону, Пойнт-Сен-Шарль, Парк Екстеншон і Ляшін.

Вели юнацтво здібні голови УКЮ при помочі їхніх комітетів, а саме: Тарас Загоруйко, Павло Кальба, Софія Улична, Іван Вінтоняк, Ігор Петражник та Мирон Ульчак. Це був знаменитий шлях, який корисно і приємно провадив нас-підростків у парохії Св. Михаїла. Ми дякуємо нашим батькам і старішим, що показали нам дорогу і висловлюємо подяку нашим священикам і церковному комітетові, що нас провадили. Ми радіємо, що беремо участь у відзначенні 100-ліття парохії і надіємось, що вона проіснує ще багато років.

St. Michael's Ukrainian Catholic Youth (UCY)

As we celebrate the 100th anniversary of our parish. Let us go to 1967, a time when we in Canada celebrated another important milestone – Canada's Centennial. That year marked an occasion when our U.C.Y. grew to 125 members, bustling with all kinds of activity for our Ukrainian Catholic Youth. At that time, we were the biggest U.C.Y. group in Canada.

During the 60's, the U.C.Y. did not exist for a couple of years until the Fall of 1965 when Fr. Mykola (Nicholas) Kushniryk gathered five teenagers to reactivate the organization so as to have something for the youth in our parish to do in the safe environment of our church hall. Richard Masys, Terry Zahoruyko, Michael Stepanczak, André Kipisz, and Paul Kalba set about to organize the proceedings and soon we began with 26 members.

The membership continued to grow, and for the next 10 years, there was much excitement and many friendships were developed among our Ukrainian youth. There were weekly meetings on Sundays where we could also play ping-pong and pool. Dances, ski trips, and broomball games were organized. Monthly communion breakfasts, church choir, carolling during Christmas, and Camp Ukraina instilled a strong sharing of faith.

We were able to order and proudly wear specially designed ski jackets. There were also diocesan conventions and sports rallies to attend in Toronto, Hamilton, Ottawa, and Montreal along with our fellow youth in Rosemont, Pointe-St-Charles, Park Extension, and Lachine.

The youth were led by capable presidents along with their committees: Terry Zahoruyko, Paul Kalba, Sophie Ulychny, John Wintoniak, Ihor Petraznyk, and Myron Ulchak. It was a great way to grow through our teenage years in the safety and comfort of St. Michael's Parish. We thank our parents and elders for showing us the way forward and our gratitude to our clergy and church committee for guiding us. We are happy to participate in our Centennial and hope for many more years of continuity.

Respectfully submitted by:
Terry Zahoruyko
Richard Masys
Paul Kalba

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Блаженний Мученик Кир Никита Будка
Le Bienheureux Martyre Nicétas Budka
Blessed Martyr Nicetas Budka
1877-1949

Перший український католицький єпископ в Канаді (1912-1927), заарештований 11 квітня 1945р Совєтською владою в Україні, засудженний на 8 років ув'язнення, помер 6 жовтня 1949 п.у Караґанді, Казахської РСР.

Відвідав Монреаль Кир Никита Будка:
24 травня 1916р.

27 червня 1926р.святочний концерт шкільних дітей під проводом СС.Служебниць.

30 березня 1927р. 1927р. свято 66-ті роковини смерти Тараса Шевченка.

24 люточе 1929р. Привітальне прийняття приготували: Т-во "Просвіта" Т-во "Самопоміч", "Дитяча Громада" і Жіноче Т-во "Серця Христового"при церкві св. Архистратига Михаїла.
(книжка Смолоскип освіти і життя - Золотий Ювілей Товариства "Просвіта" і.м. Тараса Шевченка в Монтеалі - Пойнт. Ст. Чарлз)

Premier évêque pour les Ukrainiens Catholiques au Canada (1912-1927), emprisonné en Ukraine le 11 avril 1945 par le Gouvernement Soviétique et condamné à huit ans d'incarcération, mort le 6 octobre 1949 à Karaganda dans le Kazakhstan.

First Ukrainian Catholic bishop in Canada (1912-1927), imprisioned in Ukraine by the Soviet Government April 11, 1945 and sentenced to 8 years imprisonment, died in Karaganda, Kazakhstan, October 6, 1949.

Преосвящений Василій Ладика, ЧСВВ
Mgr. Basile Ladyka OSBM
Most Reverend Basil Ladyka
1844-1956

Другий український католицький єпископ (1929), відтак Архиєпископ (1948), в Канаді.

Deuxième évêque (1929-1956), puis archevêque (1948) catholique ukrainien au Canada.

Second Ukrainian Catholic Bishop (1929-1956), then Archbishop (1948) in Canada

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Патріярх Йосиф підписує книгу відвідувачів міста Монреалю у присутності Митрополита Вінніпезького, Високопреосвященного Максима Германюка, та посадника міста Монреалю, Достойного Жана Драпо, 1968 р.

Le Patriarche Josyf Slipy signe le livre des visiteurs de la Ville de Montréal en présence du Métropolite de Winnipeg, Mgr Maksym Hermaniuk, et du Maire de Montréal, l'honorable Jean Drapeau, en 1968.

Patriarch Josyf Slipy signing the City of Montreal visitors' book in the presence of the Metropolitan of Winnipeg, Mgr Maksym Hermaniuk, and the Mayor of the City of Montreal, the Honorable Jean Drapeau in 1968.

Розвага для Патріярха Йосифа! – оглядини поїздом "міні-рейл" площі-парку, де відбулася світова вистава Експо-67 в Монреалі, літо 1968 р.

Moment de détente pour le Patriarche Josyf! – une randonnée en minirail du site de l'Exposition universelle de 1967 (Expo 67), à Montréal (été 1968).

Recreation for Patriarch Josyf! A visit by "mini-rail" of the park grounds of World Fair, Expo-67, which took place in Montreal. Summer 1968.

Блаженніший Патріях Йосиф Сліпий
Sa Béatitude le Patriarche Josyf Slipyj
His Beatitude Patriarch Josyf Slipyj
1892-1984

Рік 1976. Друга Пастирська Візитація парохії св. Арх. Михаїла в Монреалі Патріярхом Йосифом Сліпим після його звільнення 1963 р. із сибірської каторги. Зліва, прислуговують отці: Ярослав Гайманович, Сергій Ґар і Василь Бринявський.

L'année 1976. Deuxième visite pastorale du Patriarche Josyf Slipy à la paroisse de SaintMichel Archange de Montréal, après sa libération des Goulags soviétiques, en 1963.
À gauche, concélébrant avec le Patriarche, les prêtres Yaroslav Haymanovych, Serhiy Gar et Vasyl' Bryniawsky.

Year 1976. Patriarch Josyf Slipy visits St. Michael the Archangel Parish for the second time.
From the left, concelebrating with the Patriarch, the priests: Yaroslav Haymanovych, Serhiy Gar and Vasyl' Bryniawsky.

Після Патріяршого Богослужіння хвилини відпруження у приходстві церкви св. Михаїла в Монреалі, літо 1976 р.
Сидять: Патріярх Йосиф і о. протопресвітер Іван Гаврилюк.
Зліва, стоять: Преосвященний Ізидор Борецький, парох о. д-р Ігор Мончак, о. Сергій Ґар, о. Василь Бринявський і о. Ярослав Гайманович.

Après les cérémonies religieuses, un moment de détente au presbytère de la paroisse de SaintMichel, à Montréal. (été 1976).
Assis: Sa Béatitude Josyf Slipy et le doyen Mgr Ivan Hawryluk.
À gauche, debout : Mgr Isidore Borecky, le Père Ihor Monczak, curé de la paroisse, et les prêtres Serhiy Gar, Vasyl' Bryniawsky et Yaroslav Haymanovych.

After the religious ceremonies a moment of rest in the presbytery of St. Michael's Parish in Montreal. Summer 1976.
Sitting: His Beatitude Josyf Slipy and protopresbyter Mgr Ivan Hawryluk.
Standing, from left: Mgr Isidore Borecky, Rev. Serhiy Gar, Rev. Ihor Monczak – pastor of St. Michael's, and the priests Serhiy Gar, Vasyl' Bryniawsky and Yaroslav Haymanovych.

Рік 1976. Друга душпастирська візитація Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого в церкві св. Арх. Михаїла в Монреалі.
Біля Патріярха сидить Преосвященний Владика Ізидор Борецький і стоїть о. Петро Стецюк.
Вівтарні дружинники, зліва: Стефан Цимбаліста, Юрій Мончак і Орест Ваґнер.

L'année 1976. Deuxième visite pastorale du Patriarche Josyf Slipy à l'église Saint-Michel-Archange de Montréal.
Près du Patriarche, Mgr Isidore Borecky (assis) et le R. P. Petro Stetsiuk (debout).
Les enfants de chœur, à gauche : Stefan Cymbalista, Yury Monczak et Orest Wagner

Year 1976. Second pastoral visit by Patriarch Josyf Slipy of St. Michael's parish in Montreal.
Sitting with the Patriarch is Mgr Isidore Borecky and standing behind is Rev. Petro Stetsiuk.
Altar boys, from the left: Stefan Cymbalista. Yury Monczak and Orest Wagner.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Преосвященний
Іван Бучко
Mgr. Ivan Buchko
1891-1974

Архипастир скитальців, опікун українських біженців, які опинилися в Західній Європі внаслідок жахливих подій Другої світовної війни. В часі своїх Архипастирських відвідин Канади 1957 р. відвідав парохію св. Михаїла.

Visitateur Apostilique pour les Ukrainiens en Europe Occidentale, soutien et secours de réfugiés fuyant l'Ukraine à cause des atrocités de la Seconde guerre mondiale. Durant son voyage canonique au Canada en 1957 il se rendit à Montréal et visita la paroisse St-Michel l'Archange.

Apostolic Visitator for Ukrainians in Western Europe, advocate and protector of rufugees fleeing the atrocities of war-torn Ukraine in the Second World War. During his canonical voyage across Canada in 1957, he visited St. Michael's parish in Montreal.

Блаж. Патріях
Мирослав-Іван
Любоачівський

Sa Béatitude le
Patriarche
Myroslav_Ivan
Lubachivsky

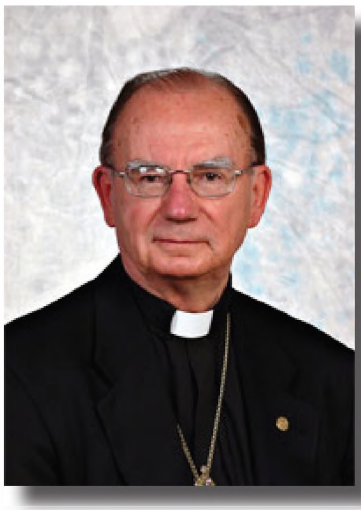
His
Beatitude
Patriarch
Myroslave-Ivan
Lubachivsky
1914-2000

Високопреосвященний
Кир Максим Германюк

Sa Grace Monseigneur
Maxime Hermaniuk

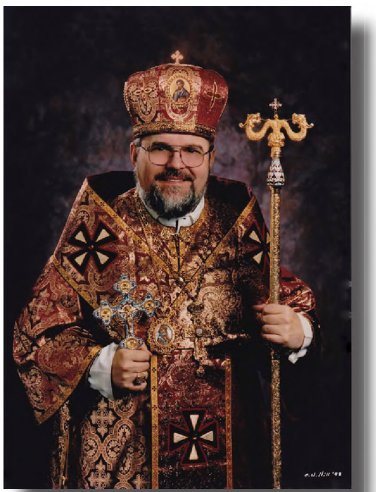
His Grace the
Most Reverend Maxime
Hermaniuk
1911-1996

Високопреосвященний Кир
Михайло Бздель Митрополит
(1993-2006) Вінніпезький в
Канаді.

Sa Grace Monseigneur Michael
Bzdel, Archevêque
Métropolitian (1993-2006) de
Winnipeg, Manitoba, Canada.

His Grace the Most Reverend
Michael Bzdel, Archbishop
Metropolitan (1993-2006) of
Winnipeg, Manitoba, Canada.

Високопреосвященний
Кир Лаврентій Гуцуляк,
Митрополит (2006)
Вінніпезький в Канаді.

Sa Grace Monseigneur
Lawrence Huculak,
Archevêque Métropolitain (2006)
de Winnipeg, Manitoba,
Canada.

His grace the Most Reverend
Lawrence Huculak,
Archbishop
Metropolitan (2006)
of Winnipeg, Manitoba,
Canada.

Преосвященний
Ізидор Борецький

Mgr. Isidore Borecky

Most Reverend
Isidore Borecky

Перший Єпарх (1948)
Торонтонський та Східної
Канади Української
Католицької Церкви.

Premier Eparque (1948) de
l'Eglise Catholique Ukrainienne
de Toronto et de l'Est Canadien.

First Eparch (1948) of Toronto
and Eastern Canada of the
Ukrainian Catholic Church.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Преосвященний Корнелій Пасічний, Єпарх (1998-2003) Торонтонський та Східної Канади Української Католицької Церкви.

Mgr. Cornelius Pasichny, Eparque (1998-2003) de l'Eglise Catholique Ukrainienne de Toronto et de l'Est Canadien.

Most Reverend Cornelius Pasichny, Eparch (1998-2003) of Toronto and Eastern Canada of the Ukrainian Catholic Church.

Преосвященний Стеф Хміляр, Єпарх (2003-) Торонтонський та Східної Канади Українсь Католицької Церкви.

Mgr. Stephen Chmilar, Eparque (2003-) de l'Eglise Catholique Ukrainienne de Toronto et de l'Est Canadien.

Most Reverend Stephen Chmilar, Eparch (2003) of Toronto and Eastern Canada of the Ukrainian Catholic Church.

Всесвітліший о.д-р Михайло Залеський, перший протопресвітер Монреальського протопресвітерату (1962-1965)

RT. Révérend Mykhaylo Zalesky, DD, d'abord (doyen) Protosyncelle du protopresbyterate Montréal (1962-1965)

Rt. Reverend Mykhaylo Zalesky, DD, first (dean) Protosyncellus of the Montreal protopresbyterate (1962-1965)

Всесвітліший о. Антоній Цимбалістий, другий протопресвітер Монреальського протопресвітерату (1965-1974)

Всесвітліший о. мітр. Іван Гаврилюк, протопресвітер-декан Монреальського Протопресвітерату (1974), Синкель і Генеральний Вікарій для вірних українського обряду в провінції Квебек і Приморських провінцій Канади (1975)

Отець Йосафат Тимочко, ЧСВВ. (1896-1968) Свячення: 1921р.; вступив до ЧСВВ 1922р.; вічні обіти 1926р.

Père Josaphat Tymochko, OSBM. (1896-1968) Ordination: 1921; entrée dans l'OSBM: 1922; voeux monastiques 1926.

Father Josaphat Tymochko, OSMB. (1896-1968) Ordination: 1921; entered OSBM: 1922; monastic vows:1926.

о. Николай Кушнірик, стл (1914-1969) - парох (1953-1969) і будівничий (теперішньої) церкви св. Арх. Михаїла в Монреалі.

Rev. Nicolas Kushniryk, STL (1914-1969) - curé (1953-1969) et bâtisseur de l'actuelle église St-Michel à Montréal.

Rev. Nicolas Kushniryk, STL (1914-1969) - parish priest (1953-1969) and builder of the present St. Michael's church.

о.д-р Ігор Мончак (1928-2007) член парохії св. Арх. Михаїла від 1951р. і парох церкви в роках 1969-1990.

Père Ihor Monczak, DD (1928-2007) paroissien de St-Michel à partir de 1951 et curé de 1969 à 1990.

Rev. Ihor Monczak, DD (1928-2007) parishioner of St. Michael's since 1951 and parish priest from 1969 to 1990.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Всеч. о. д-р Ігор Мончак народився 14. IV. 1928 р. у Львові. Хрищений у соборі св. Юра. Початкову освіту здобув у Рідній Школі ім. Б. Грінченка у Львові. У 1940 році, в часі комуністичної окупації, мусів покинути Львів і скитатися по Галичині. Середню освіту почав в українській гімназії в Ярославі, а по виїзді 1944 р. до Німеччини, докінчив її 1945-46 рр. у Мюнхені іспитом зрілости з відзначенням. Відтак почав студії на будівельнім факультеті Die Technische Hochschule у Мюнхені, які закінчив 1949 р. дипломом інженера.

У січні 1951 р. приїхав до Монреалю в Канаді. Від 1.II.1951 р. до 30.IX.1956 р. працював інженером у залізобудівельній фірмі Dominion Bridge Co. Рівночасно в 1953-1956 рр. студіював вечорами на Université de Montréal – Відділ Славістики. Закінчив ці студії 5.V.1956 р. ступенем Magister in artibus (M.A., з відзначенням magna cum laude), написавши дисертацію: "Мелетій Смотрицький, апостол церковної єдности".

У жовтні 1956 р. виїхав на богословські студії до Риму, які закінчив у римському університеті Pontificia Universitas Urbaniana 23.VI.1961р. ступенем S.T.L. (Licentiatus, з відзначенням magna cum laude). Перед тим, 25. XII. 1960, прийняв сан священства з рук ВПреосв. Кир Івана Бучка.

Відтак у Римі продовжував спеціялізацію у східній літургіці та канонічнім праві на Pontificium Institutum Orientalis Studiorum. Там 19.VI.1963 р. осягнув ступінь S.E.O.L. (Licentiatus in Scientiis Ecclesiasticis Orientalibus, з відзначенням, summa cum laude). Одночасно на університеті Pontificia Gregoriana підготовляв докторську працю з богослoвії на тему "Флорентійський екуменізм у Київській Церкві" та оборонив її 5.VII.1966 р., здобувши титул S.T.D. (Doctor in sacra theologia).

Від 1966 до 1968 року працював секретарем в Українському Католицькому Університеті ім. св. Климентія Папи в Римі.

У жовтні 1968 р. повернувся на душпастирську працю до Канади. Спочатку був завідателем парохії Христа Царя у Лондоні, Онтаріо, а від 1.VI.1969 р. дістав призначення на парохію св. Михаїла в Монреалі, де служив до 30.XI.1990 р.

З відкриттям Монреальської Філії Українського Католицького Університету включився в його наукову та педагогічну діяльність і грамотою 7.VII.1979 Блаженніший Патріярх Йосиф номінував його надзвичайним професором УКУ. За п'ять академічних років 1977-1982 перевів на Монреальській Філії УКУ сім курсів, кожний приблизно вісім лекцій, при пересічному числі 45 слухачів.

11.IV.1982 р.Блаженніший Патріярх Йосиф відзначив його гідністю почесного крилошанина Львівської митрополичої епархії.

У роках 1982-1983 був діловим секретарем Синоду Ієрархії Української Католицької Церкви.

По виконанні своїх синодальних завдань, після повороту до Канади, о. д-р Ігор Мончак почав 1984 р. викладати східнобогословські предмети: догматику, літургіку та історію – в католицькому університеті св. Павла (Saint Paul's University), асоційованому зі світським університетом University of Ottawa. У цих викладах брали участь, крім питомців Української Духовної Семінарії Святого Духа, також неукраїнські студенти університету. Кир Ізидор Борецький назначив його епархіяльним суддею Східноканадської української католицької епархії.

Головним полем зацікавлення о. д-р Ігора Мончака були екуменічні проблеми Київської Церкви в минулому, зокрема у Флорентійсько-Берестейськім періоді, як рівнож помісність Київської Церкви у наших теперішніх часах. На ці теми опублікував ряд статтей в журналах Богословія, Логос, Правда, Нива, як також у часописах. Дві більші його праці появилися друком в англійській мові: 1987 р. Florentine Ecumenism in the Kyivan Church та 1995 р. Self-Governing Kyivan Church.

У 1993-1994 рр. о. д-р Ігор Мончак кілька разів їздив на Україну, де мав виклади по своїй спеціяльності в Державному Університеті «Львівська Політехніка», у Львівській Духовній Семінарії Святого Духа, в Ліцею ім. Климента Шептицького та в інших наукових і педагогічних закладах.

Від 1.XII.1990 р. був душпастирем парохії св. Василія Великого в монтреальській дільниці Ляшін, а з днем 1.IX.2006 р. перейшов на пенсію. Закінчив своє життя 10.VI.2007 р. Похоронні відправи відбулися в церквах св. Василія Великого і св. Михаїла в Монтреалі. Тіло покійного перевезли в Україну для поховання біля його матері на Янівському цвинтарі у Львові.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Le Révérend Père Ihor Monczak est né à Lviv en 1928. Il a été baptisé à la cathédrale SaintGeorges de cette ville a fait ses études primaires à l'école Boris Hrinchenko, une école privée, faisant partie du réseau « Ridna Chkola » des écoles ukrainiennes de Lviv. Après l'occupation soviétique de l'Ukraine occidentale en 1939, la famille a dû abandonner sa demeure de Lviv et a vécu clandestinement avec la parenté dans différents endroits de la Galicie (Halytchyna). Ihor Monczak a commencé ses études secondaires dans la ville de Yaroslav, mais après l'invasion de l'armée soviétique en 1944, il les a terminées en Allemagne, en 1946. Par la suite, il s'est inscrit à la faculté de génie civil du Technische Hochschule de Munich où il a obtenu son diplôme d'ingénieur, en 1949. Après son arrivée à Montréal en 1951, il a travaillé comme ingénieur pour la compagnie Dominion Bridge, jusqu'à son départ pour Rome, en octobre 1956, pour y poursuivre des études en théologie. De 1953 à 1956, alors qu'il était à l'emploi de cette compagnie, il a suivi des cours du soir à la faculté des lettres de l'Université de Montréal, où il a obtenu une maîtrise ès arts avec la distinction magna cum laude pour son mémoire intitulé « Meletij Smotryckyj, un apôtre pour l'unité de l'Église ».

Il a terminé ses études en théologie à Rome, en 1961, et a obtenu une licence en théologie sacrée, avec la distinction magna cum laude, à l'Université pontificale Urbaniana. Entretemps, il a été ordonné prêtre en 1960 par Monseigneur Ivan Butchko.

Le Père Monczak a poursuivi des études supérieures à l'Institut des études orientales, à Rome, où il a obtenu une deuxième licence en études écclésiales orientales avec spécialisation en études liturgiques orientales, avec la distinction summa cum laude. En même temps, il a préparé sa thèse de doctorat à l'Université pontificale grégorienne, intitulée « L'œcuménisme florentin dans l'Église de Kyiv », qu'il a défendue pour obtenir son doctorat en théologie sacrée.

Au cours de 1966 à 1968, il a occupé le poste de secrétaire de l'Université catholique ukrainienne à Rome. Il est revenu au Canada où il a assumé des fonctions sacerdotales. Il a desservi la paroisse du Christ-Roi à London (Ontario), et à partir de juin 1969, il a été nommé curé de la paroisse de SaintMichelArchange à Montréal, dans laquelle il a servi jusqu'en novembre 1990.

En 1979, après la création du collège universitaire de l'Université catholique ukrainienne à Montréal, sa Béatitude le Patriarche Josyf Slipy a nommé le Révérend Père Ihor Monczak professeur au collège universitaire. De 1977 à 1982, il a été chargé de cours pendant sept trimestres, chacun comportant environ huit cours magistraux, avec une présence de 45 étudiants à chaque cours.
En 1982, Sa Béatitude Josyf Slipy a honoré le Père Monczak en le nommant Krylochanyn Honoraire de l'Archevêché (Metropolitanat) de Lviv.

En 1982 et 1983, le Révérend Père Ihor Monczak a occupé les fonctions de secrétaire par intérim du Synode des hiérarques de l'Église catholique ukrainienne à Rome.

À la suite de ses fonctions de secrétaire du Synode et de son retour au Canada, le Père Monczak a donné des cours en études théologiques orientales à l'Université SaintPaul d'Ottawa.

Le Révérend Père Monczak s'est principalement intéressé aux problèmes œcuméniques de l'Église de Kyiv dans le passé, surtout au cours de la période entre les conciles de Florence et de Brest, ainsi qu'à la gouvernance sui iure de cette Église jusqu'à nos jours. Il a publié de nombreux articles dans les périodiques « Bohoslovia », « Logos », « Pravda », « Nyva » et dans de nombreux journaux. Deux de ses œuvres majeures ont été publiées en anglais : « Florentine Ecumenism in the Kyivan Church », en 1987 et « Self-Governing Kyivan Church », en 1995.
En 1993 et 1994, le Révérend Père Monczak est allé en Ukraine où il a donné des cours à l'École polytechnique nationale, au Séminaire théologique du SaintEsprit et au Lycée Klyment Sheptytsky, à Lviv.

À partir de décembre 1990 jusqu'à sa retraite en septembre 2006, il a été curé de la paroisse de SaintBasileleGrand, à Lachine, dans la banlieue de Montréal. Il est décédé le 10 juin 2007. Les funérailles ont eu lieu dans les églises SaintBasileleGrand et SaintMichel – deux paroisses montréalaises dont il a été le pasteur. Le corps du Révérend Père Ihor Monczak a été transporté en Ukraine pour y être inhumé à côté du tombeau de sa mère, au cimetière Janivsky, à Lviv.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

The Reverend Dr. Ihor Monczak
(1929-2007)

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Reverend Ihor Monczak was born in Lviv in 1928 and was baptized in St. George's Cathedral. He received his elementary education at Borys Hrinchenko, a private "Ridna Shkola" Ukrainian school, in Lviv. After the Soviet occupation of Western Ukraine in 1939, the family was obliged to abandon their home in Lviv. They lived clandestinely with relatives in different parts of Halychyna. Reverend Monczak began his secondary education in Yaroslav and after fleeing the advancing Soviet army to Germany in 1944, where he completed his high school education in 1946. He then enrolled at the Faculty of Civil Engineering, at Munich's Technische Hochschule, where he obtained a degree in engineering in 1949. After his arrival in Montreal in 1951, he worked as an engineer for Dominion Bridge Company, until his departure for Rome in October 1956 to pursue studies in theology. From 1953 to 1956, while working for Dominion Bridge, he attended evening courses at l'Université de Montréal, La Faculté des Lettres, where he obtained his M.A. (Magna cum laude) for his dissertation "Meletij Smotryckyj, an Apostle of Church Unity."

At the Pontificia Universitas Urbaniana in Rome, he completed his theological studies in 1961, and obtained the degree of Licentiate in Sacred Theology (Magna cum laude). Meanwhile, he was ordained into the priesthood by Kyr Ivan Buchko, in December 1960.

Father Monczak continued his postgraduate studies at the Pontificium Institutum Orientalis Studiorum in Rome, where he obtained his second Licentiate in Oriental Ecclesiastical Studies (S.E.O.L. – Summa cum laude) in 1963, specializing in Eastern Liturgical Studies and Canon Law. At the same time as preparing his doctoral thesis at the Pontificia Universitas Gregoriana, under the title "Florentine Ecumenism in the Kyivan Church," which he defended in 1966, he obtained the degree of Doctor in sacra theologia.

He worked as secretary of the Ukrainian Catholic University in Rome, from 1966 to1968. He then returned to Canada to undertake pastoral work. He first served in London, Ontario, at the parish of Christ the King, and he was appointed pastor of St. Michael the Archangel Church from June 1969 to November 1990.

With the establishment of a branch of the Ukrainian Catholic University in Montreal in 1979, Rev. Monczak was named professor of Ukrainian Catholic University (UCU) by His Beatitude Patriarch Josyf Slipyj. He taught seven courses from 1977 to 1982, each averaging eight lectures, with an approximate attendance of 45 students per session.

His Beatitude Patriarch Josyf honoured Father Monczak by naming him Honourary Kryloshanyn, of the Lviv Metropolitan Archeparchy, in 1982.

Reverend Monczak was the acting secretary for the Synod of the Hierarchs of the Ukrainian Catholic Church in Rome, from 1982 to 1983.

Upon completing his synodal duties and returning to Canada, Father Monczak lectured at St. Paul's University in Ottawa, subjects related to Eastern Theological Studies.

Dr. Monczak's main field of interest has been the ecumenical problems of the Kyivan Church in the past, especially the period spanning the Florentine and Brest Councils, as well as self-governance of this Church in our present times. His numerous articles were published in the journals "Bohoslovia", "Logos", "Pravda", "Nyva" and in many newspapers. Two major works were published in English: "Florentine Ecumenism in the Kyivan Church," in 1987 and "Self-Governing Kyivan Church," in 1995.

Father Monczak travelled to Ukraine from 1993 to 1994, where he lectured at the State University «Lvivska Politekhnika », the Theological Seminary of the Holy Spirit in Lviv, the Klyment Sheptycky Lyceum and other educational institutions in Lviv.

He was pastor of St. Basil the Great parish in Lachine, Quebec, from December 1990 until his retirement, in September 2006. His passed away on June 10, 2007. Funeral services were held at St. Basil the Great and at St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Churches – the two Montreal parishes where he served as pastor. Reverend Monczak was buried in Ukraine alongside the grave of his mother, at the Janivskyy Cemetary in Lviv.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

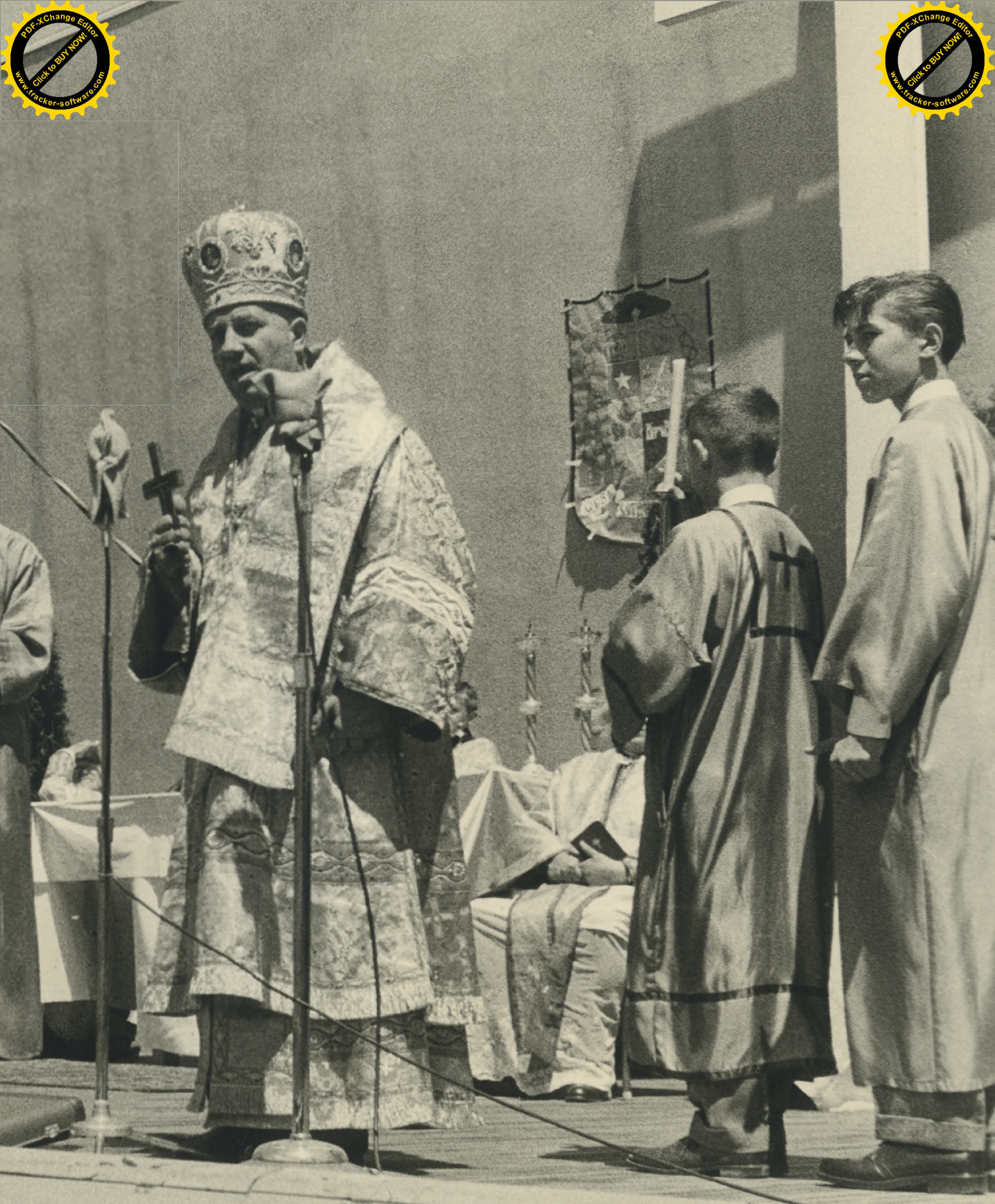

Школи Укр. Танків при Укр. Грк. Кат. Пост. в Монтреалі Кве. 1935.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

1

7

13

2

8

14

3

9

15

4

10

16

5

11

17

6

12

18

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1- Mytroplyt Sheptytsky visits Montreal
2- Quelques évêques entourant le cardinal Légat chez les Soeurs Grises.
Some of the visiting Bishops Cardinal Legate at the Grey Nunnery
3- Proyekt tserkvy
4- Posvyachennya tserkvy
5- Posvyachennya tserkvy vulytsya
6- Nova rodyna Brytan
7- Tovarystvo Samopomich o. Redkevych
8- Tovarystvo Shaskevycha Golembiovsky
9- Sulpice Redkevych
10- Shkola Sarsfield divchatka
11- Sv. prychastya ottsi i uchyteli
12- Samopomich
13- Sv. prychastya o. Redkevych 1924
14- Sitch Prosvita
15- Prosvita 1927
16- Samopomich o. Hryhoriychuk
17- Piknik na LaSalle
18- Oy Ne Khody Hrytsyu
19- Sv. Prychastya o. Hryhoriychuk
20- Khor Verbytsky 1930s
21- Korovo-teatrainy ansambl
22- Khor ditey i molodi 1930s
23- Teatrainy ansambl Prosvita
24- Sestrytstvo o. Hryhoriychuk 1930s
25- Na Ivana Kupala 1931
26- Shkola St. Anselme 1933
27- Komitet 1944
28- BUK 1945
29- Sv. prychastya o. Tymochko 1945
30- UKYu 1944

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

31- Camp Ukraina ozero
32- Camp Ukraina chovnyky
33- Camp Ukraina dity
34- Camp Ukraina kaplytsya
35- Camp Ukraina chervona
36- Camp Ukraina dytyachyy bydynok
37- Camp Ukraina o.Harasymchuk
38- Sv. prychasya o. Nzarko
39- LUKZh o. Nazarko
40- Khor Byniawsky
41- Khor Lystopadoovy
42- Khor Radio-Canada
43- Shkola St. Anselme khor
44- Roma Pryyma- Bozhe Velyky 1951
45- Roma Pryyma - arkan 1951
46- Roma Pryyma - hayilky 1951
47- Roma Pryyma - probudzhennya vesny
48- Cap de la madeleine
49- Sv. prychastya o. Daatsiuk
50- Zeleni Svyata pokhid
51- Zeleni Svyata khor
52- Zeleni Svyata muzhesky khor
53- Zeleni Svyata virni i Sestry
54- Zeleni Svyata sviashchenyky
55- LUKZh i try ottsi
56- LUKZh uprava 1950
57- Obnova
58- Kursy Ukrainoznavstva
59- Kniaz pered ikonoyu
60- Dytyachy teater

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

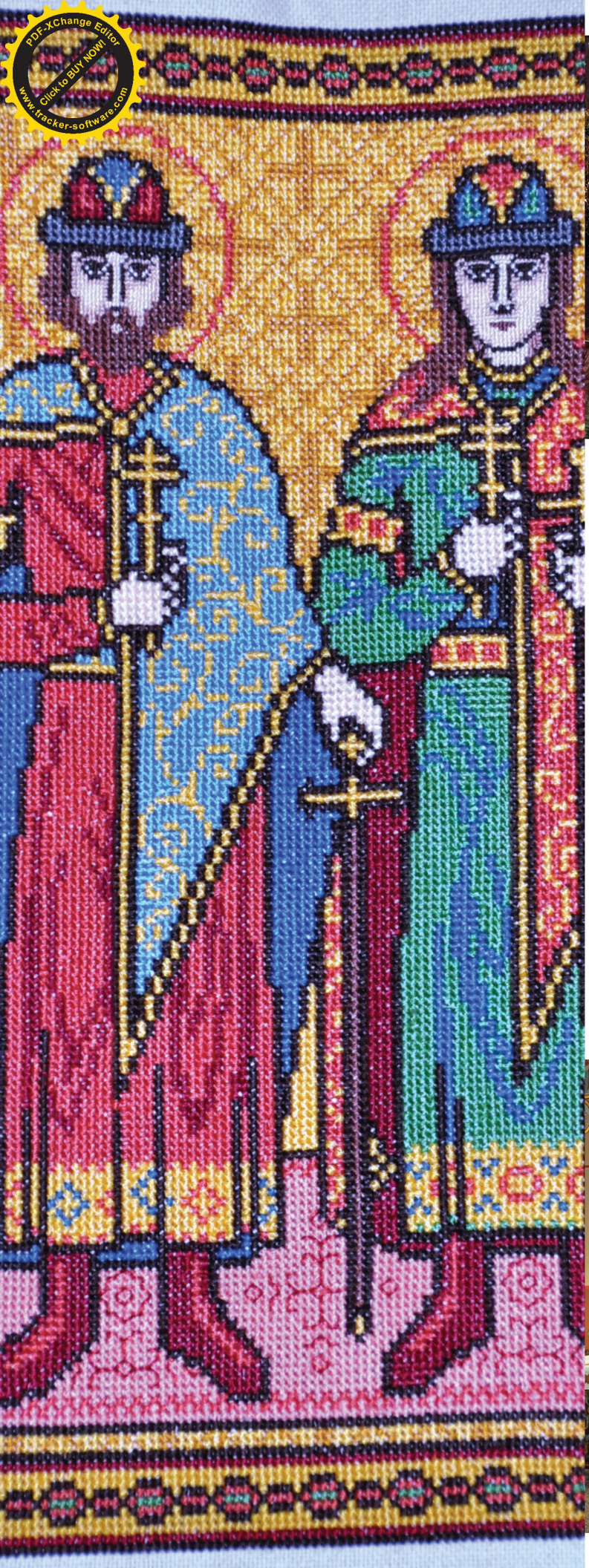

72

61- Komitet o. Kushniryk
62- LUKZh o. Kushniryk
63- Sestytstvo i o. Kolankivsky
64- Vivtarna druzhyna Gar
65- Komitet yuvileyu Kushniryk
66- Khor Harasymovych
67- LUKZh Cap de la Madelaine 1983
68- Komitet o. Chyrovsky
69- Partiarkh Lubachivsky 1986
70- 1000-littya tserkva
71- 50-littya LUKZh o. Dvirnik
72- Svviachennya o. Figolya 2000

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Camp Uk

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

raina 1951

2011

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Фотографія на оселі "Україна" 1950 рік.

1. Роксоляна Кручова
2. Стефан Савка
2a. Андрій Мельник
2b. брати Бронґелі
3. ВолодимирСавка
4. Роман Мельник
5. Зенон Бринявський
6. Христя Солонинка
7. ? Солонинка
8. Богдан Білошевський
9. Роман Сербин/Ігор Попадинець?
10. Федьо Шлапак
11. Ярема Келебай
11a. Роман Баран
12. Юрій Бринявський
12a. Юрко Кобринський
13. Роксоляна Дідух
13a. Роман Стефанюк
13b. Мирослав Стефанюк
14. Любомир Кручовий
15. Христя Аренд-Вахнянин
15a. Тарас Батюк
16. Надя Сулига
16a. Віра Міщук (Данилюк)
16b. п-і Міщук
17. Микола Харханіс
17a. Франя Харханіс
18. д-р Стефан Климчук зі синком Стефаном
18a. п-і Климчук
19. о.Йосафат Тимочко
20. Марія Мариняк
21. о. д-р Іриней Назарко
22. мґр. Василь Бринявський
23. Беті Климчук
24. Аделя Баран
25. Наталка Бейба
25a. Стохманська Маруся
26. Оксана Лебедь
27. Люба Левицька
28. Ярослава Бринявська
29. Марія Солонинка зі синком
30. Євгенія Дідух
30a. п. Дідух
31. Богданна Ватаманюк
31a. Стефанія Ватаманюк
32. Теодора Кучарська
33. Микола Світуха
33a. п-і Шлапак
34. Роман Брикович
34a. Ґлорія Войціховська
35. ? Бронґель
36. Джойсі ?
37. ??
38. Орест Кучарський
39. Іван Брикович
40. Віра Дідух
41. Богданна Гаврилюк
42. Марійка Бринявська
43. Квітка Кушнір
43a. п-і Бейба
44. Христя Попадинець
45. Ярема Савка
46. Богдан Савка
46a. Мирон Ґрицин
47. Дарія Савка
48. Джулія Нагорняк
49. Ірина Келебай
49a. Ольга Кливак
50. Дарія Заяць
51. Богдан Мельник
51a. Бронислава Мельник
52. Славка Стефанюк
53. Богданна Доленьґа
54. Соня Ленко
55. ??
56. Матвій Сохоцький
57. ВолодимирТарновецький
58. п-і Кручова
58a. п-і Лебедь
59. Ігор Попович
60. п-і Зубань

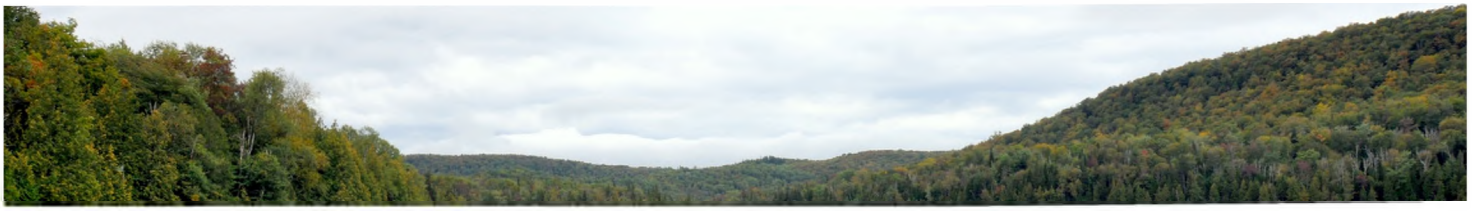

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com
PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PRIATELIA AMIS

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ПАРАФІЯ УСПІННЯ БОЖОЇ МАТЕРІ В МОНТРЕАЛІ
PAROISSE CATHOLIQUE UKRAINIENNE DE L'ASSOMPTION
DE LA BIENHEUREUSE VIERGE MARIE
UKRAINIAN CATHOLIC PARISH OF THE ASSUMPTION OF THE BLESSED VIRGIN MARY
6175 – 10 Avenue, Montréal, Québec H1Y 2H5 Tel: 514-729-8842

Слава Ісусу Христу!

Всечесний отець парох Ігор Ощіпко, Церковний Комітет, прицерковні організації та всі шановні парафіяни парафії Св. Архістратига Михаїла!

У цей Богом благословенний 100 – літній Ювілей Вашої парафії засилаємо наші найщиріші вітання та лучимося разом з Вами у молитвах до Всевишнього Господа нашого Ісуса Христа, Пречистої Діви Марії та Вашого небесного покровителя Святого Архістратига Божого Михаїла за Боже благословення та духовне процвітання Вашої парафії. Нехай Божа Ласка невидимим духовним рушником, оздобленим прадідівським орнаментом віковічної традиції та красою Українського обряду, огортає Вас усіх теплом Материнської Любові Пречистої, та дозволить ще довгі – довгі літа бути Світильником Божої Правди у Монтреалі.

Парох: о. Олег Корецький.

Голова Церковного Комітету Мирослав Балицький.

Р. Б. 2011.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Парохія св. Івана Хрестителя

сердечно вітає церкву св. Архистратига Михаїла
із столітнім ювілеєм.

Минають роки, минає століття, а величава святиня Архистратига Михаїла і сьогодні залишається місцем молитви і духовного піднесення.

Радій святине, бо ти першою відкрила двері для тих, хто залишив рідну землю, але зберіг свою релігію, свою мову, культуру і традиції.

Радій святине, бо впродовж 100 років до тебе приносили немовлят до Хрещення, приводили дітей до першого святого Причастя, складали тут присягу на вірність молоді подружжя.

З великою скорботою ти прощала тих, хто залишав тебе, відходячи у вічність.

Радій святине, наповнена шепотом гарячої і щирої молитви твоїх вірних. Нехай Господь зсилає свою ласку і благословення, а Мати Божа хай покриває цю духовну перлину українського народу, чесним своїм омофором.
Нехай св. Архистратиг Михаїл стоїть на варті, щоб ніколи не стихли молитви та не зачинились двері цього Божого храму.

Отець Петро Рудник і парохіяни церкви св. Івана Хрестителя

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Paroisse Catholique Ukrainienne
de HOLY GHOST

HOLY GHOST
Ukrainian Catholic Parish

Українська Католицька Парохія
СВЯТОГО ДУХА

Щиросердечно вітаємо прафіяни Церковний Комітед та о. Пароха

храму
святого Архистратига Божого
Михаїла
з нагоди столітнього Ювілею
заснування їхної Парафії

Пишаємося духовними її плодами,
радіємо її здобутками,
гордимося її славною історією

Як діти, що вийшли з лона своєї Матері,
молитвою та піснями здоровимо її
сьогодні, святкуючи її Уродини,
та просимо в Господа Бога
та Пресвятої про подальшу
та Ласка Росту, Кріпості і Довголіття

о. Володимир Вітт - парох,
Церковний Комітет,
парафіяльний відділ ЛУКЖК
парафіяни храму Святого Духа.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Українська Католицька Семінарія
Святого Духа
в Оттаві
вітає
Парафію Св. Архистратига Михаїла в Монреалі
з ювілеєм 100-ліття
від її заснування

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Saint Mary the Protectress Ukrainian Orthodox Church
Rt. Rev. Mitred Archpriest Dr. Ihor G. Kutash, Rector
2246 Rosemont Boul.
Montreal, Quebec
Canada H2G 1T5

Eglise orthodoxe ukrainienne Sainte-Marie-Protectrice
Très Révérend Archiprêtre Dr. Ihor G. Kutash, Curé
2246 Boul. Rosemont
Montréal, Québec,
Canada H2G 1T5

Всеч. о. Настоятель Ігор Ощіпко
та Хвальна Церковна Рада
Громади Св. Архистратига Михаїла
Монреаль, Квебек.
15-го червня 2011 р. Б.

Всечесний Отче Настоятелю, Дорогі Брати й Сестри!

Христос посеред нас!

Сердечно вітаємо Вас з нагоди такого величного Свята 100-ліття Вашої Боголюбивої Громади та передаємо молитовні побажання кріпкого Божого Благословення на дальший духовний розвиток Громади через зростання в дусі та досвіді в служінню Богові всіх парафіян та прихильників.

Спільно дякуємо Богові за Його безмірні, незбагненно щедрі дари та провидіння, і взоруючись на Пречистій Божій Матері Владичиці нашій Приснодіві Марії, нашій спільній Покровительці, яка закликає нас до відданих зусиль для Бога та для ближнього, як і на хоробрій та незламній послушності Триєдиному Богові Св. Архистратига Михаїла, Вашого Небесного Покровителя, спільно й посвячуємось служити Всевишньому всією душею, всім розумом та всією силою – а в тому і своїм покаянням за недостачі в минулому!

На многії і благії Вам літа!

З пошаною та любов'ю в Христі

Митр. Прот. Д-р Ігор Ю. Куташ
Настоятель

Д-р Олександер Мельник
Голова Церковної Ради

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

ЛІҐА УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЖІНОК КАНАДИ
ВІДДІЛ ПРИ ПАРАФІЇ УСПЕННЯ БОЖОЇ МАТЕРІ
В МОНТРЕАЛІ
6175 - 10-e Ave. Montréal , Québec , H1Y 2H5

LIGUE DES FEMMES UKRAINIENNES CATHOLIQUES DU CANADA
UKRAINIAN CATHOLIC WOMEN'S LEAGUE OF CANADA

Ліґа Українських Католицьких Жінок Канади при парохії Успення Божої Матері, відділ у Монтреалі щиро вітає матірню церкву всіх українських католицьких церков у Монтреалі - Церкву Святого Архистратига Михаїла з нагоди столітного ювілею.

Бажаємо обильних Божих ласк для успішного відзначення подій із 100-літним Ювілеєм .

З християнським привітом,
Слава Ісусу Христу!

Розалія Хомик
Секретар

Богданна Гаврилюк
Голова

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Фундація о. Й. Жана ЧСВВ

Fondation Pere Josaphat Jean Inc.
Father Josaphat Jean Foundation Inc.
P.O. Box 174, Montreal, Quebec H1X 3B7
www.fatherjeanfoundation.org

Слава Ісусу Хресту

Сердечні побажання о. Пароху Ігору Ощіпку, Церковному Комітетові та усім парохіянам з нагоди відзначення 100-річчя діяльности найстаршої Української Католицької парохії св. Архистратига Михаїла в провінції Квебек, пересилають члени та стипендіанти Фундації ім. Впреп. о. Йосафата Жана, ЧСВВ в Монтреалі.

Фундація ім. Впреп. о. Йосафата Жана, має близькі відносини з церквою св. Архистратига Михаїла. Більшість наших засновників були активними членами Вашої парохії. Власне, Ваш бувший парох Світл. п. о. Микола Кушнірик, був фундатором і нашим капеляном, аж до 1969 року. Іменник нашої Фундації бл. п. о. Йосафат Жан, ЧСВВ. Служив у вашій церкві, від 1932 до 1935 року. Остаточно, багато наших стипендіантів, були і ще дальше є активними членами парохії св. Аргистратига Михаїла.

Нехай Всемогутній Господь допоможе Вам, ще багато літ служити Богові, та Нашій Католицькій громаді в Монтреалі.

****

Glory to Jesus Christ

The Father Josaphat Jean Foundation would like to congratulate Rev. Ihor Oshchipko, the Church Committee, all current and previous parishioners of St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Parish on your Centennial.

Not only are you to be congratulated on your 100 years of pastoral services to the Ukrainian community of Montreal but you also have the distinction of being the first and oldest Ukrainian parish in the province of Quebec.

Our Foundation has always had close ties to St. Michael's. Many of our founding Fathers were actively involved in the parish not only as parishioners but also as pivotal community leaders. Rev. Father Nicholas Kushniryk was one of the founders of our organization and served as our chaplain until 1969. Our namesake, Father Josaphat Jean, was also a member of the St. Michael's presbytery from 1932-1935. Lastly, over the forty eight years that our foundation has existed, we are proud to mention that there have been numerous recipients of scholarship awards donated by our foundation, who were and are presently members of St. Michael's.

May you continue your holy work for many years to come and may God bless you and all parishioners.

Myroslaw Balycky
President

Lonya Kruk
Secretary

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

БРАТСТВО КОЛИШНИХ ВОЯКІВ 1-ШОЇ ДИВІЗІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АРНІЇ - СТАНИЦЯ В МОНТРЕАЛІ

LA FRTERNITE DES VETERANS UKRAINIENS DU QUÉBEC INC.

UKRAINIAN VETERAN'S BROTHERHOOD OF QUEBEC INC.

Монреаль, березень, 2011 р.

Українська Греко-Католицька Парафія
Святого Архистратига Михаїла
в Монреалі

Всечесніший Отче Парох ,
Хвальна Управо !

Блажен, хто сіє у народі
Зерно найкраще на землі,
Зерно любови, братства, згоди
В громаді, в хаті і в сім'ї.
О.Кониський

Ваша Парафія , наша українська Матірна Парафія, якраз таку ролю відіграла в Монреалі через минуле століття.
Цілі покоління наших спів громадян наповнялися Словом Божим і святими Тайнами, кріпилися силою духа та спільно йшли до добра дорогою, що веде до Вічності.

І тому з великою премністю і гордістю , від імені усіх членів нашого Братства, вітаємо Вас з тим великим, Золотим, Ювілеєм і бажаємо много сил продовжувати цю велику, святу, місію.

За Управу Станиці

Слава Ісусу Христу

Ярослав Паньків
секретар

Богдан Мацiв
голова

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
В КАНАДІ
ОСЕРЕДОК МОНТРЕАЛЬ

L'ASSOCIATION DE LA
JEUNESSE UKRAINIENNE «SUM»
DU QUEBEC

Осередок ім. ген. Грицая-Перебийноса в Монтреалі
3260 Rue Beaubien Est Montreal, QC H1X 3C9 Tel. 514.728.8816 Fax: 514.728.8879
E-mail: montreal@cym.org Web: http://www.cym.org/ca/montreal

З нагоди Столітнього Ювілею
Матірної Церкви
Парохії св. Архистратига Михаїла,
щирий християнський привіт засилають:

Спілка Української Молоді
ім.ген. Грицая-Перебийноса в Монтреалі,
Жіноча Ланка СУМ,
Батьківський Комітет СУМ,
Перший Відділ Юнацтва СУМ,
Хор Відлуння та
Оркестра Трембіта.

Бажаємо ласки Божої для продовження корисної праці для рідної Церкви і добра України.

Щасти Вам Боже!

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Читальня Просвіти ім. Т. ШЕВЧЕНКА
В МОНТРЕАЛІ
La Société Ukrainienne "PROSVITA" Ukrainian Reading Society
252 Gordon Ave., Verdun, Quebec H4G 2R4. 768-4173

Слава Ісусу Христу

З нагоди 100-ліття церкви св. Архистратига Михаїла в Монреалі, товариство ПРОСВІТА ім. Тараса Шевченка на Вердоні, і жіноча орґанізація ім. Лесі Українки при товаристві ПРОСВІТА складає щиросердечний привіт та бажає Божих ласк їх преосвященству кир Стефану Хміляру, правлячому архиєрею торонтонської єпархії, отцеві пароху Ігору Ощіпко, церковному зарядові та всім парохіянам.

Схиляємо голови в пашані перед першими основоположниками церкви св. Архистратига Михаїла та найвища похвала належить сучасним трудженикам за їх невтомну і так хосенну працю на ниві християнської ВІРИ, НАДІЇ і ЛЮБОВІ.

Бажаємо вам дальших успіхів у вашій праці на славу Божу та Української Католицької Церкви.

Помагай вам Боже.

За управу
Голова То. Просвіта
Іван Проказюк

Голова Жін. Орґ. Ім. Лесі Українки
Соня Остапчук

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Завдання створити логотип святкування столітнього ювілею заснування церкви святого Архистратига Михаїла було для мене почесним, як для митця, та мало на меті не лише символічно відобразити історичну значимість цієї події у житті української громади Монтреалю, але і вшанувати роковини існування однієї з найстарших церковних парафій.

Іконоподібне зображення символу святкування столітнього ювілею церкви та парохії св. Архистратига Михаїла було створене мною у стилі візантійської школи іконопису сучасними засобами графічного дизайну. Використання чистих та простих ліній дало змогу відобразити сутність єднання релігійних та історичних цінностей у сучасному світі.

В моїй уяві Архангел Михаїл на логотипі повинен був виглядати зосередженим у своїй рішучості побороти Люцифера та вигнати його із небесного царства - таким я його і зобразив. Традиційно, на іконах Архангел Михаїл у лівій руці тримає земну кулю. Мистецьке натхнення спонукало мене створити сучасну версію відомого сюжету помістивши у ліву руку святого щит із графічним зображенням парохіяльної церкви св. Архистратига Михаїла. Тризуб та колосся пшениці нагадують про наше українське походження та спадок, а кольори - блакитний та жовтий, які зліва на право плавно перетікають один в одного, уособлюють кольори національного прапору наших предків. Символічні логотипи були також створені у чорно-білому дизайні для використання у листуванні, а також у бронзовому та сріблястому – для інших можливих презентацій.

Принагідно, я хочу привітати парохію св. Архистратига Михаїла зі святкуванням сторічного ювілею та відмітити роботу організаційних комітетів, які старанно працювали для вшанування цієї знакової події. Я також хотів би особисто подякувати за запрошення долучитися до цієї історичної події створенням символічних логотипів.

Божого благословіння вам на многії літа,

Олег Гиба.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

When I was approached to create a design for St. Michael the Archangel's centennial celebration, I was honoured to be entrusted with such a major undertaking and to be given an opportunity to create works of art that would not only be appropriate for such an historical event within the Montreal Ukrainian community but also one which will be incorporated as the parish's symbol of recognition.

The Iconic designs were created to reflect the essences of the Ukrainian Greek Catholic religious and historical values, yet the use of the simplistic lines and curves are reflective of the times we live in. The "St.Michael the Archangel logo" was fashioned by using modern technologies to incorporate the styles and techniques used by Byzantine artists of the past.

When I visualized the logo design, I wanted to portray a bust of a strong St. Michael the Archangel with a stern and determined facial expression carrying the arm which he used to defeat and expel Lucifer from the realms of heaven. In traditional Icons of St. Michael the Archangel, he is depicted holding a globe in his left hand. I took the artistic license to create a modified version by creating a shield for him with the graphic design of the parish's church of St. Michael the Archangel imprinted into it. The Trident "Tryzub" and Wheat are reflections of our Ukrainian origins and heritage. The background colours run from blue to yellow (left to right) to resemble the national flag of our forefathers. The logos were presented in black and white outlines to be used in media correspondences and they were also created in bronze and silver for the use in other presentations.

In closing, I would like to take this opportunity to congratulate the Parish of St.Michael the Archangel on the occasion of the celebration of their centennial anniversary and the organizing committees that have worked so diligently towards this milestone event. I would also like to personally thank them for inviting me to participate in this historical commemoration with the creation of these designs.

Mnohaya Lita & God Bless!

Alex (Oleh) Gyba

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Entraide ukrainienne de Montréal inc.

Суспільна служба українців Монреаля

3244, rue Beaubien Est, bureau 201, Montréal (Québec) H1Y 1H7 CANADA

Téléphone : 514 729-9540, télécopie : 514 729-2745 **entraid1@bellnet.ca**

Суспільна служба українців Монреаля пересилає щирий привіт

Настоятелю Ігореві Ощипко,

Ювілейному комітету

і ВСІМ ЧЛЕНАМ ПАРАФІЇ

Української Греко-Католицької церкви Святого Архистратига Михаїла

у Монреалі

із святкуванням столітнього ювілею.

Щиро вітаємо вас і бажаємо великих успіхів у майбутньому.

ЩАСТИ ВАМ БОЖЕ !

За управу Суспільної служби українців Монреаля

Надія Вертій-Цехмістро,

Голова

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Культурно-Освітне Товариство
Ім. Св. Володимира

Association Culturelle
St. Volodymyr de Montréal

St. Volodymyr Cultural
Association of Montreal

Монреальська Асоціація сприяння розвитку культури
ім. Св.Володимира

Щиро Вітає Українську Греко-Католицьку Церкву
Св. Арх. Михаїла з нагоди Столітнього Ювілею!!!!

Бажаємо подальшого процвітання на духовній ниві та запрошуємо долучитись до спільної праці задля підтримки Українського Фестивалю. Станьте членами нашого фестивального комітету і разом з нами підтримайте зусилля в збереженні культурної спадщини українського народу!

Голова Асоціації
Христина Козак

Association culturelle St.Volodymyr de Montréal
3250 Beaubien Est, Montréal, QC H1X 3C9
(514) 885-6419

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Spirit Lake
Camp de détention en Abitibi / 1915-1917

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

August 24, 2011

Église Catholique Ukrainienne St-Michel
St-Michael's Ukrainian Catholic Church
2388 Iberville
Montréal, (Québec)
H2K 3C6

Dear Father Ihor Oshchipko and Members of the Organizing Committee

On behalf of the Camp Spirit Lake Corporation, I wish to extend sincerest greetings in celebration of the 100th anniversary of St-Michael's Ukrainian Catholic Church in Montreal.

The Ukrainian community of Abitibi-Temiscamingue historically is closely tied to your Parish. Over sixty Ukrainian families, men, women, and children, were taken from St. Michael's Church in Montreal during your early beginnings as a parish, to be unjustly interned as enemy aliens at Spirit Lake Quebec, during Canada's First Internment Operations 1914-1820. May these families be forever remembered in the history of St- Michael's Parish early beginnings and the history of the Ukrainian community of Quebec.

The Ukrainian community of Rouyn-Noranda, Val d'Or and surrounding area wish you and your Committee a joyous celebration. We also invite everyone to attend the opening of Spirit Lake Interpretive Centre in La Ferme.

It is fitting your 100th celebration also coincides this year with the 120th anniversary of Ukrainians immigration to Canada, two historic commemorations.

With best wishes,

James Slobodian, chairperson
And Board Members of
Camp Spirit Lake Corporation.

Corporation Camp Spirit Lake, 242, chemin Joseph-Langlois, Trécesson (Québec) J0Y 2S0
Téléphone : (819) 727-2267 - Télécopieur : (819) 727-2269
Courriel : campspiritlake@cableamos.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Українське Національне Об'єднання, Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб та Молодь Українського Національного Об'єднання

надсилають палкий привіт
Українській Греко-Католицькій парохії Святого Архистратига Михаїла
з нагоди поважного і славного ювілею:
100-ліття від заснування.

Роль, яку відіграє Святомихайлівська церква у житті українців Монреаля, неможливо переоцінити.

У таку радісну і величаву днину
управа та члени Українського Національного Об'єднання і братніх організацій
складають щирі вітання і зичать
Українській Греко-Католицькій парохії Святого Архистратига Михаїла
процвітання на довгі роки на благо нашої громади.

Євген Осідач
Голова УНО

Олена Ємченко
Голова ОУК

Богдан Коваль
Голова МУНО

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Пластові табори на парафіяльній оселі «Україна» 1951р.

Від ліва, останній ряд:
Микола Світуха, ?, ?, ?, Левко Винницький, ?, Марія Дзерович, Евгенія Брикович, Юрій і Людмила Левицькі, Галя Рад, Віра Дідух, ?, Люба Ґорбачевська, Катруся Брикович, Богданна Гаврилюк, Олеся Феник, Квітка Кушнір, Марійка Бринявська, Оксана Лебедь, Христя Попадинець, ?, ?, ?, Янця Бачинська, Нуся Миколів, ?.

Від ліва, другий ряд згори:
?, п. Солонинка, ?, ?, (ялинка), ?, ?, о. парох Йосафат Тимочко ЧСВВ, Матвій Сохоцький, ?, Ніна Латиш, Іроїда Лебідь, студент богослов'я Лев Чайка, ?, ?, ?, п-і Марія Барановська, Іван Брикович, пл. сен. Володимир Кметик, тодішній станичний, о. Мирон Дацюк ЧСВВ, студент богослов'я Маріян Бутринський, Богдан Мельник, студент богослов'я Юрій Ковальський, Іван Винницький, перед Б. Мельником Ірина Давидович, сидить на парканчику Ніна Тарновецька з синком Юрком.

Від ліва, сидять:
Теодора Кучарська, Ярослава Кушнір, Марія Солонинка, Соня Гаврилюк і біля ялинки Бронислава Мельник, за ними Василь і Ярослава Бринявські.

фото: Вахнянин – Irene Photo Studio

Привіт від Пластової Станиці Монреаль
Станична Старшина на рік 2010-2011:

Юрій Савчин (станичний), Катруся Смолинець, Ґриць Бедик, Богданна Мончак; Марта Маєр, Люба Драґан, Зор'яна Ґриценко-Лугова, Анна Цибульська, Марта Цибульська, Марта Савчин Юрій Левицький

Станична Рада:
Тарас Конанець, Юрій Мончак, Таня Левек.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Конґрес Українців Канади
Відділ у Монтреалі

Congrès des Ukrainiens Canadiens
Section de Montréal

Ukrainian Canadian Congress
Montreal Branch

6175 10th Avenue, Rosemont
Montreal, Québec
H1Y 2H5
tel. 514-593-1000

10 квітня 2011

Всеч. о. Ігор Ощіпко
парох Української католицької церкви
св. архистратига Михаїла
2388 Іберві́л
Монтреаль, Квебек

Всечесніший Отче Ощіпко!

В імені Управи і складових організацій Монтреальського відділу і Провінційної ради Квебеку Конґресу українців Канади щиросердечно вітаю організаторів та учасників з відзначенням Ювілею Сторіччя Української католицької церкви св. архистратига Михаїла в Монтреалі – першої української католицької парафії в провінції Квебек. Варто відзначити, що цей церковний осередок постав з ініціятиви та благословення митрополита Андрея Шептицького під час своєї візитації українців католиків Північної й Південної Америки.

Хай пам'ять про всіх членів цієї парафіяльної родини, які віддано працювали й працюють над збереженням і розвитком своєї ідентичности, звичаїв і мови, буде вічно живою в українській громаді Монтреалю й Квебеку.

При цій нагоді хочу пригадати, що з парафії церкви Михаїла в Монтреалі було забрано разом з дітьми 60 українських родин та невинно інтерновано в концентраційному таборі в Spirit Lake, в Квебеку. Нехай це буде сумною пригадкою для нас якою болючою ціною українські іміґранти до цієї провінції платили за свою свободу й людську гідність у Канаді.

Бажаємо успішного завершення цього ювілейного великого діла українського вкладу в життя своєї спільноти та цього міста й цієї провінції.

З пошаною,

Зорянна Гриценко-Лугова

Зорянна Гриценко Лугова
Голова
Монтреальського відділу і Провінційної ради
Конґресу українців Канади

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

1911-2011

Alfred Dallaire
MEMORIA
se souvient
avec vous.
remembers
with you.

Alfred Dallaire | MEMORIA

Chaque vie est une histoire.
Every life tells a story

3254, Bellechasse

514 277.7778

www.memoria.ca

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Щиросердечно поздоровляють парохію
св. Архистратига Михаїла
із столітнім ювілеєм

Congratulations to all the members of St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Parish on your 100th anniversary

Складають
Compliments of

THE ANTONYK FAMILY

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Les Aliments

Edelweiss

Lozynsky Food Products Inc.

La famille de Lozynsky continue l'engagement vers l'excellence en fabriquant les produits à base de viande fins et d'épicerie fine de qualité établis par deux bien connus et les compagnies respectées de Montréal, la « SAUCISSE de SEPP et la VIANDE de PAUL » quand ils ont fusionné en 1982.

En plus des recettes et des traditions de fournir le Suisse délicieux, les produits allemands et autrichiens qui ont provenu de 1938 une introduction des saveurs supplémentaires d'oriental - les viandes européennes d'Ukraine, de Pologne et de Russie joindront la ligne de nos produits délicieux.

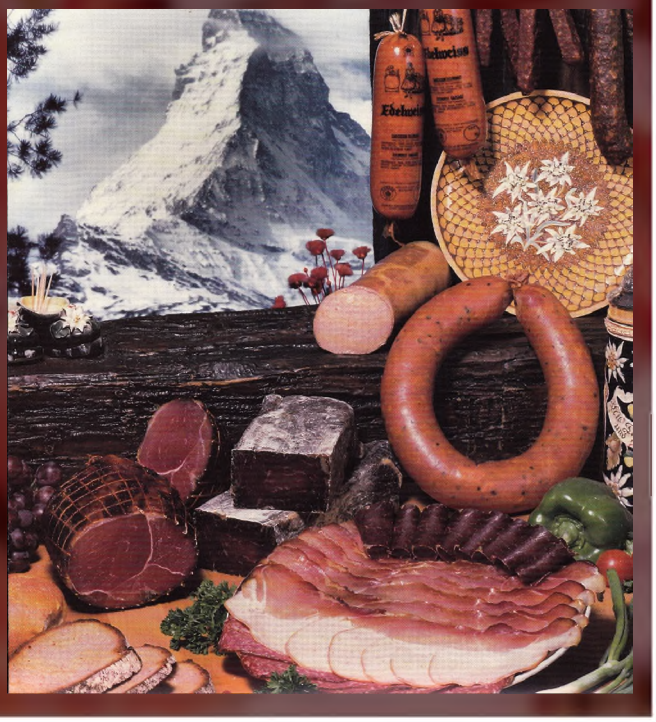
The Lozynsky family continues the commitment towards excellence in producing fine quality meat and delicatessen products established by two well known and respected Montreal companies, "SEPP'S SAUSAGE and PAUL'S MEAT" when they merged in 1982.

In addition to the recipes and traditions of providing delicious Swiss, German and Austrian products which originated in 1938 an introduction of added flavours of Eastern European meats from Ukraine,Poland and Russia will join the line of our delicious products.

Les Aliments
Edelweiss
Lozynsky Food Products Inc.

le sommet de la Qualité

Quality at its peak

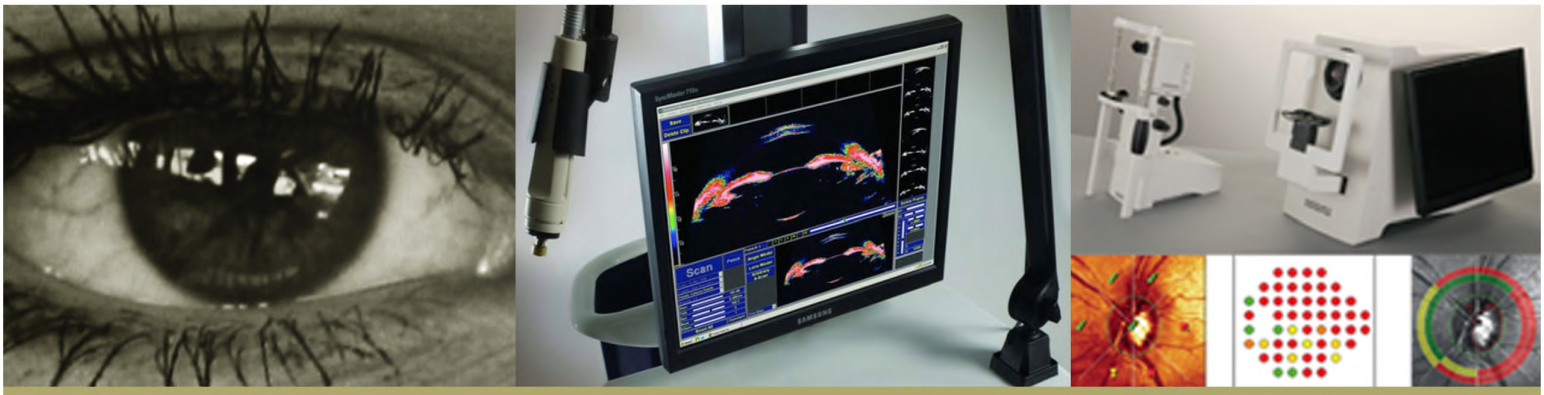
1033, Autoroute 13
Laval, Qc., Canada
H7W 4V3
Tél.: 514. 335. 1313

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Montréal

Bellevue
CLINIQUE D'OPHTALMOLOGIE

Laval

Dr Paul Harasymowycz • Ophthalmologist
Glaucoma specialist • Cataract surgery

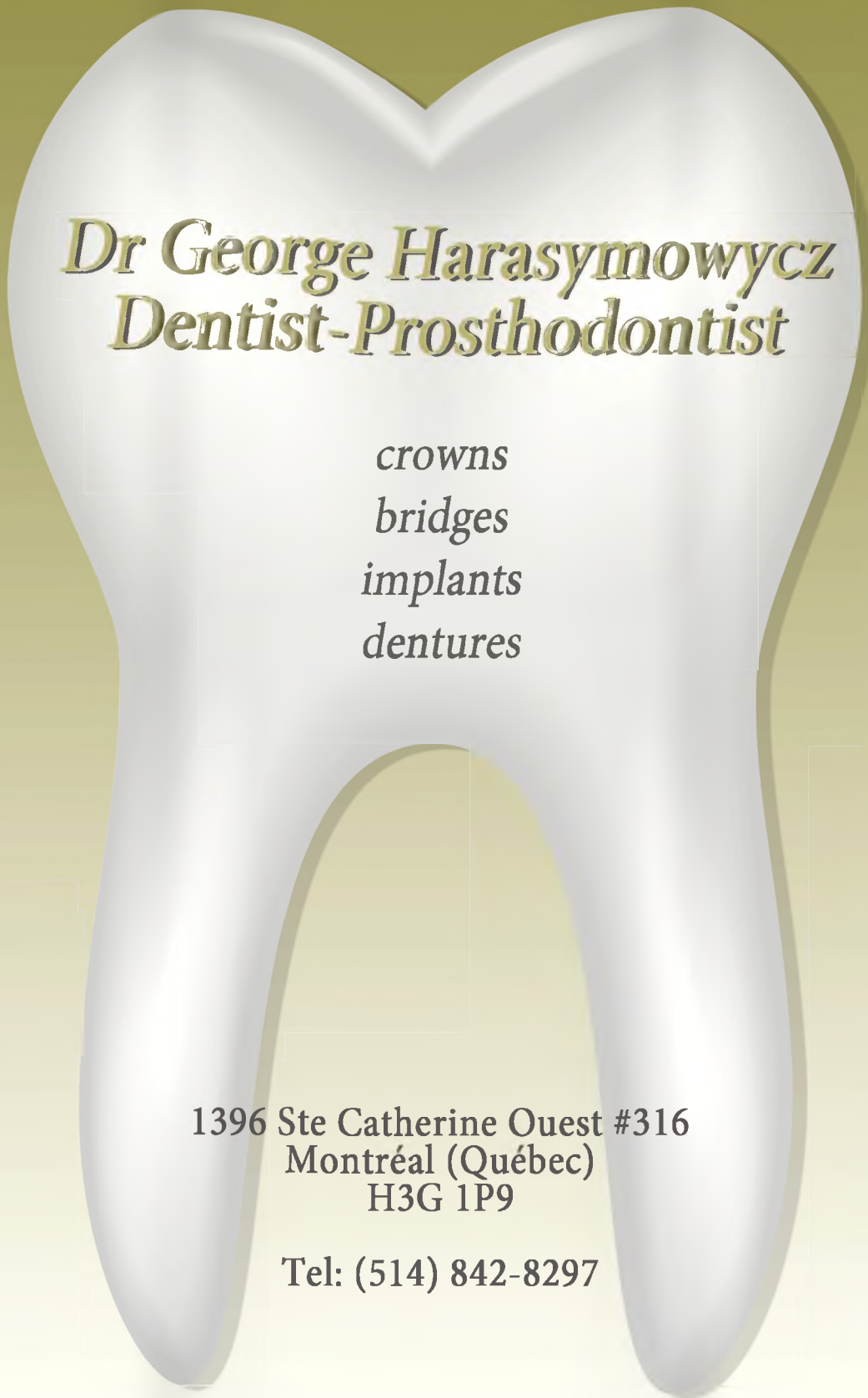
Montreal Glaucoma Institute
Ophtalmologie Bellevue
4135 de Rouen
Montréal, Quebec, H1V 1G5
Tel: (514) 256-0007

Hôpital Maisonneuve-Rosemont
Département d'ophtalmologie
5415 boul l'Assomption
Montréal, Québec, H1T 2M4
Tel: (514) 252-3878

Ophtalmologie Bellevue Laval
1685 rue Fleetwood #300
Laval, Québec, H7N 4B2
Tel: (514) 256-0007

В пам'ять Мґр. † Стефана Гарасимовича бувшого провідника церковного хору,
Др. Павло і Наталія Гарасимович та діти Емілія, Софійка і Юліян
вітають парафіян церкви Св. Михаїла з ювілеєм.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Dr George Harasymowycz
Dentist-Prosthodontist

crowns
bridges
implants
dentures

1396 Ste Catherine Ouest #316
Montréal (Québec)
H3G 1P9

Tel: (514) 842-8297

В пам'ять Мґр. † Стефана Гарасимовича бувшого провідника церковного хору,
Др. Юрій і Аня Гарасимович та діти Павло, Оленка і Маркіян
вітають парафіян церкви Св. Михаїла з ювілеєм .

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Desjardins
Caisse populaire Ukrainienne de Montréal
Українська Народна Каса у Монтреалі

Дирекція та працівники
Української Народної Каси Дежарден у Монтреалі вітають
Українську Католицьку Церкву Святого Архистратига Михаїла
з поважною датою : столітнім ювілеєм.

Наша фінансова інституція висловлює
глибоку повагу і щиру вдячність
першій українській католицькій парохії в Квебеку
за її вклад в справу об'єднання українців Монреаля
та в збереження нашої національної ідентичності.

З нагоди ювілею зичимо Святомихайлівській церкві
процвітання і благодаті, а також наснаги
у розбудові та зміцненні української громади Монреаля.

Євген Чолій
Голова Управи

Юрко Кулицький
Директор

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Наш Голос

НГ

Nash Holos

Ukrainian Roots Radio

www.nashholos.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

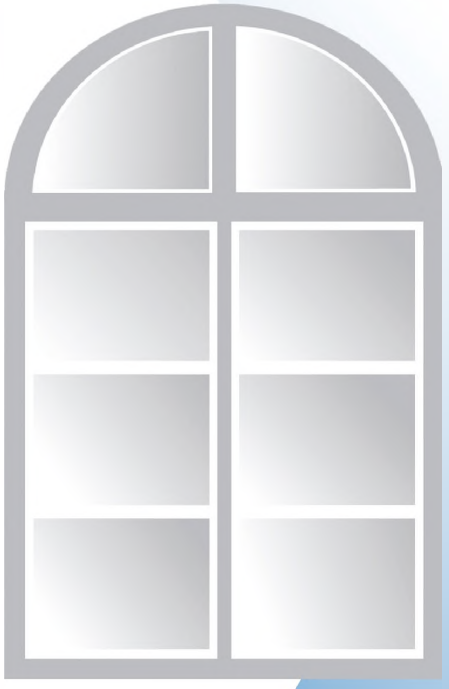
LE GROUPE WILTON

WILTON ALUMINUM PRODUCTS LTD.
LES PRODUITS D'ALUMINIUM WILTON LTÉE

FENÊTRES PANORAMA INC.
WINDOWS

FABRICANT
DE FENÊTRES
D'ALUMINIUM,
HYBRIDE ET
DE PVC

MANUFACTURER
OF ALUMINUM,
HYBRID
AND PVC
WINDOWS

(514)326-2502

6200, RUE MARIVAUX,
ST-LÉONARD, QC.,
H1P 3K3
FAX: (514)326-2420
WWW.WILTONPANORAMA.COM
INFO@WILTONPANORAMA.COM

З нагоди 100 ліття парохії
св. Архистратига Михаїла
сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на наступне століття!
пересилає родина Гладкий

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

ЩИРИЙ ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ ДОВГОВІЧНОСТИ
З НАГОДИ
100 ЛІТТЯ ПАРОХІЇ
СВЯТОГОАРХИСТРАТИГА МИХАЇЛА
СКЛАДАЄ

Др. ТАРАС КОНАНЕЦЬ

DR. TARAS KONANEC D.D.S.

1414 DRUMMOND ST. SUITE 909
MONTREAL, QUEBEC
H3G 1W1
(514) 842-7311
WWW.DRUMMONDDENTAL.COM

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

WEDDINGS • EVENTS • PORTRAITURE

DANYLÖ BÖBYK
PHOTOGRAPHY

+1 514 466 2941
info@danylophotography.com

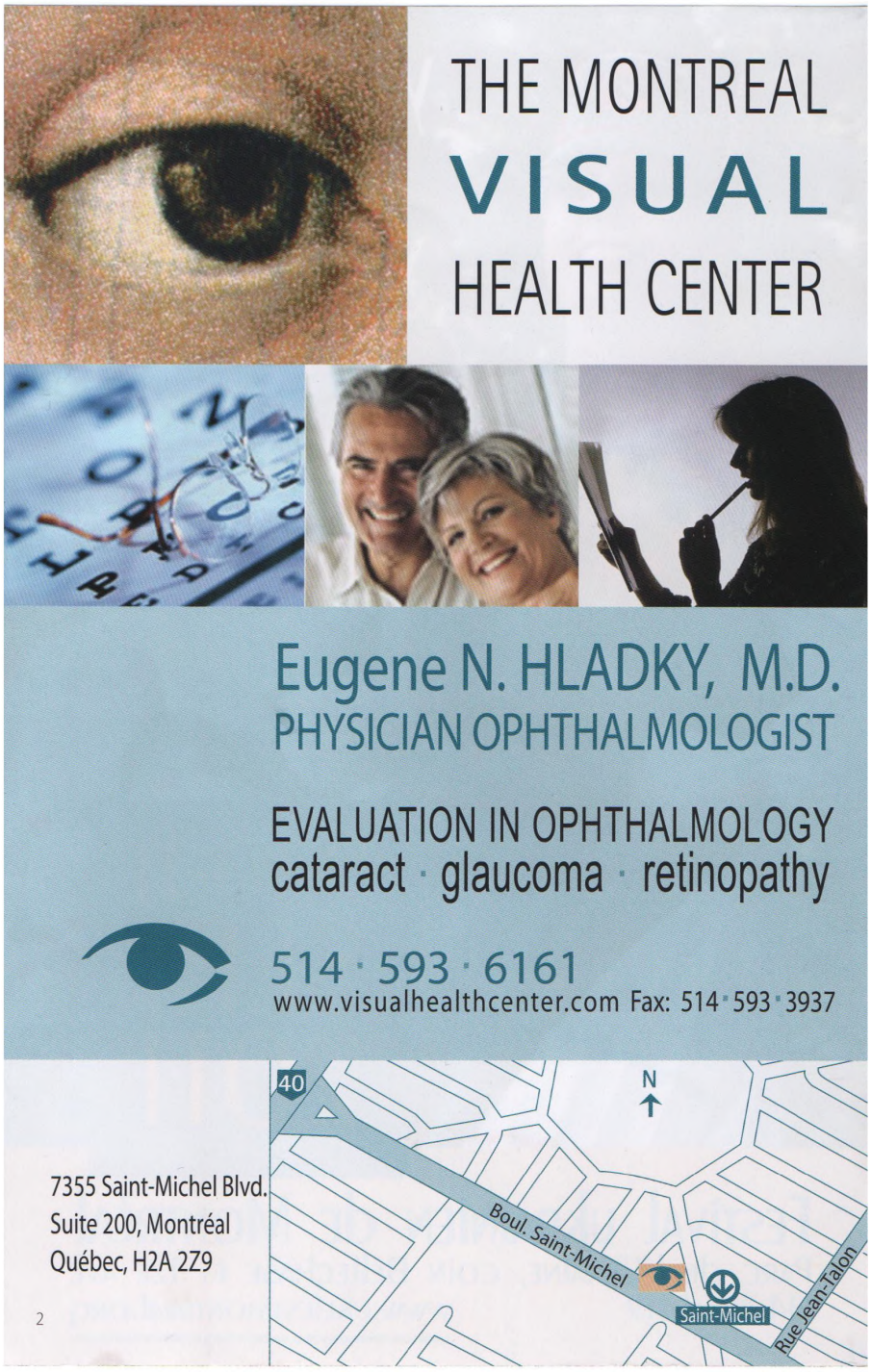
www.danylophotography.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 ліття парохії
св. Архистратига Михаїла
сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття

Dr. Eugene Hladky

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

У шістдесяту річницю нашого
щасливого
Богом благословенного подружнього життя
вітаємо нашу дорогу церкву
св. Михаїла у її 100 – літній Ювілей

Людмила і Юрій Левицькі

Пластуни і друзі вітають молодят
21 липня 1951 р.

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Congratulations
and Best Wishes
on your Centennial Celebration

May God's Blessings continue to shine on
St. Michael's Ukrainian Catholic Parish
1911 – 2011

In Memory of our Parents

Yaroslaw & Maria Kardash

Joseph & Alice Kocisko
Danny, Litsa, Tina & Anna-Lisa
Terry, Elizabeth & Joseph

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Вітаю нашу парохію
Св. Арихистратига Михаїла
із 100 літнім ювілеєм

в пам'ять мого дорогого мужа

Павла Мельника

дружина

Анна Мельник

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Congratulations on this significant milestone

"St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Parish
was the mother parish in Montreal for many Ukrainian Catholics
during the past 100 years.!"

Darlene & Stephen P. Klemchuck
In loving memory of

Dr. & Mrs. Stephen E. Klemchuck
Mrs. Bettie Klemchuck-Rousseau
Mr. & Mrs. Peter Banera
Mr. & Mrs. Anthony Stefaniuk
"Life-long parishioners of
St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Parish!"

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

In loving memory of

Bronislawa and Ilko

LUKIAN

Remembered by daughter
Vera Lukian Marunczak
and family

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

In memory of

Paul and Anna Dych
Stephan and Michalina Danylewick.

Warmest congratulations to
St Michael's the Archangel Catholic Church
on its Centennial celebrations.

Jerry, Sylvia and Luba Danylewick
Richard, Diane, Laura-Anne and Emilie Danylewick

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

In Loving Memory Of Our Irreplaceable and Most Loved

Wife, Mother and Best Friend

LILI MIGUS HNATIUK

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 ліття парохії св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття

Дарія і Омелян Мурій

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

о.д-р Ігор Мончак

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

St. Michael's The Archangel Ukrainian Catholic Church.
Centennial Celebration in Montreal

God bless the 100 years of the church

Olga Trendowaska Temko
The late:
Victor Temko
Married at St. Michael's Church in 1947

Daria Temko Reynard
Robert Reynard Kristyna Reynard
Susan Temko Olijnyk

Great Grandparents

The late:
Maria Nycz Trendowaska Matey Rendowasky
The late:
Maria Kozuczko Temko
Matey Temko

God grant
St. Michael's Ukrainian Catholic Church
Another 100 Years

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

The Bobbys

Jacob Bobby

Anna Bobby

We remember with pride and appreciation the loving commitment
made to Saint Michael's Ukrainian Catholic church
by three generations of our families

Frank Bobby & Fanny Gettel
Loving parrents of
Joanne Bobby

Joanne Bobby

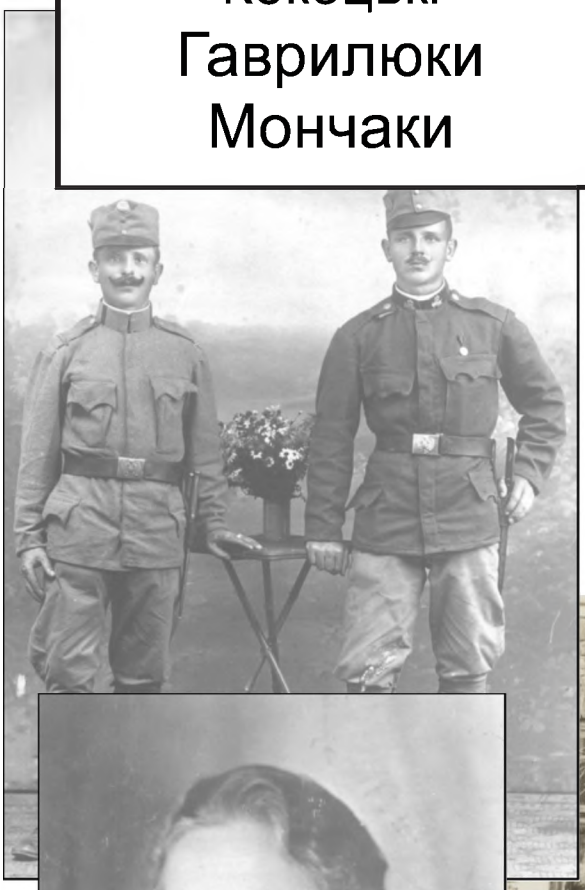
With much gratitude to the pioneers still with us and those departed
from Fanny & Joanne Bobby

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

В поклоні предкам...

... Ковальчуки, Путьки
Сеньківи, Янчуринські
Голуби, Громади
Фіґолі, Кіріли
Рубаси, Дубики
Ковальські, Рипани
Головки, Яремчаки
Когутяки
Кокоцькі
Гаврилюки
Мончаки

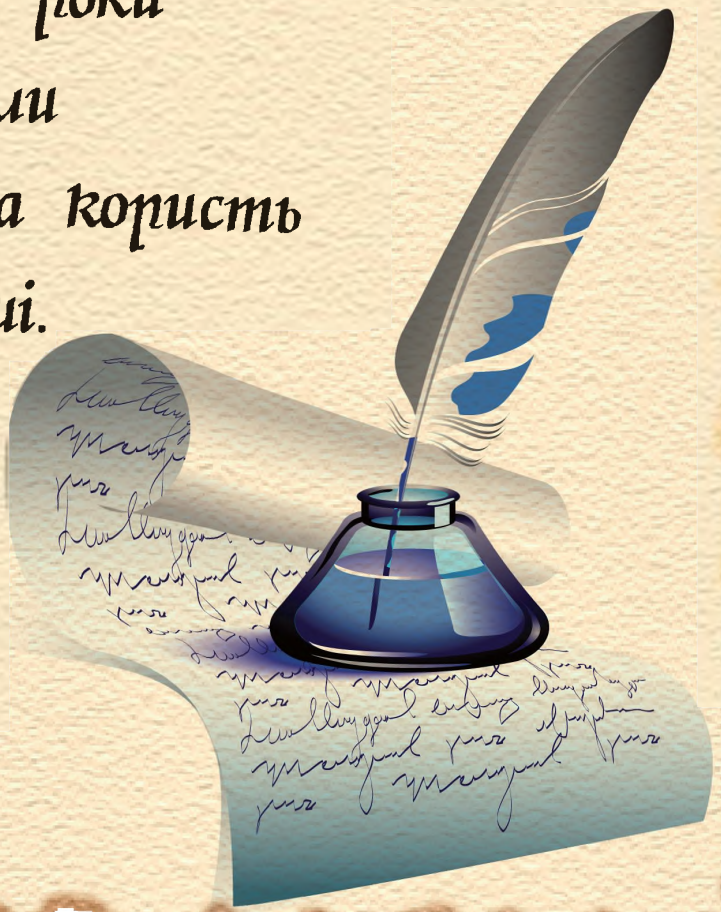
Богданна з Гаврилюків, і бл.п. Мирон Мончаки

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Мені приємно прилучитися
до інших поважань з нагоди
такої важної річниці
для цілої української громади
Монреалю.

Бажаю многих Божих ласк для
о. Пароха Ігора Ощіпко
і для щирих парохіян,
щови ще довгі роки
співпрацювали
на славу Бога і на користь
власної душі.

Бувша парохіянка
Степанія Звонок

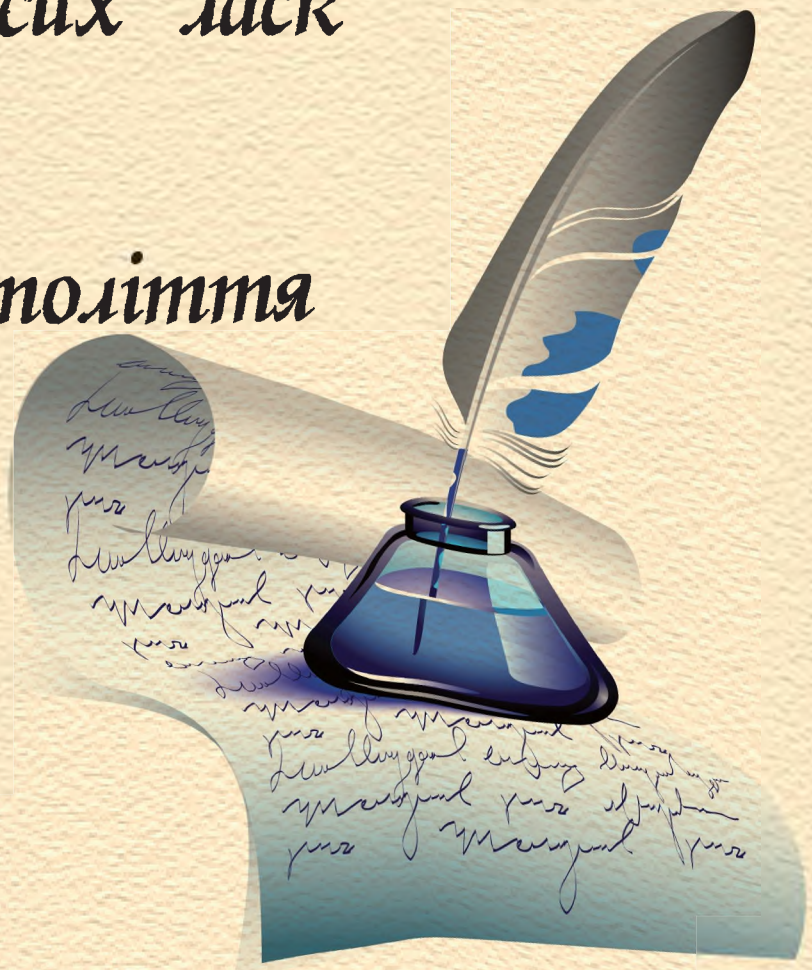
PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Василь Меренюк

з родиною

щиросердечно поздоровляє парохію
св. Архистратига Михаїла
із столітнім ювілеєм

Сердечно вважаємо щедрих Божих ласк на наступне століття

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Панство Марія і Петро

Гупалівські

щиросердечно поздоровляють парохію

св. Архистратига Михаїла

із столітнім ювілеєм

Сердечно бажаємо щедрих Божих ласк на наступне століття

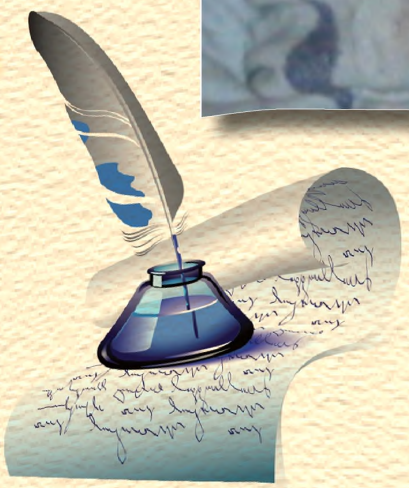

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Щиросердечно поздоровляють парохію
св. Архистратига Михаїла
із столітнім ювілеєм

Панство Іван і Павлина Костюк
Сердечно вважаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

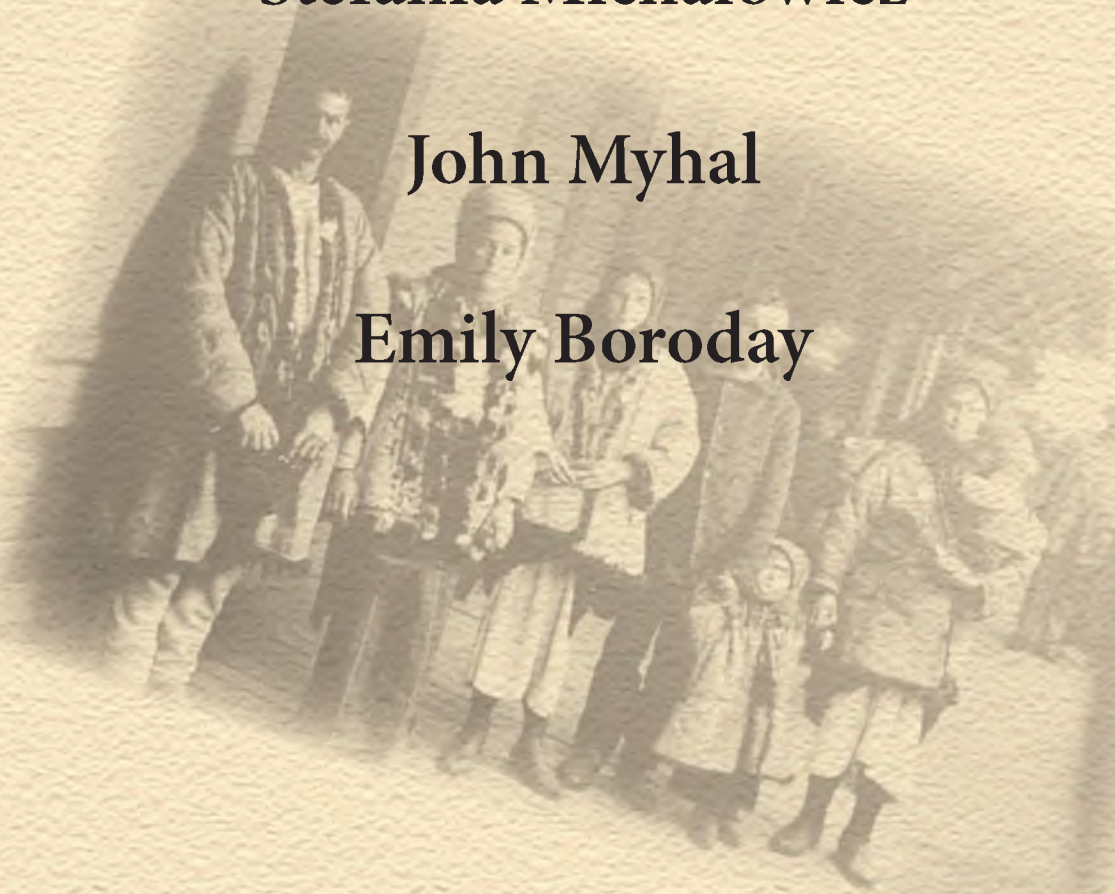
In memory of our pioneers

Walter Postryhach

Stefania Michalowicz

John Myhal

Emily Boroday

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Congratulation to

St. Michael's Ukrainian Catholic Church

on your hundred anniversary

In loving memory of my parents

Stafan and Stefania
Topolnycki

Daughter
Nadia Topolnycki Schneider

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 ліття матірної парох[illegible]

Св. Архистратига Михаїла в Монреалі

засилаємо наш сердечний привіт високопреподобному отцеві парохові, хвальному зарядові та всім парохіянам.

Складаємо Вам найкращі пабажання та подальших успіхів у Вашій благородній праці

Федір і Надя Безпальок з родиною
Іван Безпальок
Ірка і Михайло з родиною
Богдан і Даня з родиною

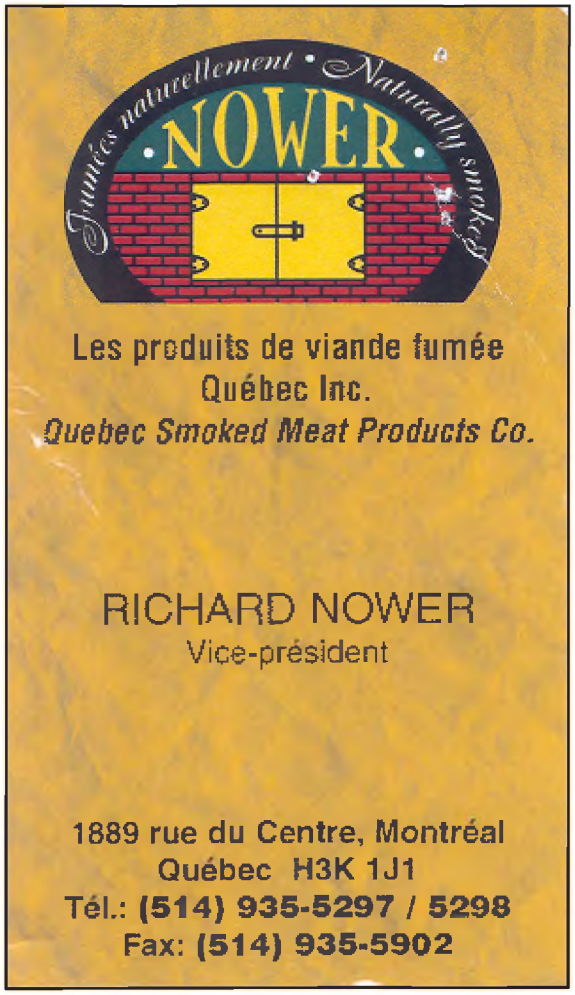
OTTAWA FM 97.9
CHIN
INTERNATIONAL RADIO • TV

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 ліття парохії
св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо щедрих Божих ласк на наступне століття

Стефан і Ґрейс

Зустріч

Українське товариство допомоги імміґрантам
Association ukrainienne d'aide aux nouveaux arrivants
Ukrainian Organization of Newly Arrived Immigrants

Травень 7, 2011-06-28

До церковної управи та всіх парохіян церкви св. Аристратига Михаїла в м. Монреаль

Прийміть щирі вітання з нагоди 100-річного ювілею Церкви Святого Михаїла на Ібервіллі від товариства новоприбулих імміґрантів «Зустріч».

Ваша церква є історичним спадком української громади в Квебеку й засвідчує глибокі корені нашої громади в культурному та духовному житті, як Квебеку так і цілої Канади.
Управа товариства «Зустріч» сподівається на плідну співпрацю з церковним комітетом церкви св. Михаїла. Ми завжди раді не тільки відвідати Вашу оселю «Україна», а й допомогти чим можем.

Дай Боже здоров'я та щастя свім членам парохії святого Михаїла в м. Монреаль.

Многая літа!

З найкращими побажаннями,
Управа товариства новоприбулих іміґрантів «Зустріч»

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Congratulations and best wishes on
The 100th anniversary of
St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Parish

TRETIAK HOLOWKA INC.

COMPTABLES AGRÉÉ - CHARTED ACCOUNTANTS

Helen Holwka, CA.CPA

Téléphone: (514) 954-0740

Télécopieur (514) 945-0743

E-mail: helen.holowka@tretiakholowka.com

Place Sherbrooke
1010 rue Sherbrooke Ouest
Suite 400

Montréal (Québec) H3A 2R7

SHEVCHENKO

FOUNDATION

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

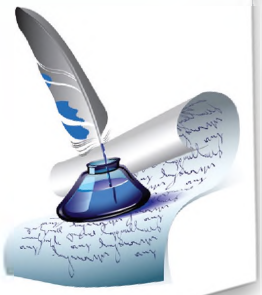
THE UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH OF ST. ANDRIJ THE APOSTLE
IC XC
NI KA

Українська Католицька Парафія
ІМ. СВ. АПОСТОЛА АНДРІЯ
14370 Pierrefonds blvd., Pierrefonds, Qc. H9H 4R7
Facebook: www.facebook.com/Tserkva StAndrij

"From the youngest Ukrainian Catholic Parish in Montreal ...
Wishing you all of God's Blessings on the celebration of your centennial!"

З нагоди 100 ліття парохії
св. Архистратига Михаїла
сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на
наступне
століття!

Thank you for being our inspiration!

MONTREAL FRIENDS OF UCU + МОНРЕАЛЬСЬКІ ДРУЗІ УКУ + LES AMIS MONTRÉALAIS DE L'UCU
UCEF

Supporting Education, Democracy and Civil Society in Ukraine

Pour l'éducation, la démocratie et une société civile en Ukraine

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

www.mtlfriendsucu.com

www.ucef.ca

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

СПОРТОВЕ ТОВАРИСТВО
"УКРАЇНА"

Монтреал Кве. Канада.

SPORT ASSOCIATION
"UKRAINA"

Montreal Que. Canada.

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Поздоровляємо всечеснішого отця душпастира парохії
св. Архистратига Михаїла
та церковний комітет і всіх парохіян з столітнім ювілеєм парохії.
Бажаємо Вам подальшого розвитку та духовного зросту у майбутньому.

За управу Спортового
Товариства Україна
Сергій Онікійчук
Голова

Лука Кулик
Скарбник

Український Золотий Клюб "Тризуб"

Ukrainian "Trident" Golden Age Club

З нагоди 100-літнього Ювілею посвячення вашого храму,
Парохії Св. Архистратига Михаїла,
посилаємо вам найщиріші побажання
на
дальшу довголітню жертвенну працю
на
славу Божу і
на
добро Української Церкви.

Щасти Вам Боже!

Управа і Члени Українського Золотого Ккюбу Тризуб

Стефан Лащук ЄвгеніяМисак

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо

щедрих Божих ласк на наступне століття

Антоніна Гривна

Матірну Парохію
Св. Архистратига Михаїла у Монреалі

вітає

Анна Турчиняк
дочка Томи Синюти та Єви Данилевич із с. Збараж,
які прийняли св. Тайну Подружжа у парохіяльній каплиці у 1915 році,
а потім охрестили та повінчали
у
Церкві Св. Архистратига Михаїла

всіх трьох своїх дітей.

Вічна їм пам'ять!

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно вітає усіх парохіян голова церковного комітету
п. Юліан Ваґнер
Бажаю щедрих Божих ласк , духовного росту, стабільності та здійснення
усіх Божих планів на наступне століття

Nettoyage Vertnet

licensed & insured

VERTNET GREEN CLEANING NETTOYAGE

Послуги професійного прибирання-промислове, бізнесове, установче
Достава Санітарних Продуктів
***Ми також пропонуємо екологічно чисту побутову хімію для прибирання.**

Service professionnel d'entretien commercial, industriel et institutionnel
**Nous offrons également des produits pour la maison respectueuse de l'environnement.*

Professional maintenance service commercial, industrial and institutional
**We also offer environmentally friendly home products.*

ІРИНА ТУЦЬКА
IRENE TUCKA
4394 René Goupil
Montréal, QC H1R 1H8
Tel.: 514-723-0084
Cell: 438-885-3984
www.vertnet.ca
Email: info@vertnet.ca

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 ліття парохії
св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття

Богдан Баб'як

З днем 100-річного ювілею
Матірної Парохії Св. Архистратига Михаїла

її отцю пароху Ігорю Ощіпку,
організаціям і парохіянам
пересилають сердечні бажання успіху
для дальшого розвитку на користь нашої церкви та народу

Теодор Диметришин
з родиною

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 ліття парохії
св. Архистратига Михаїла
сердечно ба
жаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття

Ґертруда Горбатюк

З нагоди 100 ліття парохії
св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття

Джесі Шпак

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 ліття парохії
св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття

Емілія Микитюк

На світлу пам'ять про

Івана і Марію Зубан

які одружилися в Церкві Св. Архистратига Михаїла

8-го листопада 1931 року і охрестили там своїх двох дітей
Євгенію і Богдана
Бажаємо нашій матірній парохії багато сотень щасливих рокі на майбутнє

Євгенія Мисак і Богдан Зубан
з родинами

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Пам'ятка від колишніх парохіян

Миколи і Марії Голодюк

Антона і Юзефа Писарський

Щирі побажання складає дочка та невістка
Емілія Голодюк Писарська

з родиною

Щасти Вам Боже на
Многії і благії літа!

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк
на
наступне століття

Корнель Солонинка

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Всечесний Отче Парох

Церковна управа та всі вірні парохії
Святого Архистратига Михаїла

З нагоди святкувань золотого ювілею,
бажаєм Вам дальших успіхів у праці на славу Божу!
На пам'ять

Павлини Семенюк
Івана Степанців
Юстини та Григорія Мазепи

З пошаною
Михайло і Катруся Мазепа

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття

Михайлина Якимець
з родиною

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо щедрих Божих ласк на наступне століття

Ольга і Михайло Каванка

З нагоди ювілейних святкувань 100 літтнього відзначення місійної праці пересилаємо наші

щирі вітання та сердечні признання за багаторічну працю в плеканні і збереженні
нашої української тадиції і культури.
Нехай Всевишній Господь благословить Вас міцним здоров'ям, усіма ласками
та
моголіттям на подальшу працю для
добра нашої громади.

Щасти Вам Боже

Павлина і Петро Нищот

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 ліття парохії
св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття

Роман Гелена

Складаю щирі побажання
з нагоди 100 літнього ювілею

Церкви Святого Архистратига Михаїла

Дай Вам Боже багато сил і витривалости
в приготуванні такого величавого
та історичного свята!

З пошаною

Розалія Хомик

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди святкувань

100 літнього ювілею заснування
парохії Св. Архистратига Михаїла в Монреалі,

**засилаємо наші найщиріші пабажання і ґратуляції,
всім всечеснішим отцям і парохіянам,
котрі впродовж ста літ віддавали свій час і працю для розбудови
нашої рідної Церкви на славу Бога і нашого народу.**

Щасти Вам Боже на многії і благії літа!

Володимир і Віра Блищак (Загоруйко)
Роман Блищак
Петро і Оленка Блищак
з синами
Володимиром і Мирославом

З нагоди *100* ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

*сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття*

**Сільвен і Анна
Папіно**

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Вітаю парохію Михаїла Св. Арихистратига Михаїла із 100 літнім ювілеєм

Fleurs de Zofia
ZOFIA KURHAN
TEL: 514.376.6566
4535 RUE BÉLANGER
MONTRÉAL, QC. H1T 1B7
(coin 30e Avenue)
www.fleursdezofia.com

Congratulations and best wishes on
The 100th anniversary of
St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Parish

In loving memory of my parents
Jozef (Osyp) Kolody and Anna Barticzka

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

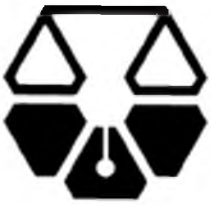

In loving memory of our beloved
parents
Nellie Anastazia Bilous and
Michael Bilovus
From your children
Michael Bilovus and
Linda Bilovus – Albert
Hasband Abe and grandchildren
Matthew and Nadia

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Congratulations and best wishes on
The 100th anniversary of
St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Parish

PETRO CHOMA

NOTAIRE - NOTARY
Conseiller Juridique
Title Attorney

50, place Crémazie, suite 507, Montréal (Québec) Canada H2P 2T2
Tél (514) 858-0222 Fax: (514) 858-0333 petro@videotron.ca

Greetings to St. Michael's Ukrainian Catholic Church

In Memory of:
+ Peter and Annie Wowk
+ Joseph and Annie Oleschuk
Remembered by
Mary Wowk Oleschuk and family

З нагоди 100 ліття парохії
св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк
на
наступне століття

Іван Кукіз

з родиною

З нагоди 100 ліття парох.

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк
на
наступне століття

Ірена Доманчук

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк
на
наступне століття

Катерина Парфенюк

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно
бажаємо

щедрих
Божих ласк
на
наступне
століття

Мирослав Піхур

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Слава Ісусу Христу!

Вітаємо матірну церкву

св. Архистратига Михаїла

із столітнім ювілеєм.
Бажаємо обильних Божих ласк
на
дальшу працю
на
Божій ниві Української
Католицької Церкви
та
успішно відзначити цей столітній ювілей.

Мирон і Христина Фіґоль
з родиною

Іван і Єфрозина
Перун-Максимків
Ярослава Максимків
та брат
Йоаким **ЧСВВ** (Максимків)

вітають парохію

св. Архистратига Михаїла
із
столітнім ювілеєм!

Щасти
вам Боже!

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк
на
наступне століття

Іван і Марія
Стельмащук
з родиною

Всечесний отче парох св. Михаїла!

З нагоди
святкувань 100 ліття
першої Української Католицької Церкви
у
Монреалі

Прийміть наші щирі ґратуляції і багато успіхів
в
подальшій праці для добра нашої Української
Католицької Церкви
і
нашого Українського поневоленого народу.

Щасти вам Боже!

Василь і Михайлина
Майборода
Вердон, Квебек

З нагоди *100* ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо щедрих Божих ласк на наступне століття

Андрій Ярош

З нагоди

100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо щедрих Божих ласк на наступне століття

Григорій і Марія
Ощипко

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо щедрих Божих ласк

на

наступне століття

В пам'ять

бл. п. Галини Микитович

Євген **Чубатий**

З нагоди

100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо щедрих Божих ласк на наступне століття

Зеня Доманчук

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Congratulations and best wishes!

as you celebrate

100 years

of

service to the

Ukrainian Community

Dr. Roman Gut
and
Mrs. Bernice Gut

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Слава Ісусу Христу!

Сердечний привіт,

найкращі побажання плідної
й гармонійної праці
на
многії і благії літа з
нагоди 100 літнього ювілею отцеві парохові
та
церковному комітетові пересилає

п. Анна Ганич
з родиною

Ювілейний привіт
і
побажання
з
нагоди святкування столітнього ювілею
української католицької церкви
св. Архистратига Михиїла
у
Монреалі
Многая і благая літ

В незабутню пам'ять
Богдана, Анни і Василя Головацьких

пересилають
Юрій, Михайло і Христина Головацькі

Найкращі побажання
з
нагоди *100* ліття

Церкви Святого
Архистратига Михаїла

пересилають

Анна Дідух
Олег, Орест, Остап з родинами
(Онтаріо / Альберта)

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

нагоди *100 ліття* парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк
на
наступне століття

Марія **Карпінська**
з родиною

З нагоди Ювілею Матірної па[illegible]ії

Св. Архистратига Михаїла

щирий привіт пересилають

Надя, Роман
та
Олена Винницькі

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо

щедрих Божих ласк
на

наступне століття

Ольга Шевчук

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла
сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк
на
наступне століття

Оля Кучарська

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття

Роман і Марія
Романцишин

З нагоди

100 ліття

парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк
на
наступне століття

Роман Бойко

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо
щедрих Божих ласк на
наступне століття

Стефан і Анна
Мельник

З нагоди 100 ліття парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо

щедрих Божих ласк на
наступне століття

Соня і Орест
Малиса

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Congratulations
on centennial anniversary

In loving memory of

Michal and Maria Cerula
Cerula and Bartos Family

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

Me Anna Klisko, LL.B.
AVOCATE / ATTORNEY

8050, Du Béarn
Montréal (Québec) H1P 2J4
Téléphone : 514 278-0597
Fax : 514 313-5527
annaklisko@immigration-canadausa.com

З нагоди 100 Літнього Ювілею
Української Католицької Церкви
Св. Архистратига Михаїла

Щирий привіт та багато успіхів
сердежно бажає

Василь Осуховський

З нагоди 100 Літнього Ювілею
Української Католицької Церкви
Св. Архистратига Михаїла

Щирий привіт та багато успіхів
сердежно бажає

Дарія і Мирон Козак

З нагоди 100 Літнього Ювілею
Української Католицької Церкви
Св. Архистратига Михаїла

Щирий привіт та багато успіхів

сердежно бажає
Іван і Оля Штурин

З нагоди 100 Літнього Ювілею
Української Католицької Церкви
Св. Архистратига Михаїла

Щирий привіт та багато успіхів
сердежно бажають

Анна і Лука Кулик з родиною

З нагоди 100 Літнього Ювілею
Української Католицької Церкви
Св. Архистратига Михаїла

Щирий привіт та багато успіхів

сердежно бажає
Марія Хухра

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

З нагоди 100 Літнього Ювілею
Української Католицької Церкви
Св. Архистратига Михаїла

Щирий привіт та багато успіхів
сердежно бажає

Оксана Штик

З нагоди 100 Літнього Ювілею
Української Католицької Церкви
Св. Архистратига Михаїла

Щирий привіт та багато успіхів
сердежно бажає

Розалія Дзюбак-Табака

Присяжний уповноважений комісар судових округ Монреалю та Квебеку N0 176-011

Оформляє пакет документів для гостьових запрошень, продовження візи, дозволу на виїзд дітей за кордон. Затверджує копії та справжність підпису особи на документах.

Тел: (514) 463-4971 (укр., фр., пол., рос.)

Степан Балацко

З нагоди

100 літтяя

парохії

св. Архистратига Михаїла

сердечно бажаємо

щедрих Божих ласк

на

наступне століття

St. Michael the Archangel Icon Design copyright by Alex Gyba 2011
St. Michael Jubilee book graphics, design and layouts by Alex Gyba

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Почесні спонзори - Parrains d'honneur - Honorary sponsors

$3,000

Шевченківська Фундація
Shevchenko Foundation

$2,500

Радослав, Люба, Іриней Жук
Radoslav, Luba, Ireneus Zuk

$1,000

Марія Роговська
Mary Rohowska
Софія Бачинська
Sophie Bachynska
Марія Бучинська-Кінащук
Mary Buchynski-Kinaszczuk
Дерек Гнатюк
Derek Hnatiuk
Марія Гринів
Maria Hryniw
Стефан Климчук
Stephen Klemchuk
Людмила і Юрій Левицькі
Ludmyla & Jurij Lewyckyj
Богдан Лозинський
gifted icon of St. Michael the Archangel for centennial celebration
Les aliments Edelweiss
Анна Мельник
Anna Melnyk
Богданна Мончак
Bohdanna Monczak
Євдокія Петриків
Eudoxia Petrykiw
Марія і Іван Стельмащук
Marie & Jean Stelmazuk
Українська Народна Каса
Caisse populaire Ukrainienne
У.Н.О.
Ukrainian National Federation

PDF-XChange Editor
Click to BUY NOW!
www.tracker-software.com

Спонзори - Parrains - Sponsors

$600

Ірина Зайшла-Белл / Irene Zajszlyj-Bell
Єва Сидор / Eva Sydor

$550

Стефа і Василь Меренюк / Stefa & Wasyl Mereniuk

$500

Володимир Баранюк
Wolodymyr Baraniuk
Федір Безпальок
Theodor Bezpalok
Оксана Дикий
Oxana Dykyj
Євгенія і Михайло Каліцун
Eugenie & Michel Kalicun
Д-р Славко Конанець
Dr. Gerald Konanec
Д-р Юрій Мончак
Dr.Yuri Monczak
Дарія і Омелян Мурій
Daria & Omelan Murij
Марія і Михайло Несторович
Mary & Michael Nestorowycz
Павлина і Петро Нищот
Pauline & Peter Nyszczot
Ольга Темко
Olga Temko
Христина і Мирон Фіґоль
Christine & Myron Figol
Анна і Євген Флейтута
Ann & Eugene Flejtuta
Анастасія Цимбаліста
Anastasia Cymbalista
Лев Юрчишин
Lev Jurczyszyn
ЛУКЖ Успіння Богоматері
Ukrainian Catholic Women League

Добродії - Donateurs - Donors

$450

Ярослава і Йоаким Максимкі
Yaroslava & Joachim Maksymkiw

$400

Юліян Ваґнер
Julian Wagner

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

$300

о. Ігор Ощіпко — Rev. Ihor Oshchipko
Емілія Писарська — Emily Pysarski
Павлина і Дмитро Плав'юк — Pauline & Dmytro Plawiuk
Іванна Таратута
Mrs. Mary Hladky

$270

Фанні Боббі — Fanny Bobby

$250

Василь Атаманчук
Wasyl Atamanchuk
Марко Беднарчик
Marc Bednarczyk
С. Біжик
S. Bizhyk
Михайло Біловус
Michael Bilovus
Даґмар Бойко
Dagmar Bojko
Р. Буцяк
R. Buciak
Анна Ганич
Anna Hanycz
Марія Гладка
Maria Hladky
Марія Глива
Mary Hlywa
Анна Гнатюк-Масна
Anna Hnatiuk-Masny
Ірина і Степан Грицайків
Irene & Stephan Hrycajkiw
Марія Грушовська
Mary Hruszowsky
Володимир Дида
Walter Dyda
Анна Ділай
Anna Dilaj
Петро Зендран
Peter Zendran
Родина Корабель
Korabel Family
Роман Костюк
Roman Kostiuk
Стелла Крушельницька
Stella Krushelnysky
Лалонд Гурин Юґетте
Lalonde Huryn Huguette
Оксана і Михайло Майброда
Oxana & Michael Majbroda
Ірина і Наталія Мартиняк
Irene & Natalie Martyniak
Василь Міщук
Bill Mystic
Nap-art
Nap-art
Григорій Ощипко
Hryhorij Oszczypko
Ірина і Орест Павлів
Iryna & Orest Pawliw
Катерина Павлусь
Kateryna Pawlus
Джанет Дейвіс і Степан Пастернак
Janet Davies & Stepan Pasternak
Ісидор Попович
Isidore Popovich
Євдоксія і Григорій Ратайські
Eudoxie & Gregory Ratajsky
Моррис Самотис
Morris Samotis
Анна Самсон
Anna Samson
Григорій Соловій
Hryhorij Solowij
Фундація о. Йосафата Жана
Father Josaphat Jean Foundation
Андрій Цибульський

Приятелі - Amis - Supporters

По 200 дол. зложили:

Михайло Бабій
Надя Дмитрів
Євстахій Заставний
Степанія Козар
Катерина і Михайло Лютий
Стелла Масис
Анна Михайлюк
Данко Сосяк
Надя Топольницька
Юлія Туцька
Семен Тхір
Михайло Уличний

PDF-XChange Editor Click to BUY NOW! www.tracker-software.com

По 150 дол. зложили:

По 150 дол. зложили:
Слава Вишинська
Стефан Іваницький
Володимир Радзіховський
Д-р Дарія Троян

По 100 дол. зложили:

Одарка Багира
Михайло Ванаш
Станислава Гірняк
Галина Головка
Марія Грицайків
Линн і Ігор Гупалівські
Анастасія Ґайда
Галина Ґоляш
Павлина Ґураль
Д-р Роман Ґут
Аґнес Данчишин
Юрій Дзинав
Марія Довгань
Анна Дрозжович Шаваґа
Jean Claude Dussauer & Diane Masys
Христина Загурак
Петро Зеленко і родина
Михайло Зельман і родина
Анна і Петро Катола
Ніна Качанівська
Катерина Кіпіш
Марія Кісіль-Мизюк
Марія і Богдан Климків
Орися Король
Ларрі Крутиголова
Іван Кукіз
Анна і Лука Кулик
Євген Купчинський
Нансі і Степан Лащук
Люба Левицька
Михайло Лихач
Марта Маєр
Марія Марак
Богдан Маців
Василь Миколинський
Володимир Мота
Ольга Осаківська
Василь Осуховський
Марія Паславська
Люба Періх і Джюзеппі Лонґо
Марія Полянська
Сем Процишин
Анна Романишин
Богдан Ружило
Богдан і Галина Свірські
М. і В. Свобода
Софія Слободян-Цап
Михайло Смолинець
Анна Степанчак
Микола Томащук
Оксана Томко
Катерина Трусяк
Катерина Яруш

Іван Кукіз
Анна і Лука Кулик
Євген Купчинський
Нансі і Степан Лащук
Люба Левицька
Михайло Лихач
Марта Маєр
Станислава Гірняк Богдан і Галина Свірські Лінда Сорочинські Алі Александра і Денис Заяць Софія Цап

По 50 дол. зложили:

Марія Ґубернович
Стефан Добровольський
Теодосія Ланиця
Катерина Мазепа-Семенюк
Марія Осаківська-Ґроско
Богдан і Надія Пушак
Маргарита Радзіховська
Ольга Сенчишин
Оксана Сеньків
Надя Шанишло
Братство кол. вояків 1-ої Дивізії
Марія Смоляк

По 25 дол. зложили:

Євгенія Іваницька
Дженні П'єх
Ольга Пшик
Nettoyage Vert Net et Distribution

По 20 дол. зложили:

Володимир Забейда

E. Struminsky gifted icon of blessed Blessed Martyr Bishop Nicholas Charnecky

1911